

శ్రీమద్భగవద్గీతా లఘు
శ్రీరస్తు
శ్రీమద్భగవద్గీతా
ప్రతిష్ఠాపక

శ్రీమద్భగవద్గీతా తోత్రర కాండము.

శ్రీమద్భగవద్గీతా తోత్రర కాండము

శ్రీమద్భగవద్గీతా తోత్రర కాండము

గుడివాడ తాలూకా అంగలూరు వాస్తవ్యులగు

శ్రీమద్భగవద్గీతా తోత్రర కాండము

నందగిరి వేంకటప్పారావు పంతులు గారిచే

వాంఛిత కరింపబడి ప్రకటింపబడియె.

మృగీరాల

ప్రభాధిపతి ముద్రాక్షరశాలయందు

బ్ర. వ. నిరంజనశాస్త్రిగారిచే ముద్రింపబడియె.

1911.

2011

2011-2012

2011-2012

2011-2012

2011-2012

2011-2012

2011-2012

2011-2012

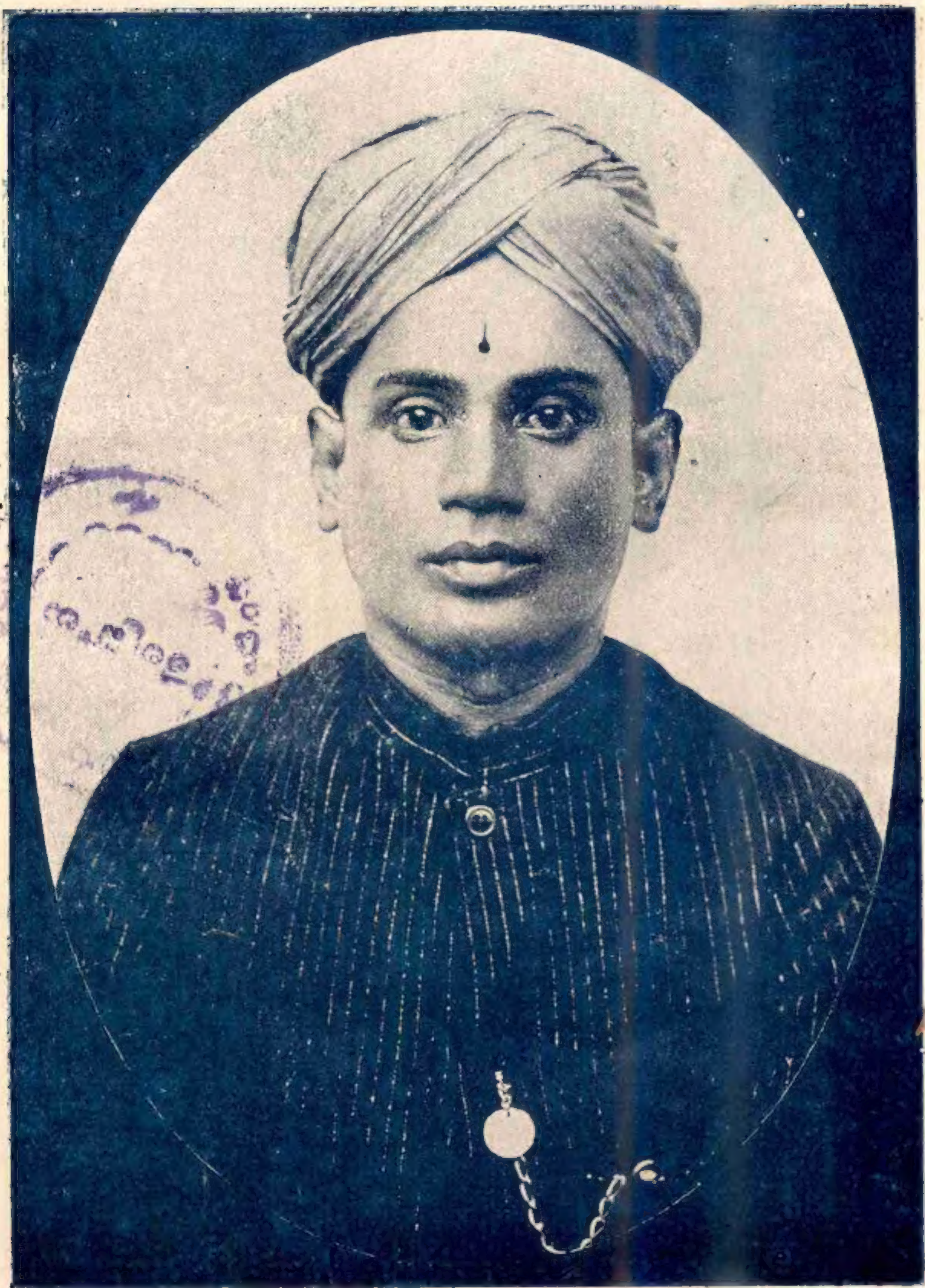
2011-2012

2011-2012

2011-2012

2011-2012

1234567890

మధ్వశీ నందగిరి వేంకటస్వరావు పంతులుగారు.

క వి జీ వి త ము .

—o—o—o—

శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము. ఈ గ్రంథకర్త నందగిరి వేంకటప్పరావుపంతులు మధ్వబ్రాహ్మణుడు, విశ్వామిత్ర గోత్రజుడు, ఆశ్వలాయనసూత్రుడు, వేంకటనారసింహ పుత్రుడు శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలాయమానుడు, కృష్ణాజిల్లా గుడినాడ తాలూకా అంగలూరు గ్రామవాస్తవ్యుడు. ఈ కవి విభవ సంవత్సర భాద్రపద శు|| ౧ బుధవారమునకు సరియగు క్రీ-శ-1868 సం|| రం.. 19 ఆగస్టు తారీఖున జననమందెను. పదునాల్గవ సంవత్సరము వయస్సునందే కవిత్వ రచనకుఁ బ్రారంభించి చాటుధారపద్యములు చెప్పుచు నద్భుత మసీషావిశేషంబునఁ బండితులు మెచ్చుకొన నష్టావధానము చేసి పదునెనిమిదవ సంవత్సరమునఁ గ్రంథరచనకు దొరకొని,

	సం
1. మైరావణ చరిత్రము (యక్షగానము) ...	1886.
2. ఆంధ్ర మేఘ సందేశము	1887..
3. నిర్గద్యచతురముఖ విలాసము (ఇప్పటి నవలవలె పద్యకావ్యము),	... 1888.
4. నవకథాగద్య ప్రబంధము	... 1888.
* 5. స్తీతారామశతకము 1893.
* 6. రామశతకము. 1894.
7. గోపికాప్రియశతకము 1895.
* 8. ఆది కేశవస్తీసశతకము. 1903.
* 9. బాలాశతకము 1904.

- * 10. శ్రుతశైల హనుమచ్ఛతకము ... 1904.
 11. శ్రీకృష్ణమానసపూజ ... 1905.
 12. హరిహరస్తోత్రతారావళి ... 1905.
 * 13. శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తరకాండము ... 1909.
 14. రామలింగేశ్వర శతకము ... 1910.
 15. అంబా దీన సరస్వతీ శతకము ... 1910.
 16. చండమాంతాండశతకము ... 1910.

ఈ యోడశగ్రంథములను రచించెను.

ఇందు నక్షత్రపు గురుతుచేర్చిన గ్రంథములు మాత్రము ముద్రితములై ప్రకటింపఁబడినవి.

ఈ కవిమనీషా విశేషంబత్యన్భుతంబనుటకుఁ గొండాకనాడాక పండితుఁ డొక గ్రంథంబు సదుపేగా నందు నొక పత్రంబు పోయిన నీ కవి యాగ్రంథం బందుకొని, పోయిన పత్రంబులోని కథ పద్యగద్య రూపకముగ స్వకవిత్వముచే నల్లి చదివి కథాసందర్భమున కనుగుణముగా సరిపెట్టెను. ఇది సామాన్య ప్రతిభ కాదుగదా? ఈ కవి మొదట శేరీ కలవపూడి గ్రామమునకు కరణమై దరిమిలాను జరిగిన దిద్దుబాటులో నాగ్రామమింకొక గ్రామముతో జేరిపోయినందున అంగలూరు గ్రామమునకు సహాయగ్రామ గణకుఁడు [అసిస్టెంటు కరణము] గా శేర్పరుపఁబడి పనిసేయుచున్నాఁడు. ఈయన కరణీక వృత్తియందు శేయుంబవలును దీరిక కలుగని రాజకీయవ్యాపారములచే గాలక్షేపము సేయుచుండియు నెల్లెల్లా తీరిక కలిగినప్పుడెల్లఁ గాఁమును వ్యర్థపరచక కవిత్వబల్లికకు దోహదముపేయుచు సద్గ్రంథ రచన గావించుచుండు. ఈ కవి ప్రోత్సాహముచే నంగలూరునందుఁ గవిత్వబల్లిక నవనవోన్మేషమునొంది పెక్కండమీసఁ బ్రాకేయున్నది.

ఇప్పుడంగలూరునందు భయభాషాభిజ్ఞులు గవిత్యక సైకలోలురు బలు
వురుగలరు. నిజముగా నాయూరు శారదా భాండా గారమగునని చెప్ప
నోప్పు. మరియు నీకవి ప్రోత్సాహముచే నంగలూరునందు 1890 సం॥
నుండి “బుద్ధిప్రదాయినీ” యను సంఘసంస్కరణ సభయొకటి నెల
కొలుపఁబడి 10 సంవత్సరములు మిక్కిలి శ్రద్ధతో పనిజరుపఁబడినది.
ఈమధ్యకాలమున “బుద్ధిప్రదాయినీ” యను నొక మాసపత్రిక
యీ కవి యాజమాన్యముక్రిందఁ బ్రచురింపఁబడెను. ఇతన్నియు
నట్లుండ నీకవిచేసిన యొక గొప్పసంస్కరణ విషయమగు ఘనకార్య
మిచ్చట మనము పేర్కొనకుండినఁ గృతజ్ఞతాశూన్యమగుదుము.
అది యెట్టిదనఁగా, హిందూమహా సంఘమునుండి పెద్దకాలమేని పరా
వర్తితమై స్త్రీజాతినంతయు నజ్ఞానాంధకారమునఁ గూలద్రోచినది స్త్రీ
విద్య. ఇట్టి స్త్రీవిద్యను పునరుద్ధారణచేసి దేశక్షేమము నభివృద్ధిసేయ
వలయునని పెక్కండ్రు సంఘసంస్కరణాభిమానులు నాక్యశూరులై
పెక్కుపన్యాసము లిచ్చుచును నిక్కాలమున గార్యశూరుఁడై పెక్కు
కష్టంబులకోర్చి యీకవి శిఖామణి 1904 సం॥ 1 మే తేదిన 15 గురు
బాలికలతో నంగలూరునందు స్త్రీవిద్యాభివృద్ధి కొరకు బాలికాపాఠ
శాల నొకదానిని స్థాపించి దానిపోషణకై స్వంతద్రవ్యము రు 1250 లు
ఖర్చుచేసి యెక్కువపాటుపడి దాని నభివృద్ధిలోనికిఁ దెచ్చెను. ఈపాఠ
శాలనుండి 1907 సం॥ రం లో విశాఖపట్టణమందు జరిగిన ప్రెసిడెన్సీ
కాన్ఫరెన్సుకు జేరిన సంఘసంస్కరణ సభకు ముగ్గురు విద్యార్థినులు
డిలిగేట్టుగా పోయి యా సభవారిచే బహుమానములగదియుండిరి.
అప్పుడే ము॥రా॥రా॥శ్రీ కురుపాంరాజుగారి దర్బారులో అడ్డెస్సుయిచ్చి
వారి బహుమానములం గూడ స్వీకరించిరి. ఈపాఠశాల శుక్లపక్ష
చంద్రునివలె క్రమాభివృద్ధినొంది 5 తరగతులయందు 159 ప్రు బాలి
కలు చదువుచుండగా 1909 సం॥ జూనునెల 11 తేదిన లోకల్బోధు

వారి పోషణకిందికి వదిలియున్నారు. ఇందువలన నీకవియొక్క సంఘ సంస్కరణాభిలాషయు, పట్టుదలయు, స్వార్థత్యాగము, పరశ్రేయస్సహనబుద్ధియు వెల్లడికాగలవు. ఈకవి కవిత్వశైలి తెలియుటకు కవి కృతగ్రంథములనుండి యొక్కొక్కపద్య ముదాహరించుచున్నాము.

(1) మైరావణ చరిత్ర.

శా. ఈడంబోక శశాంకశేఖరునితో • నీరేడు లోకంబు ల
ల్లాడంగా రజతాద్రివేబెరికి బా • హాగంబులం గందుక
క్రీడారంభము సూపి మించిన దశ • గ్రీవుండు దానాజిలో
నేడా మర్త్యునిచే బరాజయము వొం • డె జెప్పఁగాశక్యమే.

(2) ఆంధ్రమేఘసందేశము.

చ. నవజలబిందుసంగ్రహణ • నైపుణచాత కపాళిజూచుచున్
దివమునబద్ధపజ్తులయి • ద్రిమ్మగునట్టి బలాకజాలమున్
దవిలి గణింపుచున్ భవదు • దారనుగర్జిత భీతలై చెలుల్
గవుఁగిటజేర్చ సిద్ధులు ను • ఖంబున నిన్నునుతింతురెంతయున్.

(3) నిర్గద్యచతురముఖీవిలాసము.

మ. ఒకవేళన్ ధనవంతుడై మెలఁగు వే • రొక్కప్పుడన్నార్థియై
బికిరంబెత్తును బూజ్యుడై సభలలో • పెంపొందుఁగొన్నట్లు వ
జ్జరప్రాంచిత భోగభాక్కగును బా • రథానుసారంబుగన్
సకలంబున్ ఘటియిల్లుగాక నరుఁడెం • చన్ గర్తయే వానికిన్.

(5) సీతారామశతకము.

కం. చిలువయెకిమీనిమె త్తని
తలిమంబున గలిమి చెలువ • దగునూడిగముల్
సలువఁబసఁగులుకు నీయెల
చెలువమపుర యంగలూరి • సీతారామా.

(6) రామశతకము.

కం. వినయనమదమరమకుటీ

కనదలతుల మేహేంద్రసీల • కాంతిని కరముల్

దినదినమునీదుసుచరణ

వనజములన్మధుపలీల • భాసిలురామా.

(7) గోపికాప్రియశతకము.

ఉ. బృందసురేంద్రధామ పద • వీ ముహురున్నత భాగ్యబృంద గో
వింద పదారవింద పరి • వేష్టిత తుంద సమగ్రమంగళా
మందశుభాద్యమాధవ స • మస్తకిశోర చరిత్ర సత్సభా
స్యందసుకర్మకంద హృద • యంబున నెన్నెద గోపికాప్రియా.

(8) ఆదికేశవశతకము.

సీ. అందమాపున్నమ • చందమామనుభోలు

ముద్దుగుల్మేడు సగు • మోముతోడఁ

దెలిదమ్మిరేకుల • కళలామలించెడు

కరుణారసముజల్కు • కనులతోడఁ

దోలుకరిమబ్బుతోడ • దులదూఁగఁగఁజాలు

మేరుఁగుఁజామనిచాయ • మేనితోడఁ

బొందామరలఁగుల్కు • చరిదంబుహవఁచు

మెత్తనియడుగుల • మెలపుతోడఁ

గలుము లిగురోత్తఁగన్నుల • కరపుదీరఁ

జూపుమీనీదురూపంబు • సుందరాంగ

గృణమాత్రా ర్తజనసుప్ర • సన్నభావ

విప్రపుర్యాదికేశవ • విపులవిభవ.

(9) బాలాశతకము.

కం. పని లేకయున్నవారల

మనములు పరిపరివిధముల • మానకచలియిం

చును దుర్విషయంబులనే

వినునుదలఁచునేయు నిజము • వినుమిడిబాలా.

(10) శ్రుతశైల హనుమచ్ఛతకము.

శ్లో. తెలఁపఁ గోష్ఠదమయ్యెనీకు లవణో • దన్వగతముగ్రాసురా

వళినీ విక్రమలీలముందు మశక • ప్రాయంబుగాడిందె ను

జ్వలమాబ్రహ్మశరంబునీకుఁ దృణక • ల్పంబయ్యె లేవ్విట్టివిం

త లికిందె శ్రుతశైలవాస హనుమం • తా చింతితార్థప్రదా.

(11) శ్రీకృష్ణమానసపూజ.

శ్లో॥ సమంచత్కాశిందీతట వివినమా ర్గేషుసతతం

గవాంబృందం గోపార్భకపరిచితన్సుస్మకలయకా

సుధాధారాసారం రుచిరమురళీగానవిభజ్జైః

కిరంతం తం లీలావజశిషువరం సంస్మరమనః.

(12) హరిహరస్తోత్రతారావళి.

శ్లో॥ హరిమీ శేదురితద్విషహరిమానతేభవభయాపహారిం

హరమాశ్రయామి సంస్మృతిహరమర్థచితపన్నగేంద్రహారం.

(14) రామలింగేశ్వరశతకము.

మ. చెవులేకానిక లేవుకన్నులనుచుకా • చింతింతురీలొక్కభూ

ధవులకా సర్వజగత్ప్రభుత్వమహిమా • ధౌరేయుఁడౌ నీకు న

చ్చెవులుకాగన్నులు భేనిచందముయిహో • యకగుయ్యె ముగ్రోయనం

గ వినంజూపఁగ నేరవాశ్రతుల పం • కకా రామలింగేశ్వరా.

(15) అంబాదీన సంరక్షణీశతకము.

మ. జనయిత్రీబధిరప్రయుక్తునెదుటన్ ♦ పంకూదినట్లయ్యె నా
మనవుల్ కారణమేమి నన్నుఁ గరుణిం ♦ పన్ శక్తిలేదయ్యెనా
వినిచి త్తంబుపరాకుగానొలసెనా ♦ వింతయ్యెడున్ జాగిఁకన్
బనిలేదీస్సిత సిద్ధిసేయుము మదం ♦ బాదీనసంరక్షణీ.

(16) చండమార్తాండశతకము.

సీ. కడువేనవినిమయా ♦ ఖంబులు బరపి పృ
ధ్వితపింపనంబువుల్ ♦ బీల్చిమబ్బు
నందుంచిపరిణామ ♦ మందించివాగకా
రునవృష్టియనురూప ♦ ముననొసంగి
సస్యముల్ మొలిపించి ♦ స్వకేరణంబులు చంద్రు
నందుసుధారూప ♦ మొందనిలిపి
మంచుగావించి యి ♦ మృహిసస్యపోషణ
మొనరించియన్న మం ♦ దున సృజించి
చతురగతిభూతకోటి ర ♦ క్షణముసేయ
గర్తవీవందుచే జగ ♦ ద్భర్తవీవ
యాయురారోగ్యదాయి ♦ భక్తానుయాయి
చండమార్తాండమహిత తే ♦ జప్రచండ.

అంగలూరు.

26—12—10.

ఇట్లు,

అడవి నాంబశివ కవి.

త్రిపురనేని గోపాలకృష్ణయ్య కవి.

పీఠిక .

శ్రీమద్రామాయణము యొక్క ప్రాశస్త్యమును కథావిధానమును నెల్లరకు సువిదితంబె. కావున దానిం జర్వితచర్వణము సేయ నక్కరలేదు. వాల్మీకి మహర్షిచేత విరచితంబగు రామాయణము శతకోటి ప్రవిస్తరమై బ్రహ్మలోకమున గోపితంబై యుండెననియు, నది మర్త్యలోకమునఁ బంచవింశతి సహస్రపరిమితంబై కాండసప్తకకలితంబై యుండెననియు, నట్టి బ్రహ్మలోక గుప్తమైన గ్రంథమునందేమేమి విశేషములుకలవో యనెను సంశయముచే శిష్యుండగు భరద్వాజుండు ప్రశ్నించఁగా వాల్మీకిమహర్షి యాయద్యుతో తరకాండమును రామాయణసారమని వక్కాణించె. అట్లు గావున నీగ్రంథోత్కర్ష వేరఁబేరుకొన నవసరముగలుగదు. ఇట్టి మహాగ్రంథమును సకలజన పఠనార్హముగావించుట శ్రేయస్కరము గావున దీనిని సంస్కృతమునుండి సాధ్యమగునంతవరకు యథామూలముగా నాంధ్రీకరించితిని. కొన్నికొన్ని వర్ణనాంశములందు మాత్రము స్వకపోలకల్పితములం జేర్చితినిగాని రచనాప్రణాళికయం దెచ్చటను మూలాతిక్రమణము సేయలేదు. ఈ గ్రంథము రామాయణముయొక్క భాగమే అయి పఠనపాఠనశ్రవణ శ్రావణాదుల నభ్యుదయదాయకమగుటచే ననవసరమగు నధికవర్ణనలు చేర్చక మూలమునకు వ్యాఖ్యానప్రాయముగా రచియింపఁ బడినది. గనుక జనులకుఁ బౌరాయణోపయోగముగా నుండుననుటకు సందియములేదు. గ్రంథమునందలి గుణగుణములు పాఠకులే గ్రహించఁదగువాదు గావున నావిషయమయి యిచ్చటఁ జెప్పుటనవసరము.

ఈగ్రంథరచనయందెచ్చటను రేఫశకటరేఫలభేదము గ్రహింపబడదయ్యె. ఈ శకటరేఫ విషయము “దేవీభాగవతము” నందు

చాసు ప్రాములుగారును “బిల్వనాథీయము” నందు అడవి సాంబశివ కవిగారును విపులముగఁ జర్చించియుండిరి. కాబట్టి పిష్ట కేషణముమాని తద్విషయమించుకంత సూచించెద.

ఆంధ్రశబ్ద చింతామణియందు “పట్టింశదత్రతే” అని శుద్ధాంధ్రవర్ణములు ముప్పదియారని చెప్పి, “శ్లో॥ ద్వివిధా దిదు దేతో వక్ర తమా వనుస్వారౌ । కగ చజ యుగ టడణ తదన పబమ యరలవసహ శంతుహల్వగ్గః॥” అని వర్ణనిర్దేశము చేయునపుడు శకటరేఫ కలదని రూపాంతర నిర్దేశము చేయలేదు. కావున శకటరేఫయొకటి కలదని శుద్ధాంధ్ర వర్ణసమామ్నాయమున రూపాంతరముతోఁ జేర్చుటకు శాస్త్రాధారము లేదు. “లఘువోలఘువశ్చే తిద్వేధాంతస్థాః వదంతి శాస్త్రః॥ అన్యేన్యవ్యాకరణే స్పష్టార స్త్వత గృహ్యతేద్వివిధః” అను సూత్రమున, య, ర, ల, వ లకు లఘుత్వాలఘుత్వభేదమంగీకరించి అందు య, వ, ల లకు సంస్కృత వ్యాకరణమునందే లఘుత్వాలఘుత్వ భేదము నిర్దిష్టమయి యుండుటంజేసి “ర స్త్వత్రగృహ్యతే ద్వివిధః” రస్తు=రకారమైతే, అత్ర = ఈఆంధ్రభాషయందు, ద్వివిధః=లఘుత్వాలఘుత్వ భేదములతో రెండువిధములుగా, గృహ్యతే = గ్రహింపబడుచున్నది. అని విశేషవిధిగా సూత్రము రచింపబడినది.

సంస్కృతమునందు రేఫకు ద్విత్వమెచ్చటనురాదు. లేదు. ఈ ఆంధ్రమునందు, గొర్రె, బుర్రె, మర్రి, మొదలగు శబ్దములయందు రేఫద్విత్వ ముపపన్నమగుచున్నది. కావున నట్టి ద్విత్వసిద్ధికై రేఫ కలఘుత్వ మంగీకరింపబడినది. ఇంతసూత్రముచేత రేఫకు రూపాంతరము నిర్దేశించుట కాధారమెట్లుకలిగినదో? అట్లయిన యవలలకుఁ గూడ రూపాంతరము సిద్ధించి తీరవలెనుగదా! పోనిండు. “సిద్ధిగోకాద్వైశ్యా” అని యున్నందున శబ్దసిద్ధి లోకవ్యవహారమువలనఁ గదా తెలియఁదగినది? అట్లయినచో, అరదము, అటచుట, యీ రెండుశబ్దము లందలి రేఫ ముచ్చారణమువలన భిన్నముగా నగుపడుటలేదుగదా. అందు అరదాదిగతము రేఫయనియును, అటచుటాది గతము శకట

రేఫము (అలఘురేఫము) అనియు నెట్లు తెలియఁగలదు. లఘులఘు రేఫల కుచ్చారణ భేదముండవలయునుగదా. కాదేని య వ ల లకు వలె విధాయకసూత్రమైన నుండవలయును.

అట్లేనియును లేదు. కావున ద్విత్వశ్రవణముగల, మఱి, ఇచ్చైది పదగతమైన రేఫ అలఘురేఫమనియు. తదితర స్థలములయందుఁ గల రేఫ లఘురేఫమనియు, శాస్త్రకర్త యుద్దేశ్యమయినటుల నిర్వివాద ముగా స్ఫురించుచున్నది.

ఇట్లుండగా మూలములేని శకటరేఫవాద మెచ్చటనుండి వచ్చి నదో తెలియరాకున్నది. నన్నయాదులగు కవిత్రయము వాక్భేద మెంచిన ట్లగుపడదు. అనంతరము పెక్కఁడు మహాకవులుఁగూడ నీ విషయమందంత పాటించినట్లుతోచదు. ఎట్లయినను రేఫద్వయ వాద మునఁ బెసఁగులాడినది కాకునూరి అప్పకవియే. ఎన్నితిప్పలఁబడియును తుదకు దానే పప్పులో కాలువై చె. ఒక పదమునందలి రేఫశకటరేఫ యని యొకరు సెప్పిన, మరియొక రది సాదురేఫమనిరి. ఈచిక్కులుబడ లేక కొంద రుభయరేఫయనిరి. అనఁగా నొకపదములోనిరేఫ యొక్క మూడు శకటమెక్కి మరియొకమాటు దిగి సాదురాయగుననుట. ఈ వాద పాశ్చాత్యమునకు మితిలేకపోయె. శకటరేఫను నిర్ధారణ చేసిన శాస్త్రకర్త అది యిట్టిచోటనుండునని దానికి విధిచెప్పకున్న నది యిట్లే పర్యవసించును. చః లకు దంత్యతాలవ్యవిధి సెప్పునప్పుడు “అద్దంత్య” అని దానిని విధించినాఁడు. అట్లే రేఫకు శాకట్యమిచ్చేనేని దానికి నునికి సెప్పవలయునుగదా. శాస్త్రకర్త అట్లేలఁజేయలేదు. శబ్దసిద్ధి లోకంబువలన గ్రహించఁదగియుండగా “అలోక మనన్యదృశము నిత్య మునై యుండగా అందువలన, అరదాదిపదగతమై లఘూచ్చారణతోడి రేఫయును, మర్యాదిపదగతమై ద్విత్వసహితా లఘూచ్చారణతోడి రేఫయును మనకు లభ్యములగుచుండగా వేరేసూత్ర నియమమేలనని యుపేక్షించి యుండవలెను. కాబట్టి రేఫకు ద్విత్వసహితత్వము లేనిది అలఘుత్వమురాదు. శాకట్యములేదు. అలఘురేఫగాక శకట రేఫ

వేరందమా. అది యీవాదమునంతయు మ్రొగినదేగాని మొదట వర్ణ సమామ్నాయమునవచ్చి చేరకుండుటచే దానికి నుపపత్తి కనుపడదు. వర్ణమున కునికి స్థిరపడినగదా దానివ్యాప్తి ఆలోచించవలయుట? కావున నట్టివాదముకూడదు. ఏది యెట్లున్నను రేఫకు శకటత్వము వచ్చినందువలన భాషావధూటికి మిక్కిలి యిక్కట్టువచ్చునేగాని సౌష్ఠ్య వమురానేరదు. భాషాసౌలభ్యమునకు భంగమునేయుమార్గమవలంబించుట మంచిదికాదుగదా. అందువలననే యిప్పటి భాషాభిజ్ఞులు రేఫద్వయ మైత్రీకి నిర్వివాదగా నొప్పుకొనియేయున్నారు. కావున నీ గ్రంథరచనయందు రేఫకు శకటత్వరూపాంతర మంగీకరించబడలేదు. దానంజేసి యిందు శకటరేఫమెచ్చుటను దృష్టిపథమునంబడదు. పండితు లీనిషయమై నిష్పక్షపాత దృష్టితో విచారించిన నేనుచూపిన వాదము న్యాయమనియును దేలకమానదు.

మరియు నచ్చటచ్చట నించుగ్విరామము, నఖండవిశ్రామము గ్రహించబడినవి.

ఇందుఁగొన్ని ముద్రాస్థాలిత్యములు దొరలియున్నవి. కాన వానిని శుద్ధపత్రిక ననుసరించి ముందుగ సవరించుకొని పాఠకులీగ్రంథ మును జూడవలయునని ప్రార్థించుచున్నాను. ఎంతటివారికైనను బ్రమాదాదిజనితములగు తప్పులుండుట సహజము. ఇందెందేని లోప ములున్న సుదృక్కులగు పాఠకులు నిరసించి గేలిసేయక వానిని నాకుఁ దెలియఁబరచినచో వందనపూర్వకముగ నందికొని యనంతర ముద్రా పణమునందు సవరించికొనియెద. కవిత్వశైలియందెట్టిలోపములున్నను గ్రంథగౌరవముచేతనైనను బండితులుదీనిమన్నించి పరిగ్రహింతురుగాత.

అంగలూరు.
20—10—10.

}

ఇట్లు,
నందగిరి వేంకటప్పారావు.

విషయ సూచిక .

పుట.

విషయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

- ౧ ఇష్ట దేవతాదికము.
- ౨ అంగలూరు గ్రామాభివర్ణనము.
- ౨౩ కవివంశానుక్రమణిక.
- ౨౬ గణకవృత్తిప్రశంస.
- ౨౮ కవి విచారము.
- ౩౧ కృతికర్తృగవేషణము.
- ౩౫ పవ్యంతములు.
- ౩౭ కథాప్రారంభము.
- ౪౧ అంబరీషచరిత్రము.
- ౪౬ త్రిశంకునిభార్య తపముసేయుట.
- ౪౮ { త్రిశంకుషన్నికి హరి ప్రత్యక్షమగుట.
త్రిశంకుషన్ని గర్భవతియగుట.
- ౪౯ అంబరీషజననము.
- ౫౦ { అంబరీషరాజ్యప్రాప్తి.
అంబరీషుడు తపముసేయుట.
- ౫౧ అంబరీషునకు శ్రీహరి యింద్రగూపమునఁ బ్రత్యక్షమగుట.
- ౫౨ { అంబరీషునకు శ్రీహరి ప్రత్యక్షమగుట.
అంబరీష స్తనము.
- ౫౬ అంబరీషునకు హరివరంబులిచ్చుట.
- ౫౮ శ్రీమతీరూపాభివర్ణనము.

- ౬౨ అంబరీషునికడకు పర్వతనారదులువచ్చుట.
 ౬౩ శ్రీమతిని దమకిమ్మనిఁ పర్వతనారదులంబరీషుంగోరుట.
 ౬౪ నారదుఁడు విష్ణునిఁ బర్వతునకుఁ గ్రోతిమొగంబు గల్పించుమని
 యడుగుట.
 ౬౫ పర్వతుఁడు నారదునకుఁ గొండముచ్చిమొగము చేయుమని
 విష్ణునివేడుట.
 ౬౬ శ్రీమతీ స్వయంవరము.
 ౬౭ శ్రీమతి విష్ణుని వరించుట.
 ౬౮ పర్వతనారదులు వైకుంఠమునకరిగి శ్రీమతి వృత్తాంతమడుగుట.
 ౬౯ పర్వతనారదులంబరీషుని శపించుట.
 ౭౦ విష్ణుచక్రము పర్వతనారదుల వెంబడించుట.
 ౭౧ విష్ణుఁడు చక్రమును వారింపుట.
 ౭౨ పర్వతనారదులు విష్ణుని శపించుట.
 ౭౩ పర్వతనారదులు బ్రహ్మచర్యకుఁ బ్రతిజ్ఞ సేయుట.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- ౮౦ కాశికోపాఖ్యానము.
 ౮౧ కాశికునివద్దికి కుశస్థలవాసులగు విప్రులువచ్చుట.
 ౮౨ కాశికునివద్దికి కళింగరాజువచ్చుట.
 ౮౩ కళింగుఁడుతన్నుఁగూర్చిగానముసేయఁగోరిప్రత్యాఖ్యాతుఁడగుట
 ౮౪ కాశికాదుల బ్రహ్మలోకమునకుఁ గొనిపోవుట.
 ౮౫ కాశికాదులఁగొని బ్రహ్మ విష్ణులోకమునకరుగుట.
 ౮౬ కందాష్టకము.
 ౮౭ పంచచామరపంచకము.
 ౮౮ విష్ణుండు కాశికాదుల కుచితనివాసంబేర్పరచుట.
 ౮౯ కాశిక కృతగాన వినోదము.
 ౯౦ నారదాదులు లక్ష్మీచేటికలచే నుత్సాహికులగుట.

౯౩ { తుంబురుని గానమునేయ నియమించుట.
తుంబురునకు బహుమానమిచ్చుట.

౯౪ { నారద పరాభవము.
నారదుడు లక్ష్మిని శపించుట.

౯౫ { నారదునియొద్దకు లక్ష్మీవిష్ణులువచ్చుట.
నారదుని లక్ష్మీదేవి వేషికొనుట.

౯౬ { నారదుని విష్ణుఁడూరడించుట.
నారదుండు గానబంధుని కడకరుగుట.

౯౭ నారదుడు గానబంధునికి నిజవృత్తాంతంబెరింగించుట.

౯౮ గానబంధుని పూర్వవృత్తాంతము.

౧౦౬ నారదుండు గానబంధునియొద్దగానమునేర్చుట.

౧౦౭ నారదుడు తుంబురునికడకరుగుట.

,, నారదుడు విష్ణునికడకరుగుట.

౧౧౦ నారదుడు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుట.

౧౧౨ వారదకృత నవరసరత్నమాలికాస్తోత్రము.

౧౧౩ నారదుడు శ్రీకృష్ణునియొద్ద సంగీతవిద్యనేర్చుట.

తృతీయాశ్వాసము.

౧౧౭ రావణుడు తపస్సుచేసి బ్రహ్మచే వరంబులొందుట.

౧౧౮ రావణుడు సురలజయించుట.

,, రావణుడు మునులను జయించదలచుట.

,, రావణుడు మునుల శోణితమును గ్రహించి మందోదరిచే
దాపనిచ్చుట.

౧౨౦ మందోదరి విషమని మునిరక్తముఁ గ్రోలుట.

౧౨౧ మందోదరి గర్భవతియగుట.

- ౧౨౨ మందోదరి గగ్గమును రహస్యముగా నివర్తించుట.
- ౧౨౩ జనకునకు యజ్ఞభూకర్షణంబున సీతాదేవి దొరుకుట.
- ౧౨౪ రామునికి పరశురామునితో నైన వివాదము.
- ౧౨౫ పరశురాముడు శ్రీరాముని విశ్వరూపము చూచుట.
- ౧౨౬ పరశురాముని తేజోపహరణము.
- ,, పరశురాముండు మహేంద్రాద్రియందు నిర్విణ్ణుండగుట.
- ౧౨౮ పూర్వరామాయణ కథానుసంధానము.
- ౧౩౦ హనుమంతునకు రాముడాదివిష్ణుడై కనుపించుట.
- ౧౩౨ రాముడు హనుమంతునకుఁ దత్త్వోపదేశము సేయుట.

చతుర్థాశ్వాసము.

- ౧౪౧ ఆంజనేయకృతస్తోత్రతారావళి
- ౧౪౩ రాముడు సేనలతో సముద్రముదాటుటకు యోచించుట.
- ,, లక్ష్మణుడు సముద్రునిఁ బ్రార్థించుట.
- ౧౪౪ లక్ష్మణుని సంరంభము.
- ,, రాముడు లక్ష్మణుని ననునయించుట.
- ౧౪౬ వసంతర్తు వర్ణనము.
- ౧౪౮ సీతారాముల యుద్ధానవనవిహారము.
- ౧౫౦ జలక్రీడాభివర్ణనము.
- ౧౫౧ సూర్యాస్తమయ చంద్రోదయాద్యభివర్ణనము.

పంచమాశ్వాసము.

- ౧౫౨ శ్రీరామచంద్రుని మునులు దర్శించుట.
- ౧౫౪ మునులు రావణవధఁ బ్రశంసించుట.
- ౧౫౬ సీతా ప్రత్యాఖ్యానము.
- ౧౫౮ సీత సహస్రకంఠ రావణుని వృత్తాంతము సెప్పుట.

౨౦౯ సహస్రకంఠ వభార్థము రాముడు పుష్కరద్వీపమునకుకుట.

పస్తాశ్వాసము.

౨౧౬ పుష్కరద్వీప రాక్షసులు రామసైన్యమునుజూచి సహస్ర కంఠునికెరింగించుట.

,, సహస్రకంఠుడు ప్రతాపాక్తులు పలుకుట.

౨౧౮ సహస్రకంఠుడు యుద్ధమునకువెడలుట.

౨౨౦ సహస్రకంఠునికి యాకాశవాశి రామవృత్తాంతమెరింగించుట.

౨౨౨ అసురసైన్యముతో రామునిసైన్యమునకైన యుద్ధము.

౨౨౪ నరవాన రసురాసుర ద్వంద్వయుద్ధము.

౨౩౨ సేనాధిపతుల యుద్ధము.

౨౩౬ లక్ష్మణుని యుద్ధము.

౨౩౮ శత్రుఘ్నుని యుద్ధము.

,, భరతుని యుద్ధము.

౨౩౯ లక్ష్మణుడు పిండారకుం జంపుట.

౨౪౨ సహస్రకంఠుడు వాయవ్యాస్త్ర ప్రయోగముచే నరవానర సేనలఁ దూలఁదోలుట.

౨౪౮ సహస్రకంఠుడు మున్ను విష్ణుని పరిభవించుట.

౨౪౯ రాముడు సహస్రకంఠుని బాహుబలమున కచ్చెరువుపడుట.

౨౫౦ సహస్రకంఠుడు రామునిపైవచ్చుట.

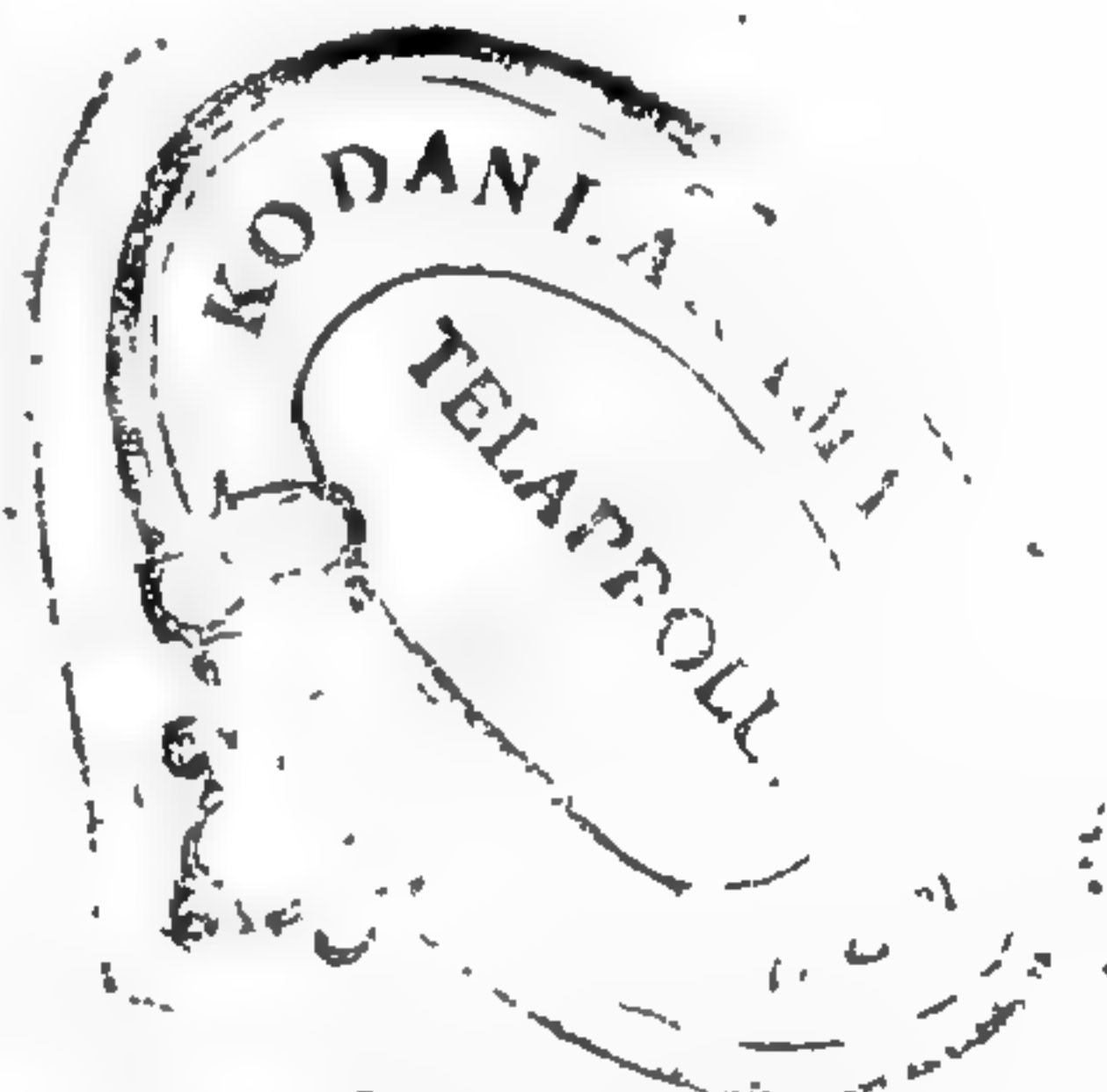
౨౫౧ సహస్రకంఠ రామ ద్వంద్వయుద్ధము.

౨౫౫ రాముడు సహస్రకంఠునిపై బ్రహ్మాస్త్రమునుబ్రయోగించుట.

౨౫౬ రాముని బ్రహ్మాస్త్రము సహస్రకంఠుడు భగ్నముపేయుట.

౨౫౮ రాముడు మూర్ఛిల్లుట.

౨౫౯ మునులు భయపెందుట.

- ౨౧౬ సీతాసంరంభము, సహస్రకంఠవధ.
 ౨౧౭ మాతృకాసంరంభము, తన్నామములు.
 ౨౧౮ సీతామాతృకా కందుకక్రీడ.
 ౨౧౯ శివుడు శవరూపధారియై సీతాపాదభరము వహించుట.

బ్రహ్మాదికృత సీతాస్తవము.

- ౨౨౦ బ్రహ్మ రాముని మూర్ఖవాపుట.
 ౨౨౧ రామునకు మునులు సీతాసంరంభంబెరింగించుట.
 ౨౨౨ సీత రామునకుఁ దనమహిమ సెప్పుట.

సీతా విశ్వరూప సందర్శనము.

- ౨౨౩ రాముడు సీతను స్తుతిసేయుట.
 ౨౨౪ గామునకు సీత వరంబులిచ్చుట.
 ౨౨౫ రాముని బ్రహ్మ స్తుతించుట.
 ౨౨౬ బ్రహ్మ సీతాదేవి నభినవించుట.
 ౨౨౭ రాముడు సీతాసమేతుడై యయోధ్యకువచ్చుట.
 ౨౨౮ రాముడు సీతావిజయము నెరింగించుట.
 ౨౨౯ సుగ్రీవాదులు స్వస్థానముల కరుగుట.
 ౨౩౦ ఫలశ్రుతి.

సీ.సి.

శ్రీ ఆరాధనామంత్ర పరమార్థ శేషము.

శ్రీమద్రామాయ నాద్యు తో వ్యకతాం దము.

ప్రథమా శ్వాసము.

* ఓంకారాంచదనుస్మగాంకనియతైః సత్వైర్జగజ్జ్యభయః
తద్భోగాత్పరిణవేనిహత్మనిపునస్సంకోచయన్ క్రీడతి
స్వస్మిన్ లక్ష్మసమాసమాంకతు లిత్వైర్వర్జైర్ననా స్వాహ్వాయం
యః పాయాదహగేశ్వరస్సభువన త్తేమంకరః కింకరాన్.

* అ ౧ ఆద్యంతైన మహాప్రకృతి;
ఉ ౩ సత్వరజస్తమములు త్రిగుణములు.
మ ౫ పృథివ్యాది పంచభూతములు. } ఈశామిది ప్రకృతులచే
తనే జగత్సృష్ట్యాదులు కలి
గెను

ప్ర + సవము, ఉత్కృష్టమైన సవసంఖ్యయే ప్రణవము.
ఇందు.

సమాంకములు ౪ వ } కానప్రణవ లక్ష్యనామము.
విషమాంకములు ౫ శి } శి వ అనుటయే.

ఇదే ఓన్నమశ్శినాయ అను మంత్రమగును. ఎట్లనగా,

శి - వ

౫ - ౪ = ౧

శి వా య,

౫ + ౪ + ౧ = ౧౦,

౧ మొదలు ౧౦ వరకు సర్వసంఖ్యాసమప్త.

౫౦ + ౫

మః స ఓం

శా. శ్రీవల్లత్కుచకుంభసంభరితకా • శ్మీరాంకవక్షస్తటి
ధావద్రోచిరహీనహారమశేసం • దర్భంబుమాణ్డేశశో
భావిన్యాసముగాశివాహ్వాయముఘః • ప్రఖ్యాప్తితోమాధవ
త్వావిష్టుండమరేశ్వరుండొసగున • ర్వార్ధంబులశౌంతమున్. ౨

మ. తననామంబుదలంచుభక్తులఖలా • ర్ధంబుల్ ఫలింపకయశో
ధనులై భావుకభోక్తలైవెలయని • త్యశ్రీసమాఖ్యాధ్యమై
వినుతార్యాంచితనామధేయయగుచున్ • విశ్వేశుదేహాధివా
సినియైమించుజగత్త్రయీజననిస్వ • శ్రేయంబులిచ్చుగృహన్. ౩

శా. అస్సారాయితదివ్యరత్నమయపీ • రావిష్కృతశ్రీసుదృ
గ్వీప్సాభావినిజాంగమేచకవిభా • విద్యోతితుండైయశో
ద్రస్సగ్రధ్నుమనీషిహంససకలా • ర్ధశ్రీకిరుణమన్మనో
లిప్సాపూర్తిదలంచికొల్లువనమా • లిక్తదాతలోకావలిన్. ౪

చ. తనదునివాసమైయలరు • దమ్మిమొగుడ్చగజేయుచున్నలో
చనముతెరంగుసూచియది • చయ్యననెమ్మదినాటిమాటునా
ధునిగవుగింటదార్చుచును • దోరపుగుబ్బలనొత్తిమెచ్చన
వ్వననిధి కన్యమాకిడున • వారితసంపదలెల్లకాలమున్. ౫

మ. పలుకుంగొమ్మమెరుంగుచెక్కుగవయున్ • ఫాలంబుగెమ్మోవియున్
దళుకుంగన్నులునొక్కటగొసరిమో • దంభాప్సముద్దాడగా
నలుమోముల్ చరితార్ధతభారయనా • నందించుయానల్వని
చ్చలునుద్యత్కృపమాకొసంగుతమహై • శ్వర్యాయురాశోగ్యముల్.

మరి అమరేశ్వర అనగా ఓం నమశ్శివాయ మంత్రమే అగును

అ మ రే శ్వ ర

౧+౫+౨+౪+౨ = ౧౪ = ఓం

౧+౪=౫, ౧+౪+౫ = ౧౦; ౧-౧౦ = ౫౦+౫

య వా శి,

మఃశ ఓం

మ. అవతంసాయి తనూతనై రంవకళా • న్యాలగ్న సచ్చాదికా
భవదర్ధస్మితకందః ప్రసరణ • ప్రాయస్సు టేదీవర
చ్చవిమల్లోచనకోణనిస్సృతదయా • సమ్యక్సధాసారసే
కవిభూతి మృదావాక్త దంబములాసంగ్ వాణిగ్రాద్ధిచేదకా. ౭

శా. గంధోద్గిర్ణనితాంతదానలహ్యి • గంధాపతద్రాభమరీ
మండాభ్యస్తితగానసంశ్రవణనే • చ్చాహర్ష మాణాత్మకై
శుండాగ్రంబున మోదుకంబలతతో • జుంబించుచంచత్కృపా
శౌండుండ్లై తగువల్లభాగణపతి • సద్భక్తిసేవించెదకా. ౮.

సీ. శతకోటిచంద్రభా • స్కరకాంతివిలసిల్లు
శంఖచక్రములని • చ్చలుభజితు
నఖిలజగంబుల • కాధారయష్టలై
క్రాలుగదానంద • కములగొల్తు
హరితలసీలాది • యలరుక్కనిబోలఁ
జాలుకీరీటాబు • సంస్కరింతుఁ
గలుములకొమ్మకు • య్యెలగాఁగదగునీటి
పుట్టువుమణిజ్జిత • మునదలంతుఁ

గీ. గారు మొగులునగులుకుచి • క్కనిమెరుంగు
తీవియంబోలిహరిమేనఁ • దీప్తిజలుకు
కాంచనాంబరయుగళంబుఁ • గలితభక్తి
నేవసేయుమనిష్టార్థ • సిద్ధికొరకు.

సీ. ఉడుగకనెత్తిన • పడగపెంపునకుర్చి
మెచ్చగుగారుడ • పచ్చగాఁగఁ
బరచినతనవేని • పగవునకిందిరా
ధవుడుమహేంద్రర • త్నంబుగాఁగఁ

జుట్టిన తనశాస్త్ర • చుట్టకుపాతాళ

వివరంబుమట్టిన • శాస్త్రగాఁగఁ

బొరసెమనూన్పుగా • డుప్పలకు సంస్కృతమై న

శబ్దశాస్త్రాబుని • స్వనముగాఁగఁ

గీ. దనతను స్వచ్ఛకాంతిసం • తతులుపూర్ణ

విమలబోధామృతస్ఫూర్తి • వెల్లడింప

సంతతాచ్యుతసేవాప్ర • శాంతిఁజెందు

డగు ననంతయశోవంతు • నభిమతింతు.

౧౦

కం. సతతమువాహనమై య

చ్యుతునకుఁ గైంకర్యపరతఁ • జూపించుచు సం

శ్రీతకోటి నుద్ధరించెడు

దితదైత్యనికాయువైన • తేయుభజితుఁ.

౧౧

మ. పొగడొందఁ హనుమంతుఁడై తొలుతరాఁముఁభక్తిసేవించుచుఁ

దగభీముండయి కృష్ణసౌహృదనితాం • తజ్ఞానపారీణుఁడై

మగుడఁమధ్వవిభుండుగాఁగలిగిన • న్నార్గమునూచించె నే

భగవత్కార్యపరాయణుండలటగ • త్రాపింపబ్రశంసించెదఁ ౧౨

మ. లవణార్ణోనిధిరామకార్యపరుఁడై • లంఘించినట్లొత్త భ

క్తవితానంబు భవాగ్ధి లంఘన సము • త్సాహంబుగావించునే

సవిశేషప్రతిభాసముల్లసిత వి • జ్ఞానప్రభావంతుఁడా (మది ౧౩)

భవివంతుఁ హనుమంతుదాంతు సుమహాఁచ్ఛాంతుఁ దలంతుఁ

శా. జీవేశైక్యభిదావదావదమహా • సిద్ధాంతసాగార్థగు

భావద్యోతక భాష్యసంగ్రహస ము • ఖ్య పాణభూతాత్ముఁడై

జీవశ్రేణికి నచ్యుతాంఘ్రియుగళి • సేవాసుధాస్వాద లీ

లా నైశద్యము చెల్లుమధ్వవిభుచు • ల్లాబముసేవించెదఁ. ౧౪

కం. ఇనశశికుజబుధగురుకవి

శనిరాహుధ్వజసమాఖ్య • సమకౌనుగ్రహముల్

వినుతానిశ లాభస్థిత

ఘనఫలములమాకొసంగ • గాఢాభ్యాంతుల్.

౧౧

మ. హరిపాదాంబుజ వందనాభి రతి ని • త్యప్రాంచితానంద ని

ర్భరచిత్తుండయి జీనదేవ పదత • త్వజ్ఞానపానీణతల్

బరమార్థజ్ఞాడితండనంగనతుల • ప్రఖ్యాతిరాజిల్లుమ

ద్గురుని వేంకటనారసింహునతిని • స్థూతాంహుసేవించెదల్.

౧౨

తే. తనదుభరతచక్ర త గ • ద్వాలరామ

మహిపతికొసంగిసన్నాన • మహిమబాంగి

వెలయుమద్గురు రెండుచి • తలవసిష్ఠు

పుత్రుగొలుతు సీతారామ • బుధకివీంగు.

౧౩

మ. సురలోకావతరద్విరించనవధూ • శుంభత్పదాంభోజనూ

పురఘాతంధుశికాయితాంచితవచ • స్ఫూర్జద్ధరిత్రీ సుతా

వరచారిత్రవినిర్మితిప్రవణతా • వ్యాపారసుశ్లోకబు

ధురువాల్మీకిదలంతునాద్యకవితా • భూర్నిర్వహణాత్సహునిన్

౧౪

మ. కనదామ్నాయవిభాగసంచరదలం • కర్మణవాగ్ధోరణి

వినుతాష్టాదశసత్పురాణరచనా • విఖ్యాతినానాముని

ప్రణతాతాక్యమ హస్ఫుటాత్మమురజి • త్ప్రద్యోతితాంశావతా

రనయోల్లాసుని వ్యాసునిండలతుస • ర్వజ్జత్వవిన్యాసునిన్

౧౫

స్తీ. కాళిదాసుమనోజ • కవితారసోల్లాసు

భవభూతిసంభృతా • భవవిభూతి

దండిదుష్కవిలోక • దండిశంకరునైగు

షేవశంకరుమాఘు • జితమహాఘు

శ్రీహర్షరచితను • ధీహర్షజోరు య
 శోరుచిరాత్మప • చారునమ్మ
 యూరువిద్యావనీ • ద్యోతమాసమయూరు
 శివభద్రుగీర్తిల • క్షీసముద్రు

గీ. బాణుగృతిపూజతాచ్యుత • బాణగుణధు
 రీణబయదేవుగీతస • త్కృతికృతస్ర
 భావుసకలగీర్వాణకా • న్యక్తియూను
 భావవిభవులసుకవులఁ • బ్రస్తుతెంతు.

౨౦

సీ. సన్నతగుణధుమ్య • సన్నపాచామ్యని
 ఘనగుణోన్మేషిణి • క్కనమనీషి
 స్ఫుటయశస్సాతత్యుఁ • బోతనామాత్యున
 దంభవచోల్లాసు • శంభదాసు
 సజ్జనవినుతయ • శస్కరు భాస్కరు
 సురుచిరసత్కథా • సోముసోము
 గర్వితదుష్కవి • గణభీము భీముని
 స్తులతమోనిరసన • సూరుసూరు

గీ. నన్యక్తి సనాధుశ్రీ • నాధుసాధు
 భూరినయధుమ్యసప్తిన • వీరనార్యు
 భాసురాంధ్రవచస్సము • ల్లాసకృతిరి
 రంసులగు సుకవి హంసులఁ • బ్రణుతిదేల్లు.

౨౧

సీ. పటుకి విత్వపతి • భావతి భామతి
 భోజరాజసభాప్ర • పూతనీత
 యఖిలకలావతి • యైనలీలావతి
 యతులనివ్యోన్నిద్ర • యగుసుభగ

కం. సరసుల లోతెరుగఁక దు

శ్చరితమున విసారదృక్పఁ ♦ చారమరయుచు
బరుషములు వల్కుకుకవుల

మురిపెము సుకృతులకయోగ్య ♦ ముగఁదోచుఁగదా.

౨౧

వ. అనియిట్లు ప్రాగీప్సిత గ్రంథ నిర్విఘ్నకరణ సంప్రదాయా
వచ్ఛేదలక్షణ నిబంధనంబుగా నిష్ప్రదేవతావందన గురుజ
నాభినందనంబులంగావించి.

౨౩

తే. కృతిముఖాచరణీయసం ♦ గతులునడపి

కర్తృవంశావతారప్ర ♦ కారకధన

మునకుఁగడగెడు నెడజన్మ ♦ భూమియందు

ప్రేమసహజముగానవ ♦ ణ్ణింతుఁదొలుత.

౨౪

+ * అంగలూరు గ్రామాభివర్ణనము. * +

సీ. చంద్రసూర్యాంకపా ♦ ర్శ్వలసత్తుహినభూధ

రమ్ముశిరోభూష ♦ ణమ్ముగాఁగ

గంగాసరస్వతీ ♦ కాశిఁదిముఖ్యన

దములు ముత్యాలహా ♦ రములుగాఁగ

గగనాగ్రచుంబిశి ♦ ఖర వింధ్యముఖకుల

శైలముల్కనదురో ♦ జములుగాఁగ

సంగతాన్యోన్యకృ ♦ ణ్ణాగౌతమీసదుల్

లాలితంబగుమొల ♦ నూలుగాఁగ

గీ. తీరుపడమటికనుమచా ♦ లారుగాఁగ

సహ్యాజాతామ్రపర్ణికల్ ♦ చరణనూపు

రములుగా నిత్యశృంగార • రసము జలుకు
మహిమలకుపేటి భారత • క్షావధూతి.

౨౫

సీ. ప్రతిశతక్రతులైధ • రాస్థలిఁబాలించు
సగరనలాదుతా • చక్రవర్తు
లాసాగరాంతధా • త్యక్తివనప్రచారుతా
రామమాంధాత్రాది • రాజవరులు
శ్రుతివిభాగక్రియో • స్మతధర్మసంస్థాప
నాచార్యులైనవ్యా • సాదిమునులు
వవరసాలంకార • కవితాప్రవీణుల
కాశిదాసాచి స • త్కవిచయులు

గీ. గడుపునల్లగనేతల్లి • గనినపిల్ల
లట్టివిఖ్యాతరత్నగ • రాభిఖ్యపూత
నిరుపమానఫలోత్కర్ష • భరతవర్ష
నై భవంబెదఁదలపోయ • వందనీయ.

౨౬

వ. అట్టిభారతవర్షంబున.

౩౦

శా. కృష్ణామండలమండనాయితమహీ • భృత్పూజ్యసామ్రాజ్యో
చిష్టుప్రాభవశాలితాకలితమై • చెల్వొందుచంచద్రమా
నిష్ణాతార్యజనాభిపూజ్యమహిమో • స్నేహోల్లసద్ద్రామతా
భూష్టుశ్రీగుడివాడమండలము స • ద్భూమ్యాఫలోత్కృష్టమై.

౩౧

వ. అందు.

౩౨

సీ. వేదవేదాంగప్ర • వీణతాపరధాత్య
సుషమావిశేషభూ • సురకులంబు
దారులోహహిరణ్య • తారశల్పక్రియా
రూఢనైపుణ్యకా • మప్రవజులు

నానాధనాగమా • ధీనవాశిజ్యన్య

త్యాజీవనై శ్యజ • నాకరంబు

హాలముఖాలబ్ధిధా • న్యధనాభివృద్ధిని

స్తంద్రసచ్ఛాద్రప్ర • జాయుతంబు

గీ. నఖిలసంపత్సమృద్ధమై • యననరతముఁ

దతశకటచుడ్డఘంటాప • ధంబుగాఁగ

శ్రీమదశురేశకరుణావి • శేషవిలస

దభినవాభ్యుదయముమీరు • నాకరంబు.

33

శా. సాంగస్థూర్తిబరావనీపతిజగీ • షణ్ణానా

గంగామార్గమునందు రస్తునడుపక • గాక్షిగిచ్చి శ్యామిచే

నంగల్లంచగనిందుఁగట్టడమునే • యన్ నానాగోత్రమురం

బంగల్లారనుపేరవాడఁబడెబ్ర • ఖ్యాతప్రచారంబుగ.

34

మ. మొగలాయీల ప్రభుత్వవేళలఁజమూ • పుల్ నా పోకిరిమక

దగునిచ్చోటను నీమట్టి • నా : త్వంబొప్పసామాదనా

ర్చ్యగర్విస్తప్రమథాధిపాలయము ప • జ్జననైకారెండుగూ

డఁగ నొసంస్మరణీయమాతదశపీ • డజ్జలనానంగుక.

35

చ. పురినలుమూలలంగు చెను • పు గలనందితనానికూసా

భరితములై సదావికచ • వాంరుగోత్పాదానుఁబులై

శరభచతుష్కమంతరన • సచ్చినతాత్యమరేవ్వరాభిషే

కరచనఁగోరితామాయుప • కంతమునే చెనొకోయనంగముక. 36

చ. చెరువుల్ తోటలుకగమరు • చించెడుబాటలు మంచిపేటలుక

మెరుగు సెలంగువాడలును • మేడలు ప్రన్ననిచ్చెన్లనీడలుక

గురుతరైన కోవెలలు • గోపురముల్గు ధర్మప్రముఖ

గరమరుదారసప్పర్తిని • గల్గుసిగ్గులుతింపశశ్యమే.

37

సీ. అతివేగధానద్ర • ధాగగళతోద్భూత
తతథణం ధణరవో • దంచితంబు
నవిరళోద్వాతఘా • మ్యాభగతీస్యదా
కలిత ఘుమంఘుమ • గర్జితంబు
గమనాగమావిన • జ్ఞాపకక్లిర్ఘని
తాంలసేత్కారవ • దావదంబు
స్తోకేతరద్రవ్య • కీకృతాంఘారమా
లోత్పతద్విస్ఫులి • గోన్వలంబు

గీ. పవనవేగలిరస్కరి • జవనగమన
నుపనూవహయత్రని • ర్మ్యోత్రతంబు
నడమనోపకెలసన • నారతంబు
ఘానుశక్తిజంబు సాతా • ర్భుతజనంబు.

3౨

ఉ. వచ్చుచుబోవుచుండు పొగ • బండ్లధణం ధణలెందుఁజూచినక
హెచ్చువిలాతిదేశముల • కేగెమ రస్తులు మోడుబండ్ల పెం
పెచ్చటగన్న ఘామకక • టేచ్చుప్రణై చనుబాటసారుల
దచ్చియుంబుసేమున స • యుంబును వర్తకనైభవంబులుక. 3౩

సీ. చెరుప్రగట్టనమరి • చెట్టికిందంబురాణ
పకనముల్పులుపుజ • రంజనంబు
వీఘలలోగ్రయ • విక్రయస్యనహర
దక్షులై మలయు ప్రౌ • ఢదనగణము
వాడలబహువిధ • క్రీడావిహార ప
రాయణంబగు కుమా • రవ్రవజంబు
నెడ నెడ శకటగో • వృషభానుయానసూ
ర్వహంచరద్భహుశ క • ర్వకచయంబు

గీ. గలిగి ధననంపదలసారు ♦ గనికు బేతు
కలిమిమెచ్చక పసమీరు ♦ కమ్మవారు
సాలబెంపారుసజ్జన ♦ సమితితీరు
నభినవోత్సవములఁగోరు ♦ నంగలూరు.

౪౦

సీ. జననాదికమ్మునే ♦ చరెక ర్తయొకఁడులే
డనుతత్వవిజ్ఞాత ♦ లచటలేరు
భూసురాదికవర్ణ ♦ ములులేవు శుక్లాదు
లవియనుసంస్కర్త ♦ లచటలేరు
శాచమారోగ్య శా ♦ శ్రుమె ధర్మనియతిగా
దనిచెప్పుతార్కికు ♦ లచటలేరు
దానధర్మములు బం ♦ ధనహేతువులెమోక్ష
మబ్బదన్ శాస్త్రజ్ఞు ♦ లచటలేరు

గీ. కలిగి నందరా స్తికులులో ♦ కష్టాలధిక
తత్వవేత్తలు ధర్మప ♦ ధప్రవిష్టు
లై నజనములు సుమనస్కు ♦ లధివసింప
నమలినస్ఫూర్తిఁజెలువారు ♦ నంగలూరు.

౪౧

సీ. కోట్సుబూట్సునుబ్యాట్సు ♦ గొనినవిద్యాంసుల
మైతిమనొంగువా ♦ రందు లేరు
శూన్యశాలముక్రోత ♦ జుట్లునై సంస్కర్త
లనుపేరుబూనువా ♦ రందులేరు
శ్రుతులప్రమాణముల్ ♦ మతిదోచినట్లునే
యగధర్మమనుధీరు ♦ లందులేరు
అజ్ఞులుమనపెద్ద ♦ లాచారములువ్యర్థ
మను నాగరికశూరు ♦ లందులేరు

గీ. పండితుల కర్థములొసంగ ♦ వలదువారు
కాయకష్టముచేక్షుర ♦ కర్మయైన
యాచరించిగడించరా ♦ దాయటంచు
నార్యధిక్కుతీసల్పువా ♦ రందు లేరు.

౪౨

సీ. ఒక్కరెండింగిలీన్ ♦ ముక్కలురాగ నే
విద్వాంసులని విర ♦ వీగువారు
క్రాపింగుతల తిల ♦ కము లేనినొసలునై
సంస్కర్తలనియుబ్బ ♦ సాగువారు.
పత్తుచి తనుపల్కు ♦ లొత్తిపల్కుచుమహా
వేదాంతులనివీధి ♦ వెడలువారు
పట్టె నామమ్ములు ♦ వెట్టినంత నెవిష్టు
భక్తులమని ప్రజ్ఞ ♦ బలుకువారు

గీ. కుంటిగుడ్లకు నొకనాడు ♦ గ్రుక్కెడంత
గంజిపోయించిననె దాన ♦ కంకణమ్ము
గట్టితిమటంచు దంబముల్ ♦ గొట్టువారు
మందునకు నైన వెదకిన ♦ నందు లేరు.

౪౩

సీ. స్వాతంత్ర్యమంగనా ♦ జాతికిఁగూడదా
యని పతికెదురాడు ♦ నట్టినారు.
చదువేనునేర్పికె ♦ గదగృహకృత్యముల్
నేయనేటికనియో ♦ చించువారు
సక్షరజ్ఞానము ♦ న్నందుకు విటులకు
త్తరములువ్రాయుటే ♦ జరుపువారు
సభలకుఁబోవచ్చు ♦ సతులన్ననడకువ
విడచిపెద్దల కండ్ల ♦ బడెరులుము.

గీ. కాణివాసంబుతగదు ని ♦ ర్భంధమనుచు
విశువనొడఘలు కెనేసి ♦ వీధి వీధి
విలులనామగ్రతణము సేయ ♦ వెడలువారు
సారసాక్షులెవ్వారున ♦ య్యారలేరు.

౪౪

సీ. దమయంతి సీత చం ♦ ద్రమతిముఖ్యపతివ్ర
తలచరిత్రములు ని ♦ త్యమును జదివి
పతిభక్తివృద్ధి ♦ పర్యయిశ్వర సేవ
యనుమహాగుణముల ♦ నధిగమించి
సత్యంబుదయయునా ♦ ర్జవముశౌచముశాంతి
జ్ఞానసంపత్తి ని ♦ చ్చలువహించి
యాయవ్యయముల ర ♦ హస్యమ్ములెరుగుచు
గృహకృత్యనిర్వాహా ♦ మహిమగాంచి

గీ. నిర్మలపరోపకార స ♦ త్కర్మనియతి
సలరియింతులమేల్బొతు ♦ లనగదనది
యశారస్త్రివిద్యకడులాభ ♦ కారీయనని
దర్శనములౌచూరచటి సౌ ♦ దర్శవతులు.

౪౫

సీ. ఎయ్యదిసంఘాభి ♦ వృద్ధికిజాలపు
నాదియైసుజనాభి ♦ సంద్యమయ్యె
నెయ్యదిగార్హస్థ్య ♦ హితభర్మమాన్గప్ర
చారహేతువుగా బ్ర ♦ శస్తమయ్యె
నెయ్యదిదేశమం ♦ జెల్లనాగరికత
తలసూషగలదోహా ♦ దముగ నెనఁగె
నెయ్యదిచిరసమా ♦ వృతతమంబడచివి
జ్ఞానమార్తాండప్ర ♦ కాశ మొనఁగె

గీ. ననుదిసాభ్యుదయమునొంది • యంగనలకు
కల్పలతవోలెనొసంగునం • కల్పఫలము
పోడ్డిమైనట్టిబాతికా • వాతశాల
• చంగుమీరంగ నలరారు • నంగలూరు.

౪౬

క. ఆపురమునవిలసిల్లున్
శ్రీపతినతలొకవితతి • సీతారామా
ఖ్యాపరిణతినక్కోవెల
గోపురముశిఖాగ్రచుంబి • గోపురమగుచున్.

౪౭

సీ. చాలునెవ్వనిమౌత • శక్తిరామునింగూర్చి
రవిసుతువానర • రాజుజేసె
తనరునెవ్వనియు • తాహశక్తిసయోధి
వడిదాటిజానకి • పార్తదెచ్చె
భాసిల్లునెవ్వని • ప్రభుశక్తిరణహతుం
డైనసౌమితికి • బ్రాణమిచ్చె
తలఁపనెవ్వనిస్వా • తంత్ర్యశక్తిభవిష్య
దజ్ఞాననత్వధు • ర్యతవహించె

గీ. నమ్మహోపాయుడైన వీ • రాంజనేయుఁ
డాశ్రితావనపరమద • యావిధేయుఁ
డగుచునర్చాకృతివహించి • యధివసించి
యష్టరింబూజితండుగా • నొప్పుచుండు.

౪౮

కం. మంగళములిచ్చి గ్రామము
లంగలఁబ్రజలకుదొనంగు • లనుదీరిచ్చిప్రో
వంగలవేలుపుపేరున
గాంగానాలిమ్మయనభా • గడ్డంగాంచున్.

౪౯

కం. గంగానాలమ్మయెతా

గంగానమ్మయనజనని ♦ కాయముదయతో

డంగావనూరనూర నె

సంగుచుననువర్షమునుబ్ర ♦ జలపూజఁగొనుకొ.

గీ०

వ. కావున.

గీ०

సీ. వరుణదిక్కునఁగృతా ♦ వనధయైమాయూరి

జనులబ్రహ్మచేడునమ్మ ♦ వనములమ్మ

చలిద్దినెవేద్యము ♦ లాస్పడిబిడ్డలఁ

గనికరించెడునమ్మ ♦ వనములమ్మ

ప్రణీవత్సరము జాత ♦ రలమెచ్చి కాపుల

ననుకంపఁగనునమ్మ ♦ వనములమ్మ

చీడపారులమాన్చి ♦ యోడకఁ బశువులఁ

బెనుపుజేసిడునమ్మ ♦ వనములమ్మ

గీ. పాడిపఁటలుదయచేసి ♦ ప్రజలనెల్ల

మొనసికాపాడఁ గలయమ్మ ♦ వనములమ్మ

పూనినేజేయువందన ♦ ములుగ్రహించి

పెనుపుసిరులివ్వఁగలయమ్మ ♦ వనములమ్మ.

గీ१

వ. మరియు నప్పురవరంబు నిరుపమాన సంపద్భరితంబై కరంబునల

రారుచు నలుగడల నెలకొను పొలంబులఁ దలంబగు కలమాది

సస్యంబులచెలుపు కనుల పండువులుసేయ బలుమరు చేలగట్టుల నీరు

వెట్టిదిరుగాడు పొలము కాపరుల సందడికిం గొందలంబుది పరచు

పొలముపిచ్చుక పూరేడు మొదలగు పులుగుల రెక్కలసవ్వడికి

సంగాతంబగు లేత పయ్యెరసోకునకు గదలు వరియాకుల మ్రో

తలపేరి సంగీతమునకు బరిసరంబునంబరగు చిరుతగుంటల నిండి

కొను మంధూశకాండంబుల రటాత్కారంబులు తానమానంబులు
సూప సపూర్వంబగు శ్రవణానందంబు గందళింప నందందితందాన
పదంబులువాడుచు కాలూది కత్తవలందొక్కి మొల్లంబులగు
బెల్లులెత్తి గట్టులుంగురిమిడులు వేయు కమతగాండ్రంబిలిచి కా
లోచితంబులగు నూడిగంబులంజెప్పుచు పాడిపసరంబునకు నిన్నగ
డ్డిమోపుందేక్షెతివి నేడు దూడగుడుపదయ్యె నింతయాగడంబా
యని బెదరించు యజమానులంగని గజగజవడకి చొక్కుసాకులం
జెప్పబోవ బంకెనచూపులంబింకంబు నెరిపి యింక నైన మెలకువ
తోమెలగుమని చెప్పిపోవు సంసారులును

సంసారుల యుండఁగముందరి కొట్టుంబులంగట్టువడి పొలంబు
లన్నియు జలంబునిండి యునికి బెల్లుమేతకు పోలకలకడేమేతల
మరగి వట్టిగడ్డియు జనపకట్టలుం బొట్టినిండఁదిని గురవెట్టు గేవైప
డ్డలకు దూడలవిడచి పాలుపితికి పనటులంబోసి కాచి తోడువెట్టి
వేకువున లేచి చిలుకంబూనిన ప్రోయాండ్ర కరంబులంగల్లుగల్లున
మొరయు కంకణంబుల రవళికిందలకి కొక్కరకోయని కూయు
కోడికూత లాలించి మేలుకనిలేచి సాలలంగట్టిన యాలపోతులకు
మేతలునై చి స్పృహప్రాంగణంబులం గూరుచుండి గుళ్ళగుళ్ళనం
బొగచుట్టలు కీల్చు ముదుసలివారు పోరాడి లేప నెట్టకేలకు లేచి
కనులు నులుముచు నుత్తరీయంబులుజారఁ జేతకర్రలును గిరుచె
ప్పలుందొడగి కట్టుబడివారలం బిలిచి హలాదిపరికరంబులెత్తి
చుకొని పొలంబులకువోవు పడుచువారలును

పడచువారలు మూపునం గావడులలో బిందెయలండగింపఁ
జేరువునీరు మోచితెచ్చునెడఁ గడచినరేయిపడిన చిడుపజడివలన
నడునైన దెరవుల నడచుట నడుగుల నంటుకొనిన బారడిగడుగు

కొన దాముతెచ్చిన నీరంతయుఁ బొరబోయఁ జాలుఁజాలు మీరు
నీరుతెచ్చిన నిరవాకంజేమి యింటిలోని కుండలన్నియు వట్టివ
య్యెనని వినుకుకొను ముసలమ్ములును

ముసలమ్మల పైటచెరంగులంబట్టి యసియాడు పసిపిల్లలు
కసరువట్టిన బుజ్జగించుచు నజ్ఞునందోచి యీతపండ్లొయని కేక
వైచిన విని వెనురుతెవ్వలలో వడ్లగింజలుపోసి తీసికొనిపోయి
పండ్లిమ్మన సరికిసరియని బుట్టలంగొలిచి పోసుకొను కావడివాం
డ్రో జగడంబులాడి తోడివారితో వారెయ్యగడంబు లుగ్గడించు
ప్రోడచేడియల సందడికి బెదరి జెడరలాగు కోడల నడలించుచుఁ
బుడమికి లంఘించి ప్రోలువట్టిమూలలకు దొలంగ శకటంబులు
దిగిచికొను శాకతికుల సమ్మర్దంబున నడువ వలనుగాక నెడనెడ
నరుగుప్రక్కఁజేరి చేతిగంటల మోగించవీలులేక “సాంభశివా,
యని కేకనై ను జంగంబుదేవరలకు నూయవారంబులుదెచ్చిపెట్టి
మచ్చెకంటులకేలి బంగరు కడియంబుల జగిడంబుతోడ సకనక్కం
బులాడు చావడులలో రాసులుపోసిన కట్టు కుసుమధాన్యం
బులును

కుసుమధాన్యంబులు రాసులుగొలుచు కొలగాండ్ర కుంచం
బులకువంచెలుపట్టిన సంచులు నిండిన నొండొంటికి జేరగిలఁబెట్టి ప
ట్టుబడులు తీరిన కుట్టి నెట్టాబువైచి బుడ్లమీద సక్కించి ఘామశక
టస్థానంబునకుఁ దోలుకొనిపోవు సాహుకార్లతోడి బేరంబులాడి
కూడిన గొక్కంబుల చేజిక్కింబులు నింపుకొను మోతుబర్తిరై
తులును

మోతుబర్తిరైతుల నాశ్రయించి సాలుపెట్టుబడులకు నప్పులు
తెచ్చి యిల్లువాకిండ్లు పొలముపొట్రులు కుదువలుబెట్టియు విక్రయ

శత్రుంబులువాసియు. కాడిసాగించి పండినవంటలనెల్లఁ దెచ్చివారి-
యింట నప్పగించు. బీదసాదలకు నాదనువగు పాడిగేదెలకు. నని
పెడు జనపవాములిడిన దొడ్డికోరడుల దట్టంబుగఁ బ్రాకిన సార-
బీర కాకర మొదలగు పానుల. వెదకిజెచ్చిన కూరగాయల కతం-
బునఁ బ్రతిదినంబును శాకలోపంబులేక. విందుగుడుచువారల చం-
దంబునం దనరు భూసురబృందంబును

భూసురబృందంబు మందిరంబుల నుండరాగులగనిండ మిత్రు-
డుదయించకయె ముందునందంబుగానలికి మ్రుగ్గులువెట్టి పాత్రతో
ధనంబుగావించి చెరువునకరిగి యమ్మలక్కలతో ముచ్చటలాడుచు
నుదికిడిచిన మడినస్త్రాబులొక్క బుజంబునను నుదకపాత్రంబు
లొక బుజంబునను దాల్చికొనివచ్చి ప్రాయశాజనెట్టి పెదలకడ
వంటలుగావించినఁ; జెరువుగట్టు మగ్రియాకులుదెచ్చి విస్తీర్ణంబు
లగు విస్తరులంగుట్టి స్నానంబుచేసి దేవతార్చనంబునలిపి తేగంట
లుగొట్టి గృహమేధుల భోజనావసరంబులకు జుక్కతెగిపడ్డట్టు
వచ్చి వారువేగంబున ముడిచెంబులు పూని స్నానంబుగావించి
తడిబట్టలారచైచి కట్టుకొనివచ్చి నక్షాచభోవుతరి మాకత్తెనరు-
లని జారవిడచి నారీమణులవేధించి కడిగిపెట్టిన తప్పెలలఁ దుడిచి-
వెట్టి యాకంతంబుగా భుజించి యుచుక విశ్రమించి యూరిపన్న
పెద్దలజేరి పిల్లవాని యుపనయంబునియుఁ బిల్లదాని పెండిలియని
యుఁ జెప్పుచు నాశీర్వాచన పనసలే కరువుజెట్టి నారిచ్చు కానిదు-
గ్గాని సంతరించికొనిపోవు. విప్రచూచకుల నీచవృత్తిగఁ బుయ్యోడి
చూచుచు సర్థోపన్యాసంబు గావించుపండితులఁ బరివేష్టించి చెరు-
వుగట్టున మురిచెట్టుక్రింద రామాయణాది పురాణశ్రవణంబు లా-
చరించి జరకసమూహంబును

జరత సమూహంబు గోష్ఠినుండ మనసాప్సక దవ్యగాజేరి
నవ్యటాలమాటలాడుచు నిస్పేటులాటలాడు క్రోడకాండ పజ్జలం
గూరుచుండి చంకనిడికొనిన జననారపోచలలనలన నందించి
పురిబిళ్లలు గిరునందిప్పుచు గండెలువడుకు నడిపాయంపువారి
గేరడంబులాడి యర్థముండితంబులగు క్రాపింగులెలలమర వెనుక
ముందులు సమంబులుగ జారవిడచిన చెంగులల్లాడఁ దెల్లమల్లుట
లైలంగట్టి నిస్తులంబులగు నిస్థిరీకోటుపై వల్లెవాటునైచిన సరిగ
ఖిండువాలు జిరాడ వాటంబులగు బూట్సులందొడిగి నాగరికము
ద్రవెలయ పోకుగా వీధులందిరుగు తరుణవయస్కుల పల్లె
విహారంబులును

హారంబులుగ నరుతందాల్చిన రుద్రాక్షమాలికల సందున
దాండవించు లింగకాయలు వక్షస్తాడనంగాచరింప బాడిసెల
బూని దారువుంజెక్కి రథాగాది శకటావయవంబులు రచించు
రథకారవారంబుల చేతిసమ్మెట వ్రేటులం బొడము తార్కారనా
దంబు శ్రవణకుహరగతంబైన జెవులు రిక్కనొడచి తోకమట్టి
తెత్తికొని పరచు గోతరకంబుల మెడలంగలుగు చిరుమువ్వల
ఝంఝంఝారావంబు తానమానంబు సంపాదింప నతినుతనోప
వాహ్యామాన శకటంబుల యిరుసురాపిడిని వెడలు నీళ్లార రావంబు
వల్ల కీర్వనంబు కరణి శాన్యధావంబునొంద నయత్నకల్పిత
మంగళతూర్యవిలాసంబు తవనెంఘఁ దనరు శృంగాటక ప్రదేశంబు
లును

శృంగాటక ప్రదేశంబుల నెనంగు సంగల్ల మంపుగాడిర్చిన
గంపలంబోసి కందులు పెసలలసందలులవలు మునుములు మొదల

లగు గాయథాన్యంబులు, నుష్టు మిరశకాయ చింతపండు మొద
లగు సంఘార ద్రవ్యంబులును గొనవచ్చినవారితో బేరంబులాడి
తవ్వలు సోలలువెట్టి కొలచి కాని దుగ్గాని లాభంబులకు వీకులాడి
తీగెలుదీయుచు మాటలాడు గోమటిపెద్దల యాచించి మామూ
లుపేర యాగానిదెమ్మని చేతి యినుపగూటంబుల గొంఠెంబులు
గిల్లుగిల్లున మోగించుచురాగ పాటలువాడు బండవాండ్ర యల్ల
రికిం జెవులుసిల్లులునోవ నిలువనోడి విసుకుకొనుచుంబోవు సంసా
రులకుం దారసించి “బాబుగోరు! మీరు సూపినపని చేసినామండి ;
గట్టుమీనదుబ్బులెక్కదీసేశాం ; అడబ్బిప్పించండి యింకేమైనపని
సూపితారండి ” అని యడుగు తూచువువానివెంట వారలగూడెం
బున కరిగి యుచ్చోట నెడమచేత జంతులను వ్రాడికమ్ముల నడుమ
ముంజేతీమీద నందగించు గాజులుగలిగి రిత్తగానుండు గుడిచేయి
మాటుటకు నోయన గుడిపయ్యెటలు వెలయు ముదుకంచు
కోశలుగట్టి చెవుల గుండనంపు పైడికాడలందగింప నుండు వెల
మెతల గొందరింజేరి యూడిగంబులకు నియోగించువారును

వారును వీరును బిలువబేరంబులాడి యాకష్టకము హెచ్చు
గబుచ్చికొని చలిదిసాపడి తలకు మెరుగురాచి యొక్కపరి దువ్వి
కొని గంజయన్నంబుకుండలు నెత్తిబెట్టుకొని “ఓపెంకమ్మ నాగ
మ్మరామే బ్రాద్దెక్కెన ”ని యొందొరుల బిలిచికొని గుంపులుసా
గిచేలకుంబోయి బట్టలెగగట్టి చేతనారుపట్టెలుపట్టి భారులుదీరి
వరిగి “కామమ్మపట్టంగ కరువువచ్చిందీ” యనియును మునగ
పూవందలం తుమ్మెదా, మా ముణసాబుపేరేమి తుమ్మెదా” అని
యును పలువిధంబులగు పాటలఁ జెవులు గింగురుమనునట్లు పాడు
చు నాటువేయు నూడుపువాండ్రఁ జూచుచు నడచుపాంథులజేరి

మాకుఁగల్గుకుండ దెమ్మని యల్లరిచేసి వారిచే జేడపావుగొనిపో
వుగట్టువాపడంతుల జంతతనంపు వింతలకు మిసిమింతులగుచు య
ల్లిగత ఘంటాపథంబులనదుగు నాగరిక సమూహంబులును

నాగరిక సమూహ ముత్సాహంబుగల్గించి స్వదేశ శిల్ప నై
పుణ్యంబభివృద్ధి నొందించు. తలంపున జేయూతయొసగిన సంతకు.
ముచు మూలబడిన మగ్గాలు మరలసాగించి, నిడుపులగు పడుగు.
మరించి బరిటెదీర్చిన కండియలాసుకొట్టాబులంబెట్టి గుట్టలుజోషి
పలక దట్టింపున కులయాను గుణ్యాంబుగ. బొటలు. బొడుచు. నేత
పనిసేయు సాలెవారల జేరనరిగి చీరలు జామానులు బేరంబులాడి
కొనిపోవువనిక్పికాండంబులును

వనిక్పికాండంబులు వెరగుపడ బలువిధంబులగు క్రొత్త
రంగుల చీరతానులు. గాలికట్టు. చెక్కులు. విక్టోరియా మరీనా మొ
దలగు విలాసి వస్త్రంబులుప్పాడచాపులు. గలంకారియద్దకంబుల
రకంబుల చీరలు త్తరీయంబులు లోనుగాగల వివిధవస్త్రవితానంబు
ల మడతలు గడమంచెలంబెట్టి, కొనువారికి విసువులేక చూపుచు
బేరంబులాడు బట్టల యంగళ్లవారును

బట్టల యంగళ్లవారివద్ద నద్దెకుండెచ్చి బార్డు సెనుతానులు
చాందినీలుగట్టి జాత్రగర్భితంబులగు తెరలలంకరించి దర్శనీయంబు
లగు సీనులగదింప నపూర్వనాటక ప్రదర్శననిపుణులగునటులచే
బ్రవర్తితంబులగు నాటక రంగంబులును.

గలిగి యసామాన్య రామజేయకంబున దనరు నప్పారం
బునందు.

||* కవి వంశానుక్రమణిక *||

శా. శశ్వద్భూరి తపోమహత్వమపర • స్రష్టృత్వవిఖ్యాతస్మై
విశ్వామిత్రనివారికంబగుచు నీ • విశ్వామిత్రు సర్వజ్ఞుడౌ
విశ్వామిత్రమహర్షి గోత్రమున నా • విరూపాక్షులై నిస్సమా
నైశ్వర్యంబున నుండనండగిరి నా • రవీంద్రవ్యాపారులై. ౧౧౮

శా. సాధ్వాచారపరాయణత్వ నిజవం • శతేషకృత్ జ్ఞానసం
పద్వస్తాంహనుడై వెలింగెగమలా • పత్యంఘ్రసేవాదృతి
మధ్వశ్రీగురువందనాభిరతి స • న్మానార్హుడై సద్వచో
మధ్వభ్యష్టిత పండితర్షభుడు శ్రీ • మత్పద్మనాభుండిలన్. ౧౧౯

తే. అమృతానిధి రఘుపతి • యమృతోలు
నబ్జలోచన రఘుపతి • యమృతయందు
గనియె నిరువురుపుత్రుల • జనండువిద్య
యందువిజ్ఞానబోధంబు • లందినట్లు. ౧౨౦

శా. భాజ్యప్రతిభానిరాకృత మహా • బర్హిర్ముఖాచార్యుడై
రాజ్యలక్ష్మబటురాజకార్యకరణా • రంభప్రధాదంభన
త్రేజోవై భవమొప్పసర్వబుధ ప • జ్ఞీస్తన్యచాతుర్యరా
మాజీపంతులు సంతతార్థిపట లీ • మందారభూజంబనన్. ౧౨౧

కం. శ్రీరాముడు మునుజానకి
నారూఢి బెండ్లియాడి • నట్టులరామా
జీరావుజానకమ్మన్
దారంగాగొనియెధర్మ • తత్సరుడగుచున్. ౧౨౨

చ. జనకునియిల్లులెల్లలగు • సంపదలన్ దులదూగనుర్వరా
జననవసుక్రసిద్ధిగని • స్వచ్ఛవిదేహకులాభిరామయై

ఘనశివభక్త్యర్థపము • గాఢతితోనుఖివృద్ధికొండె రా
మునిసతి జానకమ్మసరి • పూర్ణమహాగుణధానమానయై.

గీ

కం. కనిరాదంపతులు ముదం

బునవిద్యక్రదినర్గములను • బోలెఁ ఘనులౌ
తనయులను శ్రేషగిరి రా

పును వేంకటచరుసు సుప్ర • భువినరసింహుకౌ.

౬౬

వ. అమ్మప్పరిలోన.

౬౭

కం. తనరెహిరణ్యకసిపు వ

ర్ధన సంప్రీతితబుధుండు • బ్రహ్మదనదా
వనుడుదితపుణ్యజనసుఖు

డనవేంకటనారసింహు • డచ్యుతయశుడై.

౬౮

వ. మఱియుసతాదు.

౬౯

సీ. సతతవిష్ణుపదాను • సరణప్రవీణుడై

సత్ప్రభుండనెమయ • శంబుగొంచి

విబుధాన్నదానప్ర • వితరణశౌండుడై

కువలయంబునకుమ • కువయొన్చు

సకలకలావిలా • సములకు నిక్కయై

జై వాత్సలత్వప్ర • శస్త్రమించి

చారుసువృత్తిప్ర • చారధుర్యుడై

ఘనభూజనానురా • గంబువెంచి

గీ. వరయశశ్చంద్రికలదిగం • తరములలర

దననుసర్వజశేఖరుం • డనుచు బొగడ

దగెనిజాస్వయంజలధికు • త్వమేనర్చి

శ్రితబుధుండు వేంకటనార • సింహవిధుడు.

౭౦

క. పరిణయమయ్యెనతండిం

దిరమందరధరుడుగొనిన • తెరగునబ్రీతిన్

వరముఖజితశశిచింబన్

జరతరసుగుణావలంబ • శ్రీశేషాంబన్.

౩౫

నీ. గుణమునీచానున • రణమన్న సడివాయ

జనియించినట్టి నూ • జలధిసస్య

రాతిపుట్టువటన్న • రాముడిదీర్పుకో

జన్మాంతరముగన్న • శైలపుత్రి

పలుపురనోళ్లలో • బడినమూరడిదీర

నిలభవమొదిన • పలుకువెలది

పెనురక్కసీకిని బు • ట్టిన దూరువోనాడ

మారుపుట్టువునందు • మఘపురాణి

గీ. యనగేనతిలోకభవ్య గు • ణావలంబ

యగుచు సంతత భర్తృసే • వానురాగ

కలనబతిదేవతాతిల • కంబునాంగ

జెలగెస్సగుణనికురంబ • శేషమాంబ.

౩౬

నీ. గారాముతోబంచ • దారపాలిడునాడె

యేయమ్మ సదృచ్ఛ • లెల్లనేర్పె

నసమానగృహనిర్వ • హణశక్తిగన్తము

లేకుండనేయమ్మ • సాకెమమ్మ

మరిరామబాయి ల • క్షణబాయి భరతబా

యియు శత్రుఘ్నబా • యి యనునామ

చిన్నికూతులనెల్ల • నన్నబోలగ్రహేమ

దమువారిగంచెనే • ధన్యశీల

గీ. కులము వేల్పుగునట్టి శ్రీ ♦ జలజనాభు
వలనిదృఢభక్తీనాకిల ♦ వాటుసేసి
లోరమగుతత్కరుణకు బా ♦ త్రునిగజేసి
నట్టిమాయమ్మ శేషమ్మ ♦ యభినుతింతు.

౬౮

కం. ఆమిధునముపూర్వసుకృత
సామర్థ్యపాష్టరామ ♦ చంద్రకటాక్ష
శ్రీమహిమగారచెవిబుధద
యామాన్యగుణాధ్యు వేంక ♦ టప్పయ్యననున్.

౬౯

మ. విలసద్వాయుకుమారదివ్యకరుణా ♦ వీక్షాసమాసాదితా
మలధీనై భవసన్నిరూఢకవితా ♦ మాధుర్యపారీణితా
గులదైవంబగువాసుదేవునికథా ♦ నూత్నామృతాస్వాదసం
కలితోత్కంఠతనొక్కనూతనకృతి ♦ గావించగొనెనుచోన్.

అ. * గణకవృత్తిప్రశంస. * ౭౦

నీ. రాత్రిందివవిభేద ♦ రహితనానావిధ
లేఖ్యసమ్మర్దజ ♦ డీకృతంబు
స్వధులకేదారప ♦ రీక్షార్థబహుళప
ర్యటనానిరంతరా ♦ యాసితంబు
నసకృత్ప్రభుత్వస ♦ మానయహేతుమా
తాయాతసంక్లేశి ♦ తాంగకంబు
నైకరాట్పురుషసే ♦ వాకృతావసరప్ర
తీక్షణవిషయాన ♦ ధీరతంబు

గీ. కశ్చిదధికాదర్శితా ♦ గౌరవంబు
ముహూరఖిలగ్రాహ్యజనవాక్సి ♦ ముషితధీక

మనవరతబహుకృత్యస • మామలంబు.

గమభరంబగుగడగ్రామ్య • గణకన్యతి

౩౦

సీ. ప్రతికౌల్వతూమునం • బరువారిదెమ్మని

యింజనీర్పాఖవా • ర్గుంజుచుండఁ

బ్రతితాడియీతనం • బరునూపుమనియాబు

కారీడిపార్వెంటు • వారుబిలువఁ

బ్రతిబీటుకేడిల • పట్టితనిప్పీకి

పోలీసువారొక్క • మూలఁదగులఁ

బ్రతిదినంబునను వా • రంటునమన్ససగ్వ

గోరిసివిల్కోర్టు • వారుదిగువ

గీ. రాళ్లనుచు బీళ్లనుచు సాగు • బల్లటంచుఁ

బలుతెరంగులయధికార్లు • పట్టిలాగ

లెక్కకెక్కువయగు పనుల్ • సిక్కుపరుపఁ

గరిశోకముకూరలందుప్పు • గల్లువోలు.

౩౧

శా. ఆచంద్రార్కన నశ్వరోజ్వల సమా • ఖ్యాశాలిరాణ్మాన్యతా

సాచివ్యోన్నతగోపరాజుకులభా • స్వద్రానుమంత్రీంద్రసా

మీచీనోద్యమవిప్రసాత్కృతముతై • మించెన్ ద్రలింగావనిన్

బ్రాచుర్యంబుగ గ్రామలేఖ్యపదపుల్ • పారంపరస్వాధ్యతన్. ౨౨

మ. అనవద్యప్రతిభాప్రభావవిభవుం • డౌవేణుగోపాలరా

వనుధీరుండు విశాఖపట్టణవరం • బందుండివిచ్చేసి వి

న్ననువాప్పారఁగొన్న్ నబాబుఫరమా • నానంగలూర్గామతే

ఖ్యనియోగాగచితవృత్తిసర్వజనమాన్యప్రక్రియాపాత్రుడై. ౨౩

- ఉ. ఎగగనాకునామహితుఁ ♦ జేడవతాత నృపాలురెల్ల మ
న్నించఁదదాదిమత్పితరు ♦ లెల్లరు జీవవృత్తిదానిఁగా
వించిరిసేనునిష్పడది ♦ పేడఁగ లేక కులక్రిమాంగతం
బుచుసగౌరవంబుగఁద ♦ దాశ్రయమున్ భజియుంచియుండుటన్ 2౪
- చ. కఠిణకవృత్తిసూడబహు ♦ కష్టమురేలుబవల్లదక్కియా
చరణకృతావధానతయె ♦ సంగఁబసంగమికొండుసేయఁగాఁ
దరియిసుమంతయుండదికఁ ♦ దద్దయువిద్దెలసేరువన్ బ్రబం
ధరచనసేయశక్యమగు ♦ నాయనివేరుగఁజెప్పనేటికిన్. 25
- వ. అట్లుండియును. 2౬

అ * క వి వి చా ర ము. * అ

- చ. తలపఁబురాజన్వరచి ♦ తంబగు పుణ్యముకల్మిశ్చిల్లలో
నశినదళాక్షుదివ్యకరు ♦ జాలవపాతతఁగాంచివాగ్నితా
కలనమొకింతనాకిపుడు ♦ గల్లులగీర్వనితాడదాబ్జసం
విలసితనూపురారభటి ♦ మించు కివిత్వరసానురక్తిచేన్. 22
- మ. తలపన్ బండితసాధ్యమైతగు ప్రబం ♦ ధంబుండుగావించిని
ర్మలభక్షజననంబునెల్లజడితా ♦ ర్థత్వంబునొందింపఁగాఁ
గలనోయంచుఁగడంగునాకడఁకఁజోఁ ♦ కన్ బ్రాంశులభ్యోన్నత
స్థలసంయుక్తిఫలంబుకుబ్జుఁడుగొనన్ ♦ దాఁబూనునట్లెగదా. 2౪
- మ. అగునోసంతతివైరిమొరియనిజా ♦ యాసంగహాపేక్షమా
నఁగలాఁడెవ్వఁడు, గద్యపద్యములసం ♦ దర్భంబుమాధుర్యమొం
దగఁబోదంచుబ్రబంధకిల్పసకును ♦ ద్యద్యత్నమున్ జేయఁగాఁ
దగదేకావృనఁగెలిసేయకుఁడుమ ♦ త్పారంభమున్ బండితుల్. 2౬
- మ. యతనీయంబగుఁగాదెఫీరునకు శ్రే ♦ యస్సాధనప్రక్రియా
యత్కైకాననసాధ్యమైనస్వమతి ♦ వ్యాపారయోగ్యస్థితిన్

- ధృతి నేతాదృశకృత్యనిర్వహణసా • ధిష్ణప్రయత్నంబుబూ
నితీనన్నుఁ జరితార్థుఁ జేయవిధిరా • ణివాశ్చ బాద్ధిం చుచున్. ౫౦
- మ. కలవెన్నోరసవంతముల్ సుకవిరా • ట్కన్యంబులింకేలనీ
యలతింబల్కులక్రొత్తకబ్బమని ధీ • రాగేసదుల్ సీరసం
బాలయంజూడగుఁడయ్యప్రోడనవలం • లున్న రసాస్వాదవే
త్తలవిజ్ఞాతమనోజతత్రయగుము • స్థిజూచిలాలిం చరే.. ౫౧
- చ. మునుపటికాలమంచునృప • ముఖ్యులుదేశహితేషులైప్రియం
బునసుకవిప్రకాండమున • పూర్వబహుకృతినాదరించిపూ
న్కి నెరయసత్ప్రబంధచయ • నిర్మితిచేనభివృద్ధిధాషకున్
బొనరిచిదేశమభ్యుదయ • ముగనజేసిరుదంచితస్థితిన్. ౫౨
- ఉ. అన్యమురాజభాషయిపు • డౌటజనంబులుదేశభాషసా
మాన్యముగాఁదలంచిగరి • మావిడనాడుటనిందుసత్కృతుల్
మాన్యతఁగాంచుభాగ్యమహి • మంబువహించుమినిట్టివేశసా
జన్యధనుల్ప్రబంధముల • జూడదలంపఁగఁబాలుమాలుటన్. ౫౩
- శా. దైవోపాత్తకవిత్వఘోరశిష్టబం • ధంబుల్గవుల్వాక్యశో
భావైదగ్ధ్యమెలర్పఁజేసినబకిరి • పజ్జూచువారై నలే
రేవెంటఁ శిథిలంబులై కవులలో • యిండ్లగృహిచంగము
ద్రావిన్యాసమొనర్ప నెంచినబయ • త్నంబుల్వృధాయైచనున్. ౫౪
- మ. ధనికుల్ సత్కృతిముద్రణార్థముగ న • ర్థంబుల్ బ్రసాదింపలే
రనయంబున్ బహుభంగిగోర్తులను వ్యా • జ్యార్థంబు ప్లిడర్లుతె
మ్మనిన వందలుగుమ్మరింతురిటుల • రాదుర్వ్యయంబన్న వ
చ్చునుగాబోలునువిత్తిముల్ యశముదె • చ్చుంగావలెదత్రియల్
- కం. అశులప్రయాసపడి స
త్కృతులెల్లారచించజాలె • నేనియుముద్రా

భృతి లేక మాచుజన సం

తతి లేకంతర్గృహస్థి • తములగుటెయగున్.

౮౬

వ. అశ్లేన నొకకొందరైన నూతన సత్కృతి సందర్శనానందకందశిత
హృదయాచరించుదులు గాకుందు రే యని నాసందియంబువీడి నూ
తన కృతినీర్వాణాభోరణీ కృతావధానుండన్.

౮౭

చ. జనీసఫలంబుసేయుటకు • జాలిన సత్కృతినిర్మితిక్రియా
ఘనతరయత్నగౌరవము • గైకొనినాడని కేమహామహా
ధనుచిత్రితనాపలుకు • ధన్యముగారచియుంతునంచు నె
మ్మనమునజింతసేయుచున • మస్తకధల్దలపోయుచుండగన్.

౮౮

ఆ. శివపదారవింద • సేవాధుకీఁగుండు

ఘనమహాకవిత్వ • ధనుఁడునాదా

సఖుఁడై నయడవి • సాంబశివాఖ్యుండు

సెలిమినన్నఁజూచి • పలికెనిట్లు.

౮౯

కం. అనయముసంతతినస్తక

మునశాశ్వతమగుచునిలుచు • భువిసత్కృతియే

తనరించునిహపరంబుల

ననుపమమగుసుఖముగర్త • కతులయశముతోన్.

౯౦

కం. వినుమొందరెందరోధర

జనియింపరుక్మతిముఖమున • సత్కీర్తిగాం

చినవానిఁగొకయన్యుని

వినియెదమేనేటికొక్క • విమలయశస్కున్.

౯౧

కం. కననద్భుతరామాయణ

మనఁగాఁగలదొక్కగ్రంథ • మాద్వేయముదా

నినిదెల్లుగొనతోగృతి

యొనిరింపుమునీకుగీర్తి • యును సుకృతమగున్.

౯౨

కం. మునుపుపురాణములన్నియు

దెనుగుసరచియించుకవులు • దీనివిడచుటల్

గనుగొనభవదీయపురా

జనుర్జాతపుణ్యఫలన • శంబయనదగున్.

౯౩

మ. అనినాకూరిమిమ్మిత్తుఁడిట్టులుచితం • పౌనుద్యమంబేర్చిచూ

పిననున్ డిత్కృతినిర్మిప్రవణుఁగా • ప్రేమోన్నతికేసియ

ర్జునునిగృష్ణఁడవోలెనిడ్డివిజయ • ప్రోత్సాహుఁగావించితా

నునుసాహాయకమాచరింపగృతికిన్ • నూర్జ్ఞాంటిదత్తుండన్.

౯౪

లాకృతికర్తృగవేషణము.లా

కం. పరమోత్తమరామకథా

కరమగుసత్కృతియొనర్ప • గంటినిభవమున్

జరితార్థమయ్యెదీనికి

వరునింగాజేయఘనుఁడె • వండనియరయన్.

౯౫

చ. నవరసగుంభసంభరిత • నవ్యవచోవిభవంబెసంగఁగా

నవహితవృత్తిజేయఁగన • మాదరముంగయికొన్నసత్కృతి

ప్రవరమువిష్ణునైభవము • రామకథామయసాటదానినిన్

శివునికినర్పితంబుగను • సేయుటమేలనితోచెనామదిన్.

౯౬

కం. శివకేశవులకభేదము

వివరించెడుకెక్కుశ్రుతులు • వినఁబడుఁగడశ్రీ

ధవునికధకుశివుఁడధపతి

యన్రెటమణికీగొంచెసంబు • సదినయన్.

౯౭

కం. హరిభ క్తులగుచుహరుని

న్నిరసించిని శై వనిష్ట • నీరజనాభుక్

బరిభవమొనర్చించిన న

న్నరులకు నిశ్చయముగాఁగ • నరకముగలుగున్.

౯౮

* కం. శివయనదొమ్మిదిప్రణవము

నవసంఖ్యయొ విష్ణువనియ • నం బ్రణవంబౌ

నివరింపఁగఁ బ్రణవార్ధం

బపుభేదంబెద్దివిష్ణు • వనశివుడనఁగన్.

౯౯

కం. కుమతులకుమత ద్వేషము

సమకొని పరమాంధమెరుగఁ • జాలమిభిన్న

క్రమదృష్టి గలుగునది ని

క్కము నరక ద్వారమగుఁడ • గదనుష్టింపన్.

౧౦౦.

వ. అని తలచి,

౧౦౧

కం. భవునకును భాగ్యయగుశౌం

భవి విష్ణుసహోదరియని • పలుకుదురే నై

ష్టవుడనుమత్కృతి కన్యకు

ధవుడ ర్థేందుధరుడగుట • తగు నావిగదా.

౧౦౨

చ. సుమహితవృత్తసంగుణవి • శోభితచంచదలంక్రియాభిరా

మ మధురధర్మయైతనరు • మామకసత్కృతికన్యనిచ్చి నె

య్యమలర విష్ణువల్లభుని • నల్లునిజేసినచో సుమంగళి

త్వమమరశాశ్వతంబుగను • వన్నె యువాసియుఁ గాంచునిద్ధరన్. ౧౦౩

వ. అట్లగుటంజేసి.

౧౦౪

* శి ప

వి ష్ణు

అ ష మ

౫+౪=౯, ౪+౫=౯= ౧+౩+౫=౯=౨౦.

కం. అరుగంగ నేలదూర

మ్మిరుగునుభూయగనుచుమాను ♦ నిష్టార్థమ్ము

ల్గురుణనిమచుండు నమరే

శ్వరుడేవరుడగుటకొప్పు ♦ వాఁడీకృతికిన్.

౧౦౫

* చ. ఎంచగసంఖ్యలైననమ ♦ రేశ్వరశబ్దమునొండునొంటియో

జొంచగనైనసంఖ్య విల ♦ సిల్లుమహాప్రణవస్వరూపమై

యంచితవిశ్వహేతుమహి ♦ మాధికతకబరమేశ్వరత్వమూ

హించదదీయమావిభవ ♦ మేయనినిశ్చయభంగిఁదెల్పుఁగన్. ౧౦౬

† శా. ఏయెడసాంఖ్యనిర్ణయ స ♦ మీడితమైయభియు క్తమైన రా

మాయణశబ్దమెన్నఁబ్రణ ♦ వాత్మకమానదిగాననేకసం

ఖ్యాయుతమైక్యమాటఁబ్రణ ♦ వాత్మకమీకృతియొంకియాత్మకుం

డాయమరేశ్వరాహ్వాయశి ♦ నార్పణసేయుటయు క్తమేకదా. ౧౦౭

వ. అని కృతనిశ్చయుండవైతి నిట్టి శ్రీమదమరేశ్వరస్వామి యెట్టివాఁ
డనిన.

౧౦౮

సీ. భద్రకాళీసర్మ ♦ ముద్గాప్రమోదని

ద్విద్రచిక్తుఁడువీర ♦ భద్రదేవుఁ

డాశితప్రకరభ ♦ యాపహదీక్షాప

రాయణుడైన వీ ♦ రాంజనేయుఁ

డఖిలసౌభాగ్య గు ♦ కాశ్రయ సత్కృపా

వతిజగజ్జననిపా ♦ ర్వతిభవాని

* అ మ రే శ్వ ర

రా మా య ణ ౦

౧+౫+౨+౪+౧=౧౩ ఓం ౧+౫+౧+౫+౧=౧౩ ఓం

† ఏకారము ౧౩ వది సున్నయొకటి కలసి, ౨౦, ౧౩ అగును.

మూకవాగ్దాస ని ♦ స్మదదయాధీన

తాక్షిణవిభవ కా ♦ మాక్షిదేవి

శీ. వలపటను డాపటనుగృతా ♦ వాసకలన

నెలమి సేవింపమధ్యన ♦ హీనభాస

మాన గగనాగ్రచుంబివి ♦ మానరాజ

శాశ్వతకృతాదరుం డమ ♦ రేశ్వరుండు

౧౦౯

మ. తతసద్భక్తిమహాభిషేకకరణా ♦ ర్థంబ్రభగంగాంబు సం

గతగారుత్మతకుంభహస్తలగుచున్ ♦ గాఢుండునింద్రాదిదై

వతసంఘంబచఁదోయసంభృతఫల ♦ వాతంబుతోఁజుట్టు సం

తతమున్ బూర్పుగునారి కేళతరుసం ♦ తానంబులక్కోవెలన్. ౧౧౦

శా. వ్యామగాహ్యామహాప్రణాహాయుతదీ ♦ వ్యతద్వజస్తంభభా

గోవ్యమవ్యాపిశిఖానిబద్ధపటుఘం ♦ టోద్భూతనాదశ్రుతి

వ్యామర్శోన్మవభీషరాజ్ముఖములై ♦ యర్కాశ్వముల్వీక్షోన్మున్

ద్యోమధ్యంబునుదక్షిణోత్తరపథా ♦ భృతానపారీణతన్. ౧౧౧

మ. అహారారంభవిజృంభమాణఖతటి ♦ న్యంభోజసంవర్తికా

సహసోద్గీర్ణసుగంధబంధురమరు ♦ జ్ఞాగ్రన్నపీనార్కరు

గ్లహానీసందిగుణోక్తద్యుతిసమ ♦ గ్రప్రాగ్రిమాద్యోతమా

సహిరణ్యాస్ఫుటకుంభసంభృతవిమా ♦ న శ్రీదృగానందమా. ౧౧౨

కం. ఏవంవిభవిభవంబున

భూవిచితగుణాంగలూరు ♦ పురమున నతర

క్షావై భవనిరవధికరు

ణావేశుండగుచు వెలయు ♦ నమరేశుఁడిలన్.

౧౧౩

శ్లో * ప ష్ట్యం త ము లు. * ౧౫

కం. ఓం కారనూపునకునకు

లంకునకును జంద్రమః క • లావిలసితజ్ఞా

టాంకునకుసంతతనిరా

తంకీకృతపాదవినమి • తప్రకరునకుఁ.

౧౧౪

కం. న తభ క్తలోకరక్షా

దృతికిఁశ్రుతినికరమకుట • దీపితచరణ.

స్థితికిఁ నీరవధికరుణా

మతికిఁ ధృతసతికినమద • మర్త్యవితతికిఁ.

౧౧౫

కం. మా నసిజగర్వవిదూరున

కనవరతత్రాత్రతిభున • నాధారునకుఁ

ఘనకరుణోదారునకుఁ

ప్రణతాశేషాదితేయ • పరివారునకుఁ.

౧౧౬

కం. శి వ్రునకునమదవనమహళా

త్సవ్రునకుగిరిజామనోబ్జ • ధవ్రునకునుభవో.

దృవ్రునకునిగమన్నూపుర

రవ్రునకుభవ్రునకుధృతోడు • రాట్పునవ్రునకుఁ.

౧౧౭

కం. వా హాయితనిగమాంతన

మూహునకుఁభక్తనికర • మోహపహస్సా

రాహరభాక్కృపా స

న్నాహునకుఁద్రాతబహుగ • అవ్యూహునకుఁ.

౧౧౮

కం. య మిమానసవాసునకుఁ

గమలాస్తసహస్రకోటి • ఘనభానునకుఁ

శమితాఖిలనలదోషున

కమలగుణావేశునకును • యమరేశునకున్.

౧౧౯

వ. బహుసహస్ర నమస్కార పూర్వకంబుగా సమర్పించి నాయొన
ర్పంబూనిన శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండంబునకుం
గధాక్రమంబు.

౧౨౦

గీ. వ్రతిశిరోమణి వాల్మీకి • రచితరామ
కథఁగలుగునద్భుతోత్తర • కాండవిధము
సవధరింపుము, సీతాజ • యావహంబు
శ్రీమదమరేశ సమధిక • చిత్ప్రకాశ.

౧౨౧

ఇ ది వీ తి క .

కథా ప్రారంభము.

మ. తమసాతీర నివానునద్యత తపో • ధామున్ మహాప్రాజ్ఞవా
గ్రమణీమధ్యమవిష్టపావతరణా • రంభాగ్రసాపాన భూ
తు ముసీంద్రో త్తమువాల్మీకిం గదిసి చే • తుల్లోడ్చి సద్భక్తి ను
త్తమశిష్యుండునుఁ దత్ప్రియుండగు భర • ద్వాజుండుతానిట్ల నెఱ్ఱె. ౧

కం. మునిచంద్ర ! నీవురామా

యణమన శ్రీరామచరితి • మద్యతలీలన్
మునుశతకోటి సువిస్తర
మొనరఁగ రచియించితివి స • దుపకారమతిన్.

౨

ఆ. బ్రహ్మలోకమందుఁ • బరఁగెనా రామాయ
ణంబు మునులు సురగ • ణంబుఁ దవిలి
చదివి వినుచు సంత • సంబునఁ దేలుచు
నుండు రసవరతము • నురుగునాధ్య.

3

తే. పంచవింశతి సాహస్ర • పరిమితంబు
కాండసప్తకయుక్తంబు • గా మనుష్య
లోకముననిల్చియున్న సు • శ్లోక భరిత
రామకథసుధ వీనులా • రంగవింటి.

౪

కం. సురలోకగతంబగు రఘు

వరపూజ్యకథా సుధార్ణ • వంబునవ్రతిశ్చే
ఖర ! యేమి విశేషంబులు
విరచించితి యనుచు వినఁగ • వేమకకలిగెన్.

౫

తే. శిష్యుడను భక్తుడను దయ • చేసినాను
నవ్విధంబు తెల్లంబుగ • నానతిమ్ము!
భక్తియుతులకు నెందు జె • ప్పంగరాని
గోప్యములు గల్గునే? మహా • గుణశరణ్యు

మ. అని యడిగిన శిష్యునిఁ దిలకించి పరమాదరభరితుండై వాల్మీకి
మున్నొదండొట్లనియె.

శా. భారద్వాజ! భవత్కృతంబయిన సం • ప్రశ్నంబునంసప్రమో
దారూఢిందగె మవ్వనంబు విను ము • న్నారామదీవ్యత్కథా
పారావారముదంచితాద్భుతకథా • పారంబుగాఁజూచు వి
స్తారంబై తగునట్లు శ్రోతృపరమా • శ్చర్యంబుగాఁజేసితిన్.

చ. అదియిటుపంచవింశతి స • హస్రక్షితులుగ మర్త్యలోకయో
గ్యదశబ్రక్షుప్త గోప్య పర • మార్థముగా రచియించినాడ ని
దుఁదెలియఁజెప్పనైతిగుణ • ధూర్వహ! చిన్మయశక్తియైనభూ
మిదుహితభూరివై భవ స • మేత మహాద్భుత కృత్యపంగతుల్.

మ. అతిభక్తుడవు నీయెడన్ గలదె గో • ప్యార్థంబు యుష్మజ్జను
ష్కృతదుష్కృత్యములెల్లఁదూలవినుమా? • సీతాచరిత్రంబుహృ
ద్గతమై క్రమ్మరనాకుమేనఁబులకల్ • గల్గించెడున్ భక్తి గో
పితమైయెయ్యదిబ్రహ్మలోకమున సం • ప్రీతిన్ బ్రకీర్త్యంబగున్.

చ. ప్రకృతి యసాది భూత గుణ • భాసుర భూతినమేత విష్ణుప
ప్రకరజనుస్థితిప్రళయ • బాధురకృత్యననాధ బుద్ధి సి
ద్ధి కలితసర్వకారణ య • తీతగుణవజ విశ్వహేతుతా
ప్రకట యనంత చిన్మయి శు • భప్రదనాఁజనుసీతపేర్చిఁగోన్.

కం. అరయఁగవిద్య యవిద్యయుఁ
బరమేశ్వరి సర్వతంత్ర ♦ పరతంత్ర పరా
పర కుండలిని జగన్మయి
ధరణీసుత తదీయ విలసి ♦ తము జగమెల్లఁ.

౧౨

కం. ఆపరమశక్తి హృదయ
పాపితగాఁజేసి తత్కృ ♦ పాగతిఁదత్తో
ద్దీపితమతిహృదయగ్రం
ధ్యాపత్తిఘటిల్లిననుభు ♦ లగుదురుయోగుల్.

౧౩

ఆ. ధరణీనెప్పుడెపుడు ♦ ధర్మంబునకుహాని
యగు నధర్మమునకు ♦ నగు సమృద్ధి
సరగనపుడుధర్మ ♦ సంస్థాపనార్థంబు
జరుగుచుండుఁ బ్రకృతి ♦ సంభవంబు.

౧౪

కం. అరయఁబరంజ్యోతిపరా
త్పరుఁడు పరంధాముఁ డజుఁడు ♦ పరమాత్మఁడు ను
స్థిరుఁడు పరబ్రహ్మము రఘు
వరుఁడగుఁడకల్మషుండు ♦ భావింపంగఁ.

౧౫

సీ. నిత్యుఁ డనంతుండు ♦ నిర్మలుండ గుణుండు
సర్వాంతరస్థుండు ♦ శాశ్వతుండు
నలఘుచిదేకర ♦ సాత్కుండక్షోభ్యుండు
నిర్వికారుఁ డజుండు ♦ నిశ్చలుండు
రాముఁడు సర్వకా ♦ రణ కారణుఁడు నిరం
జనుఁడగు కేవల ♦ సాక్షిమాత్రుఁ
డతని సాన్నిధ్యమం ♦ దఖిలంబు గల్పించు
బహురూపములఁ బరా ♦ ప్రకృతిసీత

గీ. యజ్ఞలిదియెల్లరాముని ♦ యందుగలిగె
నండ్రు; నిక్కంబుప్రకృతి కృ ♦ త్యంబులివ్వి
ప్రకృతియనరామునికి భిన్న ♦ భంగికాదు
సాధులై క్యానుసంధాన ♦ సరణిగండ్రు.

౧౬

కం. రవియందుఁ గలుగుతేజము

సనతుగఁ బరమాత్మునందె ♦ సగుఁబ్రకృతివిభే
దవిధిఁగనుంగొనఁజాలమి

సవాచ్యయండ్రు; తత్కృతంబ ♦ యగు సర్వంబున్.

౧౭

తే. భవ్యశక్తిసమేతుడై ♦ పరఁగునట్టి

బ్రహ్మచుగుయోగిజనులకు ♦ పాస్యఁడఖిల

కర్తృతఘట్టిల్లునతనిక ♦ ఖండచిత్స్వ

రూపుఁడఖిలాత్ముడైనపూ ♦ రుషుఁడతండు.

౧౮

ఉ. కన్నులులేక సర్వమును ♦ గన్గొనువీనులులేకయున్ వినున్

గ్రన్ననఁబాణిపాదయుతి ♦ గల్గకపోవు గ్రహించువిశ్వమున్

బన్నుగఁదానెరుంగుఁదన ♦ భంగియెరుంగదు విశ్వమెల్ల స

ర్వోన్నతుఁడున్ బురాణపురుషోత్తముఁడున్ వినురాముడై తగున్.

కం. ఆసీతారఘురాముల

భాసుర మర్త్యావతార ♦ పద్ధతినముప

న్యాసమొనరింతు వినుజను

రాసంగభవోగ్రదురిత ♦ మంతయుఁబాయున్.

౨౦

తే. పాదుఁడుపఠించివాగ్వృష ♦ భర్తృమొందు

రాజుపఠియిందిభూమికి ♦ రమణుఁడగును

వైశ్యుఁడుపఠించికనుఁబణ్య ♦ ఫలసమ్పత్తి

శూద్రుఁడుపఠించికడుఁబెంపు ♦ సొంపుగాంచు.

౨౧

వ. లోకానుగ్రహకారణంబుగ సంగీకరించిన సీతారాఘవుల మత్స్యా
వతారంబులందు మొదల రామజన్మకథ నెరిగించెద. సావధా
నుండవై వినుమాని భరద్వాజునకు వాల్మీకి యిట్లనియె. ౨౨

అంబరీషచరిత్రము.

తే. రామజన్మకథైక కా • రణము విష్ణు
దివ్యమాహాత్మ్యవిభవ వి • స్తీర్ణమఖిల
దోషహరమైన యదియంబ • రీషచరిత
చెప్పెదనువినుమేకాగ్ర • చిత్తవృత్తి. ౨౩

కం. గోపురశిఖాగ్రచుంబిత
గోపురమైనవయలేని • గురుసంపదకు
గాఁపురమైవెలయు నయో
ధ్యాపురమలకాపురంబు • నామేడితమై. ౨౪

ఉ. ఆపురదివ్యసాధశిఖ • రాగ్రహిరణ్మయ కుంభసర్వశ
స్థాపితచారుహీరమణి • సంభృతశుభ్ర మరీచి మాలికా
వ్యాపృతిగాంచివ్యోమపద • ముదుజలభ్రమనొంది నిర్జర
ద్వీపపతీసముద్గమము • దెల్పిరిమిటచదంబుగల్గునే. ౨౫

మ. నవరత్నాంచితసాలసాధగృహ నా • నాపణ్యావీధీవితా
నవినోదంబులతోఁ బయోదనిచయూ • తర్వారియందాపుర
ప్రవరంబే ప్రతిబింబితంబగుమఁ ద • ద్భావంబు వీక్షించి వో
దివిగంధర్వపురంబుగల్గునను యు • క్తిసూర్తిగల్గెభువిన్. ౨౬

సీ. శ్రుతులెల్ల వదనైక • గతములై విలసిల్లఁ
జలైరాననులనంగఁ • జాలుటకుచె

దుర్గాధిపత్య బా • ధురభూతి యుతుతాట
రాజశ్రేణులనఁ • గొలుటకుచె

యెన లేని లొక్కంపు ♦ టెకిమీమలై యుండఁ

గలితలొక్కోత్తర ♦ ఖ్యాతీయరుదె

హలముఖజనితమై ♦ యలరు సంపదగల్గ

నలఘుబలులనంగ ♦ వెలయుటరుదె

గీ. యనఁగనతిలోకభవ్య గు ♦ శానుభావ

శీలురై యాపుని విల ♦ సిల్లుచంద్రు

విప్ర శృప్తవైశ్య శూద్ర ప ♦ విత్రనామ

నంతులైయొప్పు నాలుగు ♦ వర్ణములును.

౨౭

సీ. ధారాస్రచారస్య ♦ దాహాఢమారుత

బాంధవంబులు మహా ♦ సైంధవములు

షటుదానసారభ ♦ స్రాపితేందిరి

బంధురంబులుగంధ ♦ సింధురములు

తతనూత్నబహురత్న ♦ ధాగధగీజనా

నందనమ్ములు ఘన ♦ స్యందనములు

భూపీఠరస వ ♦ తారభాగ్విక్రమో

దృటసముచ్రయమున ♦ దృటచయమ్ము.

గీ. విపులముగనందుఁగలరాజ ♦ వీధులందు

నెందుఁజూచినఁ గ్రందుగా ♦ నేపునొండు

బలితపుపసందు జనుల ♦ కన్నులకువిందు

నెరపునేమందు నప్పుర ♦ వరమునందు.

౨౮

చ. అనుపమకాంతివై భవము ♦ సందపుముద్దు మొగంబు పొంకమున్

గనుఁగవతీరునిబ్బరపుఁ ♦ గబ్బిచనుంగవసౌరుగల్గునం

గనలబెడంగుతో నమర ♦ కాంతలకిందుక భేదమున్నదే!

కనుఁగొరుదృష్టిభేదిమునఁ ♦ గ్గునఁబుందుఁ రలించుకున్నచోక్.

ఉ. అందలిపూవుదోటలన • మంచితనూతన పుష్పసారభం
బెందు విచిత్రభంగి విల • సిల్లంగ నచ్చట నంటుగట్టి మె
చ్చందగుతోట వేలుపులు • సామిదివంబునఁదీర్చెఁగానిచో
నందననామమేమిటికొ • నర్చంగ నాతని పూవుదోటకున్. ౩౦.

చ. చెలువములెల్ల నొక్కడ న • సిరిచిన్నకై పడిమేలినంపదల్
కలిగినయంతన్బు నొక • కండ్లువ నిల్పిన భంగినుర్వరన్
గలుగు పురంబులందుఁ దల • కట్టుపెరంగున నద్భుతంబుగా
వెలయుచునుండు నాపురము • విశ్రుతనామసమన్వితంబుగన్. ౩౧.

స్త్రీ జగజంతలై పూని • మగపోషుమూలుసల్పు
ప్రొడలయూర్పుగా • డ్దులనుబలసి
వలరాచపోగుల • నలసిన వెలఁదుల
కులుకుఁగుబ్బల చెమ్మ • టలు గ్రహించి
విగికొంగిలింతల • బెసఁగునింతుల మేని
కలవంపుతావులు • గిలుబులాడి
రతిపరిశ్రాంత దం • పతిగాత్రసంస్తేష
ములఁజిక్కిచిక్కి యి • మ్ములనువెడలి

గీ. యల్లనల్లన రత్న సా • ధాగ్రనర్మ
హర్మ్యవాతాయనముల చా • యలనుబొంది
పొంది విహరించునెప్పుడు • పంచబాణ
బౌంధవమ్మస్వరమున • గంధవహము. ౩౨

తే. మేలినంపది సురపురి • లీలఁగొలు
నాపురంబేలు దేవేగ్రు • ననుకరించి
చారువిక్రమయుతుఁడు త్రి • శంకువనఁగ
ననఘకీర్తిసమేతుఁడౌ • జనవిభుండు. ౩౩

చ. ఎనిమిది దిక్కులకొ బలిమి ♦ నేలగజాలిన లోకపాలురకొ
ఘనులనొనర్చి మధ్యమ జ ♦ గంబు తెరంగు దలంచి వారియం
దెససినయట్టి సద్గుణము ♦ లెల్లను నొక్కడనిల్పిచేసెబో
వనజభవుడు నామనుజ ♦ వల్లభుడైన త్రిశంకుడింపగుకొ. 3౪

ఆ. లేమితఁచిచూడ ♦ లేమలకొనుల
నెంచభంగసంగ ♦ మేరులంద
కాకవాలయంద ♦ కాకలేనెచ్చట
రాజవర్యుడతని ♦ రాజ్యమందు

3౫

ఆ. అతనికొంతకొంత ♦ యభలగుణంబుల
లలితరూప నవ వి ♦ లాసకలిత
భద్రలక్షణాధ్య ♦ పతిదేవతాశిరో
మణియనంగజాలఁ ♦ బ్రణులింగనియె,

3౬

ఉ. కోకిలలేని క్రొంజవురు ♦ గుత్తులమావియెపోలెతాపులకొ
దాకొనలేని పుష్పము వి ♦ ధంబునఁ జంద్రుఁడులేనిరేయినాఁ
బ్రాకటసంపదుజ్వలత ♦ రంబగునా నృపుమందిరంబు శో
భాకలితంబుగాక కను ♦ పట్టె సుతోత్సవశూన్యమౌటచేకొ. 3౭

స్తీ. అలఁఘుసంసారసౌ ♦ ఖ్యమహీరుహమునకు

నురుతెరఫలము పు ♦ త్రోదయంబు

ప్రకటపున్నామనా ♦ రకనదీసంతర

దోషాయతరణి పు ♦ త్రోదయంబు

రమణీయ యావనా ♦ రామవాటిసిగుర్ప

నొగిఁజైత్రలక్ష్మి పు ♦ త్రోదయంబు

ఆజవంజవవిచా ♦ రాంధకారమడంప

నురుదీపకళిక పు ♦ త్రోదయంబు

గీ. నమలగార్హస్థ్యధర్మః • జ్ఞానిరమున
కుదితబాలార్కనిభము పు • త్రోదయంబు
విదితసాభాగ్యవంశాభి • నృద్ధితౌదు
నొదవు ముక్తాఫలంబు పు • త్రోదయంబు.

3౪

చ. నవనవచూర్ణమంతలమ • నాగుపసృత్యదశిప్రకాండ సే
వ్యవిభవమున్ దరస్మితప • మంచితకేసరభాసమాన మ
త్యవిశదమంజువాక్యకుసు • మాసవమానుతవ క్రిష్ణద్వమున్
జవ్రలరంగముద్దుఁగొనఁ • జాలనిజన్మము జన్మషేధరన్. 3౫

చ. జలిబలిముద్దుపల్కులు రు • చింపనవారుణపల్లవాతి కో
మలపదహస్తభాగములు • మాటికి భూతలమున్ స్పృశింపఁగన్
దులదలఁబాకి వచ్చెడు సు • తుంగని యెత్తి తదంగ భూతజో
మలినముగాని నేను బలు • మ్రానుసుమితలపోసిమాడఁగన్.

శా. ఆలక్ష్మ్యోజ్వల దంతకుట్టులము న • వ్యక్తాతిమాధుర్యవీ
లాలాపంబ నిమిత్తహానము మనా • గాకుంచితాంఘ్ర్యుబ్దమున్
లీలావస్తుగృహీతపాణికముఁ గే • నీలోలచిత్తజ్జనా
బాలాలింగనసౌఖ్యమబ్బుట మహా • భాగ్యంబు సంసారికిన్. ౪౬

మ. విరతిన్ బొందక వంశవృక్ష ముపజీ • వింపంగఁజేయన్ భయం
కరపున్నారకసింధునిస్తరణసౌ • కాపాత్రమాఁబారతా
క్యరమాభాగనవాంకురాంబుకణసే • కంబిన్వఁగాఁగ ర్తయా
నరయంబుత్రుఁడె పుత్రహీనుఁడయినన్ • వ్యర్థంబగుఁ జన్మమున్.

సీ. పాలబుగ్గులుగుట • దేలఁగాననిమిత్త
హాసాంకురముసూపు • నట్టిముద్దు
లేమావిచివ్రుభో • లేకు నాల్కచలియింప
నుగ్గుగ్గుటంచేప్పు • చుండుముగ్గు

అరుణాంగుళముల బా • దాంగుష్ఠమునునోరఁ

గ్రుక్కిచూచాయని • కుడుచుముగ్ధు

బడిబడిబోరలఁ • బడితలయెత్తికా

భేలు గదల్చుచులేనఁ • నలఁచుముగ్ధు

గీ. హస్తములుజాను తలములు • నననిమోషి.

యల్లనల్లనఁగదిలి పా • కాడుముగ్ధు

పూనివేడుకజూడంగ • మేనుహంగఁ

బట్టిఁగాలిఁచఁజాలని • భవమవేల

౪౩

ఉ. వారిదిభాగ్యవైభవము • వారిదిజన్మనుహాఫలంబనన్

వారిది సంతతోత్సము • వారిదినిర్మలభాగధేయమె

వ్వారి గృహంగణాంబునను • వారకదప్పుటకుంగులశుభా

కారుఁడుసత్కుమారుఁడు త • గన్ జరలాడుచునుండుగ్రీడలన్.

వ. అని చింతించి

౪౪

త్రి శం కు ని భా ర్య త ప ము సే యు ట.

కం. పతిదేవతాశ్చిరోమణి

యతేనిగృహిణిభవ్యగుణ స • మన్వితనియమ

న్రతసహిత యగుచునుశ్రియః

పతిసేవయొనర్చుచుండె • భక్తినియుక్తిఁ.

౪౫

చ. అమలుననంతునాద్యా బర • మాత్మగుణతయహేరుభూతువే

దమయునిరంజనున్ హరి స • దా తను నచ్యుత్తబహ్మవిష్ణు రు

ద్రమయుఁడైకృత్యనంగతుఁబ • రాత్సరుశేషశయాననిదిరా

రమణముకుందు నార్తజన • రక్షకునెంచి భజించెభక్తితోన్.

కం. తనువున హరికైంకర్యము

మనమునఁదద్దివ్యరూప • మననము సంక్తి

ర్షనము తగువాక్కుననుగా

సనయముగఁడుభక్తిమెరయ • నచ్యుతుఁగొలిచెన్.

౪౮

సీ. గంధపుష్పంబుల • గరుధూపదీపాది

సంభారములుతానె • సంతరించి

తగఁజుచిన్నాతయై • ధాతాఁబరమఁగట్టి

స్థండిలాలంకార • సరశేదీప్తి

యందుజగన్నాథు • నాదినారాయణు

నానాహాసముచేసి • యధికభక్తి

శ్రద్ధయునిరవొంద • సంపూజతునిజేసి

సాష్టాంగమెరఁగి యం • జలిఘటించి

గీ. బహువిధస్తోత్రములొనర్చి • భక్త్యభోజ్య

ములునివేదించి పిమ్మట • పుష్పాలైన

విష్ణుభక్తుల నర్చించి • విమలతత్త్వ

సాదభోజనియగుచుండు • సంతతిరబు.

౪౯

కం. ఇటులధృతవ్రతయై యూ

కుక్షిబాలక వాసుదేవుఁ • గొలిచెనుగఁడు దు

గ్ధుటతరమిది యనుచుమహా

జటిముఖ్యులువాగడనయుత • సంవత్సరముల్.

౫౦

ఆ. ఉపనసించిభక్తి • నొక్కద్వాదశినాఁడు

శ్రీనివాసునేవఁ • జేసిభర్తృ

యుతముగాఁగశౌరి • యుపకంఠమునభూమి

శయ్యగూర్చియున్న • సమయమునను.

౫౧

త్రిశంకునిపత్నికి హరి వ్రత్యక్షమగుట.

మ. హరి యాపుణ్యచరిత్రస్వప్నమునఁబ్ర • త్యక్షంబుగావచ్చిన
త్కరుణాదృష్టిఘటిల్ల నేమివరముల్ • గాంక్షించెనోయిచ్చెదన్
తరుణీ! కోరుమటన్న నీదుపదభ • క్తశ్చేష్టుఁడై సర్వభూ
వరచూడామణియైనపుత్రకునిదే • వా! నాకొసంగిదగున్. ౧౨

కం. అనికాంక్షించిననిచ్చితి
నని యొక ఫలమిచ్చివిష్టుఁ • డంతర్హితుఁడై
చనినంతమేలుకనిపతిఁ
గని కిల తెరఁగెరుకపరచి • కడుమోదమునన్.

౧౩

కం. జలరుహనాభుఁడొసంగిన
ఫలమును శుచియగుచునియతి • భక్షించిముదా
కలితయగుచున్ననింతికి
నెలదప్పెఁదాహ్మదంబు • నిజమైపొదలెన్.

౧౪

త్రిశంకుపత్నిగర్భవతియగుట.

తే. పడఁతితిరుఁదునుగబ్బిగు • బృలునుబలిసి
యచలసంపదగౌరవ • ముదయింప
లేమికిరనైకృశించిన • లేమకొను
నాదుకొనిదాహ్మదరమపెరి • పందఁజేసె.

౧౫

కం. నవలానునుచెక్కుంగవ
లవలీదళములనిహోల్చు • లాగునకుఁదగన్
దవిలి విలసిల్లెపాండిమ
కవివాక్కులకన్యతకలన • గాంచునెయ్యెదన్.

౧౬

కం. హరికృషదనుభరియించెడు
పురుషవరుడుగర్భమందు ♦ బొదలగవానికొ
ధరణికనుగొనబోయెడు
కరణకమనుచొరవసతికి ♦ గాటంబయ్యెన్.

౫౭

కం. చెలిగుబ్బగుబ్బలులపై
నలచూచుకనీలమేఘు ♦ మావృతమగుడుకొ
దొలుకరిజడివడిజూపెడు
నలవమరగనోకిలిత ♦ లభికొబయ్యెన్.

౫౮

కం. నడజడనుపడియెనారే
ర్పడియెముత్తరులుబలిసె ♦ బ్రబలెనరుచియుకొ
గడునలసతదలసూపెన్
బడఁతికి నంతంత గర్భ ♦ భారమునొడలన్.

౫౯

అంబరీషజననము.

కం. పరమోచ్చసంగతములై
సరవిశుభగ్రహములెల్ల ♦ సదనములందుకొ
జరియింపభద్రబలవి
స్ఫురితంబై మించునొక్క ♦ శుభలగ్నమునన్.

౬౦

కం. అనఘంబగు తేజంబున
జనలోచనకమలములుప్ర ♦ సన్నంబులుగా
నినునిగాంచినప్రాగ్దిశ
ఘనముననప్పద్మనయన ♦ గనియెదనయున్.

౬౧

కం. పుత్రోత్సవమొనరించెన్.
ధాత్రీపతిగోహరణ్య ♦ దానంబులచే

గోత్రావిబుధులఁబుణ్యచ

రిత్రులనానావిధములఁ దృప్తులఁజేసెన్.

౬౨

తే. దోషరహితాత్ముడతడంబు • శీఘ్రుడనఁగ

నామకరణంబుగావించె • నందనునకు

బాలకుఁడు శుక్లపక్ష క్షు • పాకరుని వి

ధమునవర్ధి నానాట • రమణమీర.

౬౩

అంబరీషురాజ్యప్రాప్తి.

చ. చదినె సమస్తశాస్త్రములు • సాములలోఁగడిదేరె, వింటినే

ర్పుఁడెలసె, సస్త్రశస్త్రపరి • పూర్ణతఁగాంచె, గజాశ్వఘోరణ

స్యదసహుడయ్యె, నూర్జితధ • రాధిపసీతివిచక్షణత్వసం

పదనిరవోదె, రాసుతుఁడు • పాగతనూతనయశావనంబునన్. ౬౪

ఉ. ఆతనితండ్రియప్పుడువ • యఃపరిణామమునొందిచాలసం

జాతచిరానుభూతనిజ • సంభృతరాజ్యరమావిరక్తుఁడై

ప్రీతినిజాత్మజుఁగుణవ • ర్విష్ణునృపాసనయుక్తుఁగాఁగ ను

ర్వీతలభర్తుఁజేసెఁబ్రజ • లేమరుసంతసమందిమెచ్చఁగన్.

౬౫

మ. అవసీరాజ్యపదస్థుఁడై నృపపరుం • డయ్యొబరీచుండుమా

ధచునిన్ గాఢతపంబునన్ బ్రమదయు • క్తస్వాతునింకేయఁబూ

నివెసన్ రాజ్యము మంత్రిపుంగవులపై • నిన్ నిల్పినమృగస్వక్రితో

త్సవచిత్తుండగుచున్ శుభాశ్రమముచెం • తన్ జేరిసద్భక్తుతోన్. ౬౬

అంబరీషుఁడు తపము సేయుట.

మ. హృదయాబ్జంబున శంఖచక్రధరు స • ర్వేశున్ జతుర్బాహునీ

రదవన్ణున్ హరిఁబీతవాసుద్రుజగ • ద్రక్షాకరున్ వేదవే

ద్యాదమోసాగరుశుద్ధకాంచననిభున్ • దుఃఖాన్తి నిర్మోచనున్

మదనై తేయహరున్ ద్రిమూర్తిమయునే • మంబూష్పభావించుచున్.

కం. అతినిష్ఠాయుతిన్మగ

ప్రతతత్పరుడగుచువేయి ♦ వత్సరములు భూ

షణ్ణిణాకమరుదనగ నూ

గితతపమొసరించజక్రి ♦ వ్రీతుండగుచు

౬౮

కం. గరుడారూఘుండై సుర

వరులెల్లంగొలువభక్తి ♦ వత్సరుడగుశ్రీ

హరి యేగుడెంచి ధరణి

శ్వరుని మనోరూఢియెరుగఁ ♦ దలచికపటియై.

౬౯

అంబకీశునకు శ్రీహరి యొడచూపమునబ్రత్యక్షమగుట.

కం. ఆవినతాపుత్రకునై

రావణముగఁజేసి తాను ♦ రప్రభుడైసం

భావితకులిశకరుండై

యావిభుకట్టెకరనిలచి ♦ యప్రక్షిప్తియె.

౭౦

చ. నరవర నీతపంబును మ ♦ నంబునమెచ్చితినేద్రవిష్టపే

శ్వరుడగువాసపుండరు భ ♦ వత్సక లేప్పితస్థిసేయఁగా

వరమండైతిఁగోపమన ♦ వానిఁగనుగొనిచార్ధిపుండ ని

ర్జరవిభుడందు నెంచుచుగ ♦ రంబున నాదరవృష్టి నిట్లచు.

ఉ. నిన్నుదలంచియోడపము ♦ నిర్జరనాయక సేయనీవునా

కెన్నికనిచ్చుకోర్కులవి ♦ యేలవృధాశ్రమమేను సంతతా

పన్నశరణ్య జక్రధరు ♦ బ్రార్థనసేయుచుఁగానియన్యులక

గన్నులఁజూడవిఘ్నము లొ ♦ నర్చకవచ్చిన జాడనేగుమీ ౭౧

చ. వరమండనాధనాథుడు శి ♦ వంకరుడార్తశరణ్యక్షీశ్వరే

శ్వరుడుపరాత్పరుడు గుణ ♦ సంగవిహీనుడనాదిమధ్యుడ

క్షరుడుజగన్మయుండఖిల ♦ కారణుడుమృతుడవ్యయుండుశ్రీ
హరివినఁనామనాథుడుత ♦ దన్యులవేడ సురేంద్ర యెన్నడున్.

చ. అనిదృఢనిశ్చయంబున జ ♦ నాథపుడనురన్దాధుదిక్కున్ గ
న్గొనమికిమెచ్చిమాధపుడు ♦ గొబ్బునఁదార్మ్యనిపై సశంఖచ
క్రసలినశార్ఙ్గపాణియు వి ♦ రాజితకొస్తుభవక్షుడున్ వినూ
తనజలదాభా^{జ్ఞ}సీలతను ♦ దర్శనుడై వెనదోచెనయ్యెడన్ 2౪

అంబరీషునకు శ్రీహరి ప్రత్యక్షమగుట.

వ. అట్లు ప్రత్యక్షుండైన పుండరీకాక్షుననాథనాథు నిఖిలదేవగంధర్వ
సంస్తూయమానునాదిదేవునింగనుంగొని పులకితశరీరుండును, సము
ద్గతసంతోషబాష్ప పూరితనయనుండును, నద్భుతప్రమోద వికచ
వదనుండునునై యంబరీషుండు గద్గదవాక్యంబులనిట్లనివినుతించె.

ఆంబరీషస్తవము.

సీ. జయజగన్నాథ కృ ♦ ప్ణముకుండగోవింద
కమలలోచనభక్త ♦ గణశరణ్య

జయపరమేశ్వర ♦ శాశ్వతపరమాత్మ
కమలానుగోహర ♦ కమలనాభ

జయపురుషోత్తమ ♦ సచ్చిదానందాత్మ
రవికోటితేజసీ ♦ రదవినీల

జయపరమానంద ♦ సత్యస్వరూపక
విశ్వైకకారణ ♦ వేదవేద్య

గీ. జయసనాతన విశ్వర ♦ ఙ్గా విచక్ష
జయనిరంజన శాశ్వతై ♦ శ్వర్యకలిత
జయవిధీంద్రాది పంధ్యదు ♦ ర్జనవిదూర
జయచిదానందనై కుంత ♦ సాధువరద.

నీ. నిఖిలలోకములకు • సేవయనాదివి

కిలిగించఁబోషించఁ • గర్తివీవ

నీయందవసియుంచు • నీయెల్లజగములు

జగములందీవుని • చ్చలునుగలవు

నీగుణత్రయముకా • స్పించుమూర్తిత్రయం

బగుచువిశ్వాత్ముడ • పచ్యతుడవు

పురుషోత్తముడవుసం • పూర్ణబోధమయుడ

వాద్యంతరహేతుడ • వవ్యయుడవు

గీ. నీనసర్వాత్మకుండవు • నిర్మలుడవు

దేవదేవనారాయణ • దీనపరద

నిన్నునమ్మితినగ్గు • శింపుమొకుల

వేడనీధానదానుడ • విశ్వరూఢ.

22

నీ. కలిమిచెల్వకురచ్చ • గర్దియయైయెదఁ

గడలిపుట్టువునూని • కంబుదనర

కరమొయిల్చితఁగా • ర్మయఁగునానునుమేనఁ

గళుకుబుగారుదు • న్వలువమెరయఁ

దొగలఁదమ్ములఁబ్రోచు • జగివెలుంగులమించు

వలుదసంకునుజుట్టు • వాలుగ్రాలఁ

గాటుకకొండచ • క్కటివేవెలుంగునా

నౌదలభామిడికం • బందగింప

గీ. పొంగిరంగారుసింగార • ములకొక్కారు

గాఁగఁబూగఁదొందుమేలిచ • క్కందనమ్ము

పొసఁగబుట్టుముంగొంగు • పసిఁడియగుచు

నలరునానామిసీకుజో • హారుసేతు.

23

ప్రహరణకల్పిత వృత్తము.

కలుములచెలి చ ♦ క్కంగ నెదగులుకన్
జెలుపులగనివై ♦ చెలగును వెపుమన్
కలికితనమన ♦ క్కటికము బెరయన్
బలుమరుననుబ్రో ♦ వంగదగు బెరిమెన్.

౭౯

సుకేశరవృత్తము.

సకలజగన్ని యామసుని ♦ సాధుసన్నతున్
ప్రకటదయాసమంచితుని ♦ భక్తనత్సలున్
సుకవిజ నేష్యుసర్వగుణ ♦ శోభిసిస్సమా
ధికుబర మేశునిన్ను బ్రణు ♦ తితుమాధవా.

౮౦

శిఖరిణవృత్తము.

జగంబుల్ గాపించన్ దగమనుపనా ♦ శంబుగొలుపన్
జగన్నాథాయుస్మత్త్రిగుణకలనో ♦ ఛాయమెకదా
యగున్ శక్తిబిద్రాద్యఖిలసురవం ♦ ద్యాంఘ్రియుగసి
యగజ్యైశ్వర్యంబద్భుతముగద స ♦ రైవకనిలనూ.

౮౧

ద్రుతవిలంబితగీతగర్భితోత్పలమాల.

దేవరాత్మరా, నతవి ♦ ధేయజనార్దనః, నాకిపా, ల, కా
పావనవైభవా, వితత ♦ భద్రకవిస్తుతః, విశ్రుతాత్మ, కా
సేవితనిర్జరా, కృతివి ♦ శేషసుగీతస, మృద్ధా, న, లో
కావనసుస్థిరా, వ్రతిన ♦ మర్చితభన్యగుః, శైకభూ, ప కా.

౮౨

స్రగ్వీణీభుజంగప్రయాతకంఠగర్భితసీసము.

శ్రీశ, హ్య, లోక ♦ సేవ్యాదయా, భూము

కుందా, విభూ * చిదా సదయాప

భద్రస్థిరా, నాకి ♦ వంద్యాసు ♦ ధీనంద్య
 భావా, నివృతా * మహా ♦ దేవకృష్ణ
 విద్యా, పరా, నైక ♦ వేదోండ ♦ పా, లామ
 హంత్యా, శ్రయీ * సమ ♦ స్తాంతరాత్మ
 ప్రియ, వర, శ్లోక ♦ భవ్యప్ర ♦ భా, లుప్త
 దోషా, చరా * సద్వి ♦ శేషయుక్త

గీ. పరమకరుణాసుధారస, ♦ భరితచరిత
 నానుదేవ ♦ పరమకృపా ♦ ఛాయ, సురేశ
 నిరుపమగుణాభివృద్ధిత, ♦ శరధిశయన
 దానవప్ర ♦ శమనధునీ, ♦ టా, నమోస్తు.

౫౩

రథోన్మతావృత్తము.

శ్రీసహాయసుర ♦ సేన్యనై భవా
 వాసుదేవభవ ♦ నై ద్యుమాధవా
 దాసరక్షణ వి ♦ ధాయకనతా
 భాసమానగుణ ♦ బంధుగాచ్యుతా.

౫౪

కవికంఠభూషణ వృత్తము.

పరమేశచక్రధర ♦ పంకజలోచన కాంచనాంబరా
 పురుషోత్తమాపరమ ♦ పూరుషనిత్యనిరంజనాపరా
 త్పరదైత్యసంహరణ ♦ పాలితసర్వజగత్పరంపరా
 కరుణానిధీవిధృత ♦ కాస్తుభకంఠిసుతామనోహరా.

౫౫

తరళద్రుతవిలంబితగర్భిణీసము.

సు, దుచిరనై భవ ♦ సూరివందిత, చూఢ
 సత్కరుణాన్వితా ♦ సర్వగమ్య

ప్ర, విచలితాశ్రిత • పాతకోత్కర, వేద
 వేద్యమహానిధి • హృద్యవేష
 వి, రచితసంతత • విశ్వరక్షణ, రాజ
 శేఖరవందితా • చిత్స్వరూప
 సు, ఖచరసంశ్రయ • శుద్ధసత్వవి, కస్వ
 రాకృతిభాసురా • లోకనాథ

గీ. పరమపావనపండిత • పాలనా, ధ్య
 హరవిరించిముఖామర • పాచ్చితా, త్మ
 గరుడవాహనకర్పర • గర్వహా, రి
 వరదదాసశివంకర • భద్రదా, యి.

౫౬

నాగబంధము * స్రగ్ధరావృత్తము.

గోత్రారాతిప్రపూజ్యా • గురుసమరదర • క్షోవిభేదిప్రతాపా
 పత్రీశస్యందనాము • త్పృతిపదపదస • ద్భక్తగుప్తాగ్రధీవి
 త్సత్రన్యోతాత్తసద్భా • శమితనతజుగు • ప్సాముదాపూర్ణభద్రా
 సత్రార్థజ్ఞాదిపాత్ర • స్థలజలజపదా • సర్వదఖ్యాగుజైతా. ౫౭

చక్రబంధము * శార్దూలవిక్రేడితవృత్తము.

యత్నావేద్యపరాకృతీ పరమక • ల్యాణప్రదీపత్తనూ
 రత్నాజ్ఞప్రధమాంకవత్సరససాం • దాకృష్ణలోకస్తుతా
 ప్రత్నాటవ్యచయప్రియంకరసురా • రాతిఘ్నధీవిన్మనూ
 నూత్నాజ్ఞాయతసారనేత్రప్రణతా • నూనాచ్చితాంచస్మనూ. ౫౮

అంబరీషునకుహరివరంబులిచ్చుట.

చ. అని వినుతించినకాహరి ప్రి • యబుననిట్లచు వత్స సీనుభ
 క్షినియతి మెచ్చుఁ గూర్చె భవ • దీయమనోరథసిద్ధిసేయమకా
 వినుమికభక్తవత్సలుడ • వేడుమునీదుచిక్కేన్ తంబులం
 చనవుడుహర్షగర్భదస • మన్వితవాక్కులనాతఁడిట్లనె. ౫౯

౫౯

మ. జలజాతాసనముఖ్యగుర్లభమునీ • సందర్శనంబబ్బెచి
ములనాకింతటికంటె నేటికివరం • బుల్ నాపయి • సత్కృపా
కలనంబుండినవాక్కులన్ మనమునన్ • గాయంబునన్ గర్మలన్
జలనంబించుక లేక నీపయినదా • సద్భక్తి నాకియ్యవే. ౯౦

మ. భవదంఘ్రింబుజభక్తితత్పరుడనై • పాలించెదన్ భూమినై
ష్టవధర్మోత్తరలీల యజ్ఞజపపూ • జానానామధర్మబులన్
దివిషద్వర్గముత్పత్తికొందగభవ • ద్దీన్యవ్రతాసక్తిమా
నవులెల్లన్ జరియింపజేయగలయా • న్నత్యంబునిమ్మిశ్వరా.

ఉ. నాపుడునట్లకాకని జ • నార్దనుడానరనాధుఁగాంచి సం
భావనమీరనిట్లనె నృ • పాలకభూరితపంబునన్ మహా
దేవునిబ్రీతుఁజేసెముచు • దీనిధరించితి నీసుదర్శనం
బీవుమదీయుఁడంచుఁగొను • మిచ్చెదనీయెడవత్సలుండనై. ౯౧

కం. ఘనరోగదుఃఖభయములు
మునిశాపంబులునురిపుస • ముదయాపటలున్
నినుఁబొందనేర వెన్నఁడు
మనుజేశ్వరచక్రరక్ష • మైకొనియునికిన్. ౯౩.

వ. అని యానతిచ్చి మధుసూదనుండంతస్థితుండైన నంబరీషుండును
నివ్వినంబున లబ్ధవరుండై పురంబునకుఁ జనుదెంచి. ౯౪

తే. అతఁడుబ్రహ్మోత్తరంబుగ • నఖిలజనులఁ
బరమవైష్ణవధర్మ సం • భరితులుగనొ
నర్చిపాలించెసర్వ వ • ర్ణములుస్వస్వ
ధర్మనియతిఁబ్రసరిల్ల • ధరణియెల్ల. ౯౫

కం. హయమేధశతమువిష్ణు
ప్రియముగనొనరించిశక్రుఁ • బేరిమియొప్పున్
౮

నయసహితుడగుచు సాగర

చయవేష్టితవసుధయేలె • జనవినుతుండై.

౯౬

మ. ధరణివిష్ణుపరాయణుడగుచునా • తండేలఁగానెల్ల మం
దిరభాగంబుల విష్ణుపూజలాగి వ • ద్ధిలైద్రయీఘోషణం
బురువయ్యెకబహుయజ్ఞసంవిలసనం • బుత్సేకమయ్యెకబరి
స్ఫురణోదాత్తతఁగాంచెధర్మముదప • సూర్తుల్సమ్మద్ధిగనె.

తి. బహుళసస్యయగుచు • భాసిల్లెనవనిదు
ద్భిక్షమనఁగనెందు • బేరుమాసె
నఖిలప్రజలకాయు • రారోగ్యములెసంగె
నీతిప్రబలె గడున • నీతికముగ.

౯౭

తే. హరిసుదర్శనరక్షితుం • డగుచునోపి
యంబరీషుఁడపాలించు • నవసరమున
చతురుదధివేష్టితాఖిల • క్షితియునభిన
వాభ్యుదయమొందివెలసెన • త్యంతముగను.

౯౮

తే. అఖిలధరణీతలేశుఁడౌ • నంబరీష
భూపతికివిష్ణుకృపచేతఁ • బుట్టెనొక్క
కమలలోచన కమలాంశ • కలితయగుచు
మంజులాకారశీల శ్రీ • మతియనంగ.

౧౦౦

శ్రీ మ తీ రూ పా భి వ ర్ణ న ము.

తే. ఆకుమారీ శిరోరత్న • మమలపత్న
చంద్రరేఖియుఁబోలె ని • స్తంద్రయగుచు
దినదినాభ్యుదయమున వ • ద్ధిలుచుండె
డరుణికప్పుడు యావనో • డయముగలిగె.

౧౦౧

ఆ. సకియకంతకంత ♦ సడలుబాల్యంబుతో
నన్నునగుచునడుము ♦ సన్నగిల్లె
నహరహంబువాదలు ♦ నట్టిజవ్వనముతోఁ
బూపచన్మొగడలు ♦ పొటకరిగె.

౧౦౨

చ. లలనకుంగల్లుమాపుచప ♦ లత్వము పెన్నెరివేణినైల్యమున్
తొలగనియాన మాంద్యమును ♦ దోచినమధ్యములేమిగబ్బిగు
బ్బలఁదగు కర్కశత్వమును ♦ బ్రస్తుతిపాతములయ్యుమోముని.
గ్మలకమలాధికంబగుచు ♦ రాజిలగల్గినిలొచ్చుదోచునే. ౧౦౩

మ. ఇరులజుదురుఁచొక్కకందువనెవ ♦ ట్రించంగఁజేయకనమా
దరుఁడై తాతలతాంగిముద్దుమొగమున్ ♦ ధమ్మిల్లముజుద్రవి
స్ఫురణజీకటిపెంపుమింద స్మజియుం ♦ చుకగాకనైజంబుగీ
డ్పరుషజాలునెకేశబంధమెపుడున్ ♦ బశ్చన్దతంచాంగదా. ౧౦౪

ఉ. అందములెల్లఁగూర్చివన ♦ జాసనుఁడించునిజేయఁగాఁబగల్
గండివినర్జుఁడైనది ♦ గాదనితామరపూవుఁజేసినన్
నందురిరేల్పొగిడ్చిజిగి ♦ వాడిననాతనిచవ్విచేసెఁబా
కందుఁడుకొమ్మమోమును బ ♦ గల్నిశికాంతులుగల్గిరాజలన్.

తే. పదనలావణ్యరససంప్ర ♦ వాహజనిత
మైనయిందీవరద్వయం ♦ బక్షియుగము
తత్సంగంధానుబంధలు ♦ బ్ధమయినచ్చు
నలికులంబగువాలు మా ♦ పులబెడంగు.

౧౦౫

తే. ఇంతిశ్రీసతియంశజ ♦ నించెననుచు
శ్రీమతీనామధేయ యీ ♦ చెలువయనుచు
గడఁగియిరువంకలందె శ్రీ ♦ కారమును
న్రాసెనోధాతయనఁగఁ గ ♦ ర్ణబులలరు.

౧౦౬

చ. పాలుచునుగంధముల్గడు న ♦ పూర్వముగాఁ నెసఁగించిలోకులన్
బలుచవిగొల్పుగంధఫలి ♦ పల్మకుసర్వసుగంధభోగమున్
వలఁచితపంబొనర్చిచెలి ♦ నాసికియై జనియించికాంచెబో
సలలితవృత్తిసర్వసుమ ♦ సౌరభసంగ్రహణప్రవీణతన్. ౧౦౮

తే. విద్రుమస్ఫూర్తివిలసిల్లు ♦ వెలఁదిమోవి
కమ్రశల్లవరాగయు ♦ క్తంబొనర్చె
నెంచిమాడననంగుని ♦ యింద్రజాల
మిట్టిదనుచువచిపంగ ♦ నేరితరము. ౧౦౯

కం. పలుకుదురు ముత్తియములని
పలుకుదురదియేటిమాట ♦ పరువపు రుచులన్
బలుకుదురు గలిగికెప్పు
బలుకుదురు సుకట్టడమునఁ ♦ బాటిలియున్నన్. ౧౧౦

కం. వలమురికరివేలుపుకై
యలరియుసుస్వరముగామి ♦ కలజడిదపమున్
సలిపిచెలియకంఠరయై
లలిఁబలుకంగలిగె శుక క ♦ లాలాపములన్. ౧౧౧

మ. చెలిలావణ్యపుఁబాలవెల్లిసాబఁగుల్ ♦ జిందంగఁబూవింటిజో
దలవోకన్ దరువంగజవ్వనమునొ ♦ య్యందెచ్చుపీయూషసం
కలితోదంచితహేమకుంభయగమై ♦ కన్నట్టైఁబూఁబోడికిన్
వలిసిబ్బెంపుమెరుగుగుబ్బకవరే ♦ వక్షజూపరుల్ మెచ్చగన్. ౧౧౨

కం. శృంగారసరసియైతగు
నంగనలావణ్యఘన ర ♦ సాశోగమునన్
భాంగుతరంగములనంగనె
సంగునఘలుసుడిచెరంగొ ♦ సంగుచొక్కిలియున్. ౧౧౩

కం. అచలాధిపత్యమొందిన
కుచగౌరవముం దలంచి ♦ కొమ్మపిరుంగున్
బ్రచురించె నీడుజోడుగ
నచలాధిపతిత్వగౌర ♦ వాడంబరమున్.

౧౧౪

తే. జఘనభూమండలమున నె ♦ సంగినట్టి
చారుకాంచనకదళికా ♦ స్తంభయుగము
కరణజూపట్టునూరువు ♦ ల్మోయునచటి
కమలకర్భంబులనంగజం ♦ ఘలుదనర్చు.

కం. పల్లవములరుణరుచిసం
పల్లవముననిర్జితములు ♦ పదయుగమునకున్
సల్లితకోరకానళి
గోళ్ల కుదులగాకచివును ♦ గుత్తులడాగెన్.

౧౧౬

స్తీ. తవ్విలోగలుగుమా ♦ ద్వవమునుజొక్కెపు
కుందనంబునజెలు ♦ వొందుకొంతి
చందురులోని ప్ర ♦ సాదసౌభాగ్యంబు
విరిమల్లెపూవుల ♦ పరిమళంబు
నాణిముత్తియముల ♦ నలరులావణ్యంబు
రతనంపు కళికల ♦ రంగుపొంగు
లేజివురాకుపా ♦ శికసౌకుమార్యంబు
పూవుదేనియలందు ♦ ప సగుతేట

గీ. తొలుకరిమెనుంగుదీవెల ♦ మిలమిలయును
నొదవికొనివచ్చి సుధవోసి ♦ పదునుచేసి
తత్తదవయనరచనసం ♦ దన్భిషరచి
తాతరచియించె నెన్ననీ ♦ నాతిమిన్న.

౧౧౭

సీ. అంకసీలిమవేణి ♦ యందుంచి పూర్ణేందు
 మండలంబునఁజేసె ♦ మగువమోము
 కాతీన్యగుణమెల్ల ♦ గబ్బిగుబ్బలడఁచి
 కెంపుచేమలఁచెఁజొ ♦ క్కంపుమోవి
 చ్ఛాంచల్యకలనలో ♦ చనములనెలకొల్పి
 మించుచేరచియించె ♦ మెలఁతమేను.
 నురులుకప్రపు శైల్పు ♦ చిరునగవుననిల్పి
 యనఁటిబోదెలఁదీర్చె ♦ నతివత్తోడలు

గీ. గుణములునుదోషములునునను ♦ గుణముగాఁగఁ
 దత్తదవయవములయందుఁ ♦ దవులుకొలిపి
 నెలతఁగావించినట్టియా ♦ నేర్పునూచి
 వనజగర్భునిజతురాస్యఁ ♦ డనఁగవచ్చు.

౧౧౮

తే. పాలమున్నీటిపెందెరఁ ♦ గ్రాలుదువని
 కాంతరమువాసినచ్చిన ♦ యట్టికలిసు
 వెలఁదిపోలిక శృంగార ♦ వేషయగుచు
 నలరెనారాచకన్నె ప్రో ♦ యాలుమిగుల.

౧౧౯

కం. భువనశ్లాఘాలంఘన
 నవనవసౌందర్యరేఖ ♦ నరవరసుతయి
 ట్లువళక్షపక్షకలితైఁ
 దవరేఖయుఁబోలెవృద్ధిఁ ♦ దనరుచునుండెన్.

౧౨౦

అంబరీషునికడకు పర్వతనారదులువచ్చుట.

వ. అయ్యవసరంబున.

౧౨౧.

మ. మహాత్మాబల్గురువాసుదేవశుభనా ♦ మన్యాసముద్యత్సుధా
 లహరీసాధితమాఘరీణములుగు ♦ ల్కఁబల్కసంధ్యాఘము

కృహకారిద్యుతులొప్పుకెంజెడలుమిం • చక్షులోకసంచారధూ
ర్వహుతౌషర్వతనారదుల్ భువనసం • భావ్యాత్మకుల్వచ్చినన్.

చ. కనుఁగొనియంబరీషుఁడధి • కంబగుభక్తిని దోడ్చితెచ్చి మ
న్ననఁగనకాసనస్థుల నొ • నర్చియధావిధిన్ స్థైర్యపాద్యపూ
జలనొసంగివందనము • నల్పివినీతినిమోడ్చుకేలుదా
ల్చినిలిచినన్ నరేశ్వరుని • సేమమెరింగిమునీంద్రులున్నెడన్.

ఆ. తనయఁదోడ్చితెచ్చి • మునినల్లభులకు మొ
క్కించదీననలను • నిచ్చిమునులు
నతివభువనమోహ • నాకారవిభవంబు
మెచ్చిచూచిరెడద • రిచ్చనడఁగ.

౧౨౪

కం. సరసురవిద్యాధరకి
న్నరగంధర్వాప్సకోగ • గంబులలో నుం
దరులఁబలుమారుఁ జూడమె
సరివత్తురెదీనిరూప సౌష్ఠవమునకున్.

౧౨౫

సీ. వదనసౌందర్య సం • పద దిలకించిన
శశిలేఖనక్రయై • చనకయున్నె
వాలుఁగన్నులబెక్కు • వర్ణించఁబూనిన
హరిణిలోలోభయ • మందకున్నె
నాసికాసౌష్ఠవం • బాసఁజూచినయంత
పరతిలోత్తమమోము • వంచకున్నె
చారుతనుద్యుతి • చకచకల్ఁబరికింపఁ
గనిహేమకడుఁ గాకఁ • గరఁగకున్నె

గీ. వలుదపెందొడలందంబుఁ • దలఁచినంత
వాఙ్మయలరంభయొకపొర • వీడకున్నె

యశారయూచానరామచే ♦ యకముఁజూడ

మునివసులకై నఁదాలిమి ♦ చినుగకున్నె.

౧౨౬

వ. అని తలంచుచు సంబరీషుఁగని యీకన్నియ నీకూతురే ? దీనిపే
రేమి ! యెవ్వరికిచ్చితివి యని యడిగిన.

౧౨౭

కం. ఈ మగున నాదుపుత్రక

శ్రీమతియనుపేరఁదగువ ♦ రిష్టగుణాఘ్యం

డై మెరయువరునకీఁదరి

యైమెలఁగెడుఁగన్య మునికు ♦ లాఘపయచేడున్.

౧౨౮

శ్రీమతిని దమకిమ్మని పర్వతనారదులంబరీషుంగోరుట.

చ. నలినదళాక్షిపైఁదలఁపు ♦ నారదువిత్తమునందుఁగల్గెనా
చెలిపయినెమ్మనంబునిలి ♦ చెన్ మరిపర్వతచూనికిఁగడున్
వలపులరాచవానిబల ♦ వంతఁపుడై పులఁజక్కకుండఁగన్
దలఁగఁగ నెంతవానికయి ♦ నం దరమే భువనత్రయంబునన్.

చ. ప్రియమునమంతనంబునకుఁ ♦ బిల్చిన్మపాలునితోడనీగు క
న్నియనికనాకునీదగున ♦ నెన్ మునివద్యుఁడు నారదుఁడువె
డియునట పర్వతుండునుఁ గ ♦ డిందగునక్కరనట్లవేడె వా
రియభిమతంబెరుంగుట న ♦ రేండుఁడు భీతిలి మ్రొక్కియిట్లనున్.

చ. ఇరువురుగోరినారలెటు ♦ లిద్దరికిచ్చెదఁగన్నెసత్కృపా
వరులయిచ్చిత్తగించుఁడు త ♦ పస్వికులొత్తములార కన్నె మీ
యిరువురిలోన నెన్వరివ ♦ రించునొ వారికి నిత్తు ధర్మ త
త్పరులగు మీరెరుంగని వి ♦ ధంబులు గల్గునె యెందునావుడున్.

మ. ధరణీనాయక నీదువాక్యముఁగడున్ ♦ ధర్మోత్తరంబై నదీ
సరణిజేయుము రేపునచ్చెదమునీ ♦ సత్యబుపాలిపుమీ

మరువంబోకుమటంచుఁజెప్పివెస న • న్మానీశ్వరుల్ శ్రీహరి
స్మరణానందమనోరవిందులునిజే • చ్చామార్గులై పోవుచున్.

నారదుఁడు విష్ణుని పర్వతునకుఁ గ్రోతిమొగంబు
గల్పించుమని యడుగుట.

ఆ. అందునారదుండు • హరినంబుజాతాక్షు

వాసుదేవుభక్త • పరదుననఘుఁ

గనఁగవిష్ణులోక • ముసకేగి నై కుంఠ

పురమునందుఁబరమ • పురుషుఁజూచి.

౧౩౩

చ. ముకుళితహస్తైః కదిసి • మ్రొక్కి నమోస్తు సమస్త లోకనా .

యక పరమేశ మాధవ ద • యాపరభక్త భయాపహర దై

త్యకులనుదాపహా వినమి • తాళిలదైవతతే యటంచు మ

చ్చికవినుతించినామనవిఁజేకొనుమీశ రహస్యమిమ్మనెన్ . ౧౩౪

చ. చిరునగవంకురింపఁగఁగు • శేషమనాభుఁడు నానివాంఛితం

బెరుఁగ రహస్యమిచ్చి విను • పించు మనోరథమన్న సంఘులం

దెరఁగిమహాత్మమాధవ త్వ • దీయుఁడ నన్యుల వేడనామన

క్కరలనుదీర్పనీవగతి • గాచెదయన్ వినువిన్నవించెదన్ . ౧౩౫

స్తో. అలయయోధ్యాపుర • మందునీభక్తుఁడౌ

సంబరీషుండను • నననిపతికిఁ

గలదుశ్రీమతి యను • కన్నెయొక్కతె రుచి

రాంగి దానినిబెండ్లి • యాడఁగోరి

వేడితిన్మృతట్ల • వేడఁబర్వతుఁడుమా

యిరువురివాంఛితం • బెరిఁగిచ్చపుఁడు

కై నేసియిరువురు • గడ్డియనుండుడి

క్క-న్నెయొచ్చవిఁగోదూ • గడఁగియతని

గీ. కిచ్చెదనటంచువచియించె ♦ నిందు కేము
నొడఁబడితిమెల్ల రాగడు ♦ విడియెనతఁడు
నాకు నాకన్యలభ్యమా ♦ నట్టివెరపు
దలఁచినాఁకోర్కెకై వడి ♦ సలుపవలయు.

౧౩౬

ఉ. రూపసిఁగోరుకొంటయను ♦ రూపముకన్యకుఁగాననాయెడన్
గోపములేకఁ బర్వతున ♦ కున్ గల్గిగించుము వానరాననం
బో పరమేశ ! భక్తులకు ♦ నోపి శుభంబొనరింపుదీక్ష నీ
కే పొగడొందునన్నను స ♦ రేయనె నల్లననవ్వి శౌరియున్. ౧౩౭

తే. అన్యులకుఁజూడనెప్పటి ♦ యట్లయుండి
కోరి శ్రీమతి చూడంగఁ ♦ గ్రోతిమొగము
గావలయుఁబర్వతునకంచు ♦ గాంతుచేసి
నారదుఁడు, నట్లయిచ్చితి ♦ ననియె హరియు.

౧౩౮

పర్వతుఁడు నారదునకుఁ గొండముచ్చ మొగము

చేయుమని విష్ణుని వేడుట.

తే. ఇట్లువరమొందినారదుం ♦ డేగినంతఁ
బర్వతుఁడువచ్చియిందిరా ♦ భర్తఁగాంచి
మొక్కివినుతించి తమకథ ♦ మొదలనుండి
విన్నపముచేసియిట్లని ♦ వేడెహరిని.

౧౩౯

తే. కోర్కెశ్రీమతికనుఁగొన్నఁ ♦ గొండముచ్చు
మొగముగానుండనొరులకు ♦ మునుపట్ల
కనుపడఁగఁజేయునారదు ♦ ననుచువేడె
నట్లయిచ్చితిసనిపల్కె ♦ నచ్యుతుండు.

౧౪౦

కం. ఇరువురుమునుల్లినుపర
స్పరవంచకులగుచుఁదన్ను ♦ బ్రాశ్చించినశ్రీ

హరిభక్తవత్సలుఁడుగా

న రచించెదననియొ గోరి • న తెరంగల్లె.

౧౮౧

వ. ఇట్లు వర్వతనారదులు పరస్పరవంచకులై తమతమకామితంబులు
సమకూర్పుకొని, పదంపడి యిరువురుంగలసి మరునాడరుగోడ
యంబున కయోధ్యాపురంబునకువచ్చి తమరాక సృష్టానునకరిం
గించిన సంబరీషుండుఁ బురంబును సగరంబును నలంకరించ నియో
గించిన.

౧౮౨

శ్లో మ తి స్వ యం వ ర ము.

సీ. మృగమదపంకంబు • మెదిచియంతటనల్కి

యలరుఁగందఁపుకల • యంపిచల్లి

కట్టాణిమూత్యాలు • గలిపి ముగ్గులువెట్టి

పరువంపుటగరు ధూ • పములునైచి

చెలువొప్పుగరుడ ప • చ్చలతోరణల్లట్టి

తళుకొందునిలుపుట • ద్దములునిల్పి

పొలుచుచీనాంబరం • బులబెక్కిములుపున్చి

హరునొందుమేలి చి • త్తములుదీర్చి

గీ. కమ్రచిత్రాంశుకములమే • ల్కట్లునెరపి

భద్రవస్తుప్రతానంబు • పరిధవించి

పురము సగరునుబహువిధం • బులనవీన

చిత్రరచనలుమెరయఁగై • చేసిరపుడు.

౧౮౩

మ. కురువిందంబులకంబముల్ పులుఁగురా • గోపాసనుల్ చందురా

పరువంపుజవిరెల్ నురేంద్రుణుల • బాటెల్లు పెందల్పులు

గరమొప్పారసపూర్వచ్చితరచనా • కళావీజ్వలంబైన భూ

వరునాస్థానపుమంటపంబునను సా • వర్ణాగ్రపీఠంబుల. ౧౮౪

చ. ఎలమిందలిర్పదాపస కు • లేందుల గదైలసిల్పియర్హు
జలొసఁగియఁబరీషుఁడు ప్ర • సన్నమనస్కతనాత్మపుత్రి ను
జ్వలమణిభూషణాంబర వి • భాసితగానానరించి తెచ్చి చే
నలగులదండయిచ్చి నన • జాస్యకువారలఁజూపియిట్లచున్. ౧౮౧

తే. చానరోమాడుమీముని • సత్తములను
వీరలిరువురిలోమనం • బేరియందుఁ
దగులునాతనికీఘ్రాల • దండయిడుమ
టంచుఁజెప్పిన సవ్వన • జాస్యయపుడు. ౧౮౨

కం. ఆలోలనయనవారల
నాలోకించుటయువాన • రాస్యముగోలొ
గూలముఖమగుచునిరవురుఁ
జాలవికారాకృతులనె • సఁగికనఁబడినన్. ౧౮౩

తే. సకియయేమియుఁదోచక • సంశయించి
నిలువవారలనడుమను • స్మృతితాబ్జ
లోచనుఁడు మేచకాంబుదా • లోకనీయ
గాత్రుఁడగుదివ్యపురుషుఁడొ • క్కరుఁడుదోచె. ౧౮౪

వ. అట్లుతోచిన నతని రుచిరాకృతిదర్శనపరాధీనయగుచు నిలిచినం
గని తండ్రి తడవేల వీరియందొక్కని గళంబున నీసుమమాల నిడు
మని యెచ్చరించుటయు నాకన్నియతండ్రికిట్లనియె. ౧౮౫

చ. తపసులుగ్గానరారిచటఁ • దప్పకక్రోతియుఁ గొండముచ్చునై
నృపవర ! కానవచ్చెదరు • నీలశరీరుఁడుపూర్ణచంద్రమో
లపనుఁడు పీతవాసుఁడు వి • లాససమేతుఁడుదీర్ఘనృత్తదో
ర్విపులభుజాంతకుఁడొకఁడు • వేమరుదోచెఁడువానిగోరెదన్. ౧౮౬

కం. సురుచిరరూపముతుండ

స్వగుఘ్నఁడు కుడికేలుసాపి • పూదండగొనన్

ద్వరపడియెడుమందస్మిత

నరనదనుండగుచువాని • వరియింతునచన్.

౧౫౧

ఉ. నారదుఁడన్వేలంది నచ • నంబులకున్ గడుసంశయించుచున్

సారసస్త్రీహినిని భు • జ-బులవెన్నియొ చెప్పవేయగన్

ధారుణినాథనందన య • ధార్దము వానికిగూహుయుగ్మమి

పారెడునన్నపల్కువిని • పర్వతుఁడిట్లనె రాజకన్యతోన్. ౧౫౨

కం. కన్నెకొవాని యురంబున

నున్నవిధంబేమిబాహు • యుగళమునందే

మున్నదిచక్కఁగఁగనుఁగొని

కన్నతెరంగిపుడుచెప్ప • గదవేయనినన్.

౧౫౩

కం. ఉరమునఁజుచ్చద్రుచి వి

స్ఫురితంబగుమాలయొకటి • పొలిచెడుజాలన్

శరముశరాసనమును ద

త్కరములవిలసిల్లుననుచు • గన్నియసెప్పెన్.

౧౫౪

సీ. కన్యకారత్నమి • క్కరణిజెప్పఁగవిని

నారదుండ్రిట్లు మ • నమునఁ దలచె

నిదియేమిమాయయో • యెరుఁగంగరాదార

మాధవుండెంతటి • మాయకాఁడు

తస్కరుండాతఁడు • దప్పనన్యలుకాను

కాకున్ననాకేలఁ • గలుగునిట్లు

కొమ్మకన్గొనువేళఁ • గొండముచ్చిమొగంబు

హరినమ్మనచ్చునే • యనుచుఁదలచె

గీ. పర్వతుండునునిదిహరి • పనియకాక
యీ తెరంగుననాకేల • క్రోతిమొగము.
వచ్చుననియొచ్చెనీరీతి • వారుసంశ
యాకులస్వాంతులై యున్న • యవనరమున.

౧౫౧

ఉ. అప్పుడురాజువారిగని • యార్యశిఖామణులార ! యీ తెరం
గెప్పుడుజూడముకవినమి • దేమి ! విమోహమొనర్చెబుద్ధికి
దప్పకయిట్టులౌటకు గ • తంబదియేమగునో ! యెరుంగుడీ !
విప్పగు జ్ఞానదృష్టిని • వేడుటయు మునివర్యులల్కతో.

తే. వింతలేదెందువేరేమి • వృద్ధులన్న
మముగడసిపుచ్చియెరులకీ • మగువనీయ
దలచితోకాక తడవేల • ధరణినాథ
యింతిమాయందొకని వరి • యింపుమనుము.

౧౫౨

మ. అనినభీతిలి యంబరీషుడు ప్రేమం • భారందనూజాతంగ
న్గొనియీమానులయందునొక్కరుని నీ • కుంజూడఁగాఁచోటు నా
తనివేవేగవరించుమన్న నపుడా • తన్వంగియు నూలిక
గొనియచ్చోటికివచ్చి చూడఁదపనుల్ • ఘోరాకృతిదోచినన్.

శ్లో మ తి విష్ణు ని వ రి య తు.

కం. ఓలింవానరగోలాం
గూలాననులైన మునుల • కునుమధ్యవయ
శ్రీలలితుఁబురుషుమణిమకు.
టాలంకృతుఁగాంచిమాల • యతనికివై చెన్.

౧౫౩

తే. బాలికామణిగూతని • మాలికాప
రిష్కృతునిజేయదాను న • దృశ్యయయ్యె

దత్త ణమ్ముననిదియద్భు • తమ్మటంచు
నచటివారెల్లరునువెర • గందిమాడ.

౧౬౦

డి. శ్రీమతిపూర్వజన్మమున • శ్రీహరివల్లభుడౌటగోరి ని
ష్టామహాసీయయైతపము • సల్పెదదీయకృతంబుపేర్కిన
త్తామరసాక్షిఁగైకొనియె • దానవమర్దనుఁడు భవాంతరా
క్రామిత సత్కియాఫలము • గ్రచ్చరభోగ్యముగాకతక్కునే.

తే. అట్టులంతర్హితాత్మయై • నట్టితనయఁ
దలఁచి నృపతియువ్యసనాద్భు • తములనొండె
దాపసులురిచ్చవడినిహ • తాశుఁగుచు
ముచ్చముడిఁగిరి ధిగ్వచో • ముఖరులగుచు.

౧౬౧

వర్వత నారదులు వైకుంఠమునకరిగి శ్రీమతివృత్తాంతమడుగుట.

ము. హరియిట్లామృగశాబనేత్రఁగొనితా • నంతర్హితుండై చనన్
సురవాచంయమచంద్రులీప్సితహతిన్ • శోకావిలస్వాంతులై
పరమేశున్బురుషోత్తమున్సురవరున్ • భక్తానుకంపానిధిన్
వరదున్గ్గొననేగిరప్పుడువెసన్ • వైకుంఠమార్గంబునన్. ౧౬౩.

చ. మునివరులిట్లువచ్చుటను • ముందుముకుందుడెరింగి శ్రీమతిన్
గనఁగొనివచ్చుతాపసులు • గానకయుండఁగఁదాగియుండుమం
చనియెసరోజులోచనయు • నట్లనిగూఢముఁగాఁగనుండె నం
త నచటికేగుడెంచిరి జ • నార్దనదర్శనబుద్ధిసమ్మునుల్. ౧౬౪

ఆ. వచ్చినారదుండు • వనజాక్షుఁగనుఁగొని
భక్తిమృక్కిమొదలఁ • బ్రస్తుతించి
నాధయిట్లుసేయ • నాయమేకన్నియఁ
దెచ్చితీవ్రమాకుఁ • దెలియకుండ.

౧౬౫

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

OE 2

0257

మాయానువుమధ్య ధను

స్నాయకి హస్తాక్షయినిలచి • చానంగొనివే

పోయె నతఁడెన్నడునా

రాయణ భవదన్యులిట్టి • యధికులు గలరే.

౧౭౦

మ. ఆనినం మాధవుడిట్ల నెక్కగలరు మా • యావుల్ గమంబెక్కుల

య్యవి మేషానుగయక్షకింపుకుషులం • దండెన్నగోకన్నియన్

గొనిపోజాలరె యేను చక్రధరుడన్ • గోదండ హస్తాండనే

కనుగొమ్మెప్పుజతుర్భుజుండద్విభుజా • కాసుండనై వస్తునే. ౧౭౧.

కం. ఊరక నేటికినన్ని

ట్లారడిచేసెదరనంగ • నది నిక్కమగున్

నారాయణ నంచకుడన

గారాదని దివిజమునులు • ఘటితౌజలున్.

౧౭౨

కం. నినునేలమూర మము ర

మ్మని కన్నియనొరులకిచ్చె • నవనీపతి చే

సిననారాత్యము శేరఁగే

మనఁగలదీ కపటమతని • దని మునులౌతన్.

౧౭౩

ప ర్వ త నా ర ను లం బ రీ ఖ ని శ పిం చు ట .

కం. చనియంబకీషన్మృగము

గొనిమాకిచ్చెదనటంచు • గూఁతునొరులకి

చ్చినవాడవు నీదగువం

చనమున కనురూపమయిన • శాపముగొనుమీ.

౧౭౪

ఆ. మాయవేసిమమ్ము • మరపించితివి గాన

మాయ నీదు మికి • మరపునేయ

నిన్నునీవెరుంగ • సేరకయుండు మ
టంచుమునులున్యపు శ • పించిరలిగి.

౧౭౫

కం. శపియించడత్ క్షణంబున

విపుల తమోరాసిధరణి • విభువెనుకొన్నన్
గుపిత మయి విష్ణుచక్రం

బపుడు తమోరాసి దొలంగ • నడచుచు గదిసెన్.

౧౭౬

విష్ణు చక్రము పర్వతనారదుల వెంబడించుట.

ఆ. కదిసియునులఱిగ • గడగిన భీతిల్లి

పరవదొడగిరాసు • పర్వమునులు

వెంటదగులుకొనియె • విష్ణుచక్రము తమో

రాసిగొనుచువారు • త్రాసమంద.

౧౭౭

మ. తమవెంటన్బడి విష్ణుచక్రము మహా • ధ్వంతంబుగైకొంచు ను

గ్ర మరీచి ప్రచయితిదుస్సహశిఖా • ప్రద్యోతనైవచ్ఛచం

దము వీక్షించి భయాత్తులై మునులు నా • నాలోకముల్ సొచ్చిదు

ర్దనుచక్రాసలకీలలన్ గడపువా • రక్షేమికిఁజిన్నులై.

౧౭౮

తే. కన్నవరియింతుననికోసు • కొన్నఫలము

తడవులేక్కిలు చేజేత • గుమవవచ్చె

జాలునికభక్తవాత్సల్య • శాలిమైన

విష్ణుఁడేకాకయొకదిక్కు • వేరుగలదె.

౧౭౯

విష్ణుఁడు చక్రమును వారిండుట.

మ. అనియూహించుచుఁ ద్రాహిత్రాహిభువనై • కాధార విష్ణోజనా

ర్దన గోవింద మమున్ భయాతురుల శీ • స్రుంబెద్దురిక్షించవే

యనుచున్జేరిన నోడకుండనుచు బ • ద్మాక్షుండు చక్రంబు చ

య్యవవారింది తమంబడంది కరుణా • యత్తాత్మకై యిట్లనున్.

కం. అపరాధంబూనరించెను

తపస్వివరులారనాను ♦ వర్కనమిదిశాం

తిసరుల్ గానక్షమించుఁడు

తపోధనులకు సైపరాని ♦ తప్పులుగలవే.

౧౮౧

సీ. అంబరీషుండునా ♦ కత్యంతభక్తుండు

గాన నాతనికి ర ♦ క్షణముసేయఁ

నీచక్రమునునియ. ♦ మించితిమిశాప

జనిత తమోరాసి ♦ జనవిభునికిఁ

గదిసిన ధ్వాంతంబు ♦ ఖండింపఁగావచ్చి

యాతమోరాసిమి ♦ మృదుసరింప.

వనుయాయైమికు ♦ నలజడిగావించె

నపరాధమయ్యె న ♦ ననసరముగ

గీ. ననఘులకుసాధులకుశాంతి ♦ ధనముగాదె

యనుచుఁబ్రార్థించునారిపల్కు ♦ లాలకించి

శ్రీమతినిమాధవ్రండె హ ♦ రించె ననుచు

నెంచి కోపించి విష్ణు శ ♦ పించిరిట్లు.

౧౮౨

ప ర్వ త నా ర దు లు వి ష్ణు ని శ పి యు ట .

సీ. మనుజవేషముదాల్చి ♦ మమున్లునగించించి

శ్రీమతీకన్యఁ దె ♦ చ్చితివిగాన

నంబరీషునివంశ ♦ మందుమానవ్రుడనై

యవతరించుమువన ♦ జాక్షునిపు

శ్రీమతీదేవిధా ♦ త్రీపుత్రియైపుట్టు

నై దేహపతియింట ♦ ననితఁడెరిగి

నీకుదేవేరియా • నీవుగాక్షసధర్మ

మూని ఛద్మాబున • నువిదగ్గొంటి

గీ. వందుచే నీనుభార్యను • ననురుఁడొకఁడు

నిన్నువంచిచి కొనిపోవు • నెలతఁకొరకు

నేము దుఃఖించి నట్లుగా • నీవు నితిఁ

గూర్చి నితిలేని వగవునఁ • గుండగలవు.

౧౮౩

వ. అని తపియించిన విష్ణుండు మునులకిట్లనియె.

౧౮౪

శా. సారశీకర మంబరీషనృసవఁ • శంబండుఁ గల్లుంగుణో

దాసుండై పొగడొందు పజ్జిరధుఁడా • ధాత్రీశు పుత్రుండనై

శ్రీరాముండనఁగా జనించెదనునె • శేషుండు సౌమిత్రియా

దోరగ్రాయుధయగ్గమా భరతశ • త్రుఘ్నఖ్యులం గల్గెడున్.

కం. ఋషి శాపవాక్యములనృత

విషయంబులుగాఁదగవు వి • వేకించియ కి

ల్పిషులగు వీరల విడుమని

విషధరవర్ణుండు మాన్చె • వెనఁజ్రకంబున్.

౧౮౬

కం. ఎప్పుడు రాముండనై ధర

నొప్పుగ జనియింతు నపుడ • యొలయుమునన్నున్

దప్పఁదుగద ఋషిశాప

మిప్పుడు నృపుఁబాయు తమమ • యేగైకొందున్.

౧౮౭

వ. అని.

౧౮౮

తే. తమమునాత్కార్థముగసంచి • తంబానర్చి

హరినచించిననది యదృ • శ్యమయిపోయె

జక్రమును చాపసుల కల • జడిమొనర్ప
కంబరీషుని రక్షింప • నరిగెనురలి.

౧౮౯

తే. చక్రహస్తుని భక్తవా • త్యేమెరిగి
యధికభక్తిని హరికి సా • స్టాంగమెరగి
యనుమతినిగాంచి వెడలి వా • రచటు వాసి
పోవుచును శోకసంతప్త • బుద్ధులగుచు.

౧౯౦

పర్వత నారదులు బ్రహ్మచర్యకుఁ బ్రతిష్ఠ చేయుట.

కం. ఇదిమొదలొ జేహంతము
సుదతులగోరక నితాంత • శుద్ధతపస్స
పదమానభ్యానరతిఁ

బ్రతుకుదమని మునులు ప్రతిన • బృహిరి నియతిఁ

౧౯౧

.వ. అట్లు కృతశఁఖులయి పర్వత నారదులు కన్యాపరిగ్రహంబు గోరక
నాజన్మబ్రహ్మచర్యా దీక్షాపరాయణులై తపోనియమంబుల వర్తి-
చిరి. మరియును.

౧౯౨

కం. రాజర్షియంబరీషుఁడు
ధాజన్ని జకీర్తియగుచు • బహువర్షంబుల్
త్మాజనులక బాలించి మ

హాజస్కుఁడు విష్ణులోక • మొందెక బిదపక.

౧౯౩

కం. మునివచన సత్యతా పా
లనమునకై చక్రధరుఁడి • లాఘలిలీలా
మనుజాకృతిఁ గెఱొనితా
జనియించెక రవికులము వి • శదక్తేగనక.

౧౯౪

మ. రవివంశోత్తముఁడైన పశ్చిరధువు • త్రశ్శేషుఁడైకలై మా
ధపుఁడుగ్విక రఘురాముఁడై మునికులొ • త్తగోగ్రశాప్రభూ

తనలధ్యాంతవిలు వృద్ధికిలితుడున్ ♦ దాత్కలికాన్యప్రబో
 ధవిధాన పభవిష్ణుబోధగుణయు ♦ క్తస్వాంతుడున్గానటన్. ౧౯౬
 శా. సర్వజ్ఞానజయోధియున్ విమల వి ♦ జ్ఞానప్రకాశాధ్యుషున్
 సర్వజ్ఞుడును నెనశౌరిమునిరా ♦ ట్కాప్రప్రభావంబుచే
 నర్వాచనవిబోధభావుడునపూ ♦ రాత్ముడు నెకలైతా
 నుర్విభక్తులబ్రోచుపట్లప్రభువి ♦ ట్టొప్పేదినిం సె రే. ౧౯౭

కం. మాయాధృతదేహుండై

మాయాకృత్యంబుసలిపి ♦ మానులయెడ నా

రాయణుడు మనుజుడయ్యెను

ధీయుతులకుమాయసేయు ♦ తెరగొప్పదెటన్. ౧౯౮

తే. రామజన్మ కథైకకా ♦ రణము నంబ

రీషచరితంబు నీకు న ♦ శేషముగను

దెలిపితిని విష్ణుమాయా వి ♦ ధేయమైన

విమలమాహాత్మ్యమెల్లను ♦ విశదముగను. ౧౯౯

కం. మాయావిమోనహరికథ

పాయకజదివిన నువిన్న ♦ బహుభవ దుఃఖా

పాయముల పడచి ఘనమగు

మాయగదచిమోక్షమగు ♦ మనుజుడుచులకన్. ౧౯౯

వైతాళియము.

దశరథసుతజన్మ ♦ దర్శకంబై

విశదంబెలుల ♦ వెల్లునాచరిత్రన్

ప్రశమాన్వితుడై ♦ పఠించినన్

భృశకీర్తి గను ♦ విష్ణులోకమున్. ౨౦౦

వ. అనిచెచ్చి.

౨౦౧

ఆ శ్వా సాంతము.

శా. ద్రాగుత్తిప్తకషర్దసంగతవియ • ద్దంగార్దురీకీకా
భోగాసిక్తవతంసచంద్రకలికో • దుభితామృతస్య దస
యోగామేడితశీతలాంచితకటా • ఘోపాత్తవీక్షాన్యపా
ప్రసాగల్యాభ్యవితసేవకప్రకర సా • భాగ్యప్రభావాకరా. ౨౦౨

కో. భవమహితవిభవస్మాత్సం
భవహరణధురీణతాను • భవన మదవనో
త్సవగారీధవశినకు
త్సవసిష్టస్తవవినుత్న • చంద్రద్రుసవా. ౨౦౩

మాలిని .

యమనికరసుగేయా • యాగభుగ్వందనీయా
శమిత దురితజాలా • సర్వలోకైకపాలా
సమధికగుణరోపా • సత్యవిజ్ఞానరూపా
విమలతరశక్యరా • వేదమార్గప్రచారా. ౨౦౪

గద్య.

ఇతిశ్రీరామచంద్రచరణారవిందిసపర్యామరందతుందిలమనోమిశిందసనన
నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానం
దత్తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకరుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన
సూత్రవిశ్వామిత్రగోత్ర షవిత్రనందగిరినంశశరనిధి రాకాకు
ముదమిత్ర వేంకటస్యసింహారాయ పుత్ర శేషమాంబాగ
ర్భ శుక్తిముక్తాఫలాయమాననిరుపమాన భాగధేయ
సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పారాయనా
మధేయవిరచితగబగు వాల్మీకీయ శ్రీమద్రా
మాయణాద్యుత్తర కాండమహాకా
వ్యాయుసంబ్రధిమాశ్వాసము.

ఓరి.

ఓ సీతారామ చంద్ర పరబ్రహ్మచేనమః.

శ్రీ మద్రామాయణాద్భుతోత్తరకాండము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

నతరక్షాచణ కరుణా

ధృతనాగాభరణవిశ్వ ♦ దీపకనరణా

వితతభవాభ్యుద్ధరణా

శ్రితదురితభయప్రణాశ ♦ శ్రీయచురేశా.

వ. అవధరింపుము తదనంతరంబున వాక్మీకిమునీంద్రుడు భరద్వాజా
నకిట్లు చెప్పిందొడంగె.

తే. ప్రతికులోత్తానయోధర ♦ ద్వాజవిరుము
చెప్పెదను పద్మవాసని ♦ సీతయగుచు
నననిజన్మించుటకు హేతు ♦ వైసయట్టి
విమలచరితంబు నెల్ల స ♦ విస్తరముగ.

కౌశికోపాఖ్యానము.

సి. కలఁడుతేతాయుగ ♦ కాలమందునొక్క

క్షితిసురోత్తముఁడుకౌ ♦ శిరుఁజనంగ

హరిపరాయణుఁడయా ♦ నాసరసయ్యాన్న

వేల్చువైచను ♦ విషవతితని

విమలనామంబు గా ♦ నముసేయుమండుచూ

ధికిధాగానమో ♦ దముననొక్క

దివ్యవిష్ణుక్షేత్ర • తీర్థభూమికి నేగి

యచ్చటతాలల • యాన్వితముగ

గీ. మూర్ఛనలుశ్రుతిమండల • ములునువెలయ
సుస్వరింబునహరినామ • శుద్ధగాన
రచననిజభక్తియోగసా • రమయివెలుగ
నతఁడువర్తించెనియతభి • యౌశనతను

౪

కం. హరినామగాననిష్ఠా
పరుఁడగుకౌశికునికన్న • సానీయంబుల్
నిరతమునొసఁగుచునుండెన్
బరమగుణఁడు ద్విజుఁడొక్కఁడు • బద్మాక్షుఁడనన్.

౫

కం. సకుటుంబముగానా కౌ
శికుఁడాతని గృహముననున • సింపుచునిష్ఠా
భికుఁడై శ్రీహరినామ
ప్రకటంబగుగాననియతి • భక్తిజరిపెన్.

౬

ఆ. భక్తియోగనియతి • బద్మాక్షుఁడునువాని
గానమునకు మెచ్చి • కమలనాభుఁ
గొలుచుచుండెనంతఁ • గొంతకాలమునకుఁ
గౌశికునకుశిష్య • గణముగలిగె.

౭

కం. కొందరు భూసురులును నొక
కొందరు రాజన్యకులులు • కొందరు వైశ్యుల్
గ్రంథుగ నేర్పరుశిష్యులు
సంనులఁగౌశికునిఁగొలిచి • హరిగీర్తిచన్.

౮

తే. అందరికిఁగూడనన్న పా • నాదికములు
హితముతోడుతఁబడ్డాక్షుఁ • డిచ్చుచుండె
శిష్యగుణయుక్తిముగను గా • శికుఁడువిష్ణు
గానతత్పరుఁడగుచు న • క్కడవసించె.

కం. మాశపుఁడచు నొక నేద్యుఁడు
నాశీకభవాదివంద్య • నారాయణు డి
వ్యాలయమున దీపంబుల
మాలలు రచియించుచుండె • మరువకనిచ్చలే.

౧౦

కం. మాశపునిభార్యగుణయుత
మాలతియనునింతివిష్ణు • మందిరము నుపః
కాలములగోమయంబున
నాలిప్తముసేసి కొలుచు • ననవరతంబున్.

౧౧

వ. ఇట్లందరును గౌశిక గానాకర్ణనాకృష్ట చిత్తులైయుండునంత. ౧౨

కౌశిక ని వ ద్ది కి కు శ స్థ ల వా సు ల గు వి ప్రు లు వ ద్బు ట.

సీ. ధగణీసురులు కుశ • స్థలసముత్పన్నులు
సంశ్రితవతులనూ • చానకులులు

గానవిద్యాపరి • జ్ఞానకోవిదులగు
వారేబదుండ్రుండు • వచ్చినిలచి

యాకౌశికునిగోష్ఠి • యందుండిహానినామ
గానపాత్రీణులై • కడుముదమున

నుండిరీగతిగడు • నొప్పారుకొరకు

గానకాశలము వి • భ్యాసినొంట

గీ. చాలఁగల్గెబసిద్ధి నొందె నీ • చగడి మోల్ల
నాకళింగధరామండ • లాధిపుండు
వినికరంబద్భుతమునొంది • కనుఁగొనఁగఁ
దలఁచివిచ్చేసె నచటికిఁ • దత్తక్షణంబు.

౧౩

కౌశికుని సద్దికె కళింగరాజు వచ్చుట.

మ. అతిదర్శోజ్జ్వలుఁడౌ కళింగుఁడు తదీ • యుబైన గాఢంబు ప్ర
స్తుతిపాత్రంబు నిజశ్రుతిప్రియముగాఁ • దోతెంచినన్ జాల వి
స్మితఁడై యీదృశగానసంగతిననున్ • జెల్వొందఁగాఁగొడినన్
క్షీతిలోఁగీర్తియుతుండ నామననుచున్ • జొరించియుద్రిక్తుడై.

వ. ఆనృపాలుండుఁ గౌశికుంఁగాంచి యిట్లనియె. ౧౪.

కళింగుఁడు తన్ను గూర్చి గానముచేయుఁగోరి ప్రత్యాఖ్యాతుఁడగుట.

మ. జనలోకస్తవనీయ భూరిసుగుణ • శ్లాపగా సమేతంబుగా
ననుమిరెల్లను చారుగానమున పి • న్నాణాబుగాఁబాపూడీ
విని మోదంబున నీకుశస్థలిజనుల్ • వేనూరునున్ మెచ్చఁగా
ననఘా కౌశికినీకువాంఛితమునా • నద్ధంబు లేనిచ్చెదన్. ౧౫

చ. అనవుడుఁగౌశికుండు మను • జాధిపుఁగన్గొనిఁ లెన్గిట్టులో
జనవర నాచుజహ్వాముర • శాసను శ్రీహరిసర్వలోక పా
వనుమధుసూదనున్ విడచి • వాసపు నెనఁదదన్యుఁగోరి కీ
ర్తనమొనరించఁబోదెటులఁదా నినుమానవమాత్రుఁబొడఁగున్.

కం. జనవరనీహాసఁగెద నను
ధనము లనిత్యములవేలు • ధన్యులకు సనా
తనమగు మోక్షధనంబును

బనిగొనియిచ్చుటకు శౌరి • ప్రభుఁడైయుండన్.

౧౬

కం. అనిపలికె గాశికుఁ డా

తనిశిష్యులునట్లు విష్ణు • తత్పరులై య

న్యూనిభాగడకునికి దృఢముగ

వినుపించిరి యక్కలింగ • విభునకుఁగడకన్.

౧౯

మ. అనఘుల్ విష్ణుపరాయణుల్ పరమయో • గాస క్తులున్యస్తప్తాః

ధన్మైమించుకుశస్థలీనసుమతీ • దైవోత్తముల్ రాజుగ

న్గొనిమావీనులువిష్ణునిక విడచి య • న్యుక్ బాడఁగానింతయున్

వినఁగాఁజాలవటంచుఁబల్కిరిమహా • విజ్ఞానధీరాత్ములై. ౨౦

మ. అనినన్ దర్పపరీతుఁడౌనృపుఁడు భృ • త్యశ్రేణోనీక్షించిదు

ర్జనులీ విప్రులునన్నుఁ బాడవిననో • ర్వంజాలమంచాడిరె

ట్లానగూడంగలదో? కసుగొనెదమీ • రుచ్చైస్వస్సంబౌష్పఁగా

ననుగీర్తించుఁడు రోదసీకుహరసా • ద్రంబైప్రవర్తిల్లఁగన్. ౨౧

మ. పృథివీనాయకుఁడిట్లు చెప్పిననుద • ద్భృత్యావళిల్ దిక్తతుల్

బధిరీభావమునందఁబృథ్విగుణో • పన్యాసపూర్వంబుగాఁ

బృధుశబ్దంబుగఁబాడఁ జొచ్చినభయో • పేతాత్ములైవిష్ణు భ

క్తిధనుల్ కాశికముఖ్యవిప్రులుచెవుల్ • కేవ్ద్యోయిచేమూయుచున్.

చ. హరిహరియంచునుండిరొద • యంతకుమించుచుఁగర్జరంధ్రముల్

జొరఁబడఁగాప్తశంకువులు • సాన్నిచెవుల్ మొదలంట్రవక్కలిం

చిరిమరికాశికుండు నిజ • శిష్యయుతంబుగజిహ్వాఁగ త్తిచే

దరుగుకొనెన్ నృపావమతి • తప్పదుపాడకయున్ననంచొగిన్. ౨౩

కం. అవ్విధముగాంచివారల

నవ్వసుధాపతిస్వకీయ • మగుదేశంబున్

దవ్వగఁదొలంగిపోవఁగ

నవ్వేళన్ భటులచేత • నడపించెవెనన్.

౨౪

తే. అట్లురాజాజనొందివా • కరిగియుక్తైత
రంపుదిక్కునదవ్వగు • నట్టిచోట
మెలగినియనువ్రతంబులు • సలిపికాల
వశతఁగనవారిజూచ్చివె • వస్వతుండు.

౨౫

కా • కా దు ల బ్రహ్మ లో క ము న కు గొ ని పో పు ట.

ఉ. వీరలకేమిసేతునని • వేమరునెంచుచు సుండునంతలో
సారసగర్భుఁడెల్లదివి • పత్పరివారము తోడవచ్చినీ
రేరుహనాభుభక్తులు వ • రిష్టగుణాఘ్యులుచారుగాన వి
ద్యారతి నాసుదేవుని బ్ర • యంబునఁ గొల్చిరటంచుఁదెల్పుచున్.

తే. ఈమహాత్ములఁ దోడ్కొని • యేగుదెండు
వేగనాలోకమునకన్న • విబుధవరులు
పేరుపేరునఁబిల్చియా • ధీరవరుల
సరగఁగొనిపోయిరాబ్రహ్మ • సదనమునకు.

౨౬

తే. చేరవచ్చినయట్టికా • శికుసశిష్యు
వానిగోష్ఠినినఁతు • వారిఁగాంచి
భక్తిఁబ్రత్యుద్గతుండయి • పద్మభవుఁడు
స్వాగతమువేడియర్ప • పూ • జలనొనర్చె.

౨౭

కం. అత్యంతవినయమొనరఁగఁ
బ్రత్యుద్గతుఁడైనకమల • భవుఁగనుఁగొనిత
త్ప్రత్యయగౌరవమునకై
నత్యాశ్చరంబునొంది • రమరులుఋషులున్.

౨౮

న. అట్లుదేవతలు గావించు విస్మయపూర్వక కోలాహలంబు వారించి
హిరణ్యగర్భుండా కౌశికాదులంగొని సకల విబుధర్షిగణానుగమ్య
మానుగై తూర్ణుల విష్ణులోకంబున కరిగి యచ్చట. 30

కా శి కా దు లఁ గొ ని బ్ర హ్మ విష్ణు లో క ము న క ర గు ట.

మ. గగనోష్ణేభితరంగసంగత శర • త్కాదంబిన్నేనెద్యుత
ద్విగుణాంశూజ్వలపామపక్షతివిభా • దీన్యస్మరాశీగణ
స్థగితోర్మిప్రకరాభిరామమగుచున్ • ధావశ్యమైశుద్ధస
త్వగుణస్ఫూర్తిఘనీభవించిన గతిన్ • దళైకండు క్షీరాంబుధిన్.

కం. నారాయణదోలంబ వి

హారాస్పదపుండరీక • మనఁగావిలస

ద్ధీరాంకురరుచినిచయ.

శ్రీరాజలునాసితాంత • రీపమునందున్.

3౨

శా. ధ్వాంతారాతినహస్రధీధితిసము • ద్యత్తప్తసావర్ణసా
లాంతస్సాధివిచిత్రమృతపలలా • మాకారభాగుజ్వల
చ్చింతారత్ననినూత్నరశ్మిపటల • శ్రీ దర్శనీయోరు శు
ద్ధాంతప్రాంచదసంతభోగవిలస • త్తల్పాగ్రభాగంబునన్.

33

నీ. సామాప్యభాగుత్తే • చారునిజాకార

ధారులైతగుభక్త • తత్తులుగొల్వ

సనకాదులగుమహా • మునికోటులుపనిష

త్సాక్తిముల్పదివి సం • స్తుతులొనర్ప

తుంబుదు నారదా • దులు దివ్యనిజకథా

పమితీ మాధుర్యగా • నములఁబూగడ.

నవసరంబెరిగి ద • ట్టాది ప్రజాపతు

ల్నవస్కగతులు వి • న్నపమొనర్ప

గీ. నాకృతులు దాల్చివిగమము • లనుసరింప

సకల నిజానములు చేరి • సంశయింప

నదృతవిభాతి లక్ష్మీన ♦ హాయుడగుచు
నెలమిమెయినున్న హరిఁ బర ♦ మేళుఁ జూచి.

3౪

కం. కాశికముఖ విబుధులతోఁ

గౌశికముఖ విబుధవరులు ♦ గలసికెల్లనరా
శ్రీశునిఁ గదియఁగ నరిగి కు
శేషయగద్భండు వినతి ♦ చేసి సభక్తి.

3౫

కవిరాజవిరాజితము.

జయజయమాధవః జ్ఞానర మాధవ ♦ సంభ్రతదీన్య యశోవిభవా
జయజయ సర్వజ ♦ గత్పరిరక్షణ ♦ చారుసమస్త గుణాభరణ
జయజయ చావన ♦ శ్వాఙ్ శరాసన ♦ సాధుసమూహమనన్సదనా
జయజయ దామోదర శ్రీధర విల ♦ సత్కరుణాకరచక్రధరా.

కందాష్టకము.

1 సిరిపేరురమున నిరవుగఁ

గరమలరంగఁ గేలఁ జుట్టు ♦ కైదువు వెలుగన్
బురుడెందు లేనిపెంపుం

బరపెడు నెరకాడజగము ♦ మనిచెమవాఁడా.

32

2 తొలుకారు మెరుపువోలుచు

దళతళమను పసిడివలువ ♦ దాల్చెడురేడా
నలుమొగముల బలుదేవర

మొలువంగల బూడ్డుతమ్మి ♦ పూవు గలాఁడా.

3౩

3 జగములు గలిగింపగ నవి

మగుడన్ మాయింపఁబంప ♦ మరెసకంటెన్

జగజ్జత లేడు నీకె

చ్చగువాడున్ జోడువాడు ♦ నరయగలజ్జే.

3౯

4 తొలుబులుకు సుదలనెచుకం

గలజాడల మెరుగుచట్టిగడుసరివాసి

నెలపిట్టిదనుచు నెరుగం

గలమే ప్రోవవలెనుమ్ము ♦ గనికరమలరకన్.

౪౦

5 పోలగ మీలైమరితా

బేలైయేకలనునయ్యు ♦ వెసనరమెక మై

కూళలగుతోంటివేల్పులఁ

గూలిచి జగమునకుమేలు ♦ గూర్చిన తండ్రి.

౪౧

6 వడుగువయి గండగొడ్డలి

గడికాడై రాచసిగుల ♦ గ్రద్దరియైవ్రే

బుడుతనయి మాయవిద్దెల

గడుసరివై కలికిఁ దనము ♦ గలిగినప్రోహ.

౪౨

7 వడిఁ జాగిల్మొక్కెదనీ

యడుగుదామరలకెసఁగు ♦ నక్కటికమునన్

గొడవలెడలిచినాకె

ప్పుడుసాయంబగుచు నిలచి ♦ ప్రోవగదయ్యా.

౪౩

8 దొడ్డింగలిగిన వేలుపు

గిడ్డివిగద కొలుచువారి ♦ కినిమాకేపుడున్

దొడ్డకొరవగచు గొడవల

యడ్డములెడలిచిప్రోవు ♦ మయ్యాజియ్యా.

౪౪

సీ. శ్రీశాయవైత్యవి • నాశాయహృతభవ
 పాశాశయాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 నారాయణాయ సు • జ్ఞానసారాయ వి
 శ్వారాధకాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 దేవాయ కరుణాస్వ • భావాయ మహితప్ర
 భావ భావాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 ధీరాయ బహుశావ • తారాయ వాత్సల్య
 పారంగతాయ తు • భ్యంనమోస్తు

గీ. పరమపదనాయకాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 హరముఖసమర్చితాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 భద్రసంధాయకాయ తు • భ్యంనమోస్తు
 భరితసచ్చిత్సుఖాయ తు • భ్యంనమోస్తు.

౪౯

పంచ చామర పంచకము.

- 1 నమస్సమస్త విష్ణుపాధి • నాయకాయ శౌరిణే
 విమృష్టసర్వ దుష్కృతాయ • నిశ్వసంభవాదిన
 న్నిమిత్త చిత్స్వరూపకాయ • నిస్సమాధి కాయతే
 నమోస్తు చక్రధారిణేభి • నంద్యభద్రకారిణే.
- 2 సరోజ సంభవాండభాండ • జాలమెల్ల గుక్షిలో
 ప్రయాణ సంస్థితీక్ భజిప • బాలనంబు సేయుచున్
 నిరంతరంబు శుద్ధసత్వ • నిష్కతోడ సత్కృపా
 స్థిరుండవై న నిచ్చుగూర్చి • చేతులెత్తిమొక్కెదన్.
3. నిరంజనంబు నిర్గుణంబు • నిర్వికల్పమున్ బరా
 పరంబు సర్వహేతుతావి • భాసిలంబు శాశ్వతం

౪౯

౫౦

బురుక్రమము సత్య నిత్య • మూర్తిత ప్రభావమై
కరబుబొల్చు బ్రహ్మమీచ • గావ విశ్వపావనా.

౮౮

4 తలంపె నెల్ల బీజమండ • డంగియుమవృక్షను
శ్లోచుచ్చనీచరాచరాద్య • పేతవిశ్వమంతయున్
గలంకు లేక దేవసిమ • గర్భమగునీవని
మృలంకిబుద్ధిజూడవిశ్వ • కారమండనీశ్వరా.

౮౯

5 వేలుగు శేషగిల్వప్రాల • విదూనీకుగన్నులౌ
తలయ్యెవిన్ను నేలమెట్ట • దమ్ములెగచనేలయ
వ్కులల్ కడిందయెమ్ములెల్ల • మానిసుల్ కనగ వి
ష్ణులొగదయ్యుట్టి నిన్నె • దందలంచి మొక్కె-దన్.

౯౦

విష్ణుం మ కౌశికాదుల కుచితనివాసం శేర్పరమట.

చ. అని వినుతిమమచ్చ జల • జూసమ గన్గొని వానితోడ న
చ్చిన య కౌశికాకుల వి • శిష్టగుణాఘ్యం జూచి శౌరి మ
న్నన దక్షకొత్త గాఢకమ • నిమతిం శౌశి రమ్మటరమ గ్ర
న్నన జెలుసాపి విల్చెనుర • నాఘులు నివ్వెరగది మాడగన్.

చ. అట్లు మాధవుడు గాఢాదరభరితుడై వారలనెల్ల సబహుమా
నముగా నవలొకించి బ్రహ్మకీర్తించె.

౯౧

చ. విను ననజాతగర్భ ! గుణ • వృద్ధులు వీరలు నాచుభక్తి సా
ధనముగఁ గోరి కౌశికు స • దాజని తోత్సుకు జేయుదున్ విను
తన కమనీయగాన రస • తత్పరులైనను గొల్చినారుకా
న్దన నిట నీరు సాధ్యులనఁ • బొల్చెను దేవతలై వెలుగుతన్.

చ. అని నారి కౌశికుంగని మ • హాత్మక నీదగు భక్తి మెచ్చు గు
చ్చె నిఖిలలోకముల్పొగడ • శిష్యులతోడ గణాధిపాడనై

పెనుపుగ దిబ్బలుండ నెను • పేరువహించి మదీయపాదం గు
దనరతిఁ గాయకెల్లపుడు • నాకడ నుండుమటంచ నెన్ దయన్.

కం. మాళవ్వునికొ మాలతిఁ గగు

ణాలోలాక్షుడయి దూచి • నానోకమునకొ

లీలారతి దివ్యాకృతి

గ్రాలమెలఁగుఁడోసినాడు • గానము వినుచున్.

౧౧

కం. అని పద్మాక్షుని గనుగొని

ధనదుఁడైచో నీపు దివ్య • తను యుక్తుడనై

యనయము మగ్నోకింబున

ధనముల కీశ్వరుడ వగును • దిగమ్రుండునెన్.

౧౨

మ. అని హరణ్యగర్భనిశో నిట్లనియె.

౧౩

కం. అని తరలభ్యుపై తగు

ఘనభక్తిగబూని చారు • గానరతుండై

ననుగొల్చి కాశిమండు గై

కొనియె గణాధీశపవము • గురుతరప్రభాన్.

౧౪

మ. అతులగలైన యనన్యభక్తిరతులై • యజ్ఞాత్ము నత్కిరిగా.

కితరింబున్ విసన్లొల్లమేనునుదు న • ధీ భూసునేగ్రుల్ మహా

వ్రతదీక్షన్ నిజకర్ణరంధ్రముంబుదై • న్నన్ మేనున్ గుచ్చిర

ద్భుతమాభక్తిమదీయసన్నిధియడన్ • బాదించెదేనన్యమున్.

కం. మాలపుడు నితనిసుండిరి

మాలతీయు మదీయప్రేత • ముడనపడులై

యొలికొ మగ్ధానము విని

చాలిరిమల్లొకి నసతి • నగోష్ఠి-పక్షన్.

౧౫

౯౨ శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

కం. ననుబాడగఁగౌశికునకు

ధనమిడిపోసిందిపాండె • ధననాధత్వం

బును మల్లోకానాసము

ననఘుఁడు పద్మాక్షుఁడీతఁ • డళిఁధాన్మిఁడై.

౬౦

కం. అని నిర్దేశించి జనా

ర్దమఁడా శ్రితలాలైనక • తత్సరుఁడైయ

వ్యసజభవాదులుచొగడఁగ

ననంతఘణమణిసుప్రీతి • నధివసియించెన్.

౬౧

కౌశిక కృతగానవివోదము.

ఉ. ఆహ్వాదు కౌశికుండు ప్రియ • మందఁగవిష్ణుకథానుధారనం

బుప్పతిలంగ వైణిక చ • యోత్సవదాయినియైన గోష్ఠియున్

జొప్పడెనందుకౌశికు వి • శుద్ధసమంచితగాన వైభవం

బుప్పరపీఠిన్లుసితె • నోలిసురవ్రజమాలకింఁగెన్.

౬౨

కం. ఆమేజువాణిఁగనుఁగొనఁ

గామాధపురాణియైన • కమలాలయయున్

ప్రేమంజనుదెంచెను ని

స్సీమముదంబున సహస్ర • చేటీయుతయై.

౬౩

శా. సమ్మదంబునఁగ్రమ్ముదెంచుసురలన్ • శక్రాబ్జగర్భాదులన్

హుమ్మించున్ గనిచేటిక్కాగసరల • త్యుత్సాహితైకేల వే

త్రమ్ములైకొని సందక్షిన్ దొలఁగ దూ • రమ్మొచవల్లగ ని

క్కమ్మేమెవ్వరమీశుముదనితలా • గన్నిత్పిరావేలుపుల్.

౬౪

నారదాదులులక్ష్మీచేటికలచేసుత్సారితులగుట.

కం. నారదముఖులగు సురమును

లారములుచేతివేత్ర • హరిఁగవ్వగను

త్సానితులై నిలచిరిప్రభు

చేరువబంటుధికుండని వ • చించుటవినమే.

౯౬

తుంబురుని గాన ము సేయ నియమింపట.

ఉ. అంబుజగేహ వల్లభుని • నూనఱ్ఱైకొని గాన కౌశలున్
దుంబురు బిల్పి కౌశికుని • తోడుగఁ బాడుముగించు జెప్పినన్
దంబురమిటి మూర్ఛనలు • దాకొన నుస్వరగాన మాధురీ
ణంబు స్రవంససీయత గ • నన్ దగఁ బాడె సతమ జోడుగన్.

ఉ. భూరిసుధాప్రవాహ మొగి • భాగినయట్లు నితాంత నూగురీ
సారము గ్రుమ్మించుచు ల • సస్మృదు స్వస్వర షడ్జ మధ్య గాం
ధార నిషాద తానకల • నంబుల మూర్ఛనలొప్ప వల్లక్కి
చారురవంబు దోడ్పడనె • సంగె దదుజ్వల గానమయ్యెడన్.

ఉ. ఆన్మగుగాన విభ్రమని • తాంతసమర్పిత చిత్తవృత్తులై
వేమరు నన్యచింతనలు • వీడినఁ జిత్తుడు బొమ్మలట్ల స
ర్వామరలోకమున్ శ్రుతిసు • ఖాదృతిఁజొక్కె పురానుభూతది
వ్యామృత పానకౌతుకము • నప్పుడు క్రిమ్మరనొండైనోయనన్.

వ. అవ్విధంబునం బ్రవృత్తులైన యమ్మహానీయ గానవిరోదంబునకు
నిందిరాముకుందులమందానందకందభితాంతరగుల్లై యప్పుడు. ౯౦

తుంబురు నకు బహు మాన మిచ్చుట.

కం. బహుళ మణిధూపణంబులు

మహితాంబరములును సబహు • మానంబుగ లో

కహితుండగు తుంబురునకు

మహోత్సవమ్ముననొసఁగిరి • మాధవున్బాన్.

౯౧

కం. హరిచే బహుమతుండై తుం

బురుఁ డుల్లిమునందుఁ గం • బ్ర • మోనమలరెగా

నాగై యశేచ్ఛగగాన

స్ఫురఃకమః బలుమధును మెచ్చి • సురలు నుతింపకొ.

22

కం. ఆకాశిక పుంబురులయ

నాకులగానాబు గమః (21) • యమురః బొగమెచుకొ

నాకసనాలునికిష్టగు

నాకేశపు నాజ్ఞనరిగి • రజాఃసును జవిమొక్క.

23

నా ర ద ప కా భ ప ము.

ఉ. అప్పుడు నారదుడు నమః • లాలయచేతఃలా త్తగర్వం నె

యప్పగిడిక దలంగ జడి • యక బహిరాగతుఁడై మనంబునకొ

గప్పిపరాభవన్యన బె • నంగొనమంపెనరోజనాభుచే

నొప్పుగమాబురుడబు బ • హూవృక్షుడైచరుదేరంగ్గానె. 24

చ. కనిమదిశోక మూర్ఛలొగి • గ్రమ్మగధిగ్వచనప్రలాపఁ డై

మనమతిరోషనహ్నిఁగొని • మువంగళాంతిదలంబురూపరకొ

గనలుచుఁ బెల్లసూయను బె • నగి వివేకిముగోల్పడకొ జగ

జనని సరోరుహాలయకు • శాప మొసంగె ముగ్ధుడొడగతికొ. 25

నా ర దుఁడు లక్ష్మీని శ పి రు దు ట.

మ. తనచేటీతతిఁబొచివేతరాతి చే • తకైత్యకృత్యంబుగా

ననుసంతోషుఁజేసెచుద్ధతిని గా • నకైత్యగర్భాబురః

జనియించుకొ రిమసాన హీనముగా • జగ్గించెన్దానర

ర్జనలకొ దన్ను సురాక్షసీతతి యద • యకై నెప్పుగల్గొనుచుతకొ.

వ. అని శపియించినంతట.

26

శా. హాహాకారములాచరించిరి సమ • స్తాను ర్వ్యచేనర్హిస

హాహాబుల్ హాహాచ్చ మంబురుఁడు సంతోషింపెనెక్కడ.

యీహేన్యబుబహిర్గుతుః షణ్మయి యో • తేకంఠినాజన్మయి
గ్నిహవన్మృతః గాంచేనాచుచువిధిజుః • ఉత్పాదితోకాన్తః ౨౮

ఉ. పీఠికిసామసీజనన • మేటికిఁదాపసన్మృతీపున్నేముల్
పీఠికిఁబోయెఁదుఁబురుఁడు • విన్ననువాండెముకుందుమన్ననన్
మేటియేతంపనాకు పర • మేశుసేజూడఁగనబ్బినయ్యె నె
చోట్టున కేగువాడనని • శోకిము నారదుఁడొందెనయ్యె నన్. ౨౯

నారదునిరెరుద్యకులక్షీవిఘ్నలువచ్చుట.

ఉ. సారసగహాకిమ్ముని యొ • సంగినశాపమెరింగిభక్తమ
దారుఁడునానుదేవుఁడల • తామరసాలయతోడవచ్చెన
న్నారదుఁడున్నచోటికిఁ బె • నంగొను క్షేతిముసీంద్రుఁగాంచి ఘ
లారచితాంచితాంజలిక • ద్రోవినయంబునలక్ష్మీయిట్లనెన్. ౩౦

చ. మునివర నీదుశాపము న • మోఘము గావున నీన్ వినీతే బ్రా
ర్థన మొనరింతు సాంత్వన వి • ధంబున సత్కరుణార్థ బుద్ధివై
యనుమతి నేయుమంచు ఘటి • తాంజలియై కలశాబ్ధి పుత్రిమ
న్నన దయివారవేడికొనె • నారదుశాపము దప్ప నీగతిన్. ౩౧

నారదుని లక్షీదేవి వేడుకొనుట.

ఉ. కాననవాసురౌ ముని ని • కాయము శోణిత మించు కిందుకై
పూనికనీంచఁ దత్కలశ • పూరితరక్తముఁ గోరికొలునె
దానవక్రాంత యట్టి నని • తామశి గర్భమునందుఁ బుట్టెనన్
దీనికి సమ్మతించు మన • దేవమునీశ్వరుఁ డట్ల యాననెన్. ౩౨

వ. ఇందిర యసంభవంబైన సాభవకారణంబుచ్చించిన సంగీతఁడుగు
నారదు గనుంగొని వాసుదేవుఁడిట్లనియె. ౩౩

నా ర దు ని విష్ణుఁడూ ర డిం చు ట .

చ. తపమున యజ్ఞయాగముల • దాన జపంబులఁ దీర్థసేవలకు
విశ్రులమనోముదంబు నొద • విరిపదు మంజులగాన కాశలీ
సుపతిత నామకీర్తనము • సొంపునఁ జేచి కరంగుమాడ్కి నా
కవగతపాష్ప! కాశిక వి • హారము చూచితి గాదె సంయమి.

కం. తుంబురుఁడు మధురతరగా

నంబునఁ జొక్కించుకతన • నాకుఁ బ్రియుండై
ఝుంబలకు మన్ననలనొం
దంబాత్రతఁ గాంచె విరుము • తద్విధమెల్ల.

౮౫

ఉ. నీకుఁడు దాదృశంబున • నిర్మల శౌరవ లబ్ధిగోరినకు
జేకొని గానకౌశలము • నేర్పుము దానికి మానసోత్తరా
ఖ్యాక గిరీంద్ర మందొకఁడుగల్గునులూకము గానబంధునా
మాకలితంబు దానిబ్రచు • మార భజింపుము నేర్పుగానముక.

మ. అతిలోకంబగు గానకౌశలము లభ్యుజ్జై ననీకొప్పనూ
జ్జిత విఖ్యాతి మదీయభక్తియునువ • ర్ధిలుక బ్రీయ మ్మెప్పును
స్థితమానీయెడనాకునంచుహరిని • ర్దేశించినక మానివి
స్మితుడై పంకజనాభు వీడుకొనిత • చ్చింతాకులుండై యటక.

నా ర దుండు గా న బంధు ని క డ క రుగు ట.

ఆ. పేడలిగానబంధు • వీక్షించఁగామాన
సోత్తరావసీధ • రోపకంత
మునకు నేగిచిత్ర • ముగ నన్నగంబునఁ
గనియెజ్ఞానసింధు • గానబంధు.

౮౬

సీ. తనచుట్టు దేవగం • ధర్మ కిన్నర తతుల్
 కరములందు విపంచి • కలుధధించి
 షడ్జాదినస్త ను • స్వరములుమూర్ఛనల్
 గ్రామంబులును తాన • గమకములును
 చాదివివాది సం • వాదిభేదంబులు
 బహువిధభావముల్ • పరిధవిల్ల
 గతిద్విసప్తతిమేళ • కర్తలలో శుద్ధ
 ప్రతిమధ్యమంబులే • ర్పాటునొంద.

గీ. జన్యరాగంబులెల్ల సం • చారకలన
 నుల్లసిల్లంగ మోడులు • పల్లవించు
 నట్లుగాఁబాడి గానవి • ద్యారహస్య
 సంచయంబులుదగ నభ్య • సించుచుండ.

౯౯

వ. తస్మధ్యంబునఁ దదీయ సర్వాచార్యత్వాభిషిక్తుండైన యులూక
 శ్రేష్ఠునిఁగనుంగొని నారదుండు గాఢవిస్మయాక్రాంతచిత్తుండై
 చేరంజనిన యులూకంబు నారదాగమనంబెరింగికృతప్రత్యుద్ధానా
 భివందనాది సంభావనలందృప్తునింజేసి యిట్లనియె.

౧౦

ఉ. దేవమునీంద్ర నీవరుగు • దెంచుట నాజని ధన్యమయ్యె సం
 భావితమయ్యె నాగృహము • పావనమయ్యె మదీయవంశమున్
 నావలనన్ బ్రయోజనమొ • సర్వఁగఁజాలిన దెద్దియేనియున్
 గావలెనేని కింకరుని • గాఁబనిగొమ్ముమహాత్మనావుడున్.

౧౧

కం. సురమాని పల్కెనీదగు
 గరిమం బతిలోకమది జ • గన్నాధునిచే
 బరికథితమయ్యెనిక నా
 తెరఁగఁగించెదను వినుము • ధీరవిచారా.

౧౨

నారదుఁడు గానబంధుని కి నిజవృత్తాంతంబెరింగించుట.

సీ. శ్రీకరంబైమించు • వైకుంఠనగరంబు
నందొక్కనాడు శ్రీ • హరియు రమయుఁ
గొలుపుఁడు నెడఁ గౌశి • కుండను భక్తుండు
గానకౌశలమునఁ • గడుఁదనఁబ్బ
సవ్వేళఁదుంబురు • డతనితోడుగఁబాడి
హరిచేతఁగడుమెప్పు • లందియరిగె
బ్రహ్మాదిసురలు ని • రస్తులెదవ్వల
నిలచిరీమహతియు • నేనునట్ల

గీ. కమలవాసనిచేటి • కాకోటిచేతనం
తర్జితుండనగుచుఁ • దరలిపోయి
గ్రుక్కుమిక్కురనక • గ్రుడ్లనీర్లుక్కుచు
నుంటి నేమిచెప్ప • నోమహాత్మ.

౯౩

ఉ. ఎన్నిశ్రుతుల్పఠించినను • సొతతవంభానరించిమించినన్
బున్నెములెల్ల వమ్ములయి • పోయెనిఁకేటికి భక్తవత్సలున్
జెన్నఁగుగాన నైభవము • చేగడుమెచ్చఁగఁజేసెఁదుంబురు
డన్నిటధన్యుడయ్యెనని • యార్తుఁడ నెపలవించుచుండఁగన్. ౯౪

మ. హరినన్నంగనిగానబంధుఁడను కా • కారాలిదామానసఁ
త్తరశైలంబుననుండు నాళిగము చెం • తన్ గానవిద్యాపరి
స్ఫురణంబెల్లను నేర్చుకొమ్మపుడు వ • చ్చున్ నీకునివ్వేళఁదుం
బురుడిచ్చోగనినట్టి గౌరవమటం • చున్ జెప్పె నుద్యద్దయున్.

కం. హరివాక్యంబుల చొప్పున
నరుదెంచితి నిన్నుఁగని కృ • తార్థుఁడ నెతిన్
వరగుణ నను శిష్యునిగాఁ
బరిగ్రహించి నెస గాన • పరుజేయుమనన్.

౯౬

గా న బంధుని పూర్వవృత్తాంతము.

వ. నారదునివాక్యంబులాలించి యులూకంబిట్లనియె. ౯౭

మ. దివిషన్మోనికులాగగణ్యావినుమ • ద్వృత్తంబు పూర్వంబునన్
భువనేశుండను నామధేయమున నే • భూపాలచంద్రుండన్
యవనీచక్రము ధర్మమార్గమున ను • ద్యతీక్తిర్నిబాళించుచున్
వివిధేజ్యారతినశ్చమేధశతమున్ • విజ్ఞాని నెచేసితిన్. ౯౮

ఉ. తారల నైనలెక్కయిడ • దక్షుడుగల్గును గానిభూమిబృం
దారక కోటికేను విహి • తంబుగదాసమొసంగు గోవులన్
నేరరుసెప్పబల్కురును • నిర్మలకాంచనసామజాశ్వధా
తీరధవస్త్రదానములఁ • దెప్పలదేల్పుచునుందు విప్రులన్. ౯౯

ఆ. భూరిధక్షిణల న • పూర్వంబు పై నట్టి
సవనములను బెక్కు • సలిపివిబుధ
తతుల నెపుడు దృష్టి • దనుపుడుబ్రజలను
జూచిధర్మనిరతిఁ • బ్రోచుచుందు. ౧౦౦

వ. ఇట్లుండి. ౧౦౧

ఉ. విప్రులువేదతత్పరత • వీడకసన్నిగమ్మాతసాక్షులన్
స్వప్రభుశంఖచక్రిధరు • శాంతుననంతుభజింపఁగావలెన్
విప్రతిపత్తిగానమున • విష్ణునిబాడఁగరాజుగానని
ద్యాప్రవణప్రసక్తులకు. • నర్హమునన్నగారింపఁజగన్. ౧౦౨

తే. అంగనలు, మంజుగాన వి • ద్యాప్రవీణ
లగుచుననుబాడవలెఁగాని • యన్యుఁబాడ
రానువేదముతాల్పు వి • ప్రతత్త్రిశుతులు
వీడిహరినామ కీర్తనల్ • పాడరాదు. ౧౦౩

కం. సూతులుమాగధులును మ

ద్వీతంబులు పాడవలయుఁ • గృతమతియెవ్వం

డీతెరఁగుల్లంఘంచెడఁ

నాతఁడు వధ్యుండటంచు • నాజ్ఞయొసఁగితిన్.

౧౦౪

వ. ఇట్లతి తీక్షణంబగు నాజ్ఞయొసంగి తద్విధంబున బ్రజాపాలనంబు

సేయుచున్నయెడ.

౧౦౫

మ. హరిమిత్రుండనుబ్రాహ్మణోత్తముఁడు ద్వ • ద్వాతీతుఁడువీతము

త్సరుఁడు సాధుచరిత్రుఁడంచిత పవి • త్రస్వాంతుఁడు సద్గుణో

త్సరుఁడు శ్రీహరిభక్తియుక్తుఁడగునా • తండొక్కచో నిందిరే

శ్వర సేవాకుతుకంబుతోబ్రచురపూ • జాతత్పరుండై యటన్.

తే. పుణ్యతమమైనయొకనదీ • పులినమునను

చారుసుందరమగు శుచి • స్థలమునందు

నతిమనోజ్ఞంబుగా హరి • ప్రతిమనిల్పి

వేదచోదితమార్గ ప్ర • వీణుఁడగుచు.

౧౦౬

ఆ. దివ్యగంధపుష్ప • దీపధూపాదులు

భక్తితోమహర్ష • భంగినొసఁగి

బహుళదధిఘృతాక్త • భక్త్యభోజ్యములతోఁ

బాయసాన్న మొసఁగి • ప్రణతుఁడగుచు.

౧౦౭

కం. దేవోపచారములతో

దేవోత్తముడైన వాసు • దేవునికిఁ బూ

జావిధినడవిధరిత్రీ

దేవకులోత్తంసుఁడభ్యు • దితదృఢభక్తిన్.

౧౦౮

కం. మందరధరుమురహారు గో

విందుని సత్కీర్తనములు • వీణాగానా

నందుడయిసాడజొచ్చె న

మందసుధాస్యంది సుస్వ ♦ రాన్వితలీలన్.

౧౧౦

కం. ఆమృదుగాన సుధాస్యతి

చే మోడులు పల్లవించె ♦ జెప్పగనేలా

నీమహి జేతనలోకం

బామోదం బాందెననుచు ♦ నతిచోద్యముగన్.

౧౧౧

కం. హరిమిత్రుఁడిట్లనందక

ధరు గాన రిరంసనుండఁ ♦ దద్విధమెల్లన్

నరపాలభటులు గనుఁగొని

ధరణీశ్వరునాజ్ఞదప్పె ♦ దండ్యుడటంచున్.

౧౧౨

చ. వెసజనుదెంచిగర్వమున ♦ విప్రునిబల్మఁగుదూరియానరా

పసదులుపూజ్యమా ప్రతిమ ♦ పారఁగనైచి మహీసురోత్తమున్

గనరుచు రజ్జుబంధములఁ ♦ గట్టితదర్చిత ద్రవ్యసంతతుల్

బసచెడఁ జిమ్మి వాని నర ♦ పాలకు చెంతకుఁ దెచ్చిచూపినన్.

కం. కనలుచు నాజ్ఞోల్లంఘన

మొనరించినవాడటంచు ♦ నుర్వీ సురష

ద్యునిదేశమువెడలనడఁచి

చనువరగైకొంటి నతని ♦ సర్వస్వమ్మున్.

౧౧౩

వ. ఇట్లు పండితమానినై హరినామగాన ప్రకృతిఘాతుకత్వంబున

నుహాపచారంబొనర్చి యవ్విపుని పూజలంజెరిచి గానంబునకు

విఘ్నంబుఁగావించి దేశంబువెడలనడఁచియాజ్ఞాపరిపాలకత్వంబునం

గృతార్థుండనై సంతసించితి సంత గొంతకాలంబునకు లోకాం

తగప్రాప్తికైది కృతగుప్తతానుపాదంబుగా నులూకత్వంబుఁ

బ్రాపించియెల్లచోటులం బరభ్రమించుచు భక్త్యమొక్కించుకయు

దొరుకక యననరత త్నుదాపీడితుండనై యత్యంత దుఃఖితస్వాం
తుండచు ఖిన్నుండనునై యమునిజూచి యిట్లంటి. ౧౧౫

కం. ఏపాపమొనర్చితిన్.

పాపపుష్పదయిల్లు నన్నుఁ ♦ బ్రాపించెనితాం

తాపత్నదయగు దీనిని

నేపగిదిన్ దొలఁగువాడ ♦ నెరిగింపగదే. ౧౧౬

కం. అని ప్రార్థించునులూకమాఁ

గనుఁగొనినమవ ర్తిపలికెఁ ♦ గడుదుర్మతి వై

మును విష్ణుకీర్తనమునకు

నొనరించితివంతరాయ ♦ ముశ్యపతివై. ౧౧౭

మ. హరిమిత్రుండను మిత్రుఁడోపి హరిసే ♦ వాయత్తుఁడై పాడఁద.

ద్వరపూజాప్రతిమాదికంబులను వి ♦ ధ్వంసంబుఁగావించి ని

ష్ఠరతన్ దద్ధనమెల్లఁగొంటివిదయా ♦ శూన్యుండనై వానిత్వ

ద్ధరఁపి బాయఁగఁద్రోచితా దురితము. ♦ దృష్టి లనిన్ దెక్కొనెన్.

కం. పరమార్థవేదియైతగు

ధరణీసురవరుఁడు విష్ణు ♦ తత్పరుఁడై శ్రీ

హరినామ గానరతుఁడగు

టురు ధర్మంబన్యగాన ♦ యోగముదగునే. ౧౧౮

ఉ. కావున నీవుదుర్విధము ♦ నైకొన్నిశీహరిగానధర్మమున్

గేవలదౌష్ట్యబుద్ధి నుడి ♦ గించితివా దురితంబు ఘోరమై

నీవొనరించుచుజ్ఞములు ♦ నిష్టలుదానములున్ నశించెనీ

కావిధిఁబుణ్యలోక గతు ♦ లన్నియుఁదప్పెఁగృతంబుఁదప్పునే. ౧౧౯

వ. అట్లుగావున నష్టపుణ్యుండవగు నీకు నప్పాపంబు పెంపున నీదృ.

శంబగుగతి వాటిల్లెఁగావున. ౧౨౦

కం. అరుగుము వెసఁబర్వత కో

టరమునకు వసించు మచ్చ • టను నీకు భవాం

తరగసముత్సృష్ట కి శే

బరము లభించు ట్టుదదీర • భక్తింపుమటన్.

౧౨౨

కం. వినుమన్వంతరమును గడ

చనుదాకను నట్లునిరయ • సంస్థితఁగనియూ

వెనుక శునకజన్మముఁగని

మనుజతయటమీదనొంది • మనఁగలవనుచున్.

౧౨౩

వ. చెప్పి కృతాంతండుంతధానంబునొందె దదు క్షప్రకారంబున సీపర్వ

త గుహానన్ని వేశంబుగైకొని యచ్చోట నుపస్థితంబై లోచనభ

వాంతరోత్సృష్ట క శేబరంబు దరిసి ట్టుదదీర దిచుచుండితి నిట్లు.

కం. కృతమగుదోషంబున నుప

గతమయ్యెశవామిషంబు • ఖాదింపనులూ

కతలబ్ధమయ్యెదరమే

కృతమునుభుజియించకొదమ • గిరురింపంగన్.

౧౨౪

కం. అత్యధికదక్షణలసం

స్తుత్యమఖిశతంబొనర్చి • సుశృతోన్నతిఁగో

క్షి త్యధిపతినై చెడిదా

ర్గత్యంబిటుగంటిమూఢ • గర్వముకలిమిన్.

౧౨౬

కం. హరిమిత్రుని పూజావిధి

హరియించిన దురితమధిక • మైనాకీ దు

స్తరభవముదెచ్చె నెన్నఁడు

హరిదాసులఁ బరిభవింప • నగునేమేమోన్.

౧౨౭

వ. ఇట్లు లూకత్వంబున శవామిషాశినై దుఃఖంబనుభవించుచుండ
నొక్కనాడు దై వయోగంబున. ౧౨౮

మ. జ్వలనుద్యన్మశేదీప్తి సంకలితమై ♦ బాలార్క-బింబంబునాఁ
జెలువంబైన విమానమందు దివిష ♦ చీమతి నీసంతతుల్
గొలువఁబల్కు విష్ణుదూతలు పియో ♦ క్తుల్పల్కుచుఁదోడరా
నలఘుండౌహరిమిత్రుఁడొక్కయెడమా ♦ గాయత్తుఁడై వచ్చుచుఁ.

వ. శవమాంసాసి నగుచుఁ దత్సమీపంబున నులూకదేహంబుతో
నున్న నన్నుంజూచి యిట్లనియె. ౧౩౦

మ. భువనేశుండనుపేరఁబుణ్యరతుఁడౌ ♦ భూపాలుదేహంబుగా
దె? విహంగోత్తమ నీకు నెట్లుగలిగెన్ ♦ దీనిం భుజింపంగనీ
యననీశుండురు పుష్కఃజేమిటికి ని ♦ ట్లయ్యెన్ విచిత్రంబగున్
భవదీయంబగు వృత్తమెల్ల వినుపిం ♦ పఁ జెల్లునేనాకనన్. ౧౩౧

చ. అలఘుదయార్ద్రచిత్తుఁడగు ♦ నాతనిఁగన్గొనిభక్తితోఁ గృతాం
జలినయి యేనచూవె గత ♦ జన్మమునన్ భువనేశనాముఁడన్
దెలివియొకింత లేక భవ ♦ దీయసుభక్తికి నంతరాయమున్
గలుగఁగఁజేసి తద్దురిత ♦ కల్పన నిట్లయినాఁడ నీయెడన్. ౧౩౨

శా. ఆకల్పాంతము నిట్టులాత్మతను మాం ♦ సాహారముజేయుచున్
ఘూకత్వంబుననుండి యంతపయిఁ గం ♦ దున్ శ్వానజన్మంబు ద
త్పాకాంతంబున మానుషత్వమునుజెం ♦ దన్ గల్గెడుగ్రమ్మరన్
నీకున్ జేసినకీడు నన్నిటుల నొం ♦ దెన్ ఘోరమైనాపుడున్. ౧౩౩

కం. ఆలించి నాదుపలుకులు

జాలింబడియాఘనుండు ♦ సమధికకరుణా

శీలుఁడయిశీతలాపాం

గాలోకనములనుజూచి ♦ యపుడిట్లనియెన్.

మ. ధరనాపట్ల నొనర్చినట్టి యపరా • ధంబెల్ల సైరించితిన్
దురితంబెల్లదొలంగుఁగాక శవమున్ • దోడ్తో తిరోధానమై
హరియించున్ బెడఁబాయుఁగాతఱునక • త్వావిష్క్రియాహేతుదు
స్తరకాలుష్యముగల్గుఁగాక హరిభ • క్తశ్రేష్ఠభావంబొగిన్. ౧౩౧

మ. నినుఁబ్రాపించెడుఁగాక గానమహిమో • న్నేషంబునీజిహ్వాయున్
గనువిస్ఫుష్టసువర్ణసుస్వరయుతిన్ • గాంధర్వవిద్యారతిన్
ఘనుఁబీతాంబరుఁబాడుచున్ నిరతమున్ • గంధర్వసిద్ధాదులౌ
యనిమేషావళికెల్లఁగాంచుమిఁకగా • నాచార్యతన్ మత్కృపన్

ఆ. ఇట్లు విష్ణుభక్తి • యేపారఁజరియించఁ
గతిఁపయాహములకుఁ • గలుగునీకు
సర్వభద్రములును • శౌరిదయాదృష్టి
ననుచు విష్ణుభక్తుఁ • డతఁడువలికె.

౧౩౨

కం. పరులకు నాపదగలిగినఁ
బరికించి సహింపరోపి • భద్రము గలిగిం
తురు తప్పులెన్న రెప్పుడు
హరిభక్తుల ప్రకృతియిట్టి • దమరమునీంద్రుడా.

౧౩౩

కం. పరమ కృపాపరుఁడగు నా
హరిభక్తుని కరుణచేత • నప్పుడమద్దు
స్తర దురితమడఁగె శవమునుఁ
బరికింప నగోచరత్వ • భావమునందెన్.

౧౩౪

వ. అది మొదలు శ్రీహరినామ గానపారాయణుండైన సురగంధ
ర్వాదుల కనవరతంబును గానంబుశిక్షించుచు గానాచార్యుండైన
గానబంధుండను నామధేయంబుదాల్చి హరిమిత్రకృపా విశేషం
బున నిరస్తాశేష దురితుండైన వర్తించుచుంటినని చెప్పి. ౧౪౦

ఆ. నారదమునిచంద్ర • నాపూర్వజన్మ వృ
త్రాంతమిద్దినువిది • తముగ నీకుఁ
జెప్పినాడఁదీని • జేరివిన్న నరుండు
ధన్యుడగుచు హరి ప • దంబుగాంచు.

౧౪౧

వ. అనిచెప్పి.

౧౪౨

శా. కంఠేవీరలన్లు యాగభుజులు • గంధర్వులు గిన్నరుల్
వింటన్ ద్రిమ్మరు నప్పగోగణములు • విద్యాధరుల్ సిద్ధులు
దగటల్ గానము నేరువన్ గడఁగి మ • తాన్ని ధ్యసంవాసులై
యొంటన్ బాయక సావధానమత్తులై • యున్నారు శిక్షార్థులై.

కం. శ్రమచేసినేరువక గా
నములభ్యముగాదు తపము • నచ్చిన సామ
ర్థ్యము గలిగియున్న నీవును
విమలమతీ యిట్లు గాన • విద్యన్ గోనుమా.

౧౪౪

కం. వినుము భరద్వాజా! యి
ట్లనిన యులూకంబుగాంచి • యానారదుఁడున్
విసతుఁడయి హరినిఁడలఁచుచు
యనన్యమతి గానశిక్ష • కాగంభించెన్.

౧౪౫

నారదుండు గానబంధునియొద్ద గానము నేర్చుట.

కం. శిక్షాక్రమంబుగెఱొని
శిక్షించఁగఁదొడఁగె నపుడు • శిష్యత్వమునన్
దక్షుఁడగునారదుని య
ప్పక్షిగుఱాత్తముఁడు గాన • పాఠీణతకున్.

౧౪౬

కం. వనితాసంగమము సత్తుత

ముననన్వాఖ్యానసంగ • మున వ్యవహారం

బున నాయవ్యయములు గను

ననువునగానమున లజ్జ • త్యజియింపదగున్.

౧౦౮

కం. వినుకుంతితుండు గూఢుం

డును ప్రానరణాది యుక్తుఁ • డును నతివివృతా

ననుఁడు గరక్షేపకుఁడును

ఘననిర్గతజిహ్వాఁడును త • గఁడు గానమునన్.

౧౦౯

కం. తనుఁజూచుచుఁ బరుఁజూచుచు

వినుఁజూచుచుఁ జేతులెత్తి • విరుచుచు నగుచున్

మనమున నన్యముఁ దలఁచుచు

ఘనధిషణా! తగదట్రుఁడు • గానముసేయన్.

౧౧౦

కం. మనమున భయమును గంపం

బును శోకముగలుగునెడ బు • భుక్షయుఁ దృషయున్

గొనిచీకఁటి గూడదుగా

ననియతిమరితాళ ఘట్టి • నము.తగదొకచేన్.

౧౧౧

తే. నిర్జరమునీంద్ర యిటువంటి • నియమములను

నెరిగిపాటించి తగనభ్య • సిండునునుచు

నెలమితోగానపిద్య శి • క్షించదిస్య

వర్షసాహస్రమమ్ముని • పరునిఖగము.

౧౧౨

కం. గీతప్రస్తావంబులు

జాతులు స్వరభేదములును • సరహస్యముగా

జాతములై విణాదిక

చాతుర్యము జుత్రగాత్ర • సరణులనేచ్చెన్.

౧౧౩

తే. అట్లు సంగీతవిద్యా ర • హాస్యమెల్లఁ
బూర్ణముగ నేర్చి యమ్ముని • పుంగవుండు
నమరులు నుతింపఁగృతకృత్యు • డగుచుగాన
బంధుజూచివినీతుఁడై • పలికెనిట్లు.

౧౧౩

కం. నీకతనన్ గృతకృత్యుఁడ
నై కాంచితి గానవిద్య • యందుఁగుశలతన్
గాకారిసులొత్తమ నీ
కేకార్యము సేతుదాని • నెరుగింపఁదగున్

౧౧౪

వ. అనిన గృద్ధంబిట్లనియె.

౧౧౫

కం. పదునలుగురు మనువులు నడు
వదినంబగు బ్రహ్మకంత • వరకును నాకున్
బదిలముగఁగీర్తినిలుపుము
విదితగుణా! యిదియెనాక • భీష్టంబనియెన్.

౧౧౬

ఉ. నావుడువానికిట్లనియె • నారదుఁడీవుఁడలంచినట్లుగాఁ
గావుతసర్వమున్ మరలఁ • గల్పముగల్గెమవేళఁ దార్క్ష్యతన్
నీవు భుజించి చక్రధరు • నిన్ బ్రయపూరితుఁజేతుశార్ఙ్గ భృ
త్పావనగానయోగమునఁ • బాటిలు మోక్షము నీకు నయ్యెడన్.

తే. స్వస్తియగుఁగాతనీకు వి • జ్ఞానమహిత
పోయివచ్చెద నాపయి • బుద్ధి సుప్ర
సన్నముగఁజేయు మనుచు నం • జలిఘటించి
నారదుఁడు తుంబురుఁజయించఁ • గోరియరిగె.

౧౧౭

వ. ఇట్లరిగి తుంబురుని గృహసమీపంబున.

౧౧౮

నా ర దుఁ డు తుంబురుని క డ క రు గు ట.

- ఉ. కృత్తనిజోత్తమాంగములు • కృత్తముఖాక్షిక రాంఘ్రివక్షముల్
కృత్తనితంబసక్కికటి • కీకసజానుభుజాంగుకీకముల్
నుత్త పిచండపృష్ఠములు • లూనకహాల గళోష్ఠముల్ విని
ర్వృత్త వికారరూపములు • స్త్రీపురుషాకృతులందుఁగన్దొనెన్.
- చ. కనుఁగొని మీరలెన్వరిటు • రాఁగతమేమెరిఁగించుఁడన్న ని
ట్లనియె మునీంద్రరాగ నిచ • యంబులమేమిటు నీవుగానయో
గనిరతి భిన్నసంధికము • గాస్వరభేదమెరుంగలేక పా
డిన నిటువంటి దుర్గతి ఘ • టిల్లుచునుండును మాకునిచ్చులున్.
- చ. పలుమరునీదుగానము నె • పంబున నీదృశరూపమొందుచున్
ఒలమరివెండి తుంబురుని • భాసురగానము పేర్కొగమ్మరన్
మొలచివిదారితావయన • మువ్విలసిల్లిగ స్వస్థ భావమున్
గలిగిమెలంగుదుందుమనఁ • గావిని యాతఁడపత్రపిష్టుఁడై ౧౬౨.

నా ర దుఁ డు విష్ణుని క డ క రు గు ట.

- చ. అచ్చెరువంది నారదుఁడ • హా! యిటులుద్యమమెల్ల స్వర్గమె
తెచ్చె పరాభవంబుచు • ధిగ్వచనప్రలపిష్టుఁడై కడున్
వెచ్చగనూర్చుచున్ మరలి • వేగనతంబుపయఃపయోధికిన్
వచ్చిజనార్దనుంగదిసి • వందనముల్ రచియించి నిల్చినన్. ౧౬౩
- తే. ఆతనిఁగనుఁగొనిహరియిట్టు • లనియెగాన
బంధుకడనేర్చితివి విద్య • భద్రనుయ్యె
గాని తుంబురుతోసాటి • గాఁగఁజాలు
నట్టిపాండిత్యమొక లే • దయ్యెనీకు. ౧౬౪

కం. ఇరువదియెనిమిదియవ ద్వా
పరమున వసుదేవునకు న • పత్యమైన యే
ధరణి జనియింతు నప్పుడు
సురమునివర ! నిన్నుగాన • శూరునిజేతున్.

౧౬౫

కం. తావత్పర్యంతము నీ
వీవిధమున గాన నిరతి • యేర్పడగంధ
ర్వావలి శిక్షించుము మో
దావహమలినన్నుఁబాడు • చనవరతాబున్.

౧౬౬

ప. అని నిర్దేశించిన నారదాండును వీణానాదన తత్పరుడై త్రిభువ
నంబుల యథాకామంబుగ సంచరించుచు నింద్రాగ్ని వరుణ
వాయు కుబేరాది దిక్పాల సభాంగణంబులను బ్రహ్మలోకంబు
నను హాహా, హూహూ ముఖగంధర్వ గణంబులతోడను. శ్రీని
వాసుంబాడుచు నానందంబు నొందుచుండి యొక్కనాడు మరల
తుంబుక మందిరప్రాంతంబునం జనుచుండి పట్టాదిసప్తస్వరంబులు
సురకన్యారూపంబులు ధరించి యందుండి తన్నుంగని నిరాదర
భావంబున నవమానంబుచేసిన విన్నబోయి యచటవాసి క్రమ్మ
రయధేచ్ఛముజ్జగంబులం బరిభ్రమించుచు దేవగంధర్వాదులకు
యథాన్యాయంబుగ గానశిక్షణంబుగావించుచు నతిచిరంబగు కా
లంబుగడపిన తదనంతరంబున.

౧౬౭

వారదుఁడు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుట.

చ. హరి వసుదేవసూనుడయి • యాదవవంశమ లంకరించినన్
సురమునివచ్చికిన్గొనె వి • శోభిత రైవతకాద్రి సానుభా
గరచిత సన్నివాసుధృత • కాంచనవాసు మహావిలాసు శ్రీ
కరగుణభూషుఁ గృష్ణు వర • కాస్తుభసమ్యగలంకరిష్యునిన్.

౧౬౮

మ. అట్లు గనుంగొని యిట్లని వినుతించె.

౧౬౯

శ్లో. నమోవేదాంత వేద్యాయ
జగతామీశ్వరాయ తే
ద్వారకా పురనాథాయ
నమః కృష్ణాయ వేదసే.

౧౭౦

దండుకము.

శ్రీకుక్కుమనసాంభోజ సూరా జగన్నాటకప్రోల్లసత్సూత్రధారా
లసచ్చారుకారుణ్యపీయూష నిష్యంద సంరక్షితాత్మీయభక్తవజ్రా
గోపకన్యా కటాక్షాంచితేందీవరస్రక్పరిష్ఠార భవ్యప్రచారా సదా
ధార్మకైశోరలీలా సమాలోలకేళీ కృతాభీరయోషా గృహలోపా
త్తచౌర్యక్రిమూఢుర్య మాధుర్యహయ్యంగపీనాది సంపూర్ణమా
ణాబ్జ జాతాండభాండాశ్రయాత్మీయ దీవ్యత్పిచండా ప్రచండార్క
సాహస్రతేజఃప్రకాండా కళిందాత్మజాకూల రాజత్తమాలాటలీ
మధ్య గోబృంద సంచారణాన్వేషణాయ త్త గోపాలబాలా వలీ
కల్పమూనోపచారాతివేల ప్రమోదాయ మానాత్మలీలా వినో
దాయితాపూర్ణమాణోల్ల సద్వేణనాశాంతరుద్గిర్ణగాంధర్వ గీతా
మృతాశేకహేలా సమాయాత గోపాంగనా నర్మవాగ్ధోరణీ గుంభి
తాదంభవక్షోజ కుంభోన్నమత్తత్పరీరంభసంభావనా రంభగంభీర
కేళీ కళాభాసురోల్లాస రాసక్రియానాట్యవిన్యాస చాతుర్యసంవీక్ష
ణాత్యంత సందుక్షితహీప్రచారాత్మనాథాం కపాలీద్రవచ్చిత్తనై
యచ్ఛరీచాగు ధమ్మిల్ల కృష్ణేచకాంభోద శంకానటద్భ్రాబర్హావ
తంసాయమాత్తం సభాస్వద్గదాశంఖచక్రాబ్జశార్ఙ్గాది దివ్యాయు
ధోపేత నీలాంబుదశ్యామ లోకాభిరామా లసత్ప్రతకాశేయవాసా
మహోల్లాస శ్రీవాసుదేవా, పరానందభావా, జగన్నాథ, దీనార్త

సంరక్షణా, క్షీణకీర్త్యన్నతా, కాస్తుభాలంకృతా, దేవదేవా, పరం
ధామ, నారాయణా, వామనా, శ్రీధరా, మాధవా, కేశవా,
హే! వృషీకేశ, గోవింద గోపాంగనానంద, ప్రకృష్టవిష్ణో సహిష్ణో
నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. ౧౨౧

నా ర ద కృ త న వ ర స ర త్న మా లి కా స్తో త్ర ము .

మ. తలిరుంబాయపు గోపసుందరులు ని • ద్దంపుక గళల్ గుల్కు చె
క్కిళులం నీడలుసూపి కప్పురమునక • గీర్నామముక దిద్ది నే
ర్పులు వాటింపఁగ నబ్బురంపుతరి తీ • పుల్ గుల్కు కెమ్మోపులం
దలరుందేనియగ్రోలి సాక్కెదపు కృ • స్థా వేణుగానప్రియా! ౧౨౨

శా. చేలల్ ముచ్చిలి సిగ్గునక దడఁబడక • చేయెత్తి మొక్కుండటం
చాలంబాడి కరంబులెత్తఁగృతపీ • తాచ్చాద తన్నర్మ పీ
క్షాలోలత్వమునంజెలంగి దర హా • సాంకూరముల్ పైకొనక
హాళికజూపితివేటిచెయ్మిది కృ • స్థా వేణుగానప్రియా! ౧౨౩

శా. పాలున్నీగడ తెమ్ముతెమ్మనచు పా • పల్ వేషఁగొట్టకుక
దాళంగంజయుఁబెట్టఁజాలమి విషా • దంబొంది నిప్పచ్చరం
బై లొచ్చొందు కుచేలుబన్న ములువాఁయక గల్బులొక్కుమ్మడిక
జాలంగా దయచేసిప్రోచితివి కృ • స్థా వేణుగానప్రియా! ౧౨౪

శా. కారాగారనివిష్ట మాత్ర పితృ దుః • ఖిక్షేషహోత్సాహినై
బౌరాకంసన్యశంసతావక జిఘాం • సాశంసిమద్విక్రమ
ప్రారంభంబిక్తసైతుగాక యని ద • ర్పస్థూర్తిమూర్తిభుజా
సారోదారతజూపవే కినిసి కృ • స్థా వేణుగానప్రియా. ౧౨౫

మ. పృథులోత్పాటితదంతకుంతహతిని • ర్భిన్నోగ్రదంతావళ
ప్రథిమాపాటనచాటుపాటవభుజా • స్థాలోద్ధనిస్వాస సం

గ్రధితో తజగజ్జితోజ రుషో • గ్రంభై న నీమూర్తి స
వ్యధులై చూతురు భీతిమాధురులు కృ • స్థా వేణుగానప్రియా !

మ. పరితఃప్రసవ దస్రవిస్రసదృ • పృథ్వాకినీ కంధరాం
తరవేల్లత్ప్రచురాంతసూత్రగళమూ • ర్ధ్నవాతనిర్వృత్తిత
క్షరదుద్వేలవసావిసారమగు స • గ్రామోన్వయస్మన్నిశా
చరసంహార విహార ధోరణులఁ గృ • స్థా వేణుగానప్రియా ! ౧౨౭

మ. అరవిందంబులబోలు కన్నులతి ర • క్తాంభోజ పత్రంబులై
కురుకుల్గట్టి మిడుంగురుల్ సెదరఁగాఁ • గోదండ టంకార ని
ర్భర రోదోంతరభంగి నన్నరకు బో • రందాకు నీవీక దు
స్తర నుఃఖంబులువాపె వేల్పులకు కృ • స్థా వేణుగానప్రియా !

మ. కొనగోటన్ వెసమీటిచెండు కరణిన్ • గోవర్ధనంబెత్తి గో
ప నికాయంబు సగోగణంబుగ వసి • పన్దాపుగావించి యిం
ద్రునికోపంబును రాలవానయును బో • ద్రోయంగఁజూల్సీదుపెం
పనయంబున్ జగమేమిగాఁదలఁచె కృ • స్థా వేణుగానప్రియా !

మ. జగముల్ రెంటనుగల్గుభోగములు ని • స్సారంబులంచున్ దలం
చి గతాశేషమనోవికారులగుచున్ • జిత్తంబులన్ శుద్ధ స
త్వగతిన్మంబగునీదు మూర్తిని సదా • ధ్యానంబుగావించు వా
రగచాట్లంబడరీ భవాంబునిధి కృ • స్థా వేణుగానప్రియా ! ౧౩౦

నా ర దుఁ డు శ్రీ కృష్ణ ని యొ డ్ద స ం గీ త వి ద్య నే ర్చు ట.

క. అనివినుతించిన ననిచిన
యనుకంపంగొంచి కృష్ణుఁ • డసఘానీ వ
చ్చినపనియేమన నాతఁడు
వినిపించెన్ దనదు పూర్వ • వృత్తాంతంబున్.

క. వినిపించి దేవ నీచె

ప్రిగచొప్పున ధన్యుజేయ ♦ వే! నన్ననినన్
మునిజూపి వనజనాభుడు

కనుగొనలంజాంబవతిని ♦ గనియిట్లనియెన్.

౧౮౨

కం. దేవీ! యీమునివరు వీ

ణాపాదన కుశలుగా నొ ♦ నర్చుమనుడు ద
ద్భావమెరిగియమ్మదవతి

గావించెన్ శిక్షితునిగఁ ♦ గడఁగిమునినరున్.

౧౮౩

కం. ఒకయేడుజాంబ వతికడ

నకలంకమనీషగాన ♦ మధ్యాసము మా

నకచేయ నారదునిగని

సకలార్థజ్ఞుడగుశౌరి ♦ సత్కృపతోడన్.

౧౮౪

ఆ. భవ్యశీలసత్య ♦ భామచంగటికేగి

యభ్యసించుమింక ♦ ననియెనట్లు

సత్యచెంత మరల ♦ సంవత్సరము నేర్చె

నధిక భక్తితోడ ♦ సత్తపస్వి.

౧౮౫

కం. పిమ్మట రుక్మిణీచెంత న

యమ్ముగ నేర్చుమని చెప్పె ♦ హరియట్లభ్యా

సమ్మొనరించె నచట వ

ర్నమ్ములు రెండమ్మునీంద ♦ సత్తముడంతన్.

౧౮౬

తే. ఎన్నివిధములనేరిచె ♦ నేనివాని

కిని స్వరాంగనాయోగమిం ♦ పొనరకున్నఁ

దద్విధంబెల్లఁగనుగొని ♦ తాననేర్చె

గృహ్యుడన్నారదునకు సం ♦ గీతవిద్య.

౧౮౭

కం. హరిచేసఁగిక్షితుడై

స్వరవిద్యా విభవమందు ♦ సంపూర్ణుడై

చరితాన్ధ్రుడయ్యె నారదుఁ

దురుబ్రహ్మనందవిభవ • మొందె మనమునన్.

౧౧౬

తే. ఆతఁడిట్లుబ్రహ్మనంద • మధిగమించె

ద్వేషదోషాదులడఁగె సం • తోషమొదవె

తుంబుకుని మీది యీర్ష్యయు • దోచకుండె

నపుడునారదుఁగనియిట్టు • లనియెశౌధి.

౧౧౭

ఉ. కోరినవాంఛితంబు సమ • కూడఁగృతార్థుడనై తివింక నో

నారద ! తుంబుకుందొడరి • నామచరిత్రములెంచి గాన వి

ద్యారతిసర్వలోకముల • యందునుబాడుచుసంచరించు మి

చ్చారతిమోక్షసౌఖ్యము ని • జం బరచేతవసించునీక నన్. ౧౧౮

వ. అని చెప్పినఁ గృష్ణునకు నమస్కరించి తదనుమతంబున రుక్మిణీ

సత్యభామా జాంబవతులతోడ శంకరాలయంబున స్వరజాతివిశా

రదుండైన నారదుండు సదాశివప్రీత్యర్థంబు గానంబు చేసి పదం

పడి తదనుమతి నిజేచ్ఛంజనియె నట్లుగావున.

౧౧౯

కం. ధరణీసురుడై పుట్టిన

హరిమంగళకథలు సుస్వ • రాన్విత గాన

స్ఫురణ్ బాడుచుఁ జొక్కెడు

పరమోత్తమునకును మోక్ష • ఫలము లభించున్.

౧౨౦

తే. కర్మలనువాక్కులనుమనో • గతి నన్తన్య

భావుడై విష్ణుఁగొలిచి య • ద్వేష దివ్య

కథలుసుస్వరగాన సం • కలనఁబాడు

నతని జననంబుచరితార్థ • మగునిజముగ.

౧౨౧

ఆ. అతి నిగూఢమైన • యది జానకీజన్మ

కారణంబు సకల • కలుషహరము

నిఖిలఫలకరంబు • నిశ్చేయస్రవద

మెరుకపరచినాడ • నిదిమునింగ.

౧౨౨

వ. అని చెప్పి.

౧౯౧

అ శ్వా సాం త ము .

శా. వాగర్థప్రతిపత్తిసంమిళిత శ ♦ ర్వాణీయుగర్థాంగ యు
క్తాగఃకల్పపురత్ర యీదనుజ సం ♦ హరక్రియోత్తుంగసా
ద్యేగప్రాధహాలాహలగ్రసనబృం ♦ హిష్ఠక్రమా భంగలీ
లాగోపాయిత భక్తపుంగవ గుణా ♦ లంకార విశ్వేశ్వరా. ౧౯౬

కం. వాసవముఖసురవరమకు
టాసక్త వినీలమణిరు ♦ గాళిభ్రమర
వ్యాసంగపదాంభోరుహ
భాసురసేవామరంద ♦ పరితుష్టనతా.

౧౯౭

సగ్విణీ.

వాసుదేవాది సం ♦ వంద్యపద్వైభవా
వ్యాససూతార్థ సం ♦ వాసనిత్యోత్సవా
వాసవామిత్రని ♦ ర్వాపణప్రాభవా
శ్రీసముద్యోత వి ♦ శ్వేశశంభూశివా.

౧౯౮

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవిందసపర్యామరంద తుందిలమనోమిళిందపవన
నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానంద
తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకరుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన
సూత్ర విశ్వామిత్రగోత్రపవిత్ర నందగిరివంశశరనిధి రాకాకు
ముదమిత్ర వేంకటనృసింహరాయపుత్ర శేషమాంబాగర్భ
శుక్తిముక్తాఫలాయమాన నిరుపమాన భాగధేయ
సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పరాయ
నామధేయవిరచితంబగు వాల్మీకీయ శ్రీమద్రా
మాయణాద్భుతోత్తర కాండ మహాకా
వ్యంబునఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

ఓం.

ఓ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ మద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

—o—

తృతీయాశ్వాసము.

మహనీయ దయావై భవ

సహితకటాక్షావలోక • సంరక్షిత స

న్నిహితపదభక్తహృద్వశ

బృహదుజ్వలచిత్ప్రకాశ • శ్రీయమరేశా.

౧

వ. అవధరింపుము. తదనంతరంబున వాల్మీకి మునీంద్రుండు భరద్వా
జునకిట్లనియె.

౨

కం. సిరియేచందంబున ముని

వరశోణితమున నిశాట • వనితకుసుతయై

ధరణిం జనియించెనొ త

చ్ఛరితం బెరిగింతువినుము • సంప్రీతుడవై.

౩

రా వ యుఁ డు త ప స్సు చే సి బ్ర హ్మ చే వ రం బు లొం దు ట .

మ. దశవక్తుండనురాక్షసోత్తముఁడు మున్ • దైలోక్యరాజ్యార్థియై

భృశనిష్టారతి బ్రహ్మగూర్చి తపమున్ • భీమోద్యమంబొప్పఁగా

నశనంబొల్లక పెక్కువర్షములు సే • యన్ దత్తపోవహ్నినల్

దిశలంగ్రమ్మిన ముజ్జగంబులు దితా • ర్తి దల్లడిలై గడున్.

మ. జ్వలనార్కద్యుతిదుస్సహోద్యతదశా • స్యకూరనిష్టాబృహ
జ్వలనాచ్ఛాదితమైన విష్టపము నో • జంగాంచి పద్మాసనుం
డులలిన్ నిర్జరసేవ్యమానుడయి తో • డ్రోవచ్చి, లే? వత్స! నా
కెలమిన్ గూరిచె నీదు నిష్టభవదీ • యేష్టంబు లేనిచ్చెదన్. ౧

ఉ. చాలుడసంబు కోరుమనఁ • జండకరాద్భితదృష్టిద్రిష్టియ
చ్చాలుపుకుత్తుకల్లల ని • శాటుడు తామరచూలిఁజూచి జే
జే లొనరించి దేవ దయ • చేసెదవేని యమర్త్యభావమున్
గ్రాసగ నిమ్మనంగ విని • కంజభవుడ నెవానిక య్యెడన్. ౨

కం. జననముగలిగిన వారికి

వినుమృత్యువు లేని మనికి • విశ్వమునందున్
జనదటుగావున తగియెడు
మనోరథముఁగోరుమిత్తు • మసలకయనినన్. ౩

చ. కపటమెరింగిరావణుడు • క్రమ్మరపల్కెనురాసురోరగా
ద్యుపగత నిర్జరప్రభువు • లోర్వఁగఁజూచి జీవితంబు వి
ష్టపములఁగెల్పు శక్తియును • సమ్మతినిమ్ము మనుష్యకోటి నే
నెపుడు గణింపనన్నఁదుది • యెట్టిదొ తెల్పుము నాఁగనిట్లనన్. ౪

కం. నాకు జనించిన కూతురి

నేకోరితి నేని కన్తయ • నింతియనిచ్చన్
గెఱొనకుండిననప్పుడు
నూ కల్లువరాంతమనియ • సురుఁడువచించెన్. ౫

ఆ. అట్లకాకకోరి • నట్లెచ్చితిని తపం

బింకమానుమనుచు • నేగెనజుఁడు

ధాతవరమువలన • దర్పదుస్సాధ్యుడై

మొనసి మూడులోక • ములు జయించె.

రా వ ణుఁ డు ను ర ల జ యి ఁ డు ట .

చ. అని మిషనాధు నుక్కడఁచి ♦ యగ్గిని బెగ్గిలజేసి కాలునికొ
వనములపాలునేసి జల ♦ వల్లభు నల్లనఁజోపి వాయువుకొ
బొనుపడనాపి గుహ్యక వి ♦ భుక్ బ్రభదూలిచి మూడులోకముల్
గనుకనిగెల్చిపొల్చె దశ ♦ కంఠుఁడ కుంతిత విక్రమంబునకొ. ౧౧

కం. బలిమిఁదిలోక జయుండయి

యిలఁదిమ్మరుచుండి యొక్క ♦ యెడ దండకమకొ
బలువనమునఁ గనుఁగొనియెకొ

జ్వలనార్క సమప్రభులను ♦ సంయమివరులకొ.

౧౨

రా వ ణుఁ డు ము ను ల జ యి ఁ చఁ ద ల చు ట .

మ. కినుకకొ వీరలగెల్వకేగతిఁ ద్రిలో ♦ కీజేతనై మింతు నం
చనలార్కాభుల వారిఁజూచి భవదీ ♦ యంబైన రక్తంబు చ
య్యననాకిండు మిముకొ జయించినటులొ ♦ నట్టివ్వరేనికొ మదీ
య నిశాతాసికిమీతపంబులెదురే! ♦ యన్నకొ విభీతాత్ములై.

కం. మునులియ్యకొనిరి దానికి

దనుజుఁడునిశితేషునిహతిఁ ♦ దత్తనువులఁ గై
కొనె శోణితంబు కలశం

బునదజ్జయ చిహ్నమునకు ♦ ముదితుండగుచుకొ.

౧౩

రావణుఁడు మునులశోణితమునుగ్రహించి మందోదరిచే దాపనిచ్చుట.

సీ. వినుగృత్స్నమనుఁడను ♦ మునినూసువురు సుతుల్

గలవాఁడు సతియొక్క ♦ కన్నెఁగోరఁ

దడముగై కొనినాకుఁ ♦ దనయయైయిందిర

జనియించవలెనని ♦ మనమున్నగుఁ

దలఁచి లక్ష్మీ మంత్ర • తత్పరుండై కుశా
గ్రంబులఁగూర్చి దు • గ్ధంబునొక్క
కలశంబునందు ని • మ్ముల సంగ్రహమొనర్చె
దైవయోగంబున • రావణునకు

గీ. దొరికెదత్కలశంబందుఁ • గరకుట సుర
నించెనచ్చటి మునులతో • ణితములెల్ల
రక్తసంపూర్ణమైన పా • త్రఁగొనిపోయి
తపసుల జయించితినని సా • తసముపడియె.

౧౫

చ. కొనిచనిలంకఁజొచ్చి తన • కోమలిఁగన్గొని రక్తపూర్ణ పా
త్రనొసఁగిదాచుమిందుఁగల • రక్తముఘోర విషంబుజమ్ము దీ
నినొరులకీక కోలకను • నీవవధానముతోడఁగావుమీ
యని నియమించితాను బ్రియ • మార నిజేచ్ఛఁజరించెనయ్యెడన్.

చ. విజితులఁజేసి నిర్జరుల • వేలుపుఁగొమ్మలఁ బట్టితెచ్చియా
రజమిరవారవారలఁ గ • రంబనురాగముతోడఁగూడి చి
త్తజ రతితత్పరుండగుచు • దైత్యకులేంద్రుఁడు మేరుమందరా
ద్యజరగిరీంద్ర కందర వి • హార కృతాదరుడై మెలంగఁగన్.

మం దో ద రి విష్ణు మని ముని రక్తము గ్రోలుట.

మ. ఇతరస్త్రీరతినక్తచిత్తుడయి పా • ణేశుండు గ్రీడింపఁ ద
ద్గతి మందోదరి సూచి సైపకను చి • త్రాకాంతయై యాత్మ జే
వితమందున్ గడునిష్ఫలత్వమతిదా • వేమారుభావించుచున్
మృతిఁగాంక్షించివిషాధికంబనుటఁ బే • ర్మిఁగ్రోలెదద్రక్తమున్.

ఉ. ఎక్కువప్రీతితోడ హృద • యేశుండు వేడుక నన్యకాంతకున్
జక్కిదృఢానురాగమును • జెంది నిరాదరభావమొప్పుఁగా

మక్కున సూపకున్న నల • మానినికిఁ దలపోసి చూడఁగాఁ
జక్కదనంబు పేర్చియును • జవ్వనమున్ వృధగాదె యెయ్యెడన్.

కం. పతి పరభామినితోడుత

రతినెనయఁగఁ గాంచినట్టి • రమణికిఁ దన జీ

వితము తృణప్రాయముగా

మతిఁదోచున్ గాదె సౌమ్య • మానసయైనన్.

౨౦

కం. పరకాంతతోడఁగూడిన

పురుషునితో మెలఁగుకంటె • బొలఁతుకకున్ ని

ష్ఠరతరదావాగ్ని శిఖాం

తర సంస్థితియునువటంచు • దలఁచున్జూడన్.

౨౧

వ. అట్లు గావున మందోదరి ముమూర్షయై విషాధికంబనుటఁ దలఁచి.

తత్కలశరక్తముంగ్రోలె.

౨౨

మం దో ద రి గ ర్భ వ తి య గు ట.

కం. పరనిష్ఠాఢ్యముని పురం

దరలక్ష్మీమంత్రమంత్రి • తపయఃకలశం

తరగతశోణితపానము

తరుణికిఁ గలిగించె చాహ్మ • దము సవ్వేళన్.

౨౩

కం. నడుముబలిసెఁ జూచుకములఁ

గడునలుపుదనర్చెఁదెలుపు • గండతలములన్

గడుకొనె నారేర్పడె నడ

జడిమంబు వహించె నపుడు • జలజాననమున్.

౨౪

కం. ఉద్యల్లక్ష్మీ న్నచుంత్రస

మున్యోతక్ష్మీ రలేశ • ముదరగతంబై

విద్యుల్లతికాగాత్రికి

సద్యోగర్భంబానర్చే • బాలనకుదుగన్.

౨౫

మందోదరి గర్భమును రహస్యముగా నివర్తించుట.

చ. తనతెరఁగెల్లఁజూచుకొని • దానవభామిని సాలవిస్మయం
బున నిదియేమి చందమని • బుద్ధిగలంగ విషాధికం బటం
చనె మునిశోణితంబు కడు • పయ్యెను ద్రావఁగ నింకభర్తకే
మనఁగలదాననంచు హృద • యంబు విషాదవిలోలమైతగన్. ౨౬

చ. అనిమిషకామినీ సహితుఁ • డై ననునొల్లక వల్లభుండు గా
మనుడయి యేడుగాలముఁ బ్ర • మత్తతనుండఁగ నేనునిట్లు గ
ర్భిణిగుచున్నఁ జూచి నగ • రే! చెలులేమనిభాంకుదాన నా
ధునిమొగమెట్లు చూచెదను • తోచదు దీనికి నేమిసేయుదున్.

తే. అనుచుఁ జింతాకులస్వాంత • యగుచు గర్భ
మోక్షణార్థనియై చంచ • లాక్షి తీర్థ
సేవనవ్యాజమునఁగురు • త్కేత్రమునకు
నింపుదళుకొత్తైడువిమాన • మెక్కియరిగె.

౨౭

తే. అరిగియచ్చోటఁ బ్రసవించి • యాశిశువును
బసిఁడిమండసముననిడి • వసుధగోపి
తంబొనర్చి సరస్వతి • యంబువులను
గ్రుంకి నిజమందిరమున క • కొమ్మవచ్చె.

౨౮

న. ఈగర్భధారణమోక్షణాది వృత్తాంతంబతి నిగూఢంబుగాన ద్వితీయ
కర్ణగోచరంబుగా రక్షించియుంచి తాను యథాపూర్వ విహారం
బుల మెలంగె ననంతరంబున బహుకాలం బరిగిన నొక్కనమ
యంబున.

౩౦

జ న కు న కు య జ్ఞ భూ కర్షణంబు న సీ తా దే వి దొ రు కు ట .

శ్రీ. జనకుడన్న విదేహ • జనపతియజ్ఞార్థి
యై కురుక్షేత్ర ము • దధికనిష్ఠ
సవన భూశోభన • స్వర్ణలాంగలమునఁ
గావింప సీతాము • ఖంబునందుఁ
బసిఁడిమందనముతో • పసిపాఁపదొరికిన
వినువీధిఁగడుపుప్ప • వృష్టిఁగురిసె
నదిచూచి విస్మితుం • డగురాజునకు నభో
వాణియిట్లనె ధరా • వరవతంస

గీ. యద్భుతంబేలనీకు మే • లయ్యె నీమఁ
గూతురుగఁబెంచుకొనుము నీ • కు శుభమగును
కలికిసీతాముఖంబునఁ • గలుగుకతన
సీతయనుపేరదగునంచుఁ • జెప్పెనపుడు.

౩౧

కం. మతిమంతుఁడై నజనక
క్షితిపతియాముద్దుపాపఁ • జేకొనిలక్షీ
సతిఁగన్న పాలవారిధి
గతిగగనంబుటఁబొంగెఁ • గడుమోదమునన్.

౩౨

కం. నిర్వృత్తి యజ్ఞుడై
యర్వీపతిదానుభార్య • యును మోదమునన్
బర్వేందువదనఁ గైకొని
సర్వజనుల్ వొగడఁ బురికి • జనిరవ్వేళన్.

౩౩

ఆ. ధరణిలోనఁబూడమ • ధారుణీసుతయన
సీతయందుఁగలుగ • సీతయనఁగ

జనకదుహితయగుట • జానకియనగ న

వ్వెలది మిన్నయచట • వృద్ధి నొందె.

3౪

కం. ఇది సీతాజన్మవిధం

బిది సదివిన విన్నవారి • కెడపని సిరులన్

బాదవిచుచు శ్రీరాముని

మదనతియాయంట నెపుడు • మనలకయుండున్

35

కం. ఇది సకల పాతకహరం

బిదివిభవారోగ్యఫలద • మిదిపుణ్యతమం

బిదికల్యాణ సమాశ్రయ

మిదిసదివిన జనునిదుర్తి • మెల్ల నశించున్.

3౬

రామునికి పరశురామునితోనైన వివాదము

వ. అనిచెప్పి మరియు నిట్లనియె.

3౭

కం. సీతాకల్యాణము సం

ప్రీతి గావించిరఘువ • రేణ్యుడుపత్ని

భారత్యయుతుడగుచు మును సా

కేతమునకు నరుగునెడ న • కిల్చిపలీలన్.

3౮

అ. రైశికేయుడైన • రాముడుభృగువంశ

పావనుండు సకల • పార్థివేంద్ర

కులభయంకరుండ • కుంతితశౌర్యుండు

మనుకు లేంద్రువిక్ర • మంబెరింగి.

3౯

మ. ధనురస్త్రంబులుదాల్చిబ్రాహ్మణము ట్లా • త్రంబైన తేజంబుపెం

పొనరంగానెదురేగుదెంచిరఘురా • జోత్తంసుశౌర్యంబుగ

గ్నానమార్గంబునకడ్డమైననతనిన్ • బుణ్యాత్మునీక్షించి రా

మనరేంద్రుండుబహుక్రియావినయసా • మ్యస్ఫూర్తిదానిట్లనెన్.

ఉత్సాహ.

స్వాగతంబునీకుమాని ♦ చంద్రదీపమాకు న
భ్యాగతుండనైతివీప్సి ♦ తార్థమేమొచేసెదన్
వేగఁదెల్పుమన్ననవ్వి ♦ విప్రుఁడింకఁజాలు చా
ల్స్వాగతంబుసూపునీదు ♦ శౌర్యమెల్లనాక నెన్.

౪౧

కం. సరపాలోత్తమ శౌర్య
స్ఫురణముగలవాఁడవేని ♦ భూపాల కుల
క్షరదంబీ నాచాపము
వెరువక చేదాల్చియెక్కు ♦ వెట్టుమటన్నన్.

౪౨

మ. అనినన్ రాముఁడుపిన్ననవ్వొలయబ్ర ♦ హ్మణ్యుండనొనిన్నుఁజె
ల్లునొకోధిఃకృతుజేయబ్రాహ్మణకులు ♦ ల్లోకోత్తరుల్ రాజనం
దను లావిప్రులపట్ల శౌర్యమును బూ ♦ నగజాల రిక్షాకు వం
శనిధుల్ ధర్మధుక్కిణులట్టులొనరిం ♦ చన్ బోవరెక్కాలమున్.

౪౩

వ. అనిన రఘురామునితో భృగు రాముండిట్లనియె.

౪౪

మత్తకోకిల.

చాలుఁ బ్రల్లదముల్ నృపోత్తమ ♦ శౌర్యధైర్యధురీణతన్
గ్రాలెదేనియుఁజెప్పనేల వి ♦ కత్థనయులు క్షత్రియో
న్ములనవ్రతశీలుడన్ జుము ♦ భూసురందని చూడకీ
కేలివిల్గొనియెక్కు వెట్టుము ♦ కృత్రిమంబునెరింగెదన్.

౪౫

కం. అని విల్లిచ్చిన నది గై
కొనిసజ్యమొనర్చినిబిడ ♦ గుణఘోషమునన్
నినిచెదిశాగ్రంబులు రా
మనరేంద్రుఁడపుడు వలికె ♦ మరలనలనితోన్.

౪౬

కం. చాచుము సజ్య మొనర్చితః

దాపనయిక నేమటన్నఁ ♦ దడయకనిషువా

రోపించుమనుచునిచ్చిన

భూపతియాశరము వింట ♦ బూన్చియిటునెన్.

౪౭

శా. వింటిన్ గంటినిదర్పదుర్దమునిగా ♦ విప్రోత్తమా ! నిన్నునీ

కంటన్ బన్మభ వప్రసాదభవమా ♦ గర్వంబుగాటంబుగా

నుంటన్ జూ వెతిరస్కరించెదవు న ♦ న్నొప్పారదర్శించుమీ

వెంటన్ నీకును దివ్యచక్షువులు గా ♦ వింతున్ గృతార్థుండనె.

ప ర శు రా ముఁ డు శ్రీరా ము ని వి శ్వ రూ ప ము చూ చు ట.

కం. అని దివ్యదృష్టియొసఁగినఁ

గనుగొనెభార్గవుఁడు జనక ♦ కన్యావిభుమై

వనధిగిరిపురనదీ కా

ననజంతుకులంబుతోడి ♦ నానాజగముల్.

౪౮

శ్లో. ఆదిత్యరుద్ర సా ♦ ధ్యమరుద్గణంబుల

వసువుల యక్షరా ♦ క్షసులగరుడ

గంధర్వకిన్నర ♦ ఖచరుల చితరుల

గ్రహముల సకలన్త ♦ క్షత్రములను

భూజలానలవాయు ♦ పుష్కరంబులఁజంద్ర

సూర్యుల గులనగ ♦ స్తోమములను

జలధులనదుల నో ♦ షధివృక్షకోటుల

బ్రహ్మారివరుల దీ ♦ ర్థములయజ్ఞ

శ్లో. ములను శ్రుతులను శ్రుత్యంత ♦ ములనరామ

రోండజాదులఘనమేఘు ♦ మండలముల

సకల భూతచరాచర • సహిత విశ్వ
మెల్ల శ్రీరాముమేన వీ • క్షించెనతఁడు.

గీ०

కం. కనిమోహమందియన్భుత
మున మునిగి భయంబు కంప • మునుఁ గదరఁగ న
మ్మువికులచంద్రుఁడు కర్త
వ్యనిరూఢి నెరుంగ లేక • నాకులబడఁగన్.

గీ०

ప ర శు రా మ తే జో ప హ రణ ము.

కం. హరిభగవంతుఁడు రాముఁడు
శిరమోక్షమొనర్చెనదియ • శనికోటి భయం
కరమై యుల్కలుగురియఁగ
నరిగి భృగుద్వహుని తేజ • మపుడు హరించెన్.

గీ१

తే. అట్లు జమదగ్ని సుతు తేజ • మపహరించి
యతనివిహ్వలుగావించి • యాశరంబు
క్రమ్మరఁగవచ్చిరఘుకులా • గ్రణికరాంబు
జమ్మునకలంకృతి యొనర్చె • క్షణములోన.

గీ३

కం. అలరాముశరంబున వి
హ్వల భావముగాంచి కొంత • వడికిఁబున రా
కలితప్రాణుండై యు
జ్వలవైష్ణవతేజమునకు • సలిపెన్ ప్రణతుల్.

గీ४

ప ర శు రా ము ఁ డు మ హేంద్రాద్రియందు నిర్విణ్ణుండగుట.

తే. అతఁడు రామాజ్ఞచేమహేం • ద్రాద్రికరిగి
యచటనిస్తేజుడై భీతుఁ • డగుచునొక్క
వత్సరంబుండెనంతట • వచ్చిపితరు
లతనిదైన్యంబుగాంచి యి • ట్లనిరిప్రీతి.

గీ५

- శా. పుత్రా నీవిటులై తినంచు వగవుం • బొందంగ నేలాదిలో
కత్రాతక భగవంతు విష్ణుగని ధిః • కారంబుగావించుటక
బాత్రంబై తివి దైన్యవృత్తికి జగ • ద్భంధుండు విష్ణుండు సం
స్తోతార్హుండునుబూజ్యుడుక ప్రభుఁడునం • చుక జూడ లేవై తివే.
- ఉ. పొమ్ము వధూసరంబనెడు • పుణ్యనదిందనరారు నట్టి తీ
ర్థమ్ములనాడు తొంటిగతి • ధన్యతఁగాంచెదవీవుదీపితో
దమ్మను తీర్థమందు బ్రపి • తామహుఁడౌ భృగుమానిమున్ను ను.
గ్రమ్మగునిష్టతోడపము • గై కొనితేజము నొందెనావుడుక. గీ२
- మ. పితృవాక్యానుగుఁడై భృగుత్తముఁడుసం • ప్రీతాత్ముడై పోయితా
ధృతనిష్ఠావ్రతుఁడై మహాగ్ర తపముక • దీప్తోదతీర్థమ్మునక
శతపర్షంబులొనర్చి పూర్వమగు తే • జంబొంది వర్తించె ను
స్థితితోవిష్ణుపరాయణుండగుచు ను • దీప్తప్రభావంబునక. గీ३
- కం. ఈ రామచరిత్రముని
ష్టారతి వినునట్టినరుఁడు • సర్వదురిత ని
స్తారంబుగాంచి కడపట
నారాయణలోక మొందు • నతిధన్యుడై. గీ४
- వ. అనిచెప్పి మరియు నిట్లనియె. ౬౦

పూర్వ రామాయణ కథానుసంధానము.

- చ. అనఘుఁడు జానకీసహితుఁ • డై రఘురాముఁడువందిమాగధుల్
వినుతులు సేయనిర్జరులు • వింటఁదలంబుగఁబుప్పవృష్టి పెం
పున గురియించఁదూర్వములు • మ్రోయ నయోధ్యకునేగభక్తితో
ననుజులు గొల్చుచుండ విజ • యంబు జగంబులు సన్నుతింపఁగక
- ఉ. ఆదటఁ గొంతకాలమున • కంత నొకానొక కారణంబునక
మేదినిపుత్రిలక్ష్యుఁడు • మేలగుభక్తిని వేంబడింపఁగా

సాధుమునీంద్రవర్తన తె • సంగగఁగానలకేగుదెంచి ల
క్షీదయితుండురాఘవుఁడు • సేరెగ్రమంబునదంశకాటవిన్.౬౨

తే. అచట గోదావరీతీర • మందుఁబర్ణ
శాలరచియించి యందు ల • త్కృణుఁడు భక్తి
ననుసరించఁగ నీతతో • నధివసించె
సతతన్మృగయూవిహారాను • పక్తుఁడగుచు. ౬౩

కం. అటఁగొంతకాలమునకున్
గుటిలుండగు రావణుండుఁ • గొనిచనిలంకా
పుటభేదనమున నుంచెన్
దిటమున మహిజాత సీతఁ • ద్రిభువనమాతన్. ౬౪

కం. సీతాన్వేషణ తత్పురు
లై తిరిగిరి పిపినసీమ • నందందుగుణా
న్వీతులగు రామలక్ష్మణు
లాతతశోకోపవిష్టు • లై పలుమారున్. ౬౫

చ. జనకసుతావియోగ వశ • సంభృతశోక రసోపవిష్టుఁడౌ
ఘనుఁడగు నా రఘూత్తముని • కన్నులఁగారిన యశ్రువారి పెం
పెనయఁగఁబారెనయ్యడవి • నేరయి వైతరిణీసమాఖ్యచే
దనరి పవిత్రమైదురిత • తారణకారణవారిపూరమై. ౬౬

కం. ఇల నశ్రువితరణంబున
వెలసెను వై తరిణీయనఁగఁ • బితృతారకమై
లలిస్సానదానతర్పణ
ములనక్షయపుణ్యలోక • ములనిడు బేర్చిన్. ౬౭

కం. కన్నీళ్లనడికినాతని

కన్నులవెలువడిన దూషి ♦ కలు శైలములై

చెన్నొందెనిట్టిలానది

పున్నెపు తీర్థమయి పుడమి ♦ బొగడతనొండెన్

౬౮

కం. చెలిమిని సుగ్రీవునితో

సలుపగ నేతెంచెరామ ♦ చంద్రుడు తమ్ము

డెలమినిగొలువగఁ గపికుల

ముల సంపత్కరికి ఋశ్య ♦ మూకశిఖరికిన్.

౬౯

కం. ఏపురమంత్రులతో నం

దా వారికివెరచియున్న ♦ యర్కనుతుడు భీ

త్యావిష్టుడగుచుఁ జూచెన్

బావనగుణధామురాము ♦ వైరివిరామున్.

౭౦

కం. కని వారలవృత్తాంతముఁ

బనుపడఁగానెరిగి రాగఁ ♦ బంచె నెదురుగా

వినయాది సుగుణవంతున్

హనుమంతున్ బుద్ధిమంతు ♦ నతిబలవంతున్.

౭౧

హ ను మంతు నకు రాముఁడాది విష్ణుఁడై కనుపించుట.

కం. చనిబిక్షురూపధరుఁడై

వినయంబునఁజేరిరాజ ♦ వీరులతెరఁగె

ల్లనెరుంగవేడనతనికిఁ

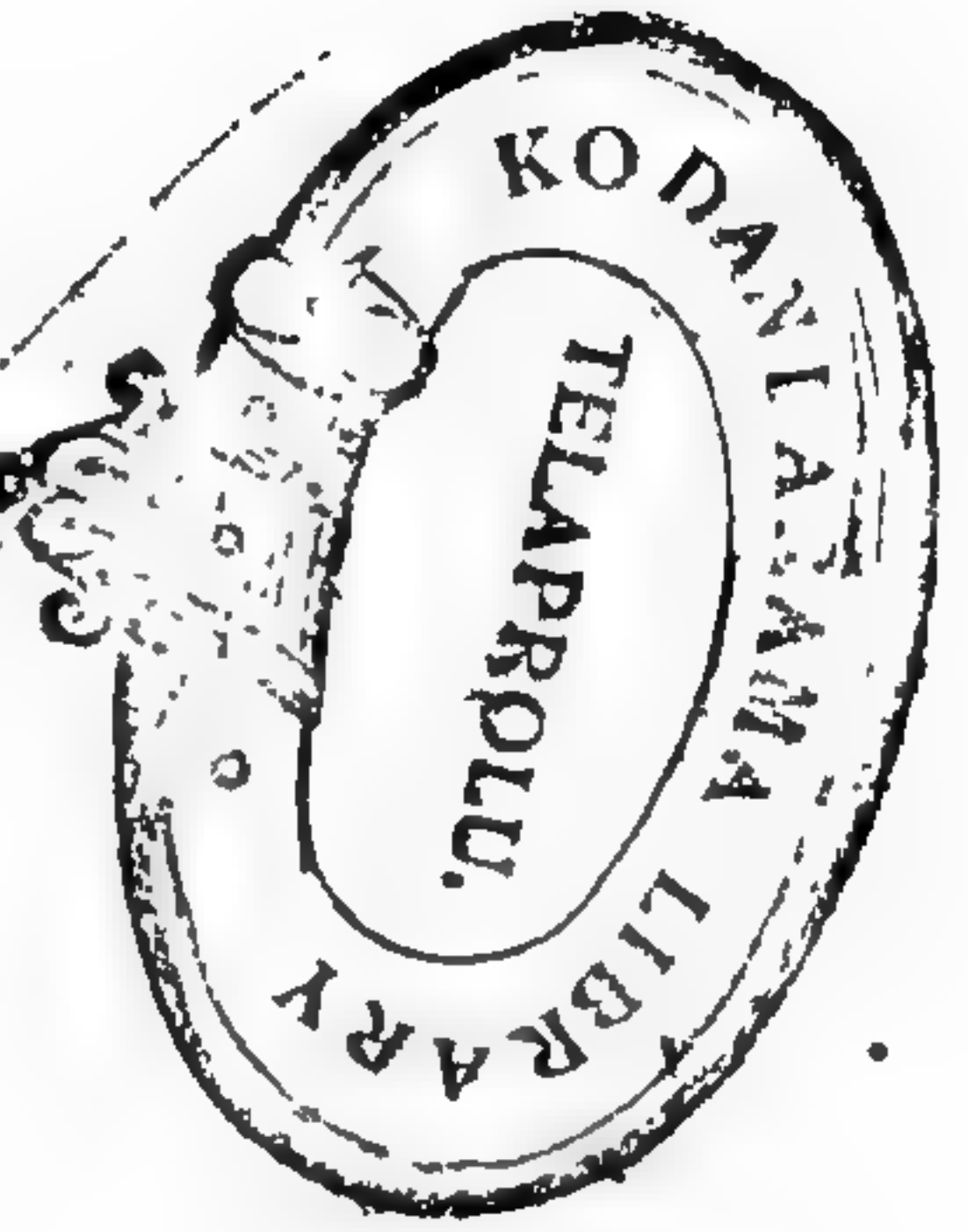
గనుపించెన్ రాముఁడాది ♦ కైటభ రిపుడై.

౭౨

సీ. కలితచతుర్భాహు ♦ కాలాంబుధరదేహు

శ్రీవత్సవత్సుకు ♦ శ్రేణయాత్సు

మకరకుండలకర్ణుః ♦ మహిత తేజఃపూర్ణుః
 నవ్యరత్న కిరీటు ♦ నతదివాటు
 కాస్తుభాలంకారు ♦ నిస్తులమణిహారు
 దరచక్రహస్తు బు ♦ ధప్రశస్తు
 మహిత కాంచననాసు ♦ మందస్మితోల్లాసు
 మదనమోహనవేషు ♦ మంజుభాషుః

23

గీ. కోటిసూర్యప్రకాశ ర ♦ షోఽవినాశ
 నిందిరా సేవ్యమానుస ♦ తేష్టదాను
 చంద్రకోటిసశీతలు ♦ సాధుశీలు
 సద్భుతాకారుగాఽజాచె ♦ సప్రడతండు.

కం. సనకసనందనముఖ్య
 ప్రణతుః బ్రహ్మాదివంద్యుః ♦ బ్రహ్మణ్య సనా
 తను నిర్జరవరసేవిత
 ననఘునిఁగన్గొనియె నచ్చు ♦ తాకారయుతుః.

2౪

చ. కలితఫణాసహస్రమణి ♦ కాంతివిభాసితుగాఁగ లక్ష్మణుః
 బలుభుజగేంద్రుగాఁ గనియె ♦ భవ్యఫణావళులాతపత్ర సం
 కలనఁదలిర్పరామునకుఁ ♦ గైటభవైర్భిక్తి నూడిగంబులఁ
 సలుపఁగఁజూచెనద్భుత ర ♦ సంబునఁబొంపిరివోయి యయ్యెడఁ.

కం. కనులు మిరుమిట్లుగొలిపెడు
 ననుపమతేజమున వెలుగు ♦ నద్భుతరూపం
 బున నాదివిష్ణువై తగు
 ఘను నాతనిఁజూచివెరచి ♦ కన్నులుమొగిచెఁ.

2౫

టి. క్షణముమూసె మరలఁ ♦ గనువిచ్చిచూచిన
 చాపబాణధరులు ♦ చారుమూర్తు

లును దపస్వివేషు ♦ లును నై నరాజన్య
వీరవరులఁగాంచె ♦ విస్మయముగ.

౭౭

ఉ. కాంచి వితాకునొంది కర ♦ కంజయుగంబు మొగిచ్చి ఫాలభా
గాంచలమందుఁజేర్చి విన ♦ యంబుగఁజేరి నుతించి పల్కె ని
ర్వంచిత లీల సూర్యసుతు ♦ బంటసమీరనుతుండనిట్టిలే
తెంచిన మీతెరంగెడిఁగి ♦ తెల్పఁగనాతఁడుపంపవచ్చితిన్. ౭౮

కం. మిముద్విభుజుల ధనురాశుగ
సమన్వితులఁగంటిఁదరియఁ ♦ జనుదెంచి యపూ
ర్వ మహిమ దివ్యరూపం
బమరం గని భ్రమసి మిగుల ♦ నద్భుతఁ పడితిన్. ౭౯

కం. చేరి యధాపూర్వ శుభా
కారులు గానుండఁ గంటిఁ ♦ గడునక్కజమా
మీరెవ్వ రిందువచ్చిన
కారణ మదియేమి తెలుపఁ ♦ గాదగు ననినన్. ౮౦

వ. ఇట్లు వ్యాకుల మానసుండును, కంపమాన గాత్రుండును, బద్ధాం
జలిపుటుండునునై చేరి వినయంబునఁ బ్రశ్నించిన హనుమంతుని
యందు సకరుణాదర మనస్కుండై ప్రసన్నుండగు రామచం
ద్రుండు మృదామధుర భాషణంబుల నిట్లనిచెప్పె. ౮౧

రా ముఁ డు హ నుమంతు నకుఁ ద త్తో ప దే శ ముఁ జే యు ట.

సీ. వత్స హనూమంత ♦ వరగుణవంత నా
కత్యంతభక్తుడ ♦ వగుదువీవు
వినుము సీవడిగిన ♦ విధమెరిగింతు న
త్యంత గోప్యంబు బ్ర ♦ హ్మసి దుర్ల

భంబు దేవతలు నే ♦ ర్పడ నెఱుంగరుదీని

నిదియవాచ్యము గుహ్య ♦ మిది సనాత
నము దీని నెరుగ య ♦ త్నము సేయుదురు ద్విజో
త్తములిది తెలిసి స ♦ త్యముగ బ్రహ్మ

గీ. భూతులై దుఃఖసంసార ♦ భీతివాసి
ముక్తులయ్యెదరిదిగోష్య ♦ ములను గోష్య
మరయ బ్రహ్మణ్యులును భక్తు ♦ లైనవారి
కెరుక పరచగఁదగుబుద్ధి ♦ గురుతు సూచి.

౫౨

తే. ఆత్మకేవలమును శుద్ధ ♦ మక్షరంబు
శాశ్వతంబునుసూక్ష్మంబు ♦ స్వప్రకాశ
మమలమాద్యంతశూన్యంబు ♦ నద్వితీయ
మేకమచలంబు చిన్మాత్ర ♦ మెంచిమాడ.

౫౩

కం. పరికించిచూడ సర్వాం
తరగతమై చిత్స్వరూప ♦ తనునిర్మలమై
పురుషాఖ్యనేకరసమై
పరమంతర్యామియగుచు ♦ భాసిలుచుండున్.

౫౪

తే. అతఁడు పురుషుండుప్రాణుండు ♦ స్థితరాత్మ
యతఁ కాడలుండు నన్నియ ♦ వ్యక్తుడేశుఁ
డతఁడ చిద్రూపుఁడమలుండు ♦ నక్షరుండు
ననుచువర్ణించు వేదంబు ♦ లనవరతము.

౫౫

ఉ. ఆతనియందకల్లు జగ ♦ మాతనియందభివృద్ధి నొందు జ
మ్మాతనియందక్రమ్మరల ♦ యంబుగనున్ప్రభుఁడాతఁడాత్మమా
యాతత సంప్రసారణము ♦ నందు నిబద్ధతఁగాంచితాన యీ
చేతనరూపమొంది విల ♦ సిల్లును సాస్పృతిసంప్రణేతయై.

౫౬

సీ. పాలుచుప్పధివ్యాది ♦ భూతపంచకమును.

గంధాదివిషయము ♦ ల్లాడతండు

చక్షురాదికములౌ ♦ జ్ఞానేంద్రియంబులు

గర్భేంద్రియంబులు ♦ గాడతండు

ప్రాణాదిమారుత ♦ పంచకంబును నహం

కారమానసములు ♦ గాడతండు

కర్తృత్వభోక్తృత్వ ♦ ఘనధర్మములతండు.

కాడుప్రధానుండు ♦ గాడతండు

గీ. సరవి నన్నమయాది కో ♦ శములువాని

ధర్మములునెంచిచూడనా ♦ తండుకాడు.

కపికులొత్తమ సర్వల ♦ త్షణవిలక్ష

ణుండు చైతన్యమాత్రుడా ♦ తండుసూపె.

౫౭

తే. ఎంచగ్లబకాశతమముల ♦ కెట్లుభేద

మట్లువిశ్వపరాత్మల ♦ కగునువేరు

తరువునీడయువేరై న ♦ దారిజగము

నాత్మయునుభిన్నలక్షణ ♦ లగుచునుండు.

౫౮

కం. మలినుండస్వస్థుండును.

కలితవికారుండునగుచు ♦ గనుపడునాత్ముం

డిలజన్మశతములందియు

గలగుం గాకెట్లుముక్తి ♦ గనఁడు కపీంద్రా.

౫౯

కం. సకలవికార విదూరుం

డకలంకుడు దుఃఖిరహితుఁ ♦ డానందమయ

ప్రకటితుడంచాత్ముని బా

యక కనుసంయములు ముక్తి ♦ నందుదురు కపీ.

౬౦

కం. వినుమేను కర్తభోక్త సు

ఖని దుఃఖని స్థూలతనుడఁ ♦ గృశుడ ననుచు దాఁ
జనుడెంచు నహంకారం

బుననాత్మునియందుఁ గల్ప్య ♦ ములుఁ గపీంద్రదా.

౯౧

చ. అతులమనీషులైన బుధు ♦ లాత్మవికారవిదూరమున్ బరి

క్షుతి రహితంబునున్ బ్రకృతి ♦ కంఠఁబరంబును సర్వసాక్షి తా

న్వితము సమస్థితంబని గ ♦ ణింతురుగాన నభోధమూలమై

జతనమునొందునీకలుష ♦ సంస్మృతివాయుతనూజదేహికిన్. ౯౨

తే. సంభవంబగున న్యధా ♦ జ్ఞానమరయఁ

బ్రకృతిజనితమా నజ్ఞాన ♦ వికృతిచేత

సర్వగుండు స్వయంజోతి ♦ సత్యుడాత్మ

కర్తననియెంచు దాన ♦ హంకారయుక్తి.

౯౩

తే. తలఁప నవ్యక్తమనఁగ ని ♦ త్యమును సద స

దాత్మకమునగుఁ బ్రకృతి వి ♦ శ్చైక్వకహేతు

వాప్రధానముతోఁగూడి ♦ యక్షరుండు

తానుకూటస్థుడగుచు నిం ♦ తయునుజేయు.

౯౪

కం. తానక్షరంబుబ్రహ్మ

బానందాత్మకమటంచు ♦ నదియెఱుఁగని య

జ్ఞానమున నాత్మయందున్

బూని యనాత్మాధిరోప ♦ ము ఘటించుఁజుమీ.

౯౫

తే. కలుగు నజ్ఞానమునను దుః ♦ ఖంబురాగ

మోహమదమత్సరాదులు ♦ వొడముదానఁ

బుణ్యపాపంబులునుదానఁ ♦ బొందుభ్రాంతి

యింతయును దేహలబ్ధికి ♦ హేతువగును.

౯౬

సీ. ఆత్మనిత్యండు ని ♦ రంజనుండును సర్వ
 గతుఁడు కూటస్థుండ ♦ ఖండరూపుఁ
 డొక్కఁడు మాయచే ♦ నొగిలి సవళితుఁడై
 బహుగూఢములదోచు ♦ బడుచునుండు
 నదిగానఁబరమార్థ ♦ మద్వైతమే ద్వైత
 భేదంబు మాయచే ♦ బెరయుచుండు
 పొగబ్రాకనాకసం ♦ బునకు మాలిన్యంబు
 సేయఁజాలనియట్లు ♦ మాయచేతఁ

శీ. గలుగునంతఃకరణదోష ♦ కల్పనంబు
 నాత్మనకు లేదుకేవలం ♦ బై నస్ఫటిక
 మెట్లువిమలంబుగావెల్లు ♦ నట్లు శుద్ధ
 భావుఁడై వెల్లునాత్మయు ♦ పాథిలేక.

౯౭

శం. జ్ఞానస్వరూపకలితము
 గా నెరుగుదురార్యులిజ్జ ♦ గంబును వితతా
 జ్ఞానభ్రాంతదృగన్వితు
 లానెరి గిదియర్థరూప ♦ మని తలఁతురొగిన్.

౯౮

తే. అనుస్వభావంబుచే బర ♦ మాత్మనిర్గు
 ణుండు గూటస్థుఁడును వ్యాప ♦ కుండుసతత
 శుద్ధచైతన్యమాత్మఁడై ♦ చూతురతని
 భ్రాంతదర్శనులర్థరూ ♦ పకుండటంచు.

౯౯

చ. స్ఫటికమురక్తవస్తుకృత ♦ సన్నిధిఁ దగ్గుణసంప్రసార మొం
 దుటఁదనరూపమైరసయి ♦ తోచినకై వడినాత్మమాయచెం
 గటగుణదోషహీనుఁడు న ♦ ఖండచిదేకరసాత్మకఁడయ్యు సం
 ఘటితగుణప్రవాహుఁడయి ♦ కన్పడుఁబూరుషుఁడంజనాత్మజుఁ

తే. ఆత్మశుద్ధంబు నిత్యంబు ♦ నక్షరంబు
సర్వగత మవ్యయంబు ని ♦ శ్చలమటంచు
దలచ వలయు నుపాసింప ♦ వలయు వినగ
వలయు మోక్షార్థ లగునట్టి ♦ వార లెపుడు.

౧౦౧

తే. అరయ నెల్ల భూతంబుల ♦ యందుఁగలుగు
నట్టి సర్వాంతరాత్మకు ♦ నాత్మరూపుఁ
దన మనంబున నవ్యవ ♦ ధానగతునిఁ
గాఁదలంచుట సూ వే యో ♦ గంబనంగ.

౧౦౨

తే. సర్వభూతంబులనుదన ♦ స్వాంతమందుఁ
దనదా స్వాంతమ్ము సర్వభూ ♦ తములయందు
నేకరూపంబుగాఁ జూచు ♦ నెవ్వఁడ మ్మ
హా మహుండద్వయబ్రహ్మ ♦ మగుఁ గపీంద్ర.

౧౦౩

తే. ఎవనికి సమాధికాలమం ♦ దెల్లభూత
ములును నాత్మాను సంధాన ♦ కలననైక్య
మగుచు నన్యంబుఁ దోపక ♦ నణఁగియుండు
నతఁడు కేవల బ్రహ్మహా ♦ నాంజనేయ.

౧౦౪

తే. కామరోగాది దోషసం ♦ ఘములు దొలఁగి
మనసు కేవల సుఖయు క్తి ♦ మరగియుండు
నతఁడు జీవద్విము క్తుఁడు ♦ నమృతమయుఁడు
కేవల బ్రహ్మరూపుఁడౌ ♦ కేశవర్య.

౧౦౫

తే. అఖిల జగములు నిండిన ♦ యట్టి భూత
సంచయంబు పృథగ్భవ ♦ సరణియుడిపి
తద్గతంబైన సాక్షి చై ♦ తన్యమేక
మగుటఁ దెలిసిన వాడు బ్ర ♦ హ్మమగు వత్స.

౧౦౬

కం. ఈయఖిల జగత్కల్పము

మాయామాత్రంబటంచు ♦ మదిగనుగొని తా

నా యద్వితీయబ్రహ్మ

బైయుండుట దెలిసి పొందు ♦ నానందంబుకొ.

౧౦౭

తే. పృథుల జన్మ జరాహోగ ♦ భేషజంబు

పరమసౌఖ్య సంపాదనో ♦ పాయమైన

యుజ్జ్వలబ్రహ్మ విజ్ఞాన ♦ ముదయమైన

నతఁడె కేవల శివరూపుఁ ♦ డాంజనేయ.

౧౦౮

తే. నదులు నదములు నన్నియు ♦ నదధియందు

నేకమైయుండు నేరీతి ♦ లోకమందు

నట్ల బహుభంగిఁ దోచునీ ♦ యాత్మభేద

మక్షరమున నిష్కళమయి ♦ యడఁగిపోవు.

౧౦౯

తే. కలదు విజ్ఞాన రూపమొ ♦ క్కటియె సత్య

మగుచుఁ గాలత్రయమున మా ♦ యాస్వరూప

మగుఁ బ్రపంచంబు వేద వి ♦ ద్యావరణము

నొంది జ్ఞానంబు సంమోహ ♦ మొందుచుండు.

౧౧౦

తే. నిర్మలంబును సూక్ష్మంబు ♦ నిర్వికల్ప

మవ్యయంబుస్వయం ♦ ప్రభంబగును జ్ఞాన

మదితిరోహితమగునవి ♦ ద్యాప్రభావ

మునజగంబప్పుదోచు న ♦ జ్ఞనవరేణ్య.

౧౧౧

తే. ఇదియెసాగిఖ్యంబుపరమంబు ♦ నిదియెయుత్త

మంబుయోగంబు నంచితా ♦ మ్నాయసార

మెరుగఁజెప్పితినికు గఁ ♦ పీండయోగ

మనఁగఁజిత్తమేకాగ్రతఁ ♦ గనుటసూపె.

౧౧౨

కం. యోగమునఁగలుగు జ్ఞానము

యోగముజ్ఞానమ్మువలన • నుద్ధీప్తమగున్

యోగజ్ఞానయుతుండగు

నాగుణవంతునకునాప్య • మపరముగలదే.

౧౧౩

తే. యోగులకుగమ్యమైయొప్పు • చుండు నెది

యదియెసాంఖ్యులకును గమ్య • మగుచునుండు

యోగమునుసాంఖ్యమును నన • నొక్కటిగ నె

రుంగువాడగు సర్వ మె • రుంగువాడు.

౧౧౪

తే. యోగులగువారలైశ్వర్య • మొదఁగోరి

మొనసిమాయాబ్ధిఁగొందరు • ముణుగుచుండ్రు

జ్ఞానులగువారలద్వయా • నందజలధి.

మగ్నులై పొందుచుండ్రు బ్ర • హ్మబుడుదను.

౧౧౫

సీ. సర్వాత్మసుండును • సర్వగతుండును

సర్వకాముండును • సర్వగంధ

సర్వరసుండును • సర్వతఃపాణియు

సర్వతఃపాదుండు • సర్వవేత్త

సర్వతోముఖుండు న • జరుడ నంజనుండును

నవ్యక్షుడజుండు మా • యావి నిత్యు

డక్షరుండచ్యుతుం • డాద్యంతశూన్యుండు

పరమేశ్వరుండునా • బడెడుతత్వ

గీ. మేనచుమి పాణిపాదాది • హీనతను గృ

హీతజవనుండు ద్రష్టయు • శ్రోతయగుచు

నెనగుదునునేన సర్వంబు • నెరుగువాడ

నన్నెరుంగఁగజాలరు • నరులువత్స.

౧౧౬

తే. ఏకమునునద్వితీయమి • శోకదూఱి
మద్భుతానందరసమయం • బవ్యయంబు
నైనతత్త్వంబునేన న • న్నార్యవరులు
పరమపురుషుండటంనురు • ప్లనగవర్జ

౧౧౬

తే. అరయనిర్గుణమమలంబు • నశ్వరంబు
నుత్తమోత్తమమైననా • యున్నరూపుఁ
దెలియఁజాలరుసుమ్మెట్టి • దివ్యలైన
నతులమాయావి మోహితు • లగుటకతన.

౧౧౭

తే. సర్వగతమును గుహ్యంబు • శాశ్వతంబు
నైనమద్దేహమెరుఁగు త • త్వార్థవిదులు
యోగివర్యులునాదు సా • యుజ్యమొందు
వారుమన్మాయఁడరియంచు • వారువారు.

౧౧౮

తే. పరమమునుశుద్ధమునుసర్వ • భద్రకరము
నైననాయందులీనాత్ము • లైనవారు
కల్పకోటిశతంబులు • గడచెనేని
మరలపుట్టరుసుమ్ము జ • న్నంబులంది.

౧౧౯

ఆ. ఏచుచెప్పినట్టి • యిమ్మహావిజ్ఞాన
సాంఖ్యయోగమార్గ • సమ్మతంబు
శుద్ధచిత్తుఁడైన • సుతుఁడుశిష్యుఁడుయోగి.
గానివానికొసఁగఁ • గాదుసుమ్ము

౧౨౦

వ. అని శ్రీరాముండాంజనేయున కెరింగించెనని చెప్పి వాల్మీకిమహర్షి
మరల భరద్వాజునకిట్లనియె. అట్లు రఘుకులోత్తరుం డాంజనే
యునకు మరియు నిట్లనిచెప్పె.

౧౨౧

తే. కలిగె నన్య క్తత్వంబు ♦ వలనఁగాల
మట్టియన్య క్తము ప్రధాన ♦ మనఁగ వెలయు
బరుఁడుగానుండు నింతకుఁ ♦ బురుషుఁడీ త్ర
యంబునలన జనించెలో ♦ కంబులెల్ల.

౧౨౩

తే. సర్వతఃపాణిపాదంబు ♦ సర్వతోక్షి
ముఖశిరశ్శ్చ త్రిమంతంబు ♦ సుఖకరంబు
నై నపరతత్వమిహివిశ్వ ♦ మావరించి
యనవరతమును విలసిల్లు ♦ నాంజనేయ.

౧౨౪

సీ. సర్వేంద్రియాభాసు ♦ సర్వేంద్రియ విహీను
సర్వోప మాతీతు ♦ సర్వగతుని
సర్వలోకాధారు ♦ శాశ్వతానందాత్ము
సర్వప్రమాణల ♦ క్షణవిదూరు
ద్వైతవిహీను స ♦ వ్యక్తు సద్రాశకు
సర్వానభాసకు ♦ సాక్షిమాత్రు
నిర్వికల్పు ననంతు ♦ నిత్యు నిరాభాసుఁ
బరమామృతాత్మకుఁ ♦ బ్రకృతిదూరు

గీ. భిన్న సంస్థితకలితున ♦ భిన్ననూపు
ధ్రువుననాద్యంతునవ్యక్తు ♦ భవవిదూరు
గుణవిహీనుఁ బరంజ్యోతి ♦ నణ మహీయుఁ
గా నెరుంగుమునన్ను వి ♦ జ్ఞానమదియె.

౧౨౫

కం. జ్ఞానస్వరూపకుఁడనగు
నేనే బాహ్యంతరముల ♦ నాడిబగంబున్
బూని వెలిగింతునాచే
వానిఖిలముధార్యమాణ ♦ మైవిలసిల్లున్.

౧౨౬

ఆ. అఖిలవిష్టపములు • నవ్యక్తమూర్తినౌ

నట్టినాదుచేత • నావృతములు

సకలమైనభూత • నికరంబునాయంద

నిలుచునిదియెరుంగు • నిగమవేత్త.

౧౨౭

చ. అరయబ్రధానముఁ బురుషుఁ • డంచువినంబడుతత్వయుగ్మముఁ

గరమైనరంగఁగూర్చుటకుఁ • గాలముమూడవతత్వమైచనుఁ

బరువడినీత్రయంబగున • నాదియనంతము విశ్వమెల్ల ద

ద్విరచితమీసమస్తమును • వెల్లుమదాశ్రయమొంది ధీనిధీ. ౧౨౮

చ. వెలయునుమాయనాబ్రకృతి • విశ్వవిమోహినిదానిచేతనే

కలుగు సమస్తలోకములుఁ • గాలముకర్మము దత్సహాయముల్

దలఁపఁగఁ బంచవింశకుఁడుఁ • దత్పరవృత్తినహాక్రియాధ్యుడై

మలయునుజీవభూతుఁడయి • మైకొని కర్తయుభోక్తనాగడున్.

ఆ. ఆద్యమగువికార • మదిమహత్ప్రకృతి వి

జ్ఞానశక్తియనెడు • దానివలన

నభిజనిష్యమాణ • మగునహంకారము

దత్ప్రసక్తిజీవ • తత్వమొప్పు.

౧౩౦

సీ. ఆవిద్యకంబౌన • హం మతిచేభిన్న

దర్శనుండగుచు ప్ర • త్యక్షదంబు

గనునాత్మయేజీవుఁ • డనఁబడునాతండు

జన్మపరంపరా • సౌఖ్యదుఃఖ

భోక్తయైజ్ఞాన • మునఁబరావర్తితుం

డగువాని కుపకార • మగుమనంబు

ప్రకృతిరూపకము త • త్పరిపంగమునను వి

జ్ఞానాత్మకుండు సర • సార సంప్ర

గీ. వాహమునగాలకర్మ ప్ర • వర్తనమునఁ
జిక్కువడియుండు బారము • సేర లేక
ప్రకృతికట్టులఁజిక్కియే • ర్పడస్వతంత్ర
ముడిగి యవివేకమున ముచ్చ • ముడిగియుండు.

౧౩౧

కం. కాలమెసృజించుభ్రాచును
కాలమె హరియించుభూత • గణమునఘలమున్
గాలవశంగతమంతయుఁ
గాలమెసడపుజుమియదియ • కంపితముకపీ.

౧౩౨

సీ. ఇంద్రియంబులకంటె • నెక్కుడుమనసహం
కారము మనసున • కంటెనధిక
మయ్యహంకృతికంటె • నవలమహత్తత్వ
మమ్మహత్తునకు న • వ్యక్తమెచ్చు
నవ్యక్తమునకంటె • నగుఁబురుషుండుత్త
ముఁడుప్రాణవాచ్యుఁడా • తడెతలంప
నతనిచేత నె విశ్వ • మంతయురాణించు
భూమమాతనికిఁజి • ద్దోయ్యమపదము

గీ. దగుచిదాకాశమునకతీ • తత్వభావ
మెనసియన్నిస్వరూపుఁడౌ • నీశ్వరుండు
నట్టియీశ్వరుఁడనఁగ జ్ఞా • నాత్మకుఁడను
నేననాకంటెఁబరమంబు • నెమక లేదు.

౧౩౩

తే. జగమునందెందుస్థావర • జంగమాత్మ
కంబులగుభూతవితతినా • క్కఁటియునేను
గానియదులేదు చిద్దోయ్యమ • ఘనమహీశు
నన్నెరింగినవిడుచు బం • ధంబులెల్ల.

౧౩౪

ఉ. వీను సమస్తలోకము సృ • జింపుదుఁబెంపుదుసంహరింతుఁగా
లానుగుణప్రసక్తిఁ బర • మాద్భుతమా యిక వృత్తిఁగాలమున్
దానొగినాదుసన్నిధి న • దభ్రగతిన్ సకలప్రవృత్తి సం
ధానధురీణమానిదిగ • దాశ్రుతులేర్పడఁ జాటుచుచుండెడున్.

తే. దేనిచే నీజగదూహ • మూనిదీని
సంప్రవర్తితముఁగఁజేయ • జాలియుందు
నట్టిమన్నాయగతిదెలి • యంగసీకుఁ
జెప్పెదనువినుమేకాగ్ర • చిత్తవృత్తి.

౧౩౬

కం. కపివర్యనన్నుఁగనుఁగొనఁ
దపములుయజ్ఞములుభూరి • దానంబులునున్
నిపుణములుఁగావులభ్యుడఁ
గపటములేనట్టిభక్తి • గలిగిననగుదున్.

౧౩౭

చ. అరయగసర్వభావముల • యందునుసంతరయామినొచునే
బరఁగుదుసాక్షిరూపమున • భ్రాంతులుకంధరనున్నముత్తెపున్
సరమునెరుంగకున్న గతి • సారెకునన్నుఁబరోక్షసంస్థగా
నరుదుగనెంచుచుంటదెలి • యంగ సమర్థులుగానునావనీ. ౧౩౮

ఉ. ఎవ్వనితుండమగదిన్నిడి • యెల్లజగంబులు నుండువానిలో
నెన్వడుసర్వభావముల • నెల్లవిధంబుల నిండియుండునే
నవ్విమలప్రభావుడగు • నట్టిమహీశుఁడ నన్నెరుంగలే
రవ్విబుధేంద్రముఖ్యులగు • నట్టిసురల్ ఘనులైన యోగులున్.

చ. శ్రుతులును నాప్రభావము నె • రుంగఁగనేరకఁబూని నన్ను సం
స్తుతులొనరించు నన్గరించి • సూరులు జన్నములాచరింతు రా
శతధృతిముఖ్యనిర్జరులు • సర్వజగంబులు భక్తితో నమ
స్తుతులొనరింతుధ్యానములు • నేయుదు రెప్పుడుయోగిపుంగవుల్.

తే. సర్వదేవతనుండనై • సర్వయజ్ఞ
భోక్తనగునేన తత్ఫల • ములనాసంగః
గర్తనగువాఁడ నన్నిట్లుఁ • గా నెరుంగు
భక్తులకు సన్నిహితుఁడనై • వరలుచుండు.

౧౪౧

తే. పిమలచిత్తులు ధార్మికుల్ • వేదవాదు
లయిన విప్రులురాజన్య • లార్యవరులుఁ
దొలఁగక స్వధర్మనిష్ఠులై • తెలిసినన్నుఁ
గొలుతు రే నిత్తువాఁకి • నలఘుపదము.

౧౪౨

తే. త్సుద్రులువికర్మసంఘృతా • శూద్రులై న
భక్తినన్ను నుపాసించి • పరమపదము
నందజాలుదు రెపుడు నా • యందుభక్తి
గలుగువారలుచెడకు నూ • కపివరేణ్య.

౧౪౩

తే. ప్రతినజేసిచెప్పెదను మ • ద్భక్తిపరులు
చెడరొకప్పుడు నిది నమ్ము • సిద్ధమనుచు
నాదుభక్తుల నిందించి • ననుబహుక
రించినను నన్నునట్లుఁగా • విందినట్లు.

౧౪౪

కం. జలమైనఁబుష్పమైనన్
భలమైనన్ బ్రతమైన • భక్తిపర్యా
కలననొసంగిన నేనదిఁ

దలఁతున్ మేరువనిప్రియుఁడ • తండ్రిగునాకున్.

౧౪౫

ఉ. వీనసరోజగర్భ సృజ • యించి జగంబులొనర్చుకట్టడం
బూనికనిల్పి వానికిని • బుద్ధిసహాయముగా మదాస్యజం
బై నలువొందు వేదనిచ • యంబునొసంగితి సర్వకారణం
డైన ననున్ గురుండని మ • హాత్ములుయోగులు గొల్తురెప్పుడున్.

తే. సర్వసంసారమునకేస ♦ సంప్రవర్త
కుండనుహేతువు నిర్మోచ ♦ కుండనుసుమ్ము
సాధుజనులకు నేన ర ♦ క్షకుండవేద
విద్విషులకేసహర్తనై ♦ వెలయుచుండు. ౧౪౨

చ. పాలుచుననాదియై భువన ♦ మోహినిమామకశక్తిమాయ నా
నలరుదునే నమాయకుండ ♦ నై సకలైక నియామకుండనక
వెలయు మదీయశక్తి వర ♦ విద్యయనక విను దానిచేతనే
దొలగగగజేతుజితమునఁ దూకొనియోగులమాయజ్ఞభణక.

తే. సర్వశక్తులకేసయెం ♦ చగఁ బ్రవర్త
కుండని వర్తకుండను సుమ్ము ♦ గుణనిధాన
భువనములకెల్లనాధార ♦ భూతుండను మ
హామృతనిధాన యాపుండ ♦ నాంజనేయ. ౧౪౩

చ. అరయ రజోమయంబగు మ ♦ దంచిత శక్తి సృజించువిశ్వముక
సరవిని సత్వరూపమగు ♦ శక్తిభరించును విష్ణుతాప్తిచే
దరమిడిమత్ప్రతీయమగు ♦ తామస శక్తి హరించురుద్రతా
స్ఫురణాదిశక్తిసంయుతుండ ♦ బూర్ణుండనేనజుమయ్యపావనీ. ౧౪౪

ఉ. ధ్యానముచేతఁ గొందరు మ ♦ హత్తరభక్తిని గొందరుక బా
జ్ఞానముచేతఁ గొందరును ♦ గర్భసంధంబునఁ జేసి కొందరుక
బూనికనన్నుఁ గొల్తురు ప్ర ♦ బుద్ధులువీరల మత్ప్రియుండు వి
జ్ఞానియెడక్కువారలను ♦ శాశ్వతమత్పద మొందుచుండొగి.

తే. ఏనయీవిశ్వమెల్ల వ్యా ♦ పించియుండు
భూతభావ్యర్థములశేష ♦ ముగ నెరింగి
యుండుయోగీశ్వరేశ్వరు ♦ నుదితకాల
మాసననుఁగొంచియమృతంబు ♦ రూఢిగల్గుడు. ౧౪౫

తే. యోగులగువారలకు నెల్ల • యోగశాస్త్ర
మేనయుఁ దేశ మొనర్చితు • నోగినన్నుఁ
జిత్తుచు నెప్పు ధ్యాచారు • సేయువిధ మె
యోగమనఁడగుసాధు ప్ర • యోగనిపుణ.

౧౪౩

తే. సనుమహాదేవుడందు రె • స్నంగసర్వ
సత్వజాలంబుకంటె మ • హత్వయుతుఁడ
నగుటఁ బరమేశ్వరుండందు • రఖిలభూత
వితతికిఁ బరుండ నై యెల్ల • వెలయుచునీకి.

౧౪౪

తే. పరమమహాబ్రహ్మంబున • బ్రహ్మశబ్ద
వాచ్యుఁడచుగా నెసంగునుఁ • బలగవర్వ
యిట్టియోగీశ్వరేశు న • న్నోగెనేని
యతఁడయోగియుముక్తుఁడు • నగుమహాత్మ.

౧౪౫

మ. పరమానందమునాశ్రయించి గుణసం • పర్కంబులేకుండియున్
బరమంబై తగుయోగశక్తిమెయి వి • శ్వంబెల్లఁ దత్త్వక్రియా
భి రతిన్ గ్రుమ్మరునట్లు లేనయెపుడు • ప్రభేశునేపంవిధ
స్మరణున్ గానను నెంచుబుద్ధివిపుణున్ • జూ వేనవేత్తున్ పీ!

ఆ. ఇదియె పరమగుహ్య • మిదివేదనిష్ఠితం
బిదియెజ్ఞానసార • మిదియెశుభద
మతిప్రసన్నచిత్తు • లాహిత్యాలునగు
వారికొసంగవలయు • వానరేంద్ర.

౧౪౬

న. అని యాజనేయచకు శ్రీరాముడు వెండియు నిట్లనియె. ౧౪౭

ఉ. ఏనజమీసమస్తము స్వ • నిపంగఁబొపంగఁ గ్రూపంగర్కఁబ్ర
హ్మసమయుండ శాశ్వతుఁడ • సర్వజగన్నిచమూతరాత్మకన్

బూనివసిం చెడుకొ సతిల ♦ భూతసమూహమునాదులోపలకొ
నేచును సర్వభూతముల ♦ నిండివసిం చెదవానరోత్తమా! ౧౪౫

చ. అనఘ మదీయమైనవర ♦ మాద్భుతరూపము మున్నునీవు చూ
చినయది నాదు మాయపన ♦ చే రచితంబగుజుమ్మి సర్వభా
వని చయమంతరంబున న ♦ వస్థితఃగాంచిన యేకప్రేరణం
బనిశముసేతు నియ్యది క్రి ♦ గూమయశక్తియనందనర్చెడుకొ.

కం. నాచేతఃజేష్ఠితంబై

తోమఃజుమీ విశ్వమెల్ల ♦ దొడరి మదాజ్ఞా
గోచరమై మెలగును గా

లోచితముగ జగములన్ని ♦ యును నొనరింతుకొ.

౧౬౧

తే. కర్తనై చేతు జగములు ♦ హర్తనగుచు

గ్రమత హరియింతు రెండుమా ♦ పములునాకు

నాదిమధ్యాంతరహితుడ ♦ నతులమైన

మాయకుఁబ్రవర్తకుడ నాంజ ♦ గేయ! నేను.

౧౬౨

తే. క్షుభితములఁజేతుసర్గాది ♦ జొచ్చియే బ్ర

ధాన పురుషాఖ్యలగు రెండు ♦ తత్వములను

దన్నిగోమేళనమున ను ♦ తృప్తిఁగాంచు

నెల్లలోకంబులును వాన ♦ రేంద్ర మొదల.

౧౬౩

తే. మహాదహంకారపంచత ♦ స్మాతలాది

మైన తత్త్వంబులు మదీయ ♦ మైనతేజ

మొలయనుజ్జృంభితంబులై ♦ కలసి కలసి

భువన నిర్మాణసాధనం ♦ బులగు ననఘ.

౧౬౪.

తే. ఘనతటగదేకసాక్షియు ♦ గాలచక్ర

సంహవర్తకుడధిక తే ♦ జగ్గనాథు

డై న మార్తాండుడగుమదీ • యాంగభవుడు
వానికొసఁగితి నిట్టియె • శ్వర్యమేన.

౧౬౫

చ. వినుము చతుర్ముఖుండయిన • వేలుపుపెద్ద మదీయ తేజమే
కనువేలుగై యెసంగఁగ జ • గంబుల నెల్ల సృజించుదాని కీ.
ఘనమహిమంబు సేనయెన • కంబుననిచ్చితి మన్ని యోగమున్
బనివడియాదలన్ని లిపి • భక్తిఁజరించుఁజూనిష్టవంగమా! ౧౬౬

కం ఆరయ మన్మూర్తియె చుమి
నారాయణుఁ డనఁగఁ ద్రిభువ • నావనలీలా
పాఠ్యుడై న వేలుపు
దారంబగు నాదునాజ్ఞ • తలనిడి మెలఁగున్.

౧౬౭

కం మద్రూపకుఁ డగుఁ జమ్మి
రుద్రుఁడు కాలాత్మకుం డు • రుద్రాభవ ని
ర్మూదితుఁడు నఖిలవిష్టప
విద్రావణ శీలుడై న • వేలుపువత్సా.

౧౬౮

తే. హవ్యకవ్యంబులెల్లమ • దాజ్ఞఁ గొనుచుఁ
బ్రాపణముసేయు నెల్ల దే • వతల కఖిల
విశ్వదీపకుడై పాక • విధియునడపు
నగ్ని మచ్చకి చోదితుం • డై కప్పీద.

౧౬౯

తే. ఆరయ భుక్తాన్న పాక క్రి • యానియుక్తుఁ
డగుచు వైశ్వానరాగ్ని నా • యాజ్ఞమెలఁగు
సకల జలభర్త వరుణుఁ డీ • జగమునకును
జీవనంబిచ్చు నాయాత్మా • జేసిసూ వె.

౧౭౦

తే. అఖిలభూతంబులకును బా • హ్యంతరముల
నించుకొని ప్రాణభూతుఁ డై • యుపపవనుఁ

డీజగద్దేహ వితతి భ • యించియునికి

యెల్ల నాయాజ్ఞఁ జేసి చు • విష్ణున్దచరిత.

౧౭౧

మ. అనయంబు నిజకాంతిసంతతి జగం • బాప్యాయనబొంది వ
ర్ధన మొందఁ విమలామృతాత్మఁ డగునా • ప్రా లేయభానుండు లో
క నికాయంబుఁ బ్రకాశసంగతముగాఁ • గఁ జేయుచున్ నృప్తి స
ర్జన హేతుండగు భాస్కరుండును మదాఁజ్ఞా వస్తులాభోత్తమాః.

చ. సకలజగన్నియామకుఁడు • శక్రుఁడు యజ్ఞఘోషదాత మా
మక నియమాను నర్తుఁడు • మానితధర్మ పదైక గోప్త పా
తకి జనలోకశాన్తయగు • దండధరుండును మన్నియోగధా
రకుఁ డగుఁ దాదృశుండ ధన • రాజవిభుండు కుబేరుఁ డెన్నఁగఁ.

తే. భూతభేతాశములకు వి • భుండు సర్వ.

భక్తభోగఫలప్రద • ప్రాభవుండు

నైగ యీశానుండునుమదీ • యాజ్ఞఁ జేసి

సంప్రవర్తితుండగు సుధీ • జనచరేణ్య.

౧౭౪

తే. అంగీరసుండుసమస్తశి • ప్యప్రశిష్య

యుతుఁడు గుర్రగణాగ్రణి • యతులతేజుఁ

డైనవామదేవుండునా • యాజ్ఞ జేసి

యోగిజనరక్షకుండయి • యుండువాఁడు.

౧౭౫

ఆ. అఖిలలోకపూజ్యఁ • డగువిఘ్ననాథుండు

మత్ప్రశాసనమున • మలయుచుండుఁ

బావనాత్ముడైన • దేవసేనాపతి

స్కందుండును మదాఁజ్ఞఁ • గాంచమోగెను.

౧౭౬

తే. క్షితిచుగ్ధాహుగుప్రజా • పతులు మత్ప్ర

శాసనమునఁ బ్రజాన్మధి • సలుపుచుండఁ

రరయనారాయణాశ్రయ • ధైర్యలక్ష్మి
కలుములిడుమత్ప్రశాంతి లో • కములకెల్ల.

౧౧౨

తే. సకలవాగీశ్వరియు సర • స్వతిమదాజ్ఞ
వలసఁజరియించుఁజుమి తన్ను • దలఁచువారి
దురితములుశాంతి నొందించుఁ • బరమవేద
మాత సావిత్రినాయాజ్ఞ • చేత మెలఁగు.

౧౧౩

తే. బ్రహ్మవిద్యాప్రదాయిని • పర్వతేంద్ర
తనయయగునాదిశక్తిభ • క్తజనశుభద
శివసమాశ్రయయగుదేవి • కవిజనేష్య
యగుమదాజ్ఞావిధాయిని • మాంజనేయ.

౧౧౪

చ. అనిశమునున్నమత్ఫణ స • హస్రమణిప్రకరానుగంతిగాఁ
దనరఁగనిద్ధిత్రి దలఁ • దాల్చు ననంతఁడుమన్నియుక్తిగై
కొనియె చుమీ మహాజలముఁ • గ్రోలుచునన్ధినియామకత్వమున్
బనిగొనియాచరించునల • బాదబవహ్నిమదాజ్ఞపెంపునన్. ౧౧౫

వ. మరియు నోహనుమంతా, విను ! మాదిత్యవసుకుద్ర మరుదక్ష్విను
లను దేవతలును, గంధర్వోరగాప్సరస్సిద్ధసాధ్య విద్యాధరచారణ
రక్షోభూతపిశాచాది దేవయోనులును, మహాజ్ఞాసంవిధాయకులై
వర్తించువారు. కళాకాష్ఠాక్షణ నిమేషముహూర్తాహారాత్ర
పక్షమాస ఋత్వబ్దయుగ మన్వంతరాది ప్రమాణభేదంబులఁబర్యవ
సితంబగు కాలచక్రంబునుదీయశాసనంబునంబరివర్తితంబగుచుండు.
స్థావరజంగమాత్మకంబులగు చతుర్విధ భూతంబులు మన్నియో
గంబున జన్మామలం బ్రవర్తిల్లుచుండుఁ బత్తనంబులు దేశంబులు
సవనంబులుగలుగు, బ్రహ్మాండమ్ములెల్ల మన్నిదేశంబునఁ దత్త
ద్విధంబుల సవస్థితంబులైయుండు, సవి లంఘ్యులగు మచ్ఛాశ

నంబు ననుసరించి యనేకకోటి బ్రహ్మాండంబు లతీతంబులయ్యుఁ
 బ్రవర్తమానంబులయ్యు భవిష్యమాణంబులయ్యు నుండుఁ బృథి
 వ్యాపస్తేజోవాయ్వాకాశంబులను పంచమహాభూతంబులు మదా
 జ్ఞావశంబునంజేసి యంగాంగిభావమిళితంబులై బ్రహ్మాండకల్పనో
 షాదానంబులగుచుండు. సకలభూతాద్యావరణహేతుభూతంబగు
 మహాప్రకృతిమద్వశంగతంబై మదాజ్ఞావశంబునం బ్రవర్తించు
 చుండు. సకలమోహనివృత్తిసాధనంబైన విద్యయు మన్నిదేశం
 బునంజేసి యోగిజనుల చిత్తంబుల బ్రాపించి మోహకవిలంబపన
 రుంచి మత్పదదర్శనంబు గావించుచుండునని చెప్పి వెండియు
 నిట్లనియె.

౧౫౧

కం. ఇదియదియనఁగా నేటికిఁ

బొదలుచు బ్రహ్మాండజాల • మునఁ గలయదిలే

నిది సర్వము మచ్ఛక్తికా

బదిలంబుగ ననుసరించి • పరఁగుచునుండుకా.

౧౫౨

శా. నాచేఁబూరితమైఁ బ్రకాశితనుగుకా • నాచేఁదిరోభూతమా

నాచేసంపరిబృహితంబగుజగ • న్నాట్యాను సంధానస

ధ్రీచీనుండ స్వయంప్రకాశుండనుమ • ద్విజ్ఞేయనూచూగుణ

ప్రాచుర్యుండ సనాతనుండసకలై • శ్వర్యాఘ్యుండన్నేజుమీ.

తే. వత్సపరమాత్ముండును బర • బ్రహ్మమనఁగ

నేననాకంఠ నితరమె • దేనిలేదు

పూనితెలిపితిసీపరి • జ్ఞానమిద్ది

యెరిఁగి సంసారజలధి త • రింతుజుమ్ము.

౧౫౩

మ. వినుమేమాయనుపాశ్రయించియిటులు • ద్వికామానుషాకారతకా

జననంబుదితిఁబుణ్యమాదశరథ • త్మానాథుగేహంబునం

దునుశ్రీరాముఁడులక్ష్మణుండుభరతుం ♦ శుక్ వెండిశత్రుఘ్నుఁడు
చనఁగానాలుగురూపులొందినిజమే ♦ కాకారుఁడకాబావనీ. ౧౫౫

ఉ. వానరసీయెడంగలుగు ♦ వత్సలభానముచేత దివ్య వి
జ్ఞానమయంబుగాఁదనరు ♦ నాదుస్వరూపమెరుంగఁజెప్పితీ
దీనిని గోప్యమంచును మ ♦ తిత్తదృఢభక్తిరతిక సదాను సం
ధానముసేయుచుండుము ప ♦ దంపడి విస్మృతిఁజెందకెప్పుడుక.

కం. నీనాసంవాదంబిది
వీనులుదనియంగ నెవఁడు ♦ వినునాతఁడు ఘో
రై నఃపంకవిముక్తు
డై నిశ్చేయస పదంబు ♦ నందుఁగపీద్రా.

౧౫౬

తే. బ్రహ్మచర్యానివిష్టుతా ♦ బ్రాహ్మణులకుఁ
బూనివినుపించునదిపరి ♦ జ్ఞానశీలు
రగుచునిందలి యర్థంబు ♦ నధగమించి
యందుదురువారలవ్యయం ♦ బై నపదము.

౧౫౭

తే. అతిదృఢవ్రతుఁడును భక్తి ♦ యుతుఁడు నగుచు
నెవ్వఁడీగ్రంథమెపుడు బ ♦ తించుచుండు
నతఁడఖిలపాపనిర్ముక్తు ♦ డగుచుబ్రహ్మ
లోకమునుబొందగలఁడు ని ♦ శోభికుఁడగుచు.

౧౫౮

కం. కావునసర్వవిధంబులఁ
బావనముగు నీచరిత్ర ♦ పతియింపఁగనం
భావింపవినఁగ మననము
గావింపఁగఁజెల్లుబుధని ♦ కాయంబునకుక.

౧౫౯

కం. అని శ్రీరాముఁడు గూఢం
బును దివ్యబై నజ్ఞాన ♦ మును తెల్లముచే
సిన విని యాహనుమంతుఁడు
తనమనమున నెంచె ధన్య ♦ తముఁడ నటంచుక.

౧౬౦

వ. అని యాంజనేయునకు శ్రీరాముండానతిచ్చెనని చెప్పిన. ౧౫౨

ఆ శ్వా సాం త ము .

శా. దాక్షాయణ్యపలభ్యమానపపుర • ధాప్తార్ధసీయాకృతీ
త్యక్తాశిక్షిత దష్టరాక్షసకులా • ధ్యక్షాలలాటేక్షణ
ప్రక్షుభ్యద్దహనార్చిరింధనభవ • త్ప్రీమ్యమ్నద్యోనిమ్నగా
లక్షీ భూతకపర్దదుర్దమభుజ • లంకారశూలాయుధా. ౧౫౩

కం. పురదనుజ హరణరణ ధు

ర్ధర ధరణీ రధ రధాంగ • ధరశరశరభూ

కరిముఖసేవిత వితతా

దరదర పారద సుధాన • దాతశరీరా. ౧౫౪

ద్రు త వి లం చి త వృ త్త ము .

న్యిన శివంకర • సేవకపాలనో

త్సన సనాహిత • దక్షవిఫాలనా

భవభవామయ • భంజనశీలనా

నవనవేందుపి నద్ధ • జటాలనా. ౧౫౫

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవిందసపర్యామరంద తుండిలమనోమిళిందపవన
నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానంద
తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకరుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన
సూత్ర విశ్వామిత్రగోత్రపవిత్ర నందగిరివంశశరనిధి రాకాకు
ముదమిత్ర వేంకటనృసింహరాయపుత్ర శేషమాంబాగర్భ
శుక్తిముక్తాఫలాయమాన నిరుపమాన భాగధేయ
సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పారాయ
నామధేయవిరచితంబగు వాల్మీకీయ శ్రీమద్రా
మాయణాద్భుతోత్తర కాండ మహాకా
వ్యంబునం దృతీయాశ్వాసము.

ఓం.

శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ మద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రి క్షిత దుష్కృత త్రిభువన

రక్షణకల్యాణ గుణ ప • రాయణవిన మ

త్పక్షీంద్ర వాహ జగ ద

ధ్యక్ష సముద్యత్ప్రభావ • యమరేశ శివా. ౧

వ. అవధరింపుము వాల్మీకిమహర్షి భరద్వాజునకిట్లనియె. నట్లు రఘు
కులొత్తముండు కేసరికుమారునకుఁ దత్వోపదేశంబు చేసిన. ౨

మ. హృదయాంభోరుహమధ్యసంస్థితుమహా • యోగకారకాశ్రుద్ర
యీ! విదనావాప్య మహాప్రభావకలితుఁ • విశ్వాకృతిద్యోతమా
ను దయాసాగరు దేవదేవుని ననం • తుఁ ధ్యానమాత్రైక సం
విదితుఁ గన్గొని యానతుండగుచుఁగా • విచేమహస్తోత్రముల్.

ఆంజనేయ కృత స్తోత్ర తారావళి.

శా. రామస్వామి నకుఁతశక్తి కలితుఁ • బ్రహ్మ్యాదేవుఁ ద్రయీ
స్తోమస్తవ్య మహాప్రభావ మహితుఁ • శుద్ధావ బుద్ధాత్మకుఁ
భూమానందమయుఁ సమున్నతదయా • పూర్ణాశయుఁ నిన్ను ని
స్సీమజ్ఞాన విధాయకుఁ గొలిచెదఁ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౪

శా. ఏకం బీశ మనీశ మన్వయ మజం • విచ్ఛాక్రియాజ్ఞాన శ
క్త్యాకల్పం బఖిలైకమూలము నమ • స్తాంత ర్భహిర్వ్యాప్తమ
స్తోకానంద మనంత మాద్యము బ్రచే • తోబ్రహ్మవిస్మయ ల
క్ష్మీకంబైతగు తేజమీవకదవే • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౫

మ. నిను నాత్మస్థితు రుక్మవర్ణ నమలున్ • నిగ్దోష బోధాత్మునం
జనదూరున్ గవిజత్సుఖాత్ముకుఁబరఁ • శాంతాత్ములై బుద్ధిగ
న్గొని యోగీశ్వరు లద్భుతామృత సుఖా • కూపార నిర్మగులై
చైనయంబోరు భవోగ్రదుఃఖ వితలిన్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౬

మ. జగముల్నీవలనన్ ప్రభూతిగనియెన్ • సర్వాత్మ సృష్టి క్రియా
నిగమంబెల్ల భవద్వశంగతము ని • ర్ణదప్రభావాఢ్య నీ
వగరిష్టంబులలో గరిష్టము నణు • త్వంబందఁబుత్వంబుఁగాం
చి గురుఖ్యాతివెలుంగు చుండు నెపుడున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. జలజాతప్రభవుండ నాదిజుఁడు వి • శ్వసప్తయా వేల్పు నీ
వలనన్ గల్గి పురాణపూరుషుండనన్ • బ్రహ్మాండ జాలంబులన్
గలుగండేసె యధావిధానముగ నా • జ్ఞాధారకుండై ప్రవ
ర్తిలు నీవితకు మూలభూతుఁడవు నూ! • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. నిగమప్రాతములెల్ల నీవలన ను • న్నేషంబుఁ బ్రాప్తిమచున్
నెగడున్ గ్రమ్మరసంస్థితీన్ గడపటన్ • నీయందకాంచున్ నినున్
జగదాధారుండవంచు భూతహృదయా • తర్వర్తనంచున్ దలం
చి గురూత్తంసునిగా భజింతు నెపుడున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

శా. చింతింపందగు బ్రహ్మచక్రమిది నీ • చేభామితంబొసమ
స్తాంతర్యామివి నీ వమాయకుండ వా • త్కారమునచ్చిత్సుఖ
స్వాంతున్ యోగిజనేష్యువిశ్వవిభు శ • శ్వద్దివ్యసృత్యాశ్శున
ర్చితుఁ - నే శరణాగతుండనగుచున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౦

మ. అతులంబై న చిదంబరంబునకు మ • ధ్యన్మత్యమునల్పు న
చృతరూపుండగునిన్ను బుద్ధిగుహయం • దుః జూచినర్వాత్మతా
న్వితనానావిధసన్నివిష్టునిగ భా • వింపంగబ్రహ్మ తకాం
చితమానందమునొందుచుండు నెపుడు • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

శా. ఓంకారంబది ముక్తిబీజమనగా • నొప్పుభవద్వాచక
త్వాంతకంజౌచునినున్ స్వయంప్రభుని న • త్యప్రజ్ఞనీశున్ నిరా
తంకున్ దత్ప్రకృతిప్రగూఢమహిమో • ద్యమాపుని దుర్జనా
ర్తింకారుండని చెప్పుచుండు నెపుడు • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౨

మ. సతతంబున్ నిను సర్వనిర్జరవరుల్ • సంస్తోత్రముల్సేతు రీ
ప్సితముల్ వొంగననుస్కరించెదరు ప్ర • క్షీణాంహసుల్ తాపసుల్
యతులాశాంతులు సత్యసంఘులును ని • త్యబ్రహ్మనిష్టుల్ విదు
ష్కృతులై నిన్ను విశిష్టజూచ్చెదకొగి • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. బహుశాఖంబున నంతమైతనరువే • దంబెప్పుబోధించునిన్
మహితైకాకృతి భాసమానునిగ నా • నాలోకసర్గాదిభూ
ర్వహుగానిట్టి నినున్ సువేద్యునఖిల • స్వాతంత్ర్యయుక్తున్ తా
ర్తిహరున్ గొల్చినశాంతి నిత్యమగుజూ! • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. అనఘున్నిన్న ణిమాదికాప్రతిహతా • ష్టైశ్వర్యవిశ్వాత్మనీ
శు నచింత్యున్ బరమేష్ఠినప్రతిమ తే • జోరాశి బ్రహ్మణ్య నె
మ్మనమంచున్ దలపోసి శాశ్వతసుఖో • న్నగ్నాత్మజైయుండనే
ర్చినముక్తుండగువీతశోకుండగుచున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౩

మ. వినుమీవాక్కండవెల్లలోకములుఁ గా • విగచంగసర్వంబుఁ జా
లనమున్ జేయఁదుదిన్ స్వలీనమయిత్తా • లన్ జేయఁగాఁగ రనై
వెచుపుంజెందెను విశ్వరూపకుండవై • విశ్వేశ్వరా! కేలుమో
డ్చిన మస్కారమొనర్తు నీకు నెపుడు • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. పరమేశుఁ హరిమిత్రుఁబాణధరు స • ర్వద్రష్టనిన్నేవచిం
తురు సూర్యేందునభస్వదగ్నిజలమృ • త్యుత్మానభోధాన్య సా
గరముఖ్యాఖిలరూపసంయుతునిగాఁ • గఁదజ్ఞులెల్లప్సఃమఁ.
స్థిరవిజ్ఞానమహాత్మరాకృతిధరా • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౭

శా. నీవేయత్తుర తత్వమీవ త్రిజగ • నిర్మాతపీవే మహా
దేనాఖ్యుండప్రసీవ శాశ్వతుఁడవుఁ • దేవాదిదేవుండవుఁ
నీవేనిర్మలధర్మగోష్ఠపు మహా • నిర్వాణసంధాతవుఁ
జీవసప్తపు పూరుషోత్తముఁడవుఁ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౮

మ. భువనసప్తయుభ ర్తహ ర్తయగు నం • భోజాతభూవిష్ణు రు
ద్రవిధవ్యక్తులుతావకీనగుణ సం • రంభంబులౌ విశ్వనా
భివి సర్వేశ్వరతాయుతుండవుమహా • విజ్ఞాతవుఁసర్వసా
క్షివి నీయందుఁబ్రతిష్ఠనొందుజగముల్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౧౯

మ. అమలజ్ఞానమయుఁ బరాత్పరుని ని • న్నాదిత్యవర్ణుఁగత
భ్రమునానందమయస్వరూపునితమః • ప్రధ్వంసకుఁనిర్గుణుఁ
మమహాఁరాశిఁబురాణపూరుషువజ్రుఁ • సువ్యక్తునన్యక్తు సం
స్థిమితాంహంకునిగా వచింతురనఘుల్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౦

శా. నీకంటెఁ బరమేందుఁగల్గదణువే • నిఁ నిర్మలానంద ని
శ్శోకాఖిండచిదేకరూఢకుఁడవా • చుఁ వెల్లుచున్నట్టి ని
గ్నాకేఁజెప్పఁగ లేదు తత్వమిక లో • కక్షేమసంధానసు
శ్రీకప్రాభవదుర్విలోక్య విభవా • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౧

మ. ఉరుతేజోమయమూర్తినన్యయు నజుఁ • యోగీశ్వరేశుఁబరా
త్పరువిశ్వైకపరాయణుఁసుఖమయుఁ • బ్రహ్మస్వరూపుఁనిరం
తరశక్తితయభాసమానునవి చిం • త్యప్రస్ఫుటైశ్యర్యసు
స్థిరునిన్నుఁ బ్రణుతింతు కేల్తగుచుచుఁ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. శరణార్థిత్వముగాంచి నీపదసహో • జద్వంద్వమెట్లభజి
తురులోకంబుల నెల్లవారలును నె • దున్ ఘోర సంసారదు
స్తరశుగ్భిజ వినాశహేతువగు నీ • సంసేవనంబాత్తు ను
స్థిరభక్తిగొలుతున్ బ్రసన్నుడగుమీ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

మ. వితతంబాభవదాజ్ఞాబావకుడొగిన్ • వెల్గొందుచుండున్ సదా
గతివీచున్ భరియించుభూత తతి నీ • క్షౌచక్రమరేఖందుల
ప్రతిరోధస్థితిఁదేజరిల్లుచు దివా • రాత్రుల్ బ్రవర్తింతు రూ
జ్జితమానీవిభవంబమేయముజుమీ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౪

శా. పూవుదావియ భేదభంగినిరవౌ • పోల్కిగుణోత్కర్షతన్
భావింపంబడునీదుశక్తియవి నా • భావంబునన్ దత్త్రియా
ప్రావీణ్యంబున విశ్వసర్గళయముల్ • భాసిల్లునశాంతల
శ్రీవిద్యోతిత నీకుగర్తతయగున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౫

మ. సురరక్షోరగయక్షకిన్నరనర • స్తోమాదినానా చరా
చరభూతంబుతావకాంశభవముల్ • శాఖాసహస్రోల్ల స
త్తరులీలన్ వినుమూలమీవ సుమి యే • తద్విశ్వసంపత్తికిన్
స్థిరకల్యాణగుణాభిపూర్ణవిభవా • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౬

మ. అరయంగామణులందు సూత్రమిరవౌ • నట్లీవునానాచరా
చరభూతాంతరవర్తివై వెలుగుదీ • శాసర్వవిజ్ఞానసా
గరయుష్మన్నహిమాప్రహరమెరుగం • గాలేరు బ్రహ్మగులున్
చిరతేజోమయ నిర్వికల్పవిభవా • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౭

శా. క్రేపువేనొకనివచ్చు ద్రోణదాఘమా • డ్కిన్ భక్తవత్సల్య వి
ద్యాపారీణతయుల్లసిల్ల నిజ భ • క్తశ్రేణి సంరక్షణ
వ్యాపారంబువహించి వారినెశబా • యన్ జాలవీవిట్టి నీ
శ్రీపాదంబులు నాకొసంగఁగదవే • శ్రీరామచంద్రప్రభూ! ౨౮

మ. గుణముల్గుల్గునటండ్రు కొందరిక నై ♦ గుణ్యులై నిక్కంబుల
క్షణమంచుక వచియింతు గొందరు ♦ గరిష్ఠస్థూర్తియంచట్లుగా
దణురూపంబనుచుక నినుక బలుకుచుం ♦ ద్రమ్యారేశుత్వంతనం
గృణదభ్యర్హితసచ్చరితకలితా ♦ శ్రీరామచంద్రప్రభా! ౨౯

మ. అవశత్వంబుననైన దేవభవదీ ♦ యంబైన నామంబునా
ల్కవచింపక బహుజన్మసంచితముశా ♦ కాలుష్యముల్వాసియూ
భవవారాసిదరించుమానవుడు స ♦ దృక్పాసుకంచానుచ
ర్చిలిసీవీశ్వర సీకు వందనములో ♦ శ్రీరామచంద్రప్రభా! ౩౦

కం. శివసూపరాఘవ భవో
దృఢ హర కాలాత్మకా క ♦ పర్వీ నిగమ
స్తవనీయప్రసన్నుడవగు
మవిరళకృపసౌమ్యరూప ♦ మదిసూషగదే. ౩౧

కం. చూడకజాలరుగద ని
న్నోడక బ్రహ్మాదులును కృ ♦ పోదయమదిచే
కూడకయున్నవి సీతిని
వేడెదఁబూనగదెసౌమ్య ♦ విధమింకవిభూ. ౩౨

మ. అనియీతీరునగాఢభక్తినలిక ♦ న్యస్తాజలివ్యాప్తైః
హనుమంతుండువిసీతిబ్రార్థనము నే ♦ యకరామచంద్రుండు మ
న్ననమారక నిజసౌమ్యరూప మిరవాం ♦ దకదాల్చిసౌమిత్రితో
డనుదారప్రమదాన్వితుండగుచునుం ♦ డకగాంచెనాతంజొగి.

చ. చిరునగవాప్సఁగాఁబ్లవగ ♦ శేఖరుఁగన్గొనిరామచంద్రుఁడా
దరమున నిట్లుపల్కెగుణ ♦ ధామ భవత్కృతమాస్తవంబునా
కిరవుగఁగూర్చెమోదమిది ♦ యెవ్వరుభక్తిఁబఠించినకళుభా
కరమగునట్టిభవ్యగతిఁ ♦ గాంచెదరంచితనిర్విచారులై. ౩౪

కం. అనిచెప్పిమరియునతఁడె

ట్లనియెన్ బ్రకృతమగుకార్య • మదితలపును మా

పనియొకఁటి నేయవలయును

వనచరవిను మత్తైరంగు • వలనుపడంగన్.

37

చ. ఇనకులచంద్రుఁడౌ దశర • ధేశ్వరపుత్రులమేము పూర్వజు

డను నను రాముఁడొడితఁడు • తమ్ముడు లక్ష్మణుఁడెట్లుకానకున్

జనకునియాజ్ఞచేవెడలి • చానయునేమునువచ్చియును స

న్ముని నికరాశ్రమంబులు గ • నుం. గొనుచున్ జరియించనొక్కటన్.

చ. కపటమువన్నిమద్వనితఁ • గైకొనిపోయె నిశాటభర్త పా

ప పరుఁడు రావణుండతనిఁ • బట్టివధింపఁగనేగఁగావలెన్

దపన తనూజుతోఁజెలిమి • తప్పకమాకొనఁగూర్చుమిప్పు డొ

కపికులవర్య! సంగర ము • ఖంబునఁబెంపుఁగదోడుసూపఁగన్. 38

చ. అనవుడుఁ బిన్ననవ్వు వద • నాంబుజసీమ నలంకరింప న

వ్వనచరవీరుఁడెట్లచియె • భద్రగుణాకరవిశ్వమెల్ల నీ

కనుచెరువంగమూముఁగలుఁ • గన్ మలఁగన్ గలదిట్టిసీమ దొ

డనియొకమాటువెట్టెను మ • హత్మకయితటివితగల్గునే. 39

ఉ. పోలఁగనీమభార్యఁగొని • పోయె నిశాచరుఁడన్నబూమె లి

వ్వేళవచించుటతయును • విశ్వవిజృంభణమాత్రమితె నీ

లీలలెరుంగఁగాదరమె • లేఖవిభుస్తవనీయయున్నదా

జ్ఞాలవసంప్రవర్తితము • సర్వజగచ్ఛయనూదిపూరుషా. 39

కం. ఐనన్ బ్రభుఁడవు నీయా

జ్ఞానియతిన్ మెలఁగుటది ఘ • నంబగుఁగానన్

భూనాథచంద్రమీ • క

వ్యాసరనాయకునిమేలి • బంటునొనర్తున్.

౪౦

తే. అనుచుఁదగఁజెప్పిదయసేయుఁ ♦ డని నిజాంస

ప్రీతికాయాఘలనొనర్చి ♦ వేగసూర్య

సుతుకడకుఁదెచ్చిచూపిన ♦ నతఁడుఁబ్రణతుఁ

డగుచుఁదనలోఁగృతార్థుఁడ ♦ ననచుఁదలఁచె

౪౧

తే. ఇతఁడు హితుఁడైనచాలు ని ♦ ర్జితుడయగును

వాలియంచుదలఁచె నంశు ♦ మాలినుతుఁడు

రామసుగ్రీవులకును బ ♦ రస్పరప్ర

విదితవృత్తాంతులకు మైత్రి ♦ గుడెరెనపుష్క

౪౨

కం ఓలినొకమ్ముననేలం

గూలంగాసేసె నృపతి ♦ గురుబలశాలిన్

వాలిన్సురవిమతేంద్రన

కీలిన్బ్రలిపన్నసమర ♦ కేళిన్హలిన్.

౪౩

కం. ఆవానరరాజ్యమునకుఁ

గావించెన్బట్టభద్రుఁ ♦ గరుణామతి సు

గ్రీవున్ సూలా విలస

గ్రీవుమహాధైర్యవిజిత ♦ దివిషద్రావున్.

౪౪

కం. ఇనసుతుఁడుసహాయార్థము

వనచరసేనలనుగొనుచు ♦ వచ్చినస్తీతా

వనజాక్షిరోయఁబంచెను

హనుమంతున్ బుద్ధిమంతు ♦ నతిబలవంతున్.

౪౫

కుం. ప్లవఁగవరేణ్యుఁడు వెసఁజని

లనణాంబుధిదాటిమేటి ♦ లంకాపురమం

దవలోకించె నిశాచర

యువతీపరివీతస్తీత ♦ నురుగుణజాతన్.

౪౬

కం. ప్రీతిజనుడెంచి యతఁడు

సీతాన్యతాంతమెల్లఁ ♦ జెప్పినఁ గపిసం

ఘాతముఁగొని వెంబడి రవి

సూతిగొలునననికినాజి ♦ సూనుఁడువెడలెన్.

౪౭

కం. వానరసేనలఁగొనిరఘు

సూనుఁడరిగికాంచెనెదుట ♦ సురవర్తనట

తేనిలతరంగచంద్రక

శానిబిడరుచిప్రమాధి ♦ లవణాంభోధిన్.

౪౮

రాముఁడు సేనలతో సముద్రముదాటుటకుయోచించుట.

మ. కనియవ్వారిధి తుంగభంగనివహఁ ♦ క్రాంతాంతరిక్షాంతభా

గ నవద్యోన్నతియెంచి నిస్తరణమా ♦ గ్ధాన్వేషణంబాచరిం

చునెడన్ దమ్మునితోడన్గిల్గినియె ని ♦ చోసేనలం గొంచు ని

వ్వనధిదాటఁగ నెద్దియో వెరవు నే ♦ ర్పటాప్పఁగావింపుమీ.

తే. లక్ష్మణావేగమనసేన ♦ లంకకరుగఁ

దగునుపాయంబుసూడుమీ ♦ తడయకనిన

నన్నయానతిఁదలమోచి ♦ యాతఁడును మ

హప్రసాదమటంచు న ♦ య్యభిజూచి.

౫౦

లక్ష్మణుఁడు సముద్రనిఁబ్రాధింపుట.

మ. తటినీవల్లభ రామకార్యమిది సం ♦ స్తంభించుమీతోయమి

చ్చటనీవానరసేనదాటిచనఁగా ♦ సన్మార్గసంధాతనై

త్రుతితారాతిరఘూత్తముండు త్రిజగన్ద్రోహిన్ నిశాటున్మదో

త్కటుఁజెడాడఁగ లంకకేగవలె వి ♦ ఘ్నుంబిందుఁగావించకన్.

మ. అనిసౌమ్యస్థితిఁజెప్పినన్ వినకయ ♦ య్యంభోధి యుత్తుంగభం

గనినాదంబు దిగంతరంబులఁజెలు ♦ గన్ సాట్టహాసేద్ధభం

గి నవోన్మేలితః ఫేనలంబగుచు నింగిన్ రాయుచున్ బాంగఁ గ
న్దొని సౌమిత్రి తదీయగర్వమునకున్ ♦ గ్రోధంబు పెల్లుబ్బగన్.

అ క్ష్మణుని సంరంభము.

మ. కురుకుల్ గట్టుచువిస్ఫులింగములుదృ ♦ కోణంబులన్ గ్రుమ్మరిం
ప రటద్భిషణదంతఘర్షణనద ♦ భభూక్కుటిక్షేప భీ
కరవస్త్రంబున రోమకూపముల ను ♦ గ్రజ్జాలికల్ వెల్వడన్
గురురాద్రోద్ధత మూర్తియైజలధిలోఁ ♦ గుప్పించివేదూకినన్. ౫౩

శా. ఆరాద్రాకృతిబాడబానలసహ ♦ స్రాభీలమైసోకినన్
పారావారమునాచుగుల్లులును జి ♦ ప్పల్ బైల్పడన్ భూరివాః
పూరంబింకఁగ దుమ్ము కుప్పయగుచున్ ♦ బాలేదినన్ గందుయా
దోరావంబులతోడ నిర్జర సము ♦ తోక్రిశంబు సంధిల్లినన్. ౫౪

శా. ఆకంపించె సమస్తలోకములు భూ ♦ తాక్రోశముల్ మించెన
స్తోకస్వస్త్వయనత్రయీముఖులౌ ♦ చున్ దాపసుల్ మౌక్తికీరా
లోకక్షోభముసూచిరాముఁడుకృపా ♦ ఖండా సుమిత్రానుతున్
జోకన్ శాంతునిఁజేసి యిట్లుతగదం ♦ చున్ జెప్పివారించుచున్.

ఈ ముఁడు అ క్ష్మణుని ననుసరింపట.

శా. అన్నాలక్ష్మణయిట్లుజేయఁదగున ♦ య్యాలెమ్ములోకమ్ములా
పన్నతర్వంబునగుదెవాద్ధీనడకిం ♦ పన్ జెల్లునే యింకనా
కన్నీళ్లన్ నసుధాత్మజాలిరహజో ♦ త్కన్నోప పన్నంబులన్
మున్నీటిన్ మునుపెట్టినట్లుమరలన్ ♦ బూరింతునంచున్ వెనన్.

శా. భూపుత్రీవిరహోష్మకప్రతిపదా ♦ పూర్ణాశ్రువర్షంబునన్
భూపాలాగ్రణియంబురాశిమరలన్ ♦ బూరించినన్ సమ్మదా
లాపంబుల్ గదురన్ నిలింపతతు లు ♦ ల్లాసంబునన్ మెచ్చుచున్
బైపైపూవులవానలన్ గుఁదిసిరం ♦ తన్ లోకముల్ రంజితెన్. ౫౬

శా. కాసల్యాసుతుసుప్రసాదమునకుఁ ♦ గాఢానుమోదంబుతో
నాసంద్రంబుగృహీతమూర్తియగుచుఁ ♦ హర్షంబుతోభక్తి వి
న్యాసంబొప్పగవచ్చి పెక్కుగతులఁ ♦ సంస్తోతముల్ జేయనా
శ్వాసిం చెడఁ డఘువీరమాళివినమ ♦ తొలభ్యభావంబునఁ. ౧౪

సరసాంకవృత్తము.

అలవార్ధిచేనభిహితం ♦ బగురీతినందుఁ
బలులై లపక్షిరచియిం ♦ పగఁజేసికట్టఁ
చులలేనిసేనలనుసే ♦ తువుమీదదాటఁ
గలయట్లానర్చిచనె లం ♦ కకు రాముఁడంతఁ. ౧౫

మదాలసావృత్తము.

శ్రీరాముఁడంతకపి ♦ సేనాసమేతముగ ♦ సింఘం దరించియవలఁ
జేరెఁద్రుకూటనగఁసీమాంతరీప పరిఁజృంభన్ని శాచరపురిఁ [భూ
గ్రూరాస్త్రశస్త్రబహుఁ ఘోరాగ్నిశిఖలరిపుఁ కోటిఁదహించిదితి
వీరాగ్రయాయుయనఁవెల్గొందురావణునిఁవిక్రాంతిఁదీర దునిమెఁ.

మ. తనయామాత్యసహోదరాన్వితముగా ♦ దర్శింజ్వలులై కనీ
తనయుఁ ఘోరగణంబునఁదునిమి నీ ♦ తాకాంతఁదాగ్రమృగఁ
గొనుచుఁబుష్పకమెక్కి తమ్ముఁడుగపుల్ గొల్వొరఘూర్తంనుఁడిగ
పొనరఁగూడియయోధ్యకుంజనియె నఁత్యుత్సాహ సంయుక్తుడై.

శా. సుగ్రీవాంగదమారుతాత్మజకపి ♦ స్తోమంబుదంచజ్జయో
దగ్రస్ఫూర్తిఁ గెలంకులఁగొలువ ♦ దైత్యశ్రేణితోభక్తిన
వ్యగ్రుండైన విభీషణుండుప్రియభా ♦ వఁబొప్పసేవింప న
మృగాగ్ర్యాభిహితాభిషేకవిభవం ♦ బంగీకరించెదగఁ. ౧౬

ఉ. భ్రాతలమాతలఁహితుని ♦ బాంధవులఁ బరిచారికాశ్రిత
వ్రాతములఁ బ్రధానసచి ♦ వప్రకరప్రకృతిప్రకాండముఁ

బ్రీతులఁజేయుచుఁ గుణ గ ♦ నిష్ఠతజాలఁబొగడ్తకెక్కఁగా
నాతతకీర్తిరాముఁడు బు ♦ భాభినుతస్థితిఁజేసెరాజ్యమున్. ౬౩

ఉ. రాముఁడురాజ్యపీఠము తి ♦ రంబుగ నెక్కినలోకరంజన
శ్రీమెరయంగసార్థకము ♦ జెందెనురాజపదంబు సమ్మన
స్థేమములయ్యెభూతముల ♦ చిత్తముల్లెననీతికక్రమో
ద్దామననీతికాభ్యుదయ ♦ దర్శితమయ్యెజగంబునిచ్చలున్. ౬౪

చ. దివమునదేవదూందుభులు ♦ దీర్ణగతిమెరయంగఁజొచ్చె ను
త్సవముగఁ బుష్పవృష్టివను ♦ ధన్ గురిసెన్ నెలమూడువానలై
భువిబహుభంగిసస్యపరి ♦ పూర్ణముగా నిరవొందెశర్మమున్
బ్రవితతవృద్ధిఁగాంచె బ్రజ ♦ భద్రసమృద్ధి నెలరెన్ నెంతయున్. ౬౫

చ. ఇవ్విధంబున జగదానందంబుగా రఘునందనుఁడు సంప్రాప్తరాజ్య
వైభవృద్ధై విలసిల్లుచున్న యవసరంబున. ౬౬

వ స ం త ర్తు వ ర్ణ న ము .

చ. అలరెవసంతముజ్వల ల ♦ తాంతపరాగ నితాంత సౌరభా
కలిత దిగంత మంచిత పి ♦ క ప్రకరస్ఫుట పంచమస్వరా
వళిత మరందపానమద ♦ బుభరగాన లతాంతకుంత స
కులగుణరావతాంతహరి ♦ కుంతితపాదహృదంతమయ్యెడన్. ౬౭

తే. అలఘుమాధవసుప్రసా ♦ దాతిశయము
వలనభూజనులకురాగ ♦ కలనమించె
నలఘుమాధవసుప్రసా ♦ దాతిశయము
వలనభూజనులకురాగ ♦ మొలయకున్నె. ౬౮

మ. వనలక్ష్మీసతిమాధవాగమనమున్ ♦ వాంచిందిజ్జీర్ణచ్ఛదా
పనయింబున్ బానరించిభాసురకుసుం ♦ భప్రాంశునైపథ్యనూ

- తనపత్రికితయైన వోత్కలికసం ♦ దర్భప్రభూతానురా
గనిరూఢస్థితిబోలెనట్లయగుఁగాఁ ♦ గాంతల్ బలిక జేరగన్.
- మ. నగపక్షిక్ దులకించెనయ్యెడ నమం ♦ దప్రాంచితారుణ్యభా
లగదత్యుజ్వలధాతుకందఘలు మొ ♦ ల్లబై సెలంగన్ గనుల్
మగరామొగ్గల గుత్తులున్ దనరె ♦ వేల్లతోరకవ్రాతముల్
పొగడొందెన్ నవమాక్తికప్రతతియై ♦ పొంకంబుగా నంతటన్.
- మ. బలమాశైశ్విరవార్ధికాప్తిఘటియిం ♦ పకబుడి చెల్లెల్ల నా
కుల పాటొంది యపాస్త్యోభలగుచున్ ♦ గోడొందఁగామాధవుం
డులవికజైత్రరసాయనంబొసఁగ నెం ♦ దున్ గ్రంజివుల్లెత్తి యు
జ్వలమయ్యెన్ నవయావనంబునుమన ♦ స్సంభూతికిఁ హేతువై.
- చ. అలఘువసంతదైవత స ♦ మంచదనుగ్రహలబ్ధిగల్గఁగా
నొలసినపండుటాకుగము ♦ లూడ్చినవారుణపల్లవాప్తిపెం
పలరెఁగుజంబులెల్లనటు ♦ తొగదదైవనియుక్తిహుఃఖముల్
దొలఁగిసమగ్రసంపదులు ♦ దూకొనువేళలగల్గుచందముల్. ౭౨

కవిరాజవిరాజితము.

- విలసితచైత్రనృపాలసమాగమ ♦ వేళననేహభటుండువనీ
తలమునలంకృతమున్ ఘటియించఁగఁ ♦ దాన్దొనిపొందుర పత్ర తతిన్
దొలచినవారుణపల్లవపజ్జుల ♦ దోరణములచియించి సుమా
కవితవితానమునెత్తి మధుద్రవ ♦ కాండముజల్లె మనోజ్ఞగతిన్. ౭౩.
- చ. ఘనతరుతొటచేననుపు ♦ గా సుమనోభ్యుదయంబుదార్కొనన్
మొనసినయస్వనస్త్రియ స ♦ మూహముమెచ్చఁగవిందుసల్పినన్
సనయమనీషదీవనలొ ♦ సంగెరు దంచితసామగానభం
గినలరుసుస్వరంబులెస ♦ గించుచుఁదద్విజపాశిపల్మరున్. ౭౪

తే. తమకు జాతప్రకారము ♦ తయును దెలుపఁ
బూనిచండాలునకుసీధు ♦ పానమొసంగ.
నంటుకొనియె బరాగపం ♦ కావిలత్వ
మలఘుగంధవిజృంభణ ♦ మలమికొనంగ.

౭౫

తే. ఆశుకవివాశ్యసరసవి ♦ హారమెరిగి
కామితఫలంబుల నొసంగి ♦ శౌరవించె
శలితసుమగః ప్రచార వి ♦ ఖ్యాతిగనిన
ఘనతరులచందమరయ ని ♦ క్కరణిగాదె.

౭౬

తే. విపులమైతోచు పల్లవో ♦ ద్వృత్తికలన
నలరె ననురాగలక్ష్మీల ♦ తాంగులందు
పుష్పవతులైన గణికల ♦ పొలుపుగాంచి
కోరకిత గాత్రపున్నాగ ♦ కోటిసెలఁగె.

౭౭

చ. అనువగువేళఁబుష్పవతు ♦ తైనలతాంగులఁ గౌతుకఁబుతో
నెనసిన దద్రజోభరస ♦ మృద్ధి నిజోల్లసనంబుమాన్పగా
సనిచినతృష్ణదద్రసమ ♦ నాగుపసేవనయుక్తిబూనినం
దు ననుమవీమసత్వము మ ♦ ధువ్రతకోటికిఁగల్గెనెప్పుడున్. ౭౮

తే. నిరతనాదానుసంధాన ♦ నిష్ఠతోడ
నాకులనుమెక్కిడువనప్రి ♦ యద్విజాలకు
చిరముగాఁబల్లవై కని ♦ పేవణమునఁ
గనులరాగాంధకారంబు ♦ గలుగజొచ్చె.

౭౯

చ. గొనబలరారునాము పును ♦ గుత్తులపేరినిపానశాలలన్
వనమునఁబంచసాయకుఁడ ♦ వారిగఁదాఁ దెరపించె విప్రయో
గినికరజైత్రయాత్రనా ♦ గిజనుచోనెలదేటిబంట్లకున్
దనిపుగ్రోలఁగామఘవి ♦ డదగఁగట్టడచేసెనోయనన్. ౮౦

చ. అనువుగనుల్లసిలెడు ల • తాంగులు తేజివురాకుజీవురుల్
గొనబుగ్రవేలుకొబయిట • కొంగులుగాంగ్రబహునమంజగ్గి
స్తనవిభవంబునన్ గొమరు • చందముసూప మమత్కిశోరకుం
డనయము డాసియల్లగిలు • బాడగజొచ్చె రసాను ప క్తుడై. ౧౬౮

స్తీ విస్మయర రాగసం • లసమానకిసలయ.

గ్రసన వ్యసన కల • కంఠకులము
విగళన్మధూళికా • వికచప్రసూన బం
ధురరసాసక్త బం • భరణయంబు
పరితశ్శలాటు చ • ర్వణకల్పితకషాయ
కంఠరణచ్ఛారి • కాశ్రకాండ
మాపక్వఫలచంచు • హతినిర్యదమృత ర
సగ్రసిష్టున్వన • చౌకనికర.

గీ. మనవరత సంపతత్పరా • గానువేత
సౌరభ గ్రహయాశుస • చ్చందనాని
లప్రచారంబుగాసము • ల్లసనమొందె
భాసురములైన మధుమాస • వాసరములు. ౧౬౯

స్తీ తా రా ము ల యు ద్యా న వ న వి హర ము.

మ. జగదానందకరప్రచారమగుచున్ • జైత్రంబురాజిల్లఁగా
జగతీనాథుఁడు రామచంద్రుఁడవనీ • సామ్రాజ్య సంస్థాయియై
మిగులన్ భూమిజనానురాగమహిమో • న్మేషంబుగల్పించుచున్
మిగిలెన్ భూమి జనానురాగమహిమో • న్మేషంబునిక్కంబుగన్.

వ. అప్పుడు.

౧౭౦

తే. అవనిజాతానురాగ దా • యకము గాంగ
బ్రబలుచుండెను నమయ సా • భాగ్యమరసి

అవని జాతానురాగ దా ♦ యకుండతండు

మెచ్చియారామకేళికి ♦ నిచ్చగించె.

౫౧

మ. జగతీపుత్రికచేటికాశతము ప ♦ జ్ఞగొల్చిరానస్సరో

పగ తేంద్రదాణి విధంబునన్ ముదమొన ♦ ర్పన్ సర్మవాక్యంబులొ

ప్పగడున్ బ్రేముడివామభాగమున రా ♦ వాస్తోష్పతిప్రాభవుం

డగు శ్రీరామవిభుండువచ్చెను పవ ♦ న్యాలోకనోత్కంఠతన్.

కం. ఆ గామరమ ముదంబున

నారామ రమాభిగమ మ ♦ హాకలనకుదా

గారవమునఁ బ్రత్యుద్గత

గారవమునఁగీరరుతిద ♦ గన్ మేలడిగెన్.

౫౭

తే. నుదమారుతగళిత కు ♦ ట్టల కదంబ

మర్ఘముగనిచ్చిసుమరసా ♦ యత్తసమద

మఘకరారావకలన సే ♦ మంబు నడిగె

ఘనతరులఁ బేరుఁగనునుప ♦ వనము నృపుని.

౫౮

కం. భూనకుండప్పుడు వసుధా

భూవనదుసాలోచనా ప్ర ♦ మోదకరుండై

పాననమై విలసిల్లెడు

సాననపాభాగ్యమిట్టు ♦ లభినుతిచేసెన్.

౫౯

మ. చెలియా కంటివె? భూమిజాతవగు నీ ♦ సేమంబు భూజాతముల్

కలకంఠార్భటి వేడుచున్ భ్రమరప ♦ ట్టక్షేపణాక్షేప ని

గ్గిడిభ్యష్టి తకోరకప్రకర ము ♦ క్తారత్నసంతానమున్

గలయంగానుక వెట్టె నిట్టివ యగున్ ♦ గా సోదరస్నేహముల్.

చ వెనుకొనులేటిదాటుబలు ♦ వేనలిరాజులఁ బూవుగుత్తులన్

చనుగవలేతకంజివురు ♦ చాయపయంటను మాటువెట్టుచున్

బనిగొనిచొక్కపుజుక • పల్కులఁబిల్చునవాడుఁగొ
దళకలనంబునకబొగడ • తన్నిరొ నిన్నటుసూడు మేర్పడక.

శా. చెన్నొగుబ్బ గుళుచ్చముల్ దడబడక • జెంగావిప్రతాంగుగొ
చిన్నెల్ సూపగరాగ కందళులు రా • జిల్లక ద్విరేఫచ్చవి
విన్నాణబలరారు వేనలికడుక • వీడకలతాంగికదగక
బున్నాగంబు కవుంగిటక జొనిపెఁ చూ • బోణీ విలోకించితే.

తే. కిసలయాంగుళములఁ గవు • గింటఁ జొనిపి
వలపెరింగించి తనకుఁ గై • వసముచేసి
కొనియెగద రంభ తపసిని • తనదుపేర్చి
నుచిత మిదిగద చూచితే • రుచిర గాత్రి.

౯౩

తే. ఎలమిదయివార నొకవిత • వలపు నెరపి
లలితరాగాంకురముల వి • లాస మెసఁగ
నవలతాంగక కలిత వి • న్యాసములర
గణికజటిమిదికెగఁబ్రాకె • గాంచుమతివ.

౯౪

ఉ. చీకటిమానిలేజివురు • జీవురు క్రొ మ్మొయిలంచుదానిపై
గూకలువెట్టుక్రొంబొగరు • కోయెలకూతలు గర్జితంబులం
చాకడపూపుజొంపములు • దంచితచంచలలంచువెంచి ను
మ్మి కరణిజెలంగి నటి • యించు శిఖావళమంబుజాననా.

౯౫

ఉ. పొంకముసూపుపై దలుల • 'పొక్కిలితోబురణించు పూపులు
బింకపుగుబ్బచన్నుఁగవ • బిత్తరముం దలపించుకాయలు
సాంకవగంధిమే వలపు • సాటికి దీటగు కమ్మతావులు
బంకజనేత్రి పొన్నకు గ • సంబడె జైత్రరమానురూపత.

౯౬

తే. బండిగురువింద యదెమాడు • పరువమైన
వలపుదయివారగాఁ బుష్ప • వతి యగుటను

నిండుప్రేముడితోఁ గయి ♦ దండఁదాల్చె

నల్లపున్నాగమదియుక్త ♦ మానకాదె

౯౭

తే. సన్నవిరజాజితీవియ ♦ సరసనున్న

యల్లముండ్ల నారింజపై ♦ నలమిఁకొనియె

సతులు లతలును వసుమతీ ♦ పతులుదమ స

మీపగతుల నెగయిఁకొండ్రు ♦ మేలరయక.

౯౮

మ. రుచిరామోదవశంపదాత్మమగుచు ♦ రోలంబమీ మల్లికా

నిచయోపాంతమునీడ దన్యకుసుమో ♦ స్నేషంబుఁబాటింప ది

ట్లుచితంబేకద యెందు దంపతుల క ♦ న్యోన్యానురాగంబు గా

ఢచరంబై తగు సేని యన్యులను గం ♦ టఁ జూతురే యెన్నఁడున్.

తే. సకలభూజానురాగంబు ♦ సంతరించు

చైత్రమామోదకారిగాఁ ♦ జాలదయ్యె

జాతికిట్టిద కదసాధు ♦ చరితు చంద

మొక్కకులపాంసనునిమది ♦ కెక్కకునికి.

౧౦౦

చ. దిటవగునూడలున్ జడలు ♦ ద్రెక్కొనిపాదములంట్రవేలఁగా

జటిపటలంబు బల్తపము ♦ సైరణసేయఁగఁ దారసించి ముం

దట ననపల్లవాంగుళి • వి ♦ ధాన సముల్లసనంబుమీరఁగా

నటనముసల్పునీగణిక ♦ నాతిరొ విఘ్న విధాయికై వడిన్. ౧౦౧

శా. రాగంబున్ సుమనోఽప్తిలోఁగొనిన యీ ♦ బ్రహ్మణ్యవర్గంబు వీ

తాగంబై యపరాగతాధికముగా ♦ నభ్యున్నతిఁగాంచియున్

ప్రాగుద్దిప్తఫలాప్తిఁగాంచె నిదె యం ♦ బస్తాభియోగంబు ని

ట్లాఁగాడే! చ్యుతయోగులొనరులదు • ప్రారంభముల్ సూడఁగన్

చ. కలికిరొ చూచితే యిచటఁ ♦ గార్కొనునీయెలమావిజీబు లో

పలకలకంఠముచి తర ♦ వంబున గానము సేయుచంద మ

వ్వలపులరాచవాడఖిల • పాంథజీగీషఁ గడంగి దండు రాఁ
గలఁడని పల్మర్కువిజయ • కాహళమ్రమాయఁగఁ జేయునట్లగున్.

శా. కంకేళిన్ దిలకించు మీ వనరమా • కమాస్యకాశ్మీర ప
త్రాంకంబో! యన బుష్పగుచ్ఛమిరవాం • దన్దోచుబూదేనకా
వంకం ద్రిమ్మరు తేటికూటుపలు త • త్ఫలాగ్రన్యత్యక్రియా
లంకారాయితచూర్ణకుంతల సము • ల్లాసంబుఁ గల్పించెడున్.

వసంతతిలక.

నాసంతికా కుసుమ ని • ర్భరసారభ శ్రీ
వ్యాసంగమై మధుపమ • న్య సుమంబులన్ జా
తాసక్తిగాదధికమా • నదిలభ్యమానే
నాసించునే విరసమా • నదియెవ్వఁడేనిన్.

౧౦౫

తరల.

కలికినూచితె మాధవీలత • కమ్మకొవ్విరితేనలన్
గలయఁగోలి యలి ప్రకాండ మ • కాండకాతుక విభ్రమం
బాలయఁ జుమ్మసి పాటఁబొడుచు • నొద్దకేగెడుఁబాంధులన్
గెలువవచ్చెడు వీరపాణ వి • కీర్ణదర్పకసేనయై.

౧౦౬

ఇంద్రవజ్రము.

మాకంద వృక్షంబందె • మాధురీణా
స్తాకాత్మదీన్యత్ఫల • శోభయెల్లన్
జేకూర్చెదాసద్విజ • సేవకై యి
ట్లేకాదాకోసత్తరు • లీడ్యుతాటల్.

౧౦౭

మందాకాంతము.

ఎందున్ బాండవనరమకు రా • ణించులేగుబ్బ చన్దో
యందంబున్ చాలి కుచఫలమి • ట్లాటచే జమ్ము తస్వీ

చెందున్ గీర్తిన్ ఘనతరులకున్ ♦ జేతికిన్ గాన్కలై పెం
 పొందన్ గల్గెన్ ఫలసమితిలో ♦ బూజ్యతాగౌరవంబున్. ౧౦౮

మత్తకోకిల.

మత్తకోకిలఁ జూడుమియెల ♦ మావిక్రొంజీవురొనుచున్
 గుత్తుకంగనఁజెక్కియల్లనఁ ♦ గూయుప్రేయసిపజ్జకున్
 హత్తిరెక్కలనాచ్చిబుజవ ♦ మాడినన్ గయికోదహఁ
 మత్తకాశినుతెందు భర్తల ♦ మన్ననన్ దలపోతురే. ౧౦౯

భ్రమరవిలసితము.

పూవున్ దేనెన్ ♦ బుటపుటనగుచున్
 తీవింగావుం ♦ డినగతిమొరయున్
 బ్రావీణ్యంబౌ ♦ భ్రమరవిలసితం
 బేవేళం దా ♦ హితముగ వెలయున్. ౧౧౦

కుసుమవిచిత్రము.

కులికెడుఁజాలన్ ♦ కుసుమవిచిత్రం
 బలరఁగఁజూడం ♦ బతి లలితంబై
 కలికిరొతావుల్ ♦ గడకొనమిగులన్
 జలరుహబాణో ♦ జ్వలరధమగుచున్. ౧౧౧

• మత్తకోకిరము.

అతివ కనుమచెపొన్నచెంగట ♦ హానుమిరెడుదాడి మీ
 లతిక వికసిత పుష్పగూఢ పి ♦ లానమై చెల్లిపెటలోఁ
 గుతుక మొసఁగెడు గబ్బిగుబ్బనఁ ♦ గుల్కుపండు నఖాహతిన్
 మత కరితనముతోడ నొత్తెడు ♦ మత్తకోకిర సువృత్తమున్. ౧౧౨

పాలాశదళము.

ఒదవిచిరుకరువలి న ♦ ముచితగతిఁడాయన్
 గడలి యభినయవిధము ♦ గను జలితమాచున్

మృదుల నటనము నలుపు • మెలఁగను పాలా

శదశ మిదివెలవెలఁది • సరసి ననువాండన్.

౧౧౩

చ. అనుచున్ జెప్పుచు నుర్వరాతనయతో • నానంద మొప్పారఁగా
జనలోకాగ్రణయల్లగుమ్మర వయ • స్వాపాలి కౌతూహలం
బానరన్ గుంపులుగట్టి పుష్పహరణో • ద్యోగంబునన్ జొచ్చి ర
వ్వని నాదంపతులాదరాంచిత మనో • వ్యాపారులై చూడఁగన్.

మ. కలికీ యల్లదె యందుకోగదవె యీ • కంకేళి పూఁగొమ్మనా
నెలమిన్ గై బయికెత్త నిక్కుచనుదో • యీక్షించి పూబుతి యం.
చలి. జంజమ్మనిచూచుకాగ్రమును డా • యన్ భీతయైచంగునన్
దొలఁగన్ దాటినఁ గేకిసల్ గొనుచు నిం • తుల్ నవ్వికొక్కుమ్మడిన్.

మ. అనుఁగున్ గ త్తియవేడగాఁ గురువకం • బందించఁ గేలెత్తి నం
దూన బయ్యంట యొకింత పిడి తొలఁగన్ • దోర్మూలకూలంకప
స్తనభారంబునకున్ వడంకి తరువున్ • సందింటగై కొన్నగ్గొ
న్ననలున్ బూవులు చిత్తవిత్తుగను దా • నన్ దోచెన్ బంబుగన్.

తే. కొమ్మయొక్కతె పాటలి • కొమ్మచివురు
జొంపమునఁ బూవుఁగోయఁ గే • త్జొనిష్ఠివేలి.
కొనయె మొగ్గని చిదుమబో • గనిన చెలియ
గమిగకాపిక నగియె న • క్కలికి యులుక.

౧౧౪

తే. జలుఁగు వెన్నెల మొలవగాఁ • జెలియ నవ్వ
మవ్వపుంబాన్నగున్నపై • మలసెననఁగ
ననఁగి పెనఁగెగ్గొవ్వికపూవు • లన్నగము న
గములుగావచ్చి నెచ్చెలుల్ • గనుఁగొనంగ.

౧౧౫

ద్వి ర ద గ తి ర గ డ .

1. కలికిరో చూడు చ • క్కని పొన్నగున్నలను
పొలుపుమీరెడునట్టి • పూఁగొమ్మ చెన్నులను

2. గిలుబాడు నెలదేటి • క్రేవనాక సమదాళి
మెలగెడుగనుంగొనుము • మిక్కుటంబగుబాళి
3. కన్నెవిరజాజులను • గ్రమ్మకొవ్విరితావి
మిన్నులను ముట్టితగు • మిక్కుటంబగుకీవి
4. చెలియ యీ యెలమావి • చెంతమల్లియ తీవె
చెలువు చెంగటియన్న • చెన్నుఁ దెల్పెడు సూవె
5. తలిరువేళ్లుఁ గడల్చి • తన్ని యీ వకుళంబు
పిలుచుచున్నది నిన్ను • వెడలుమటనైశంబు
6. తన్నితి వశోకమును • తరుశి నీకోపంబు
వన్నెఁదెచ్చెఁగదేప్ర • వాళ పుష్పచయంబు.
7. కన్నెత్తి చూడవే • కలికి యీ తిలకంబుఁ
గన్నపుష్పసన్పద్ది. • కల్యాణ ఫలకంబు
8. విరులుఁజిదామగఁ గంటి • వేనభోల్లసనంబు
తరుగ నీయదు నవో • త్కలికా విలాసంబు.
9. తలిరు గుత్తులచెంతఁ • దగునీకరాంగుళులు
కలికి కోయిలపిండు • గని మ్రొంగుఁ గ్రుక్కిళులు.
10. విరజాజి పూఁబూదలు • వెలయు నీతుమ్మెదలు
విరిదేనెలానికా • వించు నబ్రపు రొదలు
11. గోరంటచివురు మి • క్కుటపురోరువారంబు,
గోరంటఁదివురునె • క్కువరాగరుచిరంబు
12. పొగడపై నుమిసితివి • పొలతి క్రొవ్విరి చాలు
పొగడఁదగి మిక్కుటపు • పొల్పునొందెడు మేలు
13. చెలి నీదుపలుకు మ • చ్చిక సింధువారంబు
దెలిపెడు బ్రవాళిరుచి • దృఢరాగ భారంబు

14. పడతిరో యీబిల్వ • ఫలములఁ గనుంగొనఁగఁ
దడఁబడెడు తావక • స్తనభరముతోఁ బెనఁగఁ

15. జెలిదొండపండనుచుఁ • జేరె నీ కమ్మోవి
చిలుక చక్కెరపల్కు • చేబ్రోపు మీఁదవి.

౧౧౯

తే. అనుచునిట్లు సుమాపచ • యంబునాచ
రించి జానకి చెలికత్తె • లేగుదేర
సంతవారలతోఁగూడ • సంబుకేళిఁ
గోరికాసారతీరంబు • సేరుటయును.

౧౨౦

సీ. దళితారవింద వ • దనబింబయును లస
చ్చైవాలవేణిసం • భావితయును
వలమానశఫరికా • విలసితాలోకయు
సురుచిరకంబుకం • ధరమహితయుఁ
బరిచితచక్రపీ • వర పయోధరయును
హల్లకదళకోమ • లాధరయును
లాలితనవ్యమృ • కాళబాహయు చంచ
దావర్తపటునాభి • కావివరయు

గీ. కలితసుతరంగవళియు సై • కత నితంబ
బింబయునునౌసరోలక్ష్మి • విచలదళి క
దంబ దృష్ణాలికల నొయా • రంబు మెరయ
నమ్మగీలోచనలకుఁ బ్రి • యంబు నెరపె.

౧౨౧

మ. కలహంసార్భటి మేలురాకడిగి వే • డ్కన్ జక్రవాకచ్ఛదా
నిలచంచద్దళితాబ్జకోశపటలో • స్మీలత్పరాగాంక సం
కులవోలంబ కదంబకై తవమునన్ • గ్రొమ్మించుకస్తూరికా
గుళికల్ కానుకవెట్టిస్వాగతమొడం • గూర్చెన్ కొలన్ వారికిన్.

జలక్రీడాభివర్ణనము.

తే. అష్టాశిందీనరాక్షు ల • య్యనని తనయ
మెచ్చవలిపెంపుపావడల్ • మేనఁదాల్చి
కొలనుసాచ్చిహాళాహళి • గులుకవారి
కేళిఁదేలిరిసంతోష • లీలమెరయ.

౧౨౩

చ. వెలకిలనీదునొక్కయర • విందవిశోచనసిబ్బెపుబ్బు గు
బ్బలు తెలిదమ్మి మొగ్గలని • పైకొని జక్కవ గిబ్బముక్కునన్
గిలుబఁగఁ ద్రుల్లిపట్టుకొనఁ • గేలుఁదెమల్చినఁ దమ్మిపూవటం
చలమఁగఁజూచితోడిచెలు • లబ్రముతోఁ గని నవ్విరిందరున్.

చ. లలనలుతమ్మిపూగుబురు • లన్ జెరలాదుచుఁగేలుసాపఁగా
నలగునఁబూల్చుతూడనుచు • సంచగ్రసిచఁగఁదారసిచియా
చెలిగ్రహియింపఁగ్రేంకృతులు • సేయఁగ్రగేవలనరైతి లో
సలమినభీతిఁగూయుకల • హంసలుఁజోపిరి చేడెలందరున్. ౧౨౪

తే. తరుణియొక్కర్తుపొందమ్మి • దళముతెచ్చి
సరవి నవతంసకంబుగా • సంఘటించి
లేతజాబిల్లిరేకఁదా • ల్చిన యివంపు
గట్టుకూతురవైతిని • క్కముగననియె.

౧౨౬

చ. అలరుమృణాళనాళముఖ • నల్లెగ నల్లనినాచుఁగూర్చి యా
విలుసుదఁ దెల్లదమ్మి సర • విన్ సవరించిదె కాచుకొమ్మిఁకన్
వలపులరేని క్రొమ్ములికి • వచ్చెడునంచని యెచ్చరించు ను
గ్గలిపయిఁ దోడినెచ్చెలులు • గ్రక్కునవై చిరి తమ్మిపూవులన్.

కం. యెలులిట్లు జలవిహారము
సలుపఁగఁగొతుకముమెరయ • జనకతనయయున్
గొలనికీఁ డిగ శ్రీరామాం
గుళిపల్లవమొకఁటియూతఁ • గొనియాతనితోన్.

౧౨౮

కం. నీతారాములుకొలనీ

రీతిబ్రవేశింపఁ జంచ • రీక ధ్వనిచేఁ
బ్రీతిఁగుశలమడిగె సరసు

• లై తగువారి తెరఁగిట్టి • దాఁగదలందున్.

౧౭౯

శా. కంటేయల్లదె మచ్చకంటియచటన్ • గంజాతకోశంబుపైఁ
గంటిన్ దుంటరిచక్రవాకముముకున్ • గాట్లంబచారించ నొ
క్కంటన్ దోచెడు పల్లవుండు తమివాం • గన్ గొఁగిటన్ దార్చి వా
ల్గంటిన్ గుత్తపుగుబ్బపై నఖమురే • ఖల్ నిల్చినట్లైతగన్. ౧౩౦

మ. రమణీలోకశిఖామణీ! కనుమదే • రాయంచ చంచూపుటా
గ్రమునన్ బాలమృణాళ నాళమిరవా • రందెచ్చి గాటపు నె
య్యమునన్ హంసికినియ్యమార్గొగముఁ జేయన్ రెక్కపైదార్చితి
య్యముగావించెడుఁ గామినీజితుల చ • ర్యల్ చూడనట్లైగదా. ౧౩౧

చ. అతివరొచూడుమీ వికసి • తాంబుజపండమునందు నాగళ
స్థితివిహరించునీముగుద • చేడియముద్దుమొగంబునై రసం
గతివిడనాడితమ్ములకు • గాదిలియైకొలిపించుకొంచు స
మ్మతిగను జంద్రమండలము • మాడ్కిఁదలంపున కామలిచెడున్.

ఉ. ఓలలుపాడుచున్ సలిల • మొయ్యనఁజల్లుచుఁ జెల్మిక త్తియల్
లీలఁజెలంగుచోఁ గనబ • డెగలశాంబుధిపెందెరన్ దెరన్
హళిమెయిన్ బయల్పెడలి • యచ్చరలిచ్చఁదలిర్పఁగొల్వఁగా
గ్రాలెడుకల్మిత్తొయ్యలి తె • రంగునఁగానఁగనొదువీవిటన్. ౧౩౩

ఇందుకరానుషక్తివిక • సించిన శేకులు ప్రొద్దుతాకునన్
గుదిమొగుడ్పఁ జొచ్చినఁ జొ • కారపుతేనియద్రావఁజొచ్చునిం
దిందిరపాళివేబయలు • దేరఁబరాగమువీపు పచ్చనం
దొందిన గ్రొత్తచందమగు • నుత్పలమాలికఁగంటివేచెలీ. ౧౩౪

౧౦౦ శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

వ. అని చెప్పుచు సలిలకేళీపలాసం బంగీకరించి. ౧౩౫

చ. హాళహళిరామచంద్రుడు శ • యంబులనంబువుఁ జిమ్మనేకరం
బులునలిముత్తైపుఁ దెరల • పోలికజానకి కప్పుఁగొప్పుసై
నిలిచితొరంగుటాప్పిఁగమ • నీయగతిఁ బలుకారుమబ్బుసోఁ
గలఁబడిజారునూత్నకర • కానికరంబురుటంబుదెల్పుచున్. ౧౩౬

కం. రామునిప్రక్కలఁ గొందరు
కోమలి జనకసుతప్రక్కఁ • గొందరునైయా
రామామణులు తటాకాం
భోమధ్యమునందు జల్లు • పోరాడినొగిన్. ౧౩౭

శా. ఓలొలంచని యొక్కనీలకచ నీ • రువ్వెత్తగాఁజల్లుఁగా
నాలోలాఁబకయోర్తునీరముల నొ • య్యగ్రుంకి వేయిఁదియా
నాకాననకేలునట్టికొన నా • నమాస్యయైమున్గి వా
చాలేందిందిర పద్మపండమున దో • సన్ నవ్విరయ్యందరున్.

చ. చెలియలుపద్మనాళములు • చిమ్మనగ్రోవులుచేసినిరముల్
దులదులఁజమ్మియొండొరుల • తోడుతఁ బన్నిదమాడి తమ్మిపూ
వులు వెసఁగోయఁబోయె మధు • వుల్లొను తుమ్మెదబారురేగిమో
ములపయి మూగినన్ బెదరి • భూపతిచాటునఁ జేరిరందరున్.

చ. అవనితనూజకేలధవ • శాంబుజమున్ గొనితెచ్చి తద్దళ
ప్రవితతివేయియున్ రఘు నృ • పాలవరిష్ఠుని మేననద్దియా
నవువసుధామహేంద్రుఁడను • నాఖ్యకుదీటుగ వేయికన్ను లి
ట్లువెలసెనంచు నవ్వ నతఁ • డున్ నగికాఁగిఁటఁదా ర్చెమెచ్చునన్.

చ. జలకములాడి యూడిగఁపు • చానలు తోనరుదేఁగొలంకు జై
త్వలలితదుల్ వెలార్చి సర • విన్ జలువల్ ధరియించి పూవుట
త్తులుసిగఁదార్చి రాముఁడును • దోయ్యలియున్ శశికాంతవేదిపైఁ
గొలువయి రజ్జహోచనలు • గొల్వఁగ లేనలిగాలివీనఁగన్. ౧౪౧

తే. ఒకశనై ర్యానబాగము • లొనగుచుండ
నొక్కయ్యచ్చెన్నితంబు సాం • పొప్పవినర
నొక్కకించిద్విలగ్న యిం • పొనరబాడ
• నవనిజారాఘవులుకొలు • వైరివేడ్క.

౧౮౨

సూర్యాస్తమయ చంద్రోదయాద్యభివర్ణనము.

కం. పురుహూతునిసతికాన్కగ
వరుణానికి బంపుమణి సు • వర్ణోజ్వలమా
హరివాణమనఁబ్రతీచికి
నరిగె సవితృమండలము న • మంచితలీలన్.

౧౮౩

కం. అపరాంబురాశి నీటను
దపనరధాశ్వములుబింబి • తస్వాకృతుల
న్యపరామర్శం దుమికెడు
నెపమున రవిమండలమ్ము • నీరధిగ్గుంకెన్.

౧౮౪

మ. సురనాథుండపరాభిమగ్నదితిభూ • స్తామంబుమర్దింపఁగాఁ
బరగంజేయు శతఘ్నికాదహన గ • ర్భస్ఫారగోళంబనన్
జరమాద్ధింబడె భానుమగడలము త • జ్వాలాకదంబంబనన్
గరమొప్పారెను సాంధ్యరాగముజపా • కంకేళికాశోణమై. ౧౮౫

చ. అలసి పతంగనామధరుఁ • డబ్ధిబుడగని బంధుబుద్ధిచే
గులమున కెల్లనయ్యడరు • కూయిడునో యనఁగాఁబతంగముల్
గలకలఁగూయుచున్ బరవఁ • గాఁదొడగన్ దివినంతబీతిలో
నలమినడాగుమాడ్కిఁగల • యన్జొరఁబారెఁగులాయసంతతిన్

ఉ. దాసినరాజురాక విను • టన్ గడువేడుకతోఁ దమస్వినీ
వాసకసజ్జికామణి న • వంబగు నల్లని పట్టుచీరకై
సేసినమాడ్కిమూసికొనెఁ • జీకటులంతట మల్లెమొగ్గలన్
పాసిగఁగొప్పునన్ దురుము • వై ఖరీజుక్కలుదోచెనెల్లెడన్. ౧౮౬

కం. కువలయహితప్రచారుం

డవు రాజరుదేరఁగొలువు • నవసరమునకున్

ధవళాంబరమునఁ దగ నె

త్తుఁపితానమనంగఁ దెలివి • దోచెన్ బ్రాచిన్.

౧౪౮

ఉ. సారశుభప్రవృత్తికి ని • శాసతివిష్ణుపదంబు తారకా

వారమనోజ్ఞకుందనుమ • నిర్గమునందగఁ బూజచేసి పెం

పారఁగ నెత్తుకప్పురఁ పు • టారతిపల్లెరమోయనంగ జం

భారి దిశాగ్రమందొదవె • నైందవమండలమబ్బురంబుగన్. ౧౪౯

శ. సమయశివద్విజోత్తముఁడు • సమ్మతిఁ బ్రాగ్గిరిహస్తపీఠమం

దమరిచి సోమనామక మ • హస్పతికాంచితలింగమందు క్షీ

ర మయమహాభిషేకము క • రంబొనరింప జగత్కరండ మం

దమరు పయఃప్రపూరమన • నచ్చపువెన్నెలలప్పుపైకొనెన్. ౧౫౦

చ. పరఁగె జగంబునిండుకొని • పాల్కడలింబలె చంద్రికాచ్ఛటల్

తిరమయియందుగల్గు తెలి • దీవియనం దనరాకె నిండుచం

దురుఁడుతదంతరంబునఁ గ • నుంగొనఁగాఁదగె నింద్రసీలసుం

దరరుచిమత్కలంకము జ • నార్దనుఁడోయన నబ్బురంబుగన్.

చ. పెగఁగొనునగ్గఁపుఁదమి • పెంటినిజంటకుఁదీసి రెక్కదా

ర్పనసవరించిచట్టుపలు • ముక్కునఁ జిక్కులుఁ దీర్చి మేనుమే

నెనయఁగఁగు స్తరించి విక్త • సింఛిన కల్వతెల్లెజకోర మొ

య్యననవచంద్రికాసుధప్రి • యంబునగ్రేయసికిచ్చితఁగొనున్.

ఉ. బంతులుదీరి చెంగలువ • పల్లెరముల్ నెరయంగఁ జంద్రికా

కాంతకరంభమిందుఁ డనఁ • గాఁ దగు నెయ్యపుబానసీఁడిడన్

వంతలుదీరఁగాఁ గొలము • వారలతోడఁ జకోర వారమ

త్యంత ముదంబునిన్వటిల • నామెతల్ గొనిమెచ్చె నయ్యెడన్.

మ. అపుడా రామనరేంద్ర చంద్రముఁడు నె • య్యంబాప్తుఁగా జానకీ

చపలాక్షీ మణితోడ నయ్యెడ నుదం • చచ్చంద్రికాశోభకున్

- విపులామోదముమీర నూడిగఁపు క • స్నెల్లొల్వ విచ్చేసె న
చ్చుఁపుఁగొమ్మానికపుంజకచ్చకలు మిం • చక్షజాళువామేడకున్.
- చ. వెలఁదిపసిండియుప్పరిగె • వెన్నెలబైట రఘూత్తముండుఁ దా
వెలఁదుక'పాత్తునం గరము • వేడుకమీరఁగనారగించె మే
ల్వలపులుగ్రమ్మగాఁ బొగిచి • వండినకూరలు చారులూనుఁగా
యలు కలమాన్నమున్ బెరుగు • నావవడల్ వడియంబులాదిగన్.
- చ. కపురఁపువీడెముల్గొని జ • గాజిగి కుందనపున్ నకాషు ని
ద్దఁపుబవడంబుకోళ్ల జటి • తారు బుటాసరి పట్టెమంచమం
దుపచితి పుష్పతల్పమున • నుగ్మలి నీతయు రాముఁడున్ మనో
జ పరమరాజ్యభోగము లె • సంగఁ బసన్ గని కూర్కిరింపుగన్.
- ఉ. పాయక మున్ స్వరోద్ధమము • పాణినిమాయెడ నేర్వలేదె యా
మ్నాయచయప్రపాతకులు • మాపలుకుంబడి వెంబడిన్ స్వర
చ్చాయలునేర్చి కొండనుచుఁ • జాతెమనోయిటునాఁగఁగొక్కరో
కోయని యిండ్లపైకెగసి • కూయఁగఁజొచ్చెబదాయుధావళుల్.
- చ. గరిమనుజక్రరక్షణకుఁ • గా నిను రాకనుదెల్పువేత్రహ
స్తురజతవేత్రదండమనఁ • దోచెనుబ్రాక్తటిఁదెల్వికన్నడన్
సరభసప్తతిమైబరచు • సప్తతురంగఖురావఘాతప్రా
గ్గిరితటగైరికోద్యమము • కెంపనఁగానరుణోదయంబటన్. ౧౮౪
- ఉ. ఒక్కటియొక్కఁటై రవిమ • యూఖిములయ్యుదయాచలాగ్రమం
దెక్కఁగవాని నన్నిటి గ • ణింపఁగఁబూనిన యట్లు దమ్మపూ
రెక్కఁలునొక్కటొక్కటిగ • రేకిడుచున్ వికసింపఁజొచ్చెలోఁ
జక్కినచంచరీకములు • చెచ్చెరఁబై కరుదెంచిమోయఁగన్ ౧౮౫
- మ. వికసత్సాగ్నిగ్ధరిదంగనాముఖతటీ • విద్యోతకాశ్మీరచి
త్రకమైచారుజపాప్రసూనరుచిసాం • ద్రంబై వెసన్ దోచెఁ బూ
ర్వకకుచ్చెలశిఖాఖనీసముదిత • ప్రద్యోతమానాబజా
గకరత్నంబనభానుమగడలముతం • గత్కాంతిసంపాదియై. ౧౮౬

వ. అప్పుడు శ్రీరామచంద్రుండు వేల్పుని యుచితగతిం బ్రవర్తించె ననుటయు.

కా. జూటాలంకృత చంద్రమశ్శకల ని • ప్త్యూతామృతావీత వీ
తాటంకీకృతభక్త భక్తకణ లీ • లాకృష్టకాకోల కో
లాటేష్వర్ధసమర్ధపార్థసమర • వ్యాపార పారమ్యపా
చాట్రశుత్యవబుద్ధసిద్ధవిపుల • స్వాతంత్ర్యవిభ్రాజితా. ౧౬౨

కం. మనసిజహర హరకరుణా

ఘనవైభవ భవ జగత్ప్ర • కాండాద్భుత ప
ద్వనజాత జాతనిగమా •
ధ్వనీనమహిమాభిరామ • దైవలలామా.

భుజంగప్రయాతము.

మహాదేవభక్తాభి • మానస్వభావా
మహీభృతుక్రమాశీ ప • మగ్రానుభావా
మహానాథకోట్యాభ • మాన్యప్రభావా
మహీయానుకంపా వి • మర్శాధ్యభావా.

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవిందసపర్యామరంద తుండిలమనోమిళిందపవన
నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానంద
తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకరుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన
సూత్ర విశ్వామిత్రగోత్రపవిత్ర నందగిరివంశశరనిధి రాకాకు.
ముదమిత్ర వేంకటనృసింహరాయపుత్ర శేషమాంబాగర్భ
శుక్తిముక్తాఫ్లలాయమాన నిరుపమాన భాగధేయ
సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పరాయ
నామధేయవిరచితంబగు వాల్మీకీయ శ్రీమద్రా
మానుజాయనామ్యో త్తర కాండమునఁ
జతుర్థాశ్వాసము.

ఓరి.

శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మచేనమః

శ్రీ మద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము

—o—o—o—

పంచమాశ్వాసము.

వామాంకపీఠ సంశ్రయ

హైమవతీనర్మవాక్రప్త • హర్షితచిత్తా

రామకదంబితభునన

క్షేమకృపా కల్పకోశ • శ్రీయమరేశా.

౧

వ. అవధరింపుము వెండియు భరద్వాజునకు వాల్మీకియిట్లనియె. ౨

తే. రాముడీచందమును మహా • రాజ్యసంప్ర

తిష్ఠితుండయు గురువు వ • శిష్టునాజ్ఞ

నవనిప్రజలను తనప్రజ • లట్లునోచు

చుండి సుఖముండెనంతట • నొక్కన్మాడు.

3

వ. కాకుత్స్థకులాభరణుండగు శ్రీరామభూరమణుండహర్షుభోచిత క్రి
యాకలాపంబులు నిర్వర్తించి భూదేవతలకు నమస్కరించి తదాశ్వీ
ర్వచన పూజాక్షతంబులు శిరంబునధరించి రాజోచితనై పథ్యంబంగీ
కరించి కక్ష్యాంతరంబులు గడచి వలుదమగ రాతి పలకలంగూర్చిన
యపరంజిగోడలును, నీలంపుడూలంబులును, బవడంపుఁ గంబంబులు
ను, బచ్చలతోరణంబులుంబిల్లికనుమానికంపుటరుంగులును, దమ్మి
కెంపుటోడు బిల్లలును గలిగి పలువిధంబులగు నొప్పిదంబులకుం

గుప్పయై, యప్పురందరు సుధర్మకంటె దర్శనీయంబగు సభాభవ
 సంఘః బ్రవేశించి, యచటఁ గనత్కనక రత్నవిభాసమానంబగు సిం
 హాససంఘన నాసీనుండై పూర్వశైలశిఖరంబధిరోహించిన మా
 ర్తాండు ననుకరించుచు నఖండతేజో విరాజమానుండైన య
 వసరంబున, ఖండేందుమండలంబుల డంబువిడంబించు నవికపలకంబు
 లందులకించుగంబు రాగీరు నామంబుల గుబాళించు నెత్తావుల
 పెల్లున నుల్లసిల్లు ధమ్మిల్ల మల్లికామతల్లికల పరిమళలహరులంబెరసి
 చేయీతలీదు సమదేందిందిర వారంబుల యాంకారరవంబులకులికి
 సలీడ వేల్గత్కనక పంజరాంతరస్థిత శారికా సముదయంబు
 కలకలంబులుకు పలుకులకుఁ జెలికారంబు నెరపు గంకణక్రేంకా
 రంబులలర నలరుఁ బోండ్లుకొందరు వింజూమరలు విసర, సరస
 వచో విసరశర్కరాప్రసరగ్రసన వ్యసన సమాటీక శౌక కలాప చం
 చూసమంచిత దాడి మీ కుసుమ గుచ్ఛచ్ఛ విసచ్ఛాతరుచి బం
 ధురాధరబింబ విడంబలగు మగువ లూడి గంబులకు రత్న పాదుకాపీ
 టికా కరండముకుర కలాచికావ్య జనాతపత్రప్రముఖ రాజలాం
 ఛనంబులుధరించి కొలువఁగలువపూవన్నియ శిరోవేష్టనంబులును,
 సర్వాంగీణంబులగు కంచుకంబులును ధరించి వినయ వినమితోత్త
 మాంగులై పార్శ్వంబుల సుమంత్రాది మంత్రులజ్ఞాపరతంత్రు
 లై నిలువఁ, గొలువెల్ల వెలిగింపఁదగుఁ బగటివత్తుల చందంబు
 నందంపుసూపు మాణిక్యమకుటంబులందాల్చి యెడ నెడ సామం
 త సంతానంబుచిత స్థితిసేవింప, నిలింప గురుగౌరవాధిఃకరణ పరిణ
 తధిషణాదర్పణ ప్రతిఫలితకాణాద పాణినీయః గౌతమ కాపిల జై
 మినీయ, నైయాసిక, దర్శనస్పర్శన శిక్షాకల్ప నిరుక్త చ్ఛందో
 వ్యాకరణ జ్యోతిషాఖ్యషడంగ సంగతర్గ్యజుస్సామాధర్వణ శ్రుతి
 చతుష్క సముత్కర్షితమను దక్షశంఖ లిఖిత గౌతమ శాతాత

పాంగిరో బుధౌ శన సపరాశర వ్యాస యాజ్ఞవల్క్య ప్రముఖ
 నిఖిల ధర్మశాస్త్ర సంసూత్రిత చతుర్దశ విద్యానవద్య వైశద్య స
 ముద్యోతమాన వాదోప వాదరిగంసులగు విద్వాంసులును, జతు.
 ద్ముఖవదన శృంగాటక నానర్త్యమాన భాషావఘాచరణ నూపు.
 ర ఝాశంఝుభీ మంజులతాభివ్యంజిత వచఃప్రచారసంచారితార
 భట్భారతీ సాత్వతీ కైశికీన్మత్తి సముపాత వైదగ్భి గౌడీపాంచా
 లికాకీతి సముపనీతమాఘర్య సౌకుమార్య గాంభీర్య ప్రసాదా
 జఃకాంతిప్రముఖ గుణపరిగణితోపమోత్పేక్షోల్లేఖ సమాసోక్తి
 కాన్యలింగాద్యలంకార సంకలిత వాచ్యలక్ష్యస్యంగ్య శబ్దసముప
 వేశనానుప్రాణితధ్వని చమత్కార ధోరణీ నిరూపిత నానావిధ
 ప్రబంధరచనానుబంధ విభవులగు మహాకవులును, నానావిఘోదా
 హరణ చక్రవాళసింహావలోక బిరుదపద్యగద్య ప్రబంధముఖ ర
 వాగ్ధట్టులగు భట్టులును, జగత్ గాత్రవిభేదసంపాదిత శుద్ధప్రతి మధ్య
 మ పడ్రబ్ధగాంధారమధ్యమ పంచమదైవత నిషాద సత్తస్వరని
 రూపిత వాది సంవాది వివాది తాయి గమక మూర్ఛన కంపన
 గ్రామతానమాన సంధాని తద్విసప్తతిమేళక ర్తృజన్యజనక స్త్రీ
 పురుష రాగసముచితాలాప కలాప విలాసాపాదిత శ్రవ
 ణానందదాయకులగు గాయకులును, పరిచితా క్రూరవికారా
 కార చేష్టాప్రకారసందర్భక ప్రకల్పిత మనోవి కా సకులగు
 బరిహాసకులును, సతత శ్రోతృ పరమాద్భుతాపాదక భార
 తాదిమహేతిహాస విన్యాసకులగు నైతిహాసకులును, బ్రా
 హ్మపాద్మబ్రహ్మాండ మార్కండేయాగ్నేయ లైంగస్తాంధవామన
 వాయు కూర్మ మాత్స్య భాగవత వైష్ణవ భవిష్యోత్తర గారుడ.
 ప్రముఖనిఖిల మహాపురాణోప పురాణగాధావధానమేధాధురీణు.

లగు పౌరాణికులును, బలసి తత్త్వప్రకార సేవాసరవిధాయకులై
 సేవింప, వాంఛిక, నైజివిక, మార్దంగిక, మారజిక, నర్తక, వా
 చక. నైతాళికాదులగు డ్బిదిరెండు వినియోగంబులవారును,
 నుచితగతి నవసరంబెరింగి యొలగింప, గురుబుధకవి విహారభాను,
 రంబును, సదానక్షత్రబంధురంబునై సభోమండలంబు చందం
 బున, బహువిధవిబుధ నునాశీరముఖ్యసంకలితంబై త్రిదివంబు సవ
 తున, ససంతభోగి సంకులంబై భోగవతీపురంబు తెరంగున, కమ
 లానుమోద నిరంతరరాజహంసాభిరామంబై మానస సరోవరంబు.
 కరణి, పురుషోత్తమాశ్రయంబై క్షీరవారాసిమీసరంబున భాను
 రంబై, పుణ్యజనాభిరామంబుగాకుండియుఁ బుణ్యజనాభిరామంబై
 సమాశ్రితవిభీషణంబుగాకుండియు సమాశ్రితవిభీషణంబై సుల
 త్కణాబయ్యును సులత్కణంబై గోపాయిత సుమంత్రంబయ్యు
 ను గోపాయిత సుమంత్రంబై విలసిల్లు పేరోలగంబున నిఖిలవిబుధ
 సేవ్యమానుండగు సంక్రందను చందంబుననున్న సమయంబున.ర.

శ్రీ రామచంద్రుని మునులు దర్శించుట.

నీ. కాళికావక్రీత • కణ్వనైభ్యచ్యవ

నాదుతౌ పూర్వది • గంతగతులు

నరిముచాగస్త్యస్య • స్త్యాతేయనముచాదు

లై నదక్షిణహరి • దంతగతులు

రాద్రాశ్వకామధూ • మ్రుప్రముఖులుగాఁగ

పరుణదిశాగ్రసం • వాసగతులు

కస్యపాత్రివసిష్ట • గాలవరోమశ

ముఖ్యులుత్తరకకు • మూలగతులు

గీ. గలసిశిష్యప్రశిష్య సం • ఘములు గొలువ

దీప్తపానకనూర్తాండ • తేజులైన

యద్భుతతప్తప్రథావధు ♦ ర్యాచుభావు
లఖిలబ్రహ్మోస త్తము ♦ లరుగుఁదెంచి.

గీ

మ. ఫలమూలానిశుభార్థనస్తుకరులై ♦ ప్రాగ్యత్రయీసూక్త సం
కలితాశీర్వచనప్రపూర్వకముగా ♦ హ్లాభర్తదర్శించి యు
జ్వలతత్కల్పితచారుకాంచనమసహా ♦ చైచ్చరాసనాసీనులై
యెలమిక్ దద్రచితార్హణప్రకర సం ♦ హృష్టాంతరంగాభ్యులై. ౬

వ. ఉన్నంత.

?

కం. సీతాభర్త కళత్ర

భ్రాతృనుహమాత్యపార ♦ బాంధవమిత్ర
స్వీతుఁడయివారలకుసవి
నీతిబ్రహ్మమంబుసలిపి ♦ నిలిచిన యంతః.

౫

ము ను లు రా వ ణ వ థ బ్ర శం సిం చు ట.

చ. కలశభనాదితాపస ని ♦ కాయముపుష్కలవాగ్విశేషసం
కలితముగారఘాత్తము జ ♦ గద్ధితచర్యలనెల్లనయ్యెడన్
దలఁచిప్రశంసితంబుల నొ ♦ నర్చుచు సాదరసంప్రమోద ని
ర్మలతరచి త్తవృత్తులల ♦ రన్ బ్రయిసూరగఁబల్కిరిగన్.

౯

ఉ. భాగ్యముఁగాదె రామ సర ♦ పాట లలామ ! సరోపవిభ్రమ
గ్ధృగ్యమితామరేంద్రముఖ ♦ దిక్సృతీసంచయుఁడున్ జగత్త్రయీ
భోగ్యభయోపపాది పరి ♦ పూర్ణపరాక్రముఁడైనరావణున్
మృగ్యతరస్వరూపుని స ♦ మీకమునన్ బాసరించితొక్కటన్.

తే. రావణుని సర్వలోక వి ♦ ద్రావణుని న
పుత్రమిత్ర బాంధవముగఁ ♦ బోరఁడునిమి
జగము నిష్కంఠకంబుగ ♦ సలిపితొర
నీవుసామాన్యనరుఁడవే ♦ నృపలలామ.

౧౯౦

తే. హృదయశూలంబునుమ్మువాఁ ♦ డెల్లలోక
ములకు నిజముగ దశరథ ♦ భూపతనయ
వానివధియించుక తన భు ♦ వసములెల్లఁ
గనఁబునర్జన్మమె త్తిన ♦ కరణియయ్యె.

౧౭

ఉ. ఆతనిపుత్రుఁడొద్రుని మ ♦ హాహవరంగమునందుఁబట్టి య
జ్ఞాతభవుండుప్రార్థనము ♦ సల్పఁగబంధవిముక్తుఁజేసి ప్ర
ఖ్యాతిగ నింద్రజిత్తుఁడను ♦ నాఖ్యవహించెఁగదయ్య యాజగ
ద్భీతికరున్ వధించుట న ♦ పేతవిపత్కములయ్యెలోకముల్. ౧౮

ఉ. తాతవరంబటంచువిత ♦ తంబగునిద్దురఁజేయలోక సం
ఘాతములిట్టులై నమనెఁ ♦ గాక నిజంబుగఁ గుంభకర్ణు ను
ద్యోతిత దుష్ప్రిచారమున ♦ కోపునె రామ నృపాలయాజ్ఞలో
నాతనిఁ గీటడంచితి భ ♦ యంబులుదీరి నుఖించులోకముల్. ౧౯

కం. పదిదిక్కుల దమియించున్

బదిమొగములచేతనధిక ♦ బలుఁడాతనికిన్
బెదరిగడగడవడంకున్

బదునాల్లుజగంబులెపుడుఁ ♦ బాధివతిలకా.

౧౯

శా. భూవిక్షేప విలాసమ్మాతన పరా ♦ భూతాత్ములై నిచ్చలున్
దేవేంద్రాదులు వేపమానతనులై ♦ దీనాననశ్రీకులై
సేవల్ సేయుచునుందురాతనికిఁకన్ ♦ జెప్పంగనొండెద్ది య
ద్దేవద్యేషి హతుండుగాన నుఖులై ♦ దీవింతు నిన్నాసురల్.

చ. వినుము విధాతమున్ భువన ♦ విప్లవకారణుడైన యిమ్మహా
దనుజవధార్థియై నిను గ ♦ దాధరుమాధపుఁ బుండరీక లో
చనుని సభ క్తిఁబ్రార్థనము ♦ సల్పనయోధ్యరఘూత్తమాన్వయం
బుననిటుగల్గితౌపరమ ♦ పూరుషునంశముఁబూనిసత్కృపన్. ౨౦

శా. సాక్షాద్విష్ణుఁడవీవు నీతకమలా • సాధ్వీపతంసంబుప్ర
త్యక్షంబై జగదాది దంపతులు మీ • రాత్తానిర్వాపణ
స్వక్షేమప్రతమూనియుండుటది దృ • ట్తాసక్తినస్మానృశుల్
వీక్షింపఁజనుదెంచి ధన్యులగుచున్ • వెల్గొందుచుండీశ్వరా.

శా. యుష్మత్సత్కరుణాసుధారస సున • త్తోద్రేకముగ్రాసుర
గ్రీహ్యేత్యేక మడంప లోకముభయ • క్లేశాంకితాతంకపం
కోష్మావేశమువాసిస్వస్థముగఁబెం • పొందంగవై తానకా
ర్చిష్మచ్ఛోభనతాపసాశ్రమములన్ • వృద్ధింగ నెఁధర్మముల్.

కం. నిర్విఘ్నములుగ నీదయ
పర్వితపశ్చర్యలాగి స • ఫలములుగా మా
కుర్వీ వల్లభ సుఖముగ
సర్వార్థములొందిమనికి • సమకౌ నెదిరన్మె.

౨౦

కం. దుష్టాసురవరపీడా
నిష్టమునఁజిక్కుజగము • నెగులడఁగించన్
గష్టములుసైచెదా ను
తృప్త కృపా దృష్టి నీ ధ • రిత్తీసుతయున్

౨౧

ఉ. కుత్సితదైత్యపీడనల • కుంబుయిల్లోడకనొక్కభంగి త
న్మత్సరవృత్తికోర్చి యస • మంజసకష్టములన్ త్షణంబు సం
వత్సరకోటి కల్పముగ • బల్విడిద్రోచెఁగదయ్య నీత తా
వత్సలయై జగంబుల వి • పత్తులు మాన్ప నుతింపఁజెల్లదే. ౨౨

తే. ఇమ్మహాదేవిజగముద్ధ • రింపనెంచి
యనుభవించిన కష్టంబు • లకటచెప్పఁ
దరమె యిటువంటి యద్భుత • కరుణయెచటఁ
గంటిమే లోకములతల్లి • గాదెయ్యమె.

౨౩

ఆ. సీతవిశ్వమాత • స్థిరకరుణోపేత
ప్రబలనెగులుదీర్ప • భారమైన
కష్టములుసహించె • గామాతృవాత్సల్య
మిట్టిదగుటతెలిసె • యినకులేంద్ర.

౨౪

సీ తా ప్ర త్యా ఖ్యా న ము.

మ. అనియమ్మానులు రామచంద్రుని బ్రశం • సాయతువై పల్మరున్
పినుతుల్ సల్పఁగనాఁకించివదనా • విఘ్నాతహానాంకురా
భినవశ్రీకమనీయభంగి దగ ను • ధ్వజపుత్రితావల్లకీ
స్వనమాధుర్యమృదూక్తి నిస్త్లినియె నో • జ్జడన్మునిశ్రేణితోన్.

చ. మునివరులార రానణుని • భోరవధించితివంచు రామచం
ద్రు నిటులమీరు మెచ్చుకొని • తోరముగా వినుతిచ్చు చందమె
ల్లను బరిహాసప్రాతమగు • లాగునఁదోచెను నిద్దశాస్యునిన్
దునుముటయెంతయెక్కుడని • తోచదునామదికెంతమాత్రమున్.

మ. దశవక్త్రుండగు నిమ్మహాదనుజుఁ డా • త్మప్రాథ దోర్వికమ
ప్రశమప్రాపితహాకపాలమహిమో • పన్యాసుఁడై నెక్కుడు
ర్దశలన్ గూరిచెలోకముల్ నిజమహా • దౌప్యంబునన్ జాలఁగ
ర్కశుఁడౌనైననుఁ దద్వధంబు నుతి పా • త్రంబంచునెంచన్ జుడి.

కం. సురవైరివధార్థము రఘు
వరునిన్ మీర్చిల్లుపొగడు • వాక్యములెల్లన్
బరిహాసప్రాయములై
కరమరుదుగఁదోచె ముని శి • ఖామణులారా.

౨౫

క౧. అనిభూనుత వచియించిన
వినిమునివరులెల్లఁ జాల • విస్మితులై యే
మనియొండొరు పదనంబులుఁ
గనుగొనుచున్ జిత్తుములను • గలఁకజనింపన్.

౨౬

తే. ఇదిరాంశంబుననుభూమి • యంచుగలిగె

రాముసాక్షాన్ముకుందు నా • శ్రయమునొందె

నిమ్మహదేవి యిట్టు ల • హేతుకముగ

• మనలవంచనలాడునే • యనుచుఁబలుక.

3౦

చ. అవనితనూజయప్పుడు కృ • తాంజలియై మునులార ! మిమ్ము నే

నవమతిసేయ నిప్పగిది • నాడితినంచుఁ దలంచఁబోకుఁ డా

వివరము నెల్లఁ దెల్లముగ • విన్నపమేనొనరింతు నీరఘు

ప్రవరుఁడు మీరు నాపయిఁ గృ • పామతి నానతియిత్తురేనియున్

తే. అన నగస్త్యాదిమునులు రా • మానుమతిని

గాంచి యని రత్నైరం గెరిం • గించుమనుచు

నవనితనయయు నతుల హ • ర్నాథ్యయగుచు

మృదుమధురవాక్యములనప్పు • డిట్లు చెప్పె.

3౧

సీ త. స హ స్ర కం త రా వ ణ ని వృ త్తాం త ము సె ప్ప ట.

కం. పతికిఁ బురోహితులకు ముని

తతికిఁ బ్రణమిల్లివినయ • తత్సరయై భూ

సుత తక్కుసభాసదులకుఁ

గృహోపచారయయి పూర్వ • వృత్తాంతంబున్.

3౩

వ. ఇవ్విధంబునంజెప్పు నుపక్రమించె. •

3౪

చ. మునివరులార ! పెండిలికిఁ • బూర్వమునేఁ బితృమందిరంబునన్

మనమలరంగనుండు నెడ • మానివరుం డతిథి త్వభాగియై

పనుపడవచ్చెనయ్యెడకు • బ్రాహ్మణుఁడొక్కఁడు వానిఁగాంచి మ

జనకుఁడు నర్హపూజనలు • నల్పు ముదంబున నాతఁడిట్లనెన్. 3౫

కం. భూతలనాయక వర్షా

చాతుర్మాస్యంబు నిచట • నలుపఁదలఁచితిన్

బ్రీతిమత్పరిచర్యా

ఖ్యాతిధ్యమునీవునడుప • నర్హుడవగుటన్.

౩౬

చ. అనవుడునట్లకాకయని • యమ్ముని నర్హతమప్రదేశమౌ.
దున విడియించి భూతి న • నుం బ్రయ పుత్రికఁబిల్చి చేటికా
జను నిచయంబుతోడ దుప • చారవిధానము నాచరింపఁగా
ననుమతిసేయసేనును బ్ర • యంబున నమ్ముని సేవసేయుదున్.

తే. అలఘుభక్తిరాత్రిం దివం • బులుసఖీ స
హస్రయుతముగఁ బరిచర్య • యాచరింపఁ
బ్రీతుడై యమ్మహాముని • చేతమలరఁ
జెప్పుననుదినమునుఁబుణ్య • చిత్రకథలు.

౩౭

తే. సకలతీర్థాభిగమనంబు • సలుపునపుడు
సచటనచ్చటఁదాఁజూచి • నట్టిచిత్ర
కథలును బురాణములు ధర్మ • గాధలాది
గాఁగఁజెప్పుచునుండు న • యోగిమాకు.

౩౮

వ. అట్లుండె.

౪౦

మ. ఒకనాడా మునిపుంగవుండు కృతనం • ధ్యోపాసనాద్యర్హ కృ
త్యకలాపుండయి తా సుఖాసనము నం • దాసీనుడై నెమ్మనం
బకలంకంబుగనుండ హర్షమున నీ • తా! యంచు నన్జేర వి
ల్చి కటాక్షించిప్రసన్నవాఙ్మౌఖరుడై • చెప్పెన్ మహాదంతమున్.

తే. జనకరాజన్యతనయ యా • శ్చర్యమొకటిఁ
గంకి నదిసీకు వినుపించఁ • గాఁ దలంపు
గలిగె మది సావధానంబు • గా నొనర్చి
వినుమనుచు నిట్లు చెప్పె నా • విప్రవరుడు.

౪౧

శా. ఓరాజీవ విశాలనేత్ర ! దధి మం • డో దన్వదంతంబునన్
మీరున్ స్వాదు జలాబ్ధి యొత్తయును బేర్మిన్ బుష్కరద్వీపమం
దారూఢిన్ దగుఁ బుష్కరంబచట న • హ్నిర్క ప్రభోద్దీప్తమై
భూరిశ్రీదళుకొత్తు నంబురుహ నం • భూతుండు తత్కర్ణికా
గ్రూరూఢుండయి యుండు సీభువన స • గ్గాయత్తుడై నిచ్చలున్.

తే. తనగు నాద్వీపవర్ష మ • ధ్య గత మగును
మానసాత్మరపర్వతం • బా నగంబు
నాల్గుదిక్కులయందా నిం • ద్ర యమ వరుణ
ధనద ముఖిలోకపాల ప • త్తనము లమరు.

౪౪

తే. అమరవరులకుఁ గ్రీడార్థ • మహ్నరమ్ము
లింపుగా విశ్వకర్మ ర • చించె నాత్మ
శిల్ప కౌశల మెల్లఁబ్ర • సిద్ధిఁ గాంచఁ
జెప్పఁదరమానె యచ్చటి • యొప్పిదములు.

౪౫

కం. సుర సిద్ధ సాధ్య విద్యా
ధర గంధర్వాప్సరో వి • తానములా భూ
ధర సుందర కందర మం
దిరములఁ జరియించెదరు స • తీయుతులగుచున్.

౪౬

ప. అవ్వీశేషంబుల కేమిగాని.

౪౭

చ. కలఁడు సుమాలి నా దనుజ • కాంతుఁడొకండు పటువ్రతాప నం
చలిత సమస్త లోకుఁడురు • సత్పుండు తత్తునుజాత కైక నీ
జలరుహపాణి విశ్రవని • జాయ మునీంద్రు తపోబలంబునన్
గలిగిరి పుత్రులిర్వురు జ • గంబుల గొందలమంద నాపెకున్.]

తే. అగ్రజుండందు వెలయు స • హస్రకంఠుఁ
డ వరజుఁడు దశకంధరుఁ • డా యిరువురు

రావణాహ్వయములు లోక • రావణమునఁ

గాంచి రన్వర్ధముగఁ దళ • త్కమలనయన.

౪౯

ఉ. అందుఁ గనిష్టుడై తగు ద • శాననుఁ డంబుజసూతిచే వరం
బొంది యవక్ర విక్రమ స • ముజ్వలుడై యని నెల్లవేల్పులన్
గ్రందుగఁదోలియోలిఁ ద్రిజ • గంబులు గొందల మాదలంకలోఁ
బొందుగనిల్చె వైశ్రవణు • ప్రోలఁ గుబేరునిఁ ద్రోచితానటన్.

తే. ముజ్జగంబులకెదలోని • ముల్లనంగఁ

గడిమివిలసిల్లె నీ దళ • కంధరుండు

వనజగర్భ వరానుభా • వమునఁజేసి

రాజవదనరొ! యిది యబ్బు • రంబుగాదు.

౫౦

తే. అగ్రసంజాతుడైన స • హస్రకంధ

రుండు స్వాభావికబలంబు • రూఢికెక్క

నెందా దర్పంబునను దనఁ • కెమరులేక

పుష్కరద్వీపమందు నె • ప్పడు వసించు.

౫౧

చ. అడరి కులాచలంబులను • నచ్చనగాయలు సేయునొక్కటన్

గడువడి సూర్యచంద్రులను • గంతుకగేళికిఁ గూర్చు బల్విడిన్

జడధులు గోష్పదంబుల్లి ప • సన్ నిరసించు నజాండభాండముల్

సుడివడ దొంతికుండలను • చున్ బడద్రోయఁగఁ జూచు నెప్పుడున్.

మ. హరి దీశానులఁ బారదోలి గురు శౌ • ర్యంబేర్పడన్ మానసః

త్తర శైలాంచిత తద్విహారపురముల్ • దానాఁగి యందుత్తమ

స్ఫురణన్ రాజులు నిర్జరేంద్రపురిఁ దాఁబూల్పొంది యన్యంబులన్

వరుసన్నిల్ప నిజాశితాళి సచివ • వ్రాతంబులన్ బెంపునన్. ౫౪

వ. అద్దానవ శ్రేష్టుండధివసించిన సురేంద్రపురంబు.

౫౫

- ఉ. ఆరయ నీజగత్త్రయము • నందలి రమ్యపదార్థసంతతిన్
సారము నెల్ల సేర్పజత • నంబుగఁగూరిచి శిల్పనైపుణో
దారత బల్బాగడ్డవడఁ • దత్పురవర్యము విశ్వకర్మ పెం
• పాగ రచించెనన్న దర • మా ! పురనైభవమిట్టిదంచనన్. ౧౬
- శా. సాలాగ్రోజ్వలహైమకుంభఖచితాం • చన్నాత్నరత్నత్విషా
మాలాజాలము సాంద్రమై యటనభో • మార్గంబునన్ గ్రమ్మి యు
ద్వేలస్ఫూర్తిఘనీభవించినఁజుమీ • నెల్లొందెదత్తద్రుచి
స్వాలోకంబున సూర్యచంద్రకుజసౌ • మ్యాదిగ్రహనీకముల్.
- మ. ఘనసౌధాంతర రమ్యహర్త్యతలరం • గచ్ఛంద్రశాలాగ్ర నూ
తన ముక్తామణిజాలగుంభిత నితాం • తప్రాంచదుల్లొచ శో
భనసందర్శన భాజనంబగుచురేల్ • భాసిల్లెడున్ దారకా
కనదభ్యర్ణగతాభ్రమండలము దృ • క్షర్వంబుగానప్పురిన్. ౧౭
- ఉ. క్రిందయిమేఘమండలము • ఖేయగతిన్ తవణింపఁగొంజిగుల్
సిందు సనేకవర్ణమణి • చిత్రితమా వరణంబు తజ్జలం
బు దనుబింబితంబయిన • యట్టితెరంగుహారంగు మీరు పౌ
రందరచాపరూపరుచి • రత్వమునం గననౌ వసుంధరన్. ౧౮
- ఉ. భాసుర సౌధ యూధ సమ • వస్థితహర్త్య శిరస్థవీస్ఫుర
ద్వాసవరత్న సత్ఫలక • బంధుర మేచక కాంతిపూరముల్
డాసకడున్ బయిన్ బాదవు • టన్ జుమి యాకసమెల్లవేళలన్
మీసరమైనక్రొన్నలుపు • మించికనంబడుచుండుటారయన్. ౧౯
- చ. గొనబలరాచక్రొత్తజిగి • గొజ్జఁగితోటల కూటువన్ రుటం
బెనయఁగఁగమ్ముదెంచు నివ • మింతటనంతటఁజాలువాగ్నిపై
దనుకఁగనందునన్ దడిసి • తన్దయుఁజల్లని వెల్లునించుటన్
బెనుపునఁజందమామచవి • వెల్లునుషేరలరార మీరెడున్. ౨౦

౧౫౮ శ్రీమద్రామాయణద్వితీయోత్తర కాండము.

కం. ద్వార చతుష్కగ తోరణ

హరి హరిస్మృతేవిభాకృ • తావరణమునన్

సూరిన కతమున దిక్కుల

కారూఢింగలుగబోలు • హరిదాహ్వయముల్.

౬౨

ఉ. ఆయత సాధ యూధ సము • దంచితహర్ష్య విరాజమాన వా

తాయనమార్గనిర్గత క • దంచిత ధూప జ ధూమవిభ్రమం

బేయెడ నబ్దశోభవహి • యింపగమాక్తికజాలవల్లికల్

బాయకఁబాల్చునెల్లెడన • భంగురసత్కరకామనోజ్జితన్.

౬౩

శా. ప్రాసాదాగ్రసముల్ల సత్కనక కుం • భన్యస్తముక్తామణి

శ్రీ సంపాదకతోరణప్రకర వి • శ్లేషాపతన్నాక్తి క

ప్రాసంగం బధరాబ్దమండలమునన్ • బాటిల్లి యుద్విబడం

గా సూపే! జలదంబు ముత్తియములన్ • గల్గించునంబాడుటల్.

శ్రీ. చంపక పున్నాగ • చందన మందార

పాటలాశోక రం • భాపియాళు

కోవిదారాజ్ఞస • దేవదారు కపిత్థ

జంబు జంబీరక • సాల తాల

వకుల వంజుళ కుట • చటకుట జాశ్వత్థ

కృతమాల కతమాల • కృష్ణసాల

పనస తినిశ భద్ర • భండీర నీప క

దంబ శాండిల్య చూ • త సురసాల

గీ. మాధవీ మధూక • మాగధీ మాకంద

ముఖ్యవివిధవృక్ష • ములఁ దనర్చి

సర్వకాలకుసుమ • చారు పల్లవ ఫల

భరితములుగఁ దనరు • వనములచట

౬౪

శా. నౌటా జంపక పాటలా వకుళ పు • న్నాగాతి ముక్తాదులకా
వీటామీటగు పూవుచోటల సము • ద్వేలంబుతా తావు తా
చోటక బైకొని నిండనద్దిగయి కొం • చుక గ్రమ్మర్ంగకజమీ
• నూటిక గంధవహాభి ధానము వహిం • చుక దాస మీరుండిలకా.

తే. కమల కట్టార కుముద సా • గంధికాబ్జ
కోక నద పుండరీక సు • కులము లగుచు
బంధుర కషాయ గంధ సు • గంధిలాంబు
పూరములు వెల్లునచటకా • సార తతులు.

౬౭

తే. విప్రుల సుమనో మహామోద • విభవమెనగ
సుకవి వర్ణిత జల్పిత • స్ఫూర్తి వెలయ
నంతరంబెల్ల నమృత ము • యాబు గాఁగ
నరసు లచ్చట నన్వర్ధ • సంజనలరు.

౬౮

చ. అశిగరు దగ్గచాల నభ • వానిలపోత విఘాత పత్ర చం
చల శతపత్ర నిష్పతిత • సాద పరాగ విస్మత్స్వరాతి గం
ధిల మధురాంబుపూరముల • నీరజసూతి సుధారసంబునకా
వలపాడఁ గూర్చెనో యనగ • వర్ణన గాంచు కొలంకులచ్చటకా.

చ. కొలకులమొడ్డులకాగుబుచు • కొన్నరుటంపుట నంటి తోటలకా
గులగులరాలు కప్పురపు • కుప్పలు తిప్పలుగాఁగ నందుపై
మొలచిన సన్నజాజులును • మొల్లలు మల్లెలు క్రొత్తతావులకా
గులుకుచుచుడు నితులు వి • నోదమునొందఁగనప్పురంబునకా.

ఉ. తావులుగ్రమ్మరించు సిక • తామయతీరములందుగప్రపుకా
దీవులఁబూవుతీరముల • నిద్దముతా నెలరాయరుంగులకా
వీవఁగ లేత తెమ్మెరలు • వేమరుఁగామ కళావిలోలతకా
దీవియబొండ్ల నాడిచచు • డెతురు నిచ్చలుభోగిలచ్చటకా. ౭౦

కం. మందారకల్పతరుహరి

చందనసంతానపారి • జాతేద్రుమముల్

బృందములై తత్తటముల

యందుగరంబులరు నీప్సి • తార్థములిమిచున్.

• ౨౨

కం. మందరముఖశైలంబుల

నందనమునజైత్రరథము • నందనరు తరుల్

పొందుగ నప్పరితోటల

యందుల సర్వర్తుఫలము • లైవిలసిల్లున్.

23

కం. కనకమణిహాలుకాన్థల

మనుపమ నవరత్నవిరచి • తాపణమార్గం

బనవధి సంపద్భరితం

బనదగునస్పరము గరము • నభిరామగిబై.

2౪

మ. కనకదప్తాపద సత్ప్రకాండ శిఫ శా • ఖా భానురంబుల్ వినూ

తనగా రుత్మత పత్రచిత్రతము లు • ద్రాభజన్మ హారత్నశో

భనపుష్ప స్తంబకోల్ల సత్ఫలకదం • బ్రభాజమానంబులై

తనరున్ నృక్షములప్పురీవరమహా • ద్యానంబులన్ సొంపుగన్.

చ. రతనపుర బల్కలన్ బసిడి • రావొడి చే బిగియించినట్టి యా

యతమగు రాచపాటిలను • నచ్చట నచ్చట శిల్పనైపుణుల్

జతనముగాంచ మానికపుర • జట్టుల జేసిన మేలిసింగపుర

బ్రతిమ లెసంగఁగాఁ గనుల • పండువుగా విలసిల్లు నెంతయున్.

చ. కళుకు బసిడి దుమ్మిసుక • గాబలుమాని కపుర జదుర్పలే

చిలుపలుబెంకులై తనర • జెప్పెడిదేమిక ప్రోలి మేల్సిరుల్

మెలఁగెడు లెక్కకెక్కుడగు • మేరునగంబుల సంఖ్య రోహిణా

చలములు నాపణంబులని • బిది వర్ణనగాదు కోమనీ.

2౫

- చ. చెలువుఁ దలిచ్చు నప్పరి వ • సిం చెడి మేలునకైఁ దపంబులన్
సలుపుచునుండు పెక్కులగు • జన్మములన్ సవరింతు భోగముల్
గలిగినయంత వట్టిచట • గా భుజియించఁగ వచ్చు భూరి పు
- ణ్యులకీకఁ దద్విశేషములఁ నోచుమరే వచియింప నెవ్వరున్. ౭౮
- మ. పరమంబై తగు నప్పరంబునను ద • ర్పకౌర్య దుర్గష్టఁడౌ
సురవిద్యేషి సహస్రకంధరుఁడు ని • ల్చున్ దేవ గంధర్వ కి
న్నర విద్యాధర ముఖ్యనిర్జరుల బంధ ప్రాప్తులన్ జేసి భీ
కరలీలన్ భువనంబులన్నియు వడం • కన్ వికమోదగుఁ డై.
- చ. బలఁపు ముఖ్యదిక్పతుల • బట్టి గళాఘ్రిని బంధయుక్తులన్
సలిపి తృణీకరించి నిజ • శక్తిఁ దదీయ విభూతులన్నియున్.
జలముగఁ దానకై కొని యె • సంశెకు విక్రమలీల కీజగం
బుల నెదురెందులేక పరి • పూర్ణమనోరథుఁ డై వెలింగెనున్..
- ఉ. మించిన బాహుగర్వమున • మేరువు స్వపమాత్రమంచు భా
వించుఁ గులాచలంబులను • నెన్నక యచ్చనగాయలంచు లో
నెంచు మహాసముద్రముల • నెల్లను గోష్పదలీలఁ బోలల
ఘించును నేను దీవుల గ • ణించును లోష్టసమంబులంచొగిన్..
- మ. మశకప్రాయముగాఁ దలంచు నకలా • మర్త్యనజంబున్ గత
ప్రశముండ్లై శలభంబులంచును జగ • త్పాలావళిన్ జూచు భీ
షశతన్ గూరి వడంకుచుండుటఁ దృణఁప్రాయంబులంచున్ జతు
ర్దశ లోకంబుల నీసడించు భుజ గ • ర్వబెందు దుర్వారమై. ౮౨:
- కం. ఆగీర దానవుఁడు స్వా
భావికఁడైనట్టి బాహు • బలమున నజతుం
డై నల్లలు నజస్రము
నేనంవిధ గర్వమున మ • హిమృండగుచున్.

శా. బాలక్రీడసభంగి నానిగుదు ద • ర్పం బేర్పడన్ లోకముల్
హేలామాత్రముగా జిగిషఁగొని దా • హింసింపఁగాఁ బూనినన్
గీలాభీలములై నలంగి సభయ • క్లేశంబులై భూత ని
హ్మలై వెస గ్రిందుమీదగుచు నా • క్రోశింపఁగాఁజూచ్చినన్.

చ. వెరచి సరోజసంభవుఁడు • విశ్రవసుండుఁబులస్త్యుఁడున్ భయా
తురులయి తోడరానరిగి • త్రొక్కటమందుచు నెల్లలోకముల్
మరలసృజించఁగావలయు • లాగునఁదోచిన సమ్మహాసురున్
దురుసుడివోవఁబుజ్జనము • తోఁబ్రతిమాలెడు నూరకుండఁగన్.

కం. అయ్యా బాబూ యనుచును
నెయ్యంబున బుజ్జగించి • సీరజగర్భు
డయ్యెడ లోకోపద్రవ
మొయ్యన లీడంగఁజేసే • నుగ్రాసురుచేన్.

౪౬

కం. దయఁదలచి యతఁడు విష్టప
చయమునకొక కీడునేయ • సమకొనకునికిన్
భయమెడలి యిప్పగిదిని మ
నియెడున్ గాకొండుభంగి • నిలువన్ గలవే.

౪౭

ఆ. ఆసహస్రకంఠఁ • డగు రావణుండిట్లు
సకలభువనభయద • శౌర్యఁడగుచు
రాజవదన ! పుష్క • ర ద్వీపసంశ్రయుం
డగుచునున్నవాడ • టంచు దెలిసి.

౪౮

ఉ. ఆతనితమ్ముడై వేలయు • నట్టిదశానన రావణాసురుం
డీతరిలంకలో నధివ • సించినవాఁడితఁడున్ దపంబునన్
ధాతను మెచ్చఁజేసి వర • దర్పితుడై కడిమిన్ ద్రిలోక ని
ర్జేతయనంగ విక్రమవి • శృంఖలుడై వసియుంచునెప్పుడున్.

౪౯

ఉ. ఈదశవక్తుశౌర్యము స • హింపఁగ లేక భయాత్తులై సురేం
ద్రాదులు సర్వనిర్జర క • దంబముతోఁబుయిలోడిదాస్య కృ
త్యాది నియుక్తులై మెలఁగు • నట్టి తెరంగయి యున్నవారు శా
తోదరియంచు సంయమి కు • లోత్తముఁడీ తెరఁగెల్లఁజెప్పుచున్.

ఆ. కృపదలిర్పఁగాన • దృష్టపూర్వములగు
చిత్రకథలుకొన్ని • సెప్పెనాకు
నట్లువానకాల • మమ్ముని మాయింటఁ
బేర్చిమీరనుంఁడి • ప్రీతుఁడగుచు. ౯౦

కం. తనకుఁ బరిచర్యచేసిన
నను వజ్రనకునిఁగడున్ మ • నం బలరఁగ దీ
వనలిచ్చి పానవెలిసినఁ
జనియె నిజేచ్ఛనుమునీంద్ర • సత్తముఁడంతన్. ౯౧

చ. మునికులచంద్రుఁడయ్యెడల • ముచ్చటఁజెప్పిన చందమెల్ల నా
మనమునజాగరూకమయి • మాటికిసంస్మృతిగోచరంబుగాఁ
దనరు సహస్రవక్తుఁడగు • దానవభర్తచరిత్ర మద్భుతం
బును జనియింపఁజేయుచును • భూరిగుణోత్తరులార! పల్మరున్.

ఉ. వే తలలాప్పు నద్దనుజ • వీరుని యద్భుత విక్రమంబు ముం
దీ త్రిజగద్దురాసదుఁడ • హీనపరాక్రముఁడైన రావణా
ఖ్యాతుఁడువక్త్రపంచకయు • గాంచితకీటక మాత్రుడంచు వి
ఖ్యాత గుణాఘ్యుఁడమ్మునికు • లాగ్రణిపల్మరు సెప్పె నెంతయున్.

తే. త్రిభువనద్వేషియైన దై • తేయవిభుని
దశవదనుఁబుత్రమిత్ర బాం • ధవయుతముగ
రఘుకుఱోత్తముఁడిటు సంగ • రమునద్రుంచు
టధికమని చెప్పెదరు మీర • లనఘులార. ౯౨

ఉ. నాకయిపూని వానర గ ♦ ణంబులతోఁ జనుదెంచి మించి నీ
రాకరమంతగట్టి దను ♦ జావలిఁగొట్టి పురంబుఁగాల్చినా
కొకనులెల్లమెచ్చఁగ ద ♦ శాననుఁగూల్చిరఘుప్రవీరుఁడ
స్తోకభుజప్రతాపమును ♦ జూపెమహాద్భుతభంగినయ్యెడన్. ౯౬

శా. కైలాసాద్రిఁబెకల్చి దుర్భరభుజా ♦ కంఠూతివాయంగ కే
లీలోలత్వముసూపి శంకరుని బ ♦ ల్మొమెచ్చఁగాఁజేసె న
న్నాఁకాసనునిన్ శిరఃకమల రు ♦ ణ్ణివోపహారంబునన్
బాలంబ్రీతునిఁజేసెఁబ్బవజిగీ ♦ మాజృంభణోల్లాసియై. ౯౭

శా. రోషభూక్తుమాత్రదర్శన విని ♦ స్థూతాత్మ దోర్గర్వ కు
ల్మాషుల్లానానరించె శక్రముఖులన్ ♦ మాఁరెందులేకన్ సము
న్నేషద్విక్రమజృంభణాత్తత్తిజగ ♦ న్ని ర్జేతృతాఖ్యాతిచే
భూషించెన్ దితిభూమహాన్వయమొగిన్ ♦ భూరిప్రభావంబునన్.

సీ. ఈదశాననుఁడు భా ♦ వింప జగత్త్రయీ
హృదయశూలంబుగా ♦ నెన్నఁదగిన
దుర్భరవిక్రమా ♦ ధ్ధరుఁడగు నీతని
ప్రథితప్రతాపమో ♦ ర్వంగ లేక
నింద్రదాదులనువేల్పు ♦ లెల్లఁజెప్పఁగరాని
దుర్దశలంది వం ♦ దురుచునునికి
నిక్కమయగునీత ♦ నిదాకి కడఁకస
పుత్రమిత్రమ్ముగఁ ♦ బోర దునుము

గీ. టగయ నాశ్చర్యమగు కార్య ♦ మనఁగవచ్చు
సందియములేదు మనమీ వి ♦ షయముసెప్పఁ
దలఁచినప్పుడురాముఁడే ♦ తాదృశాద్భు
త క్రియాఘర్యుఁడగుట స ♦ త్యమగునైన.

- ఉ. ఓవిబుధేంద్రులార ! మది • నొక్కొకమాటు సహస్రవక్త్రుడౌ
రావణుడున్ననూపిత ప • రాకమభంగిఁదలంచినింత నా
కీ విఫులప్రయత్నమది • యెల్లవృథాయని తోచుచుండు న
• ద్వేష విరోధ దోస్సన్మయము • దీర్పనిచో నిక నేమిసెప్పదున్. ౧౦౦
- చ. అతుల తఃప్రభావ నిధు • లార ! సహస్రశరస్కుఁడైన య
ద్వితీసుతవల్లభుండు భుజ • దృప్తతనుండఁగ నేక్షణంబునన్
మఱినిగలంగి యీశ్రీభువ • సంబులకే యలజస్లు గూర్చునో
యతనివధించకున్నయెడ • నబ్బునె స్వస్థతయంచు నెంచెదన్. ౧౦౧
- కం. కొండంతకార్యమయ్యది
యుండంగను జలిపిరాయి • మోయనుదీనిన్
గొండాడనేల దశముఖు
గం డడచుట యదృతంబు • గాగీలీలన్. ౧౦౨
- కం. దురమున సహస్రకంధరుఁ
బరీమార్పన్ గలిగెనేని • ప్రణతింపఁదగున్
బరమర్షులార లోకో
త్తర కర్మంబనుచునపుడు • దశరథ తనయున్. ౧౦౩
- వ. అట్లుఁగావున. • ౧౦౪
- చ. దశ శతవక్త్రుఁడప్పరమ • పైత్యనిషుండరఁగీటమాత్ర సా
దృశుఁడగునీడశాన్యుని వ • ధించుటపెద్దయునదృతంబుగా
వశివరులార మీపలుకు • వాక్కులువిన్నఁబురాశ్రుతార్థముల్
విశధముగాస్మృతంబులయి • వింతఁగఁదోచిన యంతనవ్వితిన్
- కం. ఇది నా నవ్వినచందము
విదితముచేసితినిమాని • విభులార త్రయీ

విదితులగుభవాదృశులన్

మది నెరిగియుఁబరిహసింప • మాకుందర మే.

౧౦౬

మ. అనుచున్ జెప్పినయవ్విదేహసుత వా • క్యంబుల్ప్రియంబౌరఁగా
మునిమాడామణులాలకించి కడుసం • భూతాద్భుతోపేతులై
జననీ నీవచనప్రకారమరయన్ • సత్యంబయకా నమ్మహా
దనుజుండుండఁగ నింక నెక్కడిది స్వా • స్థ్యంబిజ్జగచ్ఛేఁగికిన్. ౧౦౭

ఉ. తామరపాక్షపైజలము • తల్లడమందెడుమాడ్కిఁజి త్తముల్
వేమరుసంచలించెడు బ • లిష్టుఁడటంచుసహస్రవక్త్రు ను
ద్దామచరిత్రమెల్ల విది • తంబొనరించఁగనింకవిష్టప
క్షేమవిధాయియైదనుజ • శేఖరు నెవ్వఁడుద్రుంపనోపునో. ౧౦౮

కం. సరసిజభవు ప్రార్థనమున
నురువడిగి సహస్రవక్త్రుఁ • డుండఁగ ఁగాకే
ద్వైరసూపఁ బూ నెనేనియు
నరచేతివె భువనవితతి • కసువులుతల్లీ. ౧౦౯

మ. అని యమ్మాచులు భీతచిత్తులయి దీ • నాలాపముల్ వల్కుఁగా
విను కాకుత్స్థ వరేణ్యు చిత్తమున నా • విరూభతమై గోష వ
హ్ని నితాంతోజ్వలమైన నాననముతా • హిత్యంబునన్ మించె లో
చన యుగ్మంబు ప్రఫుల్ల కోకనద చం • చత్కాంతి కాంతంబుగన్.

చ. అవని తనూజపల్కుల స • హస్రముఖాసురు వృత్తమంతయున్
శ్రవణ పుటప్రవిష్టమగు • చాయన వీరరసంబు వొంగ నా
భువనశివంకరుండు రఘు • పుంగవుఁడుదృట సింహనాదుఁడై
తవిలి రణోత్సవంబాదవఁ • దమ్ముల మంత్రులఁజూచి యిట్లనెన్.

మ. వినుడీ! నాపలుకీక్షణంబున జగ • ద్విద్రావణుండైన య
ద్భనుజా ధీశు సహస్రకంధరు భుజా • దర్పంబు మాయించిబ

ల్మిని నేడీ పనిబూని యీత్రభువన • క్లేశంబు వారించెదన్
జనుదెండీరును నేనలంగొని రణో • త్సాహంబుతోఁ జెచ్చెరన్.

మ. ఇపుడే విశ్వము నాశనంబయిన కా • నీ! రాముతో నంతమొం
ది పతంగాస్వయ మూగిపోయినను పో • నీ! యెన్నఁడుంగల్గి బో
ని పరాభూతిన కీర్తినచ్చినను రా • నీ! యాసహస్రాస్య ద
ర్శ పరీకాత్ము వధించి లోకముల శు • గ్భారంబు వారించెదన్.

శా. సుగ్రీవుండు విభీషణుండును మరు • త్సానుండు నానారణ
స్యగుల్ వానర వీరయోధులునుఁ గ్ర•వ్యాదోత్తముల్ దోడరా
జాగ్రద్విక్రములైన సైన్యపతులన్ • సాగించి సన్నుద్ధులై
యుగ్రాయోధన కేళికన్ బనుండు మీ • రుద్యోగ మేపారగన్.

వ. అని శ్రీరాముండు నిజానుజుల కానతిచ్చి యమ్మునులంగాంచి భువ
న డ్డేనూవహంబైన మదీయూనహంబుఁ గనుంగొన మీరును ద
యచేయవలయునని సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించి వారలయ్యుక్తో
లు గైకొనియె నప్పడు. ౧౧౫

మ. భ్రమదర్శిధర మందనిర్మథిత పా • రావార శుంభష్టుము
ఘుమ నిర్ఘోషనిరాకరిష్టు రవనం • త్సుబ్ధాఖిలా శాంతమై
సమవోత్సాహము దెల్పుచున్ మొరసెని • స్సాణంబు వీటుభటో
త్తములా యోధన యోగ్య వేషమున మాంద్యద్భంగి నేతేరగన్.

వ. ఇట్లు ప్రస్థానభేరిభాంకారంబు శ్రవణపుటప్రవిష్టంబైనంత. ౧౧౬

ఉ. తల్లులు దండ్రులన్నలును • దమ్ములటంచు నొకల్గొకళ్లతో
నల్లనఁజెప్పుచున్ సెలవు • లందక నెక్కడివారలక్కడే
కొల్లులుగాఁగఁజారజన • కోటిరణోచితవర్షయుక్తులై
తుల్లుచువచ్చుసైనికుల • తోఁజనుదెంచిరి రాముచేంతకున్. ౧౧౭

శ్రీమద్రామానుజాద్భుతోత్తర కాండము.

కం. సేనానులు సమరోచిత

నానాప్రహరణయుతపృత • నాసహితముగా
భూనాయకునానతి నా

స్థానమునకు రయమెలర్ప • జనుదెంచిరటన్.

౧౧౯

తే. హనుమ దంగద జాబవం • తార్కపుత్ర

గజగవయగగధమాదన • క్రకచ పనస

నీలనలరంభ వేగవా •న్నిమిసుషేణ

ముఖ్య తరు చర పర సైన్య • ములునువెడలె.

౧౨౦

కం. మించి వి భీషణుడురా రా

త్రించర సైన్యములుఖడ్గ • దీప్తులడర సే

విచగ రణోన్ముఖుండై

యంచితగతినిలిచె రఘుకు • లాగ్రణియెదుటన్.

౧౨౧

మ. పటుగర్జారవఘూర్ణితాఖిలనభో • భాగంబుగా నాయుధ

స్ఫుటరోచిర్మలి నీకృతార్కముగ నే • పుజూపుత తేనసం

ఘటితోత్సాహముగాజగత్ప్రయము మ్రిం • గంజాలునట్లుండె ను

త్కటశౌర్యంబునకుఁవియచ్చగులునా • కంపించిరొక్కుమ్మడిన్.

న. అప్పుడు.

౧౨౩

కం. చిత్తమునందలచె రాముం

డత్తరిఁ బుష్పకమునదియు • నభిమతభంగిన్

హత్తుకొనివచ్చె నచటికి

చిత్తానుగనుగుచు రాజ • శేఖరునాజ్ఞన్.

౧౨౪

కం. చనుదెంచిన పుష్కకమున్

గని సమ్మోదంబునొంది • కామస్థస్థవిభుం

డనుజులసుగ్రీవాదులఁ

బనిచెదదారోహణప్ర • వర్తనమునకున్.

౧౨౫

సహస్రకంఠవధార్థముఁ రాముఁడు పుష్కరద్వీపమునకరుగుట.

సీ. అంజనాచలశిఖి • రార్కబింబమువోలె

రమణనౌదలకిరీటమువెలుంగ

• మేఘంబుమీదికొ • మ్మించుచందంబున

నెమ్మేనఁగనకాంబ • రమ్ముగులుక

గగనమండలితార • కాపకాంశముదారి

నరతఁగొమ్మునైపు • సరులుమెరయ

భానుమండలయుక్త • పరివేషసుషమహ

స్తముననధిజ్యచా • పమురహింప

గీ. కవదానలుదాల్చిమగరాల • కత్తళంబు

దొడిగికట్టాయితంబుగాఁ • గడఁగి వచ్చి

వేదలలసోకువీటిపై • వెడలుకడిమి

నినకులొగణి పుష్పకం • బెక్కుటయును.

౧౨౬

శా. రానుస్వామి మహారణోత్సవము సం • రంభంబును జూడఁగా

బ్రేనూప్తికపదురీకృతాగమనయై • విశ్వంభరాపుత్రిత

ద్వామాంకస్థితి నిందనీలమణి వి • ధస్వణ్యలేఖాకృతిక

సామీచీన్యవిభక్త గరంబును మనో • జ్ఞప్రక్రియక రాజితక.

తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్ను • లునుతర్కోద్య

తాయుగులుసజ్యకామ్మకు • లగుచువచ్చి

యమ్మహాభాగుపార్శ్వము • లందు సంగ

రోత్సవంబు కరంభాప్త • నుండిరపుడు.

౧౨౭

కం. తరుచరవల్లభుఁడగు ఖర

కరపుత్రుఁడు నిజచమూప్ర • కరసేవితుఁడై

ధరయెల్ల మ్రొంగఁజాలెడు

నరుదగుపూన్కి నలరారె • నగ్రేసరుఁడై.

౧౨౮

కం. ఉభకలభము లనఁదగు దై

త్యభటోత్తములుద్యతాసి • ధనులైమిగులన్

రభసమునఁ గొలువనప్పుడు

విభీషణుఁడువచ్చినిలచె • విభుఁడుల్లసిలన్.

౧౩౦

కం. పౌరులుజానపదులు రఘు

వీర సహాయార్థులగుచు • విపులాయుధ వి

స్సారకరులగుచు శౌర్యో

దారస్థితివచ్చిరదృఢ • తఁబగు కడిమిన్.

౧౩౧

మ. ఘననిస్సాధణంధణారవములా • కాశంబునన్ బర్వఁగా

మును సేనాపతులుద్యతాసిధరులై • భూరిప్రతాపఁబునన్

జనుదేరన్ బటుశౌర్యసారబహువ • స్మస్తామితఁవీర వా

హినులేతెంచి రణోత్సవంబడరఁగా • నెక్కొరఁబొక్కటన్.

తే. మనుజవల్లభునాజ్ఞ సు • మంతముఖ్యు

లైన మృతి ప్రధానామ • లసుర వధ ది

దృక్షులై వచ్చిపుష్పకం • బెక్కిరపుసు

పరమ సమ్మోదభరిత హృ • త్పద్మలగుచు.

౧౩౩

తే. అవ్యసిష్టాత్రి కణ్వ క్క • స్యప పులస్త్య

కాశి కాగస్త్యముఖ ముని • గణములెల్ల

నిసకులాధీశ విజయ ది • దృక్షచిత్త

ములఁగరంభాప్స నెక్కిరి • పుష్పకంబు.

౧౩౪

కం. హనుమంతుఁడు రఘువర పద

వనరుహ సంవాహనప్ర • వణుడై యుత్సా

హ నిరూఢిమెరయ నన్వా

హినులకు మేటియనఁజాల • నేఁడెరమెరసెన్.

౧౩౫

కం. నర వానర రాత్రించర
వరసేనలు గరులు సైంధ • వంశులు దోష్టో
నరుదెంచి నేల యీనిన

• కరణి నధష్టిచే బుష్పి • కిమునవ్యేభక్.

౧౩౬

కం. భృశముగ జనుచెంచి చతు
ద్దశభువనము లెక్కసేని • తనయందుగడు
విశదముగఁగొరతఁజూపు న
నిశము • బుష్పకము వోలు • నె! విమానముల్.

౧౩౭

తే. గూఢి నీరీతిబుష్పకా • కూఢమగుచు
రఘుకులోత్తానుసేనిక • ప్రకరమెల్ల
బ్రబలసింహాధ్వనులను గ • ర్జలను జగము
మ్రొగఁగా నప్పలించెడు • భంగినుడె.

౧౩౮

కం. గిరి సరి దరణ్యయుతమా
చరాచరప్రపంచమెల్ల • నన్నద్ధంబై
యరుదెంచి నల్లు రఘుకుల
వరేణ్యుసైన్యబుధ్ధి • భంగిదలిచ్చె.

౧౩౯

మ. పటుతూర్యస్వసమాన్ సముద్భటభట • ప్రత్యగ్గజ్జాధ్వనుల్
చటులజ్యోతికానినాదములు పే • పాబ్ధుగసితారావముల్
రటువ్రగేసరశంఖఘోషములు తీ • ప్రప్రక్రియఁగూర్చి
క్షణముల్ ప్రత్యగ్గనొక్క పెట్టినెనె • ద్రుపామసైన్యబుసన్.

కం. సన్నద్ధములై సైన్యము
లన్నియుఁబుష్పకమునెక్కి • నులటఁగిజగ
త్సన్నతచరితుఁడు రాముఁడు
గ్రన్నస మదెడలఁచెఁబుష్ప • కము పడచుటకున్.

౧౪౦

చ. తలచినమాత్రపుష్పకము • దాగగ నస్థలికుగ్గమించి య
త్యలఘురయంబుమానస స • మాద్భుతభంగిఁజెలంగ సత్వరా
కలిత మరుత్పరంపరఁగ • కాపికలైదివిషద్విమాన ప
ఘ్నులువడిఁదూలఁగానరిగె • దూర్ణనిరూఢివియత్పథంబునన్. ౧౧౨

కం. అతినై న తేయవేగా

ద్భుతగతిఁ బుష్పకము వోయి • పోయి జనకజా
పతిచిత్తవృత్తికి నను
వ్రతమై వెనఁజొచ్చె • పుష్కరద్వీపంబున్. ౧౧౩

కం నిమిషార్థంబునఁ బుష్పక

ము మనోమారు తరయమునఁ • బోయినిశాటా
త్తనునిలయ పుష్కర ద్వీ
పమాన సోత్తరసగంబు • పజ్జను నిలిచెన్. ౧౧౪

వ. అనిచెప్పి.

౧౧౫

ఆశ్వాసాంతము.

శా. శ్లాఘాలంఘన బాంఘికాద్భుత దయా • సంరక్షితాశేష భ
క్తౌ ఘాభ్యర్చిత పాదసద్మ వరి వ • న్యాత్తాచ్యుతాక్ష్యంబు జా
దాఘోష్టాచ్యుత చక్రదాన మహిమా • దంభ ప్రభావోన్నతా
గ్లోఘర్మాంశు కృశాను లోచన జగ • త్కల్యాణసంధాయకా.

కం. నక్షత్రేశవతంసా

దక్షమఖిధ్వంసకీర్తి • తగుణ రిరంసా
శిక్షిత దివిజోత్తంస మ
హోక్షహ యాశంస్కృప ధుమ • హోవిత హంసా. ౧౧౬

మాలినీ .

నమదవనవిలో లా • సంతవాత్సల్యశీలా
శమతగురిత జాలా • సర్వలోకై క పాలా
శమనమదవిఘాలా • సాధురక్షానుకూలా
విమలగుణవిశాలా • వేద వేదాంగమూలా

౧౪౫

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవిందసపర్యామరంద తుందిలమనోమిళిందసవన
నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానంద
తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకరుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన
సూత్ర విశ్వామిత్రగోత్రపవిత్ర నందగిరివంశశరనిధి రాకాకు.
ముదమిత్ర వేంకటనృసింహరాయపుత్ర శేషమాంబాగర్భ
శుక్తిముక్తాఫలాయమాన నిరుపమాన భాగధేయ
సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పరాయ
నామధేయవిరచితంబగు వాల్మీకీయశ్రీమద్రా
మాయణాద్భుతోత్తర కాండ మహాకా
వ్యంబునఁ బంచమాశ్వాసము.

ఓం.

ॐ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ మద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

షష్ఠాశ్వాసము.

యశ్చిత్తలక్ష్మ్యసంభా

విత చిన్మమరూప శత స • విత్యసంకాశా

నతదాత నాశవినతా

చ్యుత శ్రీయమరేశ యః • లూమ నివేశా.

వ. అవధోఽనుము. వాల్మీకిమునిపుంగవుడు భరద్వాజున కన్వలి కథ
యిట్లని చెప్పిందొడంగె.

మ. కనియో రాముఁడు మానసోత్తరనగా • గ్రహాన దై త్యేంద్ర వ
త్తనరాజుఁబున పూర్వశిల్ప రచనో • త్తంసీకృతానేకసా
ధనికాయాఁచిత హైమకుంభగత ర • త్నత్విట్పరాభూత నూ
తన మాన్దాండ మయాఖిరాజము ని • తాంతస్రాధ తేజంబటన్.

ఉ. అన్యతే వీటినీటుఁబ్రియ • మాఁడెడు తోటల గోటుఁజెల్పు న
మ్మచ్చుటల్లఁజూచి రఘు • శ్రుగవు సేనల దృష్టపూర్వ మా
నచ్ఛరియంబునొంది యహ • హా! యదియేకద స్వర్ణభోగమం
ద్రుచ్చేమ రక్తసుండు పులి • యీనిన పూఁబొద సేసె నియ్యెడన్.

ఉ. ఈనగరంబు నొప్పిదము • తీనవకంపుననంబు నుండరం
వీ నవరత్న సౌఖ్యచయ • మిచ్చటిభోగములెల్ల నిన్ముహూ

దానపుకై వసంబున శ • తక్రతుడక్కట భీతచిత్తుడై
తా నెడవాసియుండెఁ బులి • డాగిన యీరముమాఁజ్ఞెనొందుటన్.

కం. పెనుబాము చుట్టుకొను చు

దన వృక్షము చందమయ్యెఁ • దలపోయంగా
ననిమిష చయమున కీ ప

త్తన సౌభాగ్యంబు దుష్ట • వైత్యునివలనన్.

తే. శూరభోగ్యములయ్యెఁ • భూరిభాగ్య

ములు విభాత్యని యోగంబుఁ • దొలగ నశమె

దర్ప దుస్సహుడగుదుష్ట • వైత్యుడిచటు

ననిమిషులభోవదోలి తా • నాక్రమించె.

కం. ముల్లోకంబునకెవలో

ముల్లెయున్నా పు దుర్ద • ముండి దితి భూ

వల్లభుడు కడిమిఁ ద్రిభువన

మల్లు నితనిఁ జంప జగము మను స్వస్థంబై.

ప. అని పలుకుచున్న నప్పలుకులతోన బొడమిన నీరోద్రేకంబున నర
వానర నిశాచర యోధులెల్లఁ బ్రళయాంబు ధర నిస్వనంబులం
బోలు గర్జారవంబు లొనరించి నీరశంఖంబులు పూరించిన రఘు
కులా భరణుడును రణోత్సాహ దోహతుడై సింహనాదంబు
గావించె నంత.

ఉ. ఆనినదంబు దీర్ఘవిల • యావసరాంబు ధరప్రజాయమా

నా నిశన్త్రజఘోషసము • దగ్ర మహాగ్రతన్ముల్లసిల్లగా

భూనభము ల్లంగఁ బడె • భూమి ధరంబులుఁ గంపమొందె నం

భోనిఘ లావిలంబులయి పొంగె నజాండముఁ గ్రుంగె నొక్కటన్.

పు హ ర ద్వీ ప రా క్ష నులు రా మ పై స్య ముమ జూ చి
స హ స్ర కంఠుని కెరింగించుట .

శా. ఆకోలాహలమాలకించి విబుధేం • ద్రారాతి నిర్వత్కుధో
ద్రేకుండై యిదియేమి చూడుడని యా • దేసించుడు దాసవా
నీకంబుల్ ప్రళయాంబుదవ్రజమన • స్వేవచ్చే గ్రోధాప్తి వ
లీకంబున్ వెసనిర్గమించు సవిషో • స్మేషాహి సంఘంబనన్. ౧౧

మ. పటుగర్జారవ భేరిభాంకరణ శ • బృజ్జాని నాదాప్తరా
రటదాశా విసరావకాశముగ ను • గ్రప్రక్రియన్ గోటనా
క్కట చైత్యావళి నిర్గమించి కనె ను • గ్రధ్వాన నానాచమూ
పటలీవ్యాధమురా మపుష్పకము శుభత్తాంతి మల్లక్యమున్.

శా. ముల్లోకంబులు మ్రింగజూలు కడిమిన్ • మూర్తిభ వచ్ఛార్యసం
వల్లీలాకలనంబుమాడ్కి సమర • ప్రారంభ సంరంభగా
ధోల్లాసాధ్య చమూసమూహముల నం • దొప్పార నీక్షించి తా
రుల్లంబుల్లలగంగ వేజని తదీయోదంతమున్ దెల్పుగన్. ౧౩

మ. ఆసహస్రకంధరుండా వృత్తాంతంబంతయు విని. ౧౪

స హ స్ర కంఠుడు ప్ర తా పో క్తులు పలుకుట .

కం. అని చేయవచ్చె నీపై

మనుజవరుండొక్కడ నెఱు • మాటలు విని భ
గ్గున మండి మిడుంగురులొగి
గనుగొనలందొరుగ నొడు • కరచి కనలుచున్. ౧౫

మ. కదనక్షోణిని నన్నెదుర్ప రిపుడున్ • గల్గెగదా నేడినీ!
బ్రదుకింకేటికిదురశ్యంబెటులఁ డా • పజాలుదుర్ వేలుపున్
ముదుకండితకుఁదెచ్చె లేనియెడలన్ • ముల్లోకముల్ బట్టిగ
క్కదలన్ జూర్ణము సేయకుండుదునె వీ • కదప్పెనింకేటికిన్.

శ్లో. తప్పక దప్పనటంచుజూంగకుడు మీ • దక వేళసాకారమున్
జెప్పుక వచ్చెనుగాక మెచునునురల్ • జీవబుటోనుగ్రుగా
కీప్సాన్నిక బమనాబులోకిములు జూన్జిగతుక రకీంద్వశ్శముల్
దప్పక ద్రోచెద వోమమగడలము ను • త్సన్నంబుగావించెదన్.

చ. ముదినుదిదప్పినట్టి నలు • మోముల వెక్కలికాడు, నేడునా
యెదుటికినచ్చెనేని గుది • యించెనఁ జెప్పలువేసి యేర త.
త్పదము సమాకమించెద మ • దం బడఁగించెద లోకపాలురన్
గొదగొని తత్పదంబులు న • కుంతితశక్తి బ్రగహించెదన్. ౧౮

మ. ఎదురై నిల్వగలేక కయ్యమున క • య్యదాది దిక్పాలకుల్
బెదురుగుండలతోడవ్వేసలుపన్ • బెంపేదిపొన్నన్ద నా
మద్ది సరించితిగాక జూచుచేక న • స్మన్వికమక్రీడయా
త్రిదివప్రవాతము కీటజాతముగ మ • ర్దితున్ షణ్ణాథంబునన్. ౧౯

శ్లో. పాతాళంబు దివంబుగాఁ ద్రిదివమున్ • బాతాళమగ్నంబుగాఁ
జేతున్ మర్త్యులఁగా వమర్త్యుల నర • శ్రేణిన్ దివోప్రస్థాన్
పేతుల్గాఁ బరినర్తితాత్మకులఁ గా • వింతున్ విధాతాదులన్
సాతాకస్థితిగొందజేయును జగ • త్సాక్షోధప్రావృంబునన్. ౨౦

చ. జలనిఘలెల్లఁబూడ్చెద ర • సాన్ధలి చూర్ణముచేసి వాఙ్మం
గలిపెద మేరుమందరము • ఖక్షితి భృత్తుటలంబురూపరన్
సలిపెద నాకొకంజెనుచె • నాకము గీకము బ్రహ్మలోకిమున్
గలఁగ సఖాగ్ర భిన్నములు • గానొనరించెద నీక్షణంబునన్. ౨౧

మ. విధినై సర్గమొనర్తు నర్యముడనై • వెల్లితు లోకంబులో
పథులొప్పాయనమొందజేయుదునొగి • జుగ్రుంపనై నర్కము
బుధరత్వంబునఁగూర్తు వహ్నిపవనాం • భోనాధనై సస్వతా
దృఢకారంబుల నేనచేయును దదీ • యథానసంస్థాయనై. ౨౨

మ. అని గర్జిలుచు భూనికరసహూ • రా పూర్ణనూపంబుచే
దనుజాధిభుండు పొంగి సైన్యపతులకు • వత్సేన్యయుక్తంబుగా
జనుడంచుకు నియుమించి శాతనజినీ • సారోషతామోగ్ర లో
చనుడై వేగరథంబు దెమ్మరుచు నా • జ్ఞాపించె బాసారధికు.

వ. అప్పుడు.

౨౪

సహస్రకంతుడు యుద్ధమునకు వెడలుట.

సీ. శతయోజనాధికా • యతమును వస్త్రకాం
చన కలితము సము • చద్విహూన్న
రత్నప్రకాండ వి • రాజమానము శత
కొటిభాస్కర నిరా • ఘాటభూరి
తేజప్రకాండము • త్తేజితధ్వజము నా
నా విధాముఃసవితా • నప్రపూర్ణ
మనిలవేగాధ్య స • హస్రనైఋతవాహ్య
మానమ్మర్శిర్ఘ్న ఘృ • టానినాద

గీ. బధ్ధిరితాశానకాశ మ • పారఖగ్ధ
చక్రతోమరపరిఘాసి • చాపబాణ
తూణసంపూర్ణమైన భూ • ధుర రథంబు
కడిమినెరయుంగ నెక్కె-రా • ఊసనిభుండు.

౨౫

మ. కడునొప్పారి సహస్రమూర్ధ్నముల న • ర్కప్రాంతకొట్టిరముల్
బెడలకు జూప సహస్రయుగ్మరముల్ • ధీమాముఢశ్రేణి నె
క్కుడు పెంపొంద నితాంతబాడబరిఘా • కుండంబులకుబోలి యు
గ్గడునై కన్నులు రెండువేలును వెలుం • గుక దుప్పిరీహృకృతిక.

చ. వెడలిసహస్రవక్త్రముల • భీకరగర్జిత నిరహనాదముల్
గమభయదంబులై యడర • గాద్యుఃస్థిపణసంజితధ్వనుల్

దడబడ నుగ్రగజ్జిత వ • లాహరి శేఖ వెలుంగ నుగ్గతిఁ
బుడమ చలింపఁగాదనుజ • పుంగవుఁడొక్కఁడు నేగుచుండినఁ.

వ. ఇట్లు వెడలిన దక్షైన్యపతులగు మహావానవులు, కోటిసుమరు,
మనఃపూర్ణుడును, శలుండును, పాలుగును, హలీముఖుడును,
పిచ్చిలుండును, కోణపుండును, చక్రూసును, కాలవేగుండును,
ప్రకాలుండును, హిరణ్యబాహుండును, ధిరుండును, కిశ్కల
దంతులును, పృచ్ఛాండచూడల కిరండనేత్తా, భేణకోచ్చిక కిరభ
భద్ర విశ్వజేత్తి విరోహణులును, కిలీకంఠముక సుమారు
ప్రవేశులును, ముగ్ధుల శశిరోమ సురోమ మహాహనుసారావత
పారియాత్రపాంశుర హరిణ కృశవిహంగ శుభ్రోవక్షప్రమోద సహ
తాపనులును, కృశిర కుండర వేణిస్కంధమూరకులును, బాహుక
శంఖవేగ సూర్తకపోత పాతక శంకుకర్ణసికరక కుటీరముఖునే
చక పూర్ణాంగద పూర్ణముఖప్రభావులును, శకువిహర్యమాహ్నిత
కామశకసుషేణ మానిసాన్యాయ భైరవముండ దేహాంగవిశంగచో
డపాలకులును, సౌరభ వేగవంత పిండారక మహాహనురక్తాంగ
సర్వసారంగ సమృద్ధపాటవాసక నరాహారానంద సుచిత్ర చిత్రవేగి
పరాశర తరుణిక మణిస్కంధానులును, మొదలుగా నసంఖ్యాకు
లగు నాహిసేపతులు, సితాసితారుణ నానాన్యస్థురౌకారులు,
సప్తపంచత్రిశీర్షులు, ద్విముఖులు నేకవక్త్రులు ననేకవక్త్రులు, మహా
పర్వతసమాకారులు, యోజనామామగు, ద్విత్రియాక్షనోచ్చి
తులు, మహాబలులు, మహాకాయులు, కామరూపులు, నానావిధ
శస్త్రాస్త్రప్రహారచోపేతులు, వివిధవాహనాగ్రాసులుచున్న వెడ
లిరి. వీరందఱు ముఖ్యశేనాపతు లింక సామంత్య సేనానాయకు
లను వినుము.

శ్రీ: శంకుకర్ణుడు కపి • స్కంధుడు పద్మండు

కుముదాడనంతుడు • కునదికుండు

ద్వాపశభజుడును • ద్వాదశాక్షుండు కృ

ణోపకృష్టులును దీ • ణోష్ట జిహ్వా

ఛక్షోదనుడు విక • టాసి కేతులు వికృ

తాక్షుడు మరి యుద • రాక్షుడును ర

ధాక్షుడు ప్రియకరు • తాశనుల్ వజ్రనా

భవసుప్రభులును ప్ర • హాహశైల

శ్రీ: కంపిసిద్ధార్థ గజశీర్ష • కంపనాను

నామశతలోచనలు పూర్వా • నామ జూట

రోమన్మషమేష విప్రేంద్ర • క్షేమబాహు

పులును బహువీర్య శతబాహు • పులును మరియు.

౨౯

చ. కాంచనాక్షుండును, నికుంభుండును, జలంధరుండును, తమోభకృత్తు
సహస్రబాహువు, నేకజరాభిదుడు, నేకాక్షుండు, వ్యాఘ్రాఖ్యుడు
కోకనదుండు, ప్రియమాల్యానులేపనుండు, నువక్రుండు, ప్రియదర్శి
పరిశ్రేతుండు, జ్వాలాజిహ్వండు, కరాళుండు. చతుర్ద్వంశుండు, మే
ఘనాఘండు, పృథుశ్రవుండు, ధనుర్వక్రుండు, సముద్రవేగుండు,
నందోపనందులు, ధూమృండు, శ్వేతుండు, కళింగుండు, ప్రతాప
నంతుండు, ప్రమోదుండు, స్వస్తికర్మవకాసిద్ధపాత్రసుబాహువులు,
సువ్రత గోవ్రజ కనకాపీఠులు, మహాపారిషదుండు, గాయన ద
మన బాణఖడ్గ వీర్యవతులు, దేవతాలి గపితాలులు, వేధకవా
సికులు, హంసజుండు, సముద్రోన్మాథుండు, రణోత్కంఠుండు మొద
లుగాగలవారు పెక్కండుగలరు. లెక్కయిడి వారల పేరులు
వక్కాంకించుట కక్కంజభవునకై నం దరంబుగాక్కుడు.

సీ. కౌలకంఠ ప్రభావ • కౌలకక్షులును కూ.

భాండుండు శితుండును • యజ్ఞబాహు
భూతలోన్మగ్న సోమ • పులుప్రభాహువు దేవ
యాజ్ఞమజ్జాలతు • హర వసువ్ర
తులు మహాతేజఃక్ర • ధులు క్రాధమధురులు
మధువర్ణ కలశ ధ • ర్మదులు సుప్ర
సాదసూచీవక్త్ర • చారువక్త్ర సువక్త్ర
కలశోదరులు మహా • బలకీరీటు

గీ. లచలుండును వీర్యవంతుండు • హంసవక్త్రు
డవల మధువర్ణ శ్వేత వ • క్రాదులైన
వారమిత సంఖ్యలగువారు • భూరిబలులు
గలకు పుత్రులాసాహస్ర • కంధరునకు.

కె౧

మ. పృథనాధీశులు యోధముఖులు మహావీరుల్ హితుల్మృతులు
సుతులు బంధులు మిత్రులు బ్రహ్మర • షోనాయకుల్ విస్ఫుర
చ్ఛతురంగంబులు గొల్వొ బల్విడి నట • సంఖ్యాతిగస్ఫూర్తి శు
ద్ధతులైవచ్చి రుదాయుధప్రభలు మాంత్రిండు విడంబించగళ

సీ. కూర్మ కుక్కుట సర్ప • గోహామమవక్త్రులు
వ్యాఘ్రాననులు సింహ • వదనులు ప్రి
భిరవరాహశ్వ సృ • గాలకా కోలూక
శశషేషనకుల మా • ర్జా లముఖులు
నేక ద్వివక్త్రుల • నేకవక్త్రులు కృశో
దరులు మహోదరుల్ • తాళనిభులు
కుంబులు వికటులు • గోనాసులును మహా
కర్ణులు బహువిధ • వర్ణ యుతులు.

గీ. హస్తీకృష్ణాజినాబరూల్ • వ్యాఘ్రచర్మ
ధనులు బహువిధలన దలం • కరణ భయర
విగ్రహాలు నూర్ధ్వకేశులు • విస్మయ నవను
లద్భుతాకారు లానిశా • ట్రాగ సరులు.

33

శా. క్రూరవ్యాధి విహంగ కీట యుష వ • క్తుక్ భూతాహ్లాద్యో
దారుల్ పంచ పడప్తవిశతిముఖుల్ • తారక్భూత్యూఘ్రకల్
చీరప్రావృత్తులొత్త కంచుకులుగు • స్త్రీ మోన్వితుల్ భీకరా
కారుల్ ఘోరతరాయుసుల్ లనదలం • కారుల్ మహాదారులున్.

చ. హరిగజ మేషవానర ఖ • రావ్య సృగాలత రక్షుభల్లికా
సరమృగఖడ్గసూకర శ • శష్టన గోతువరాహ గోధకోం
దురు వృక కంక గృధ జుక • ద్రోణ భుజంగమ ముఖ్యజంతుసం
విరచిత వాహనుల్ వితత • భీషణ వేషు లుపాత్తరోషులున్.

కం. అసి పరశు కుంత్యోమర

ముసల గదా భిండివా • ముద్గర ధను ర

స్త్ర సమూహ భల్ల శల్యా

ద్య. సమాయుధ హస్త లమ్మ • హాదనుజనకుల్.

34

మ. వివృతాస్యల్ కఠినాఙ్గిహాస ముఖుల్ • భీమోల్ల సత్తన్జితా
రవ్రుల్ భీకర వక్త్రగహ్వర రట • త్పరిస్థిత దృష్టాంకుర
చ్ఛవినందీప్త ముఖుల్ విలంబిత కచ • శృంగూర్భుల్ ఘోరదా
నవ్రతేతెంచిరి లెక్క కెక్కుడగుచున్ • నానాదిగతంబులన్. 35

ఉ. కాటుకకొండలోయనంగ • గర్భర భూధర కోమలలోయనన్

గాటపు రాహిణాచల ని • కాయములోయన దేహకాంతులన్

బొటిలుచున్ జరత్కుభర • పద్మలనన్ భయదస్వరూపమున్

దీటుకొనంగ వేగ నడ • తెంచిరి రక్కసు లుక్కు - నెక్కునన్.

ఉ. మిక్కుటమైన కాన్కొగులు • మీదటి క్రొత్త మెరుంగు నోగలై
ప్రక్కల దీప్తదంష్ట్రలు స్ర • భల్ వెడజ్జంగం బల్ల వెన్నెముకల్
నెక్కొను శక్రచాపము • లీల బెడంగడరంగనచ్చు నా

• రక్కసి మూకలీక యెను • రక గదురక భయమొప్పిచాకికా.

చ. కన కన లాడు నిష్పకలు • గ్రమ్మెడులోచన నహ్నికుండముల్
బెనఁగొని కొమ్మసంగలుగఁ • బెద్దయు విచ్చిన నోరు పొట్టిలో
గనఁబడ భీకరాంశులు • గల్గిన రాతిచర ప్రకాండముక
వనచర కోటి సూచి గడువక బరచెక రఘురాము వెన్నుకుక.

శా. ఒండుక రెండును మూడు నాల్గునయిదా • కొప్పరువక్త్రాబులుక
జుడప్రకమవికమక్రమభుజా • స్తాభప్రకాండంబులుక
కొండల్వొలెడు జేహయళ్లులు మిడు • గుమ్ము నేత్రాబులుక
దండిగల్గిన ఘోరదానవులు సై • న్యంబెల్ల దాఁగెరటక. రంగ

మ. హయసాదుల్ మదహస్తి మస్తాగతుల్ • వ్యాఘ్రస్థితుల్ స్వదన
ప్రయతుల్ కూరమృగేంద్రవాహనులు ను • గ్రద్యాళసంవాహితుల్
భయదానేక మృగాగ్రాములుచు నై • పాదాతులై యన్భుత
క్రియ నేతెంచిరి వీరయోధులు ముహుర్ద్వభత్ప్రతాపాఘ్నులై

చ. అసిముసలాన్వితుల్ శర శ • రాసన హస్తలు కుంత తోమరా
ద్యసమత రాయుధుల్ పృథు గదా చిరులుక బరగు ప్రభాదాపా
శ సహితులుగ్ర శక్తిఘన • చక్ర పరివ్యాపకాలఖడ్గ ప
ట్టస పటు భిండివాల దృఢ • టక శతఘ్ని సమేతులందరుక.

ఉ. ఎత్తిన యాయుధంబుల జ • నిమ తథక్షు అర్కకాంతి సం.
పత్తి డిరన్కరింపగ న • భాగుర శాన్త రసంబు పల్కపక
జొత్తిల భీషణార్భటులఁ • శొష్ణుకు సందడి నెల్లదిక్కులుక
నల్లన మందఁగా భయవ • దానంకోటి ర్దాంగె నన్తోక. రక

చ. అనుపమ శౌర్యధుర్యులు మ • హా బలయుక్తులు జండవేగులు
ఘనతర దేహులు బహుళ • గర్జితులైన నిశాచరావళుల్
పైనగొని యొక్కటకు వెడలెల్లెక్కకు నెక్కువ గాఁగ నేలయీ
నినగతి నెందుమాచినను • నిండిన చీకటి పిడుమతోయనక • రగి

తే. అట్లువెడలిన దైత్యులై • న్యమునకెల్ల
నగనకుడైనయట్టి న • హాసకంఠుఁ
డుక్కుమిగులఁగ వేవిండు • లెక్కువెట్టి
గుణనినాదంబు చేసి ది • క్కులు వడంక.

౪౬

వ. అట్లుచేసి.

౪౭

న హాస కంఠునికెల్ల కాశవాణిరామవృత్తాంత

మెదిలె గి. ర. చుట.

కం. ఎవ్వారు వీరు బలువిడి

నివ్వీటికి రాగతంజు • దేమొకొ నాతో
చివ్వకుఁ దలకొని వచ్చిరా
యివ్విధమంతయును దొలుత • మెరుగఁగవలదే.

౪౮

వ. అని తలచునంత.

౪౯

తే. కంచుగీచినకరణి న • క్కజఁపు మ్రోత
వరలుచుండఁగ విస్పష్ట • వర్ణయుక్తి
యేర్పడఁగ శ్రావ్యభంగి వ • చించె వేయి
కంఠముల సోకు వినుఁగ నా • కాశవాణి.

గిం.

ఉ. ఓయి! సహస్రకంధర! మా • హాగ్రబలంబున స్థాల్లోకముల్
వేయితెరంగులకా దొనఁగు • వెట్టితి నీకెడురెందలెడటం
చాయతనైన గర్వమున • నబ్జురపోవుమ పొంగు చుంటివిం
కీయుగాల్పెల్ల సాగదు ను • మీ యొకఁ దీరుగడయ్యో దీనికి.

మ. ఇతఁడంభోరుహ బంధువంశ కలశా • స్థీందుం డయోధ్యాపురీ
పతిధర్మప్రతిపాల నక్షముఁడు దృ • పృథ్వీత్య నిర్మూలన
• వ్రతుఁడత్యుజ్వలకీర్తిసంయుతుఁడు శ్రీ • రాముండు సుమ్మి! మహా
న్నతచాన్దిత్రునితోడి వైరమది యె • న్నన్ గీడుమిబోంట్లకున్.

మ. త్రిజగద్గ్రోహి దశాననుండు కపటా • ద్వేషంబునన్ భార్య భూ
మిజగొంపోవఁగ నెత్తిపోయి రణ భూమిన్ బంధుమిత్రానుజా
త్మజ యుక్తంబుగ వానికూపడఁచి ద • త్సామ్రాజ్యమున్ దజ్జఘ
స్యజాఁడాత్మాశ్రితుఁ డౌ విభీషణునకున్ • సానుగ్రహుండ్డయిడన్.

కం. ఎదురెందు లేదనుచు ను

న్మదవృత్తిన్ మెలఁగు నిన్ను • మ్రుందించి మహా
భ్యుదయము జగములకొసఁగఁగ
వదలక నీమీదికిపుడు • వచ్చెన్ జమ్మి.

గీర

కం. గురుతరవిక్రమ నరవా

నర రాత్రించర చమూ గ • ణంబులు గొలువన్
ధరణీశుఁడు భ్రాతృపుర
స్సరముగ నిటరాక నిన్ను • జంపుటకె సుమీ.

గీగీ

తే. అనుచు నశరీరవాణి సె • ప్పిన సహస్ర
కంధరుండాంకించి దో • ర్గర్వ దుర్మ
దాంధుఁడైతలలూచె నౌ • రార! నన్ను
దాకి గెలువంగ నెవ్వారి • తరమటంచు.

గీఁ

చ. కరమునఁ జక్రముంగొనిన • కైటభవైరియు వ్రజహస్తఁడౌ
సురపతితక్కు దిక్పతులు • శూరతబోరఁగ లేక బీరుపో
యిరి ననుఁగెల్పువారలె యి • నీ! నరవానరకీటకంబులే
వెరతు నె! మింటిమోతలకు • వేల్పులుమాచులు కట్టిపెట్టుడీ.

కం. వెరపించఁబూనిరె తిర

స్కరిణిఁగొని వేల్పులార • చాలించుడు మీ

నరుజులు సహస్రగళు ముం

దరనా యికఁగొడుగాక • తత్ఫలమెల్లఁ.

శీ॥

కం. అనిపలికి సేనలంగను

గొని వింటిరె నన్నుఁగెలువ • గోరియిటకు వ

చ్చినవాడట వీడట పొరి

గొనుఁడీ తినుఁడీ మనుష్య • కోటిక సూటిక.

శీ॥

వ. అని సేనలకాజ్ఞాపించి తనరెండువేలకరంబులనెత్తిన యసిముసల పర
శుష్కతిన ప్రాస పరిఘ భిండివాల తోమర గదాధ్యాయుధంబులొక్క
పెట్టిన బుష్పకంబుపైవైచి పేర్చి యార్చిన యేలినవాని యుత్సా
హంబుఁ దిలకించి సేనలు తలకడిచి యేనుయేసని యన్ని శాచర బల
ప్రకాండంబు పుష్పకాభిముఖంబై త్రోచి నడచి.

౬౦

అ సు ర పై న్య ము తో రా ము ని పై న్య ము న క యి స యు ధ ము.

మ. హరిదంతంబులు పక్కునకబగుల గ • జ్జరారావముల్ సేయుచుకొ
జరదుర్వీధరకోటిలోయనఁగ ను • చెచ్చెర్రేహముల్ గ్రాల భీ
కరభంగిక దనుజప్రకాండములు వీ • కకభాంగి నానాయుధో
త్తరముల్ గుప్పుచుఁబుష్పకంబుపయిమూగక గ్రమ్మి కొక్కుమ్మడిక.

ఉ. అప్పుడుజానకీవిభుని • యానతిగైకొని వానరోత్తముల్

గుప్పున నుప్పరంబెగసి • కోయనియాచ్ఛుచు వృక్షముల్ శిలల్

గుప్పుచుజానుపార్జినఖి • కూర్పరపాదకరప్రహారముల్

జప్పుడు లుప్పతిల్లగ ని • శాచరకోటి నడంచిరుక్కునక.

౬౧

మ. ఘనసాలంబులదీర్ఘదంష్ట్రలువిరుం • గకగొట్టి పాషాణ పా

తసలీలక శిరముల్ వగిల్చి నఖిదం • తస్వైరఘాతంబులక

దనువుల్ నెత్తురువ్రుచేసికవి పై • న్యూబిద్ధ శౌర్యంబునన్
దనుజవ్రాతము సంవిదారితముగా • దర్శించెభీమోద్ధతిన్. ౬౩

ఉ. కొందరిబట్టిన్మూలములఁ • గ్రుచ్చిగుడులో వడఁదిప్పి కొందరిన్
గొందలమందఁఖడ్గములఁ • గ్రుమ్మిగదాహతి నుగ్గు నూచగాఁ
గొందరిమందజేసి మరి • కొందరిమిగి ప్లవంగ సేనలన్
జందరవందరై సమయఁ • జేసిరక్కసులుక్కుమిరగన్. ౬౪

చ. ఉడుగక దీర్ఘ బాహుయుగ • మొయ్యనఁజాపినఁగోటకట్టుగా
మిడుకఁగ నేరకిందుఁబడి • మీదికిదూకుప్లవంగకోటి యు
గ్గమవగునట్టి రక్కసుల • గాటపుకోరల క్రింద నెందరో
వడియములైరి మిటి తెరు • వల్లకు గుండె దిగుల్బనింపఁగన్. ౬౫

చ. తడవులఁబట్టి సంపదల • దంధనలన్ గొనిచూరుమూలలన్
బడి వసియించు నమ్మనుజ • భక్షకకోటికి నచ్చ జహ్వాత్రు
ప్పుడు వదలంగ నల్లయెగఁ • బోయుచుఁజేరి మనుష్యమాంసముల్
వడి నమలంగఁ గల్గె రఘు • వల్లభుసేనలతో నెమగ్నొనన్. ౬౬

ఉ. చేతులబట్టిదోమలను • జెడినగండున బిండిపిండిగాఁ
గ్రోతుల మూకలన్నులిమి • రోతయటంచటుఁ బొరవైచి సం
గాతమువచ్చు మానవ ని • కాయముడాసిన మాత్రఁబుడువై
వాతులువిచ్చిగ్రంతులిడి • వచ్చిరిమిగఁగ గొంటురక్కసుల్.

చ. అడరెడు నుగ్రదానన చ • యంబునకున్ బిరుతీకరోషముల్
జడిగొన బొబ్బరించుచు వె • సన్ బ్లవగానళిఁగొండపిండు పై
పిడుగులునడ్డచందమున • భీకరముష్టిహతుల్ సెలంగఁగాఁ
గెడపఁగజొచ్చిరాకడిమి • క్రేనలనభ్రచరుల్ నుతింపఁగాన్. ౬౭

చ. తరుచరకోటిదంత నఖి • దారిత కర్ణగళాది మత్కలే
బర పరితస్సప్రద్రుధిర • వాహినులన్ బహుభోద్ధిరద్భుర

స్ఫురిత ధరాధరంబులను • బోలుచురాక్షసవీరు లారణాం
తరమునఁగూలిరామరవి • తానము మేల్బళియంచుమెచ్చఁగన్.

చ. రవితసయుండు నంగదాఁడు • రంభుండు నీలుండు జాంబవంతుండున్
బవనతనూజుండున్ గజ గ • వాత్సులు గేసరియున్ సుషేణుండున్
గవయుండు గంధనూదనుండు • కామితరూపధరుల్ తదన్యతా
ప్లవగవరేణ్యులున్ గడఁగి • బల్విడినార్చుచుఁదాకిరాక్కటన్.

కం. తరువులును గండుశిలలున్
గిరులును వివిధాస్త్రతతులు • గ్రిక్కిరియఁగవే
బరువుచునపుడోహరి సా
హరిఁబోరిరి రాత్రిచరచ • యంబునుడినడన్.

౨౧

కం. రణజనితోత్సాహసము
ల్పణచిత్తుండగుచు నసుర • వర్గమునొగి ధా
రుణిఁగూల్పఁగఁజొచ్చె విభీ
షణుండు గదా హస్తుండగుచు • సచివులతోడన్.

౨౨

ఉ. కాటుకకొండవఱి యొక • గద్దరినై త్యుండు శూలహస్తుడై
బోటునకొక్కవేయికపి • పుంగవులన్ గుదిగుచ్చికొంచురా
బోటరియైన యత్తరణి • పుత్రకుడ్డమ్ముసొచ్చి యొక్క పెన్
వ్రేటునఁగూల్చెమస్తకము • వ్రీలిన లాలలు గ్రక్కుచున్బడన్.

చ. తొరచినయేడునోళ్లు సెగ • దేవరయేడుమొగంబుల్లుగా
నరచుచునచ్చియడ్డమగు • నందరమ్రొంగఁగఁజూచియడ్డమై
వెరవునఁబెంచితోక యురి • వ్రేలి తటాలున నేడుకుత్తుకల్
నురిమి గతాసుజేసె నతి • లోక పరాక్రముఁ డంగదుండొగిన్.

చ. పెదవులు రెండిటన్ భువిది • విన్ గబళింపఁగ నద్భుతంపు నో
రుదెరచి దీర్ఘ బాహుల న • రుల్ గపులున్ శతసంఖ్యలొక్కమా

రౌదవినమ్రమింగుచుకొబొదలు • నొక్కమహాసురుచాడలూడఁగాఁ
బదములఁదన్నికూల్చెను ప్ర • భంజనపుత్రమఁడొక్కపూవునకా.

ఉ. వేపురుమేటిదానవుల • వీక నెదుర్కొని హస్తలాఘవం
• బేవలనకా భాగఁడవడ • నిద్ధచ పేట నఖప్రహారలీ
లావిధినొక్కచందమున • లాచికలంచిన వాసనిస్సృతికా
జేవురుకొండలై వెలుఁగఁ • జేసె సుషేణుఁడు భీషణస్థితికా. ౨౬

చ. చురచురనిప్పుకల్టొరుఁగఁ • జూచుచుభీకరచంద్రహాస ని
ష్టురపరిచాలనోగ్రుఁడగు • చుకా బరతెంచెడు దైత్యసైన్యపుకా
బిరబిరఁదాకి తోకయురి • నెట్టి కిలార్చుచు నాకసగబునకా
జిరచిరఁదిప్పివేగఁ బలి • చేసె రణోర్వికి నీలుఁ డుగ్రుఁడై. ౨౭

ఉ. పోరికివచ్చెఁ దోకపురు • పుల్ నగుబాటిదిగాదె! యంచుదం
ప్త్రొరటనంబుతోనుదిమి • యార్చుచుచువచ్చెడువాహినీపతికా
జేరువఁడాసియొక్కవల • చే పిడిపోటునఁగూల్చెఁ గేలిమై
మాగుత సూతి తోడి కపిమండలముబ్బునఁబొంగియూర్వగకా. ౨౮

ఉ. కోరలుదీటుకొంచు మిడి • గ్రుడ్లువెలుంగఁగ నాచ్చి మామెడకా
బీరముసూపవచ్చితిరె! • బింకమడంచెద నిల్వడంచు యే
మారుచువచ్చురావణసు • తాగ్రజుమార్కొనియొక్కగ్రుద్దునకా
భోరునఁ బంచె నంతకుని • ప్రోలికి గాలినుతుండులీలఁగకా. ౨౯

చ. గొరియలజేసినాడ సుర • కోటుల సాగద కంచుదర్జనో
ద్ధరగతి ఋక్షవానరులఁ • ద్రోలుచు వచ్చెడు నగ్రవాహినీ
శ్వరు నెదిరించి ముష్టిహతి • వ్రక్కలుసేసే శిరంబు నిర్జరే
శ్వరు మనుమండు మింట సురవర్గము శౌర్యము సన్నుతిగపఁగకా.

న ర వా న ర సు రా సు ర ద్వం ద్వ యు ధ ము .

వ. ఇట్లసంఖ్యాకులౌ ననురవీరు లహంకారపూర్వకంబుగా గర్వదు
ర్విషహ్యగతి సుపర్వులు వెరగండకా దాకిన, బీరువోక పేరువా
డి యవక్రనిక్రమంబున నరా సుర వనేచర చమూ సమూహంబు

నెదిర్చె నివ్వధంబున నయ్యరువాగును నూజిత గర్జారావంబు
 లలరఁ గల్పాంతంబున నుత్తుంగ భంగ జల్పాకంబులై తారసిల్లు
 పూర్వ పశ్చిమాగ్ణవంబులఁ గ్రేణిసేయుచు, వీరరసాపూరంబు పొం
 గి పొరల, మాకుకొనిన సత్తోలితాఁకునలీఁఁ బెరయు నమ్మర్దంబు
 న విమర్దితం బై యెగయు ధరణీపరాగంబు నీరంధ్రంబుగఁ గ్రమ్మి
 కారుచీకట్లు సంపాదింప నెత్తిన క్రొత్త చికిలికన్నుల తళ తళలు
 హత్తుకొను దీపకళికలై దృష్టిప్రసార సహకారంబులుగా వీరు
 వోని యూరనంబునఁ దారసిల్లి యసి ముసల గదా పరిఘపట్టిన
 ప్రముఖ వివిధాయుధ విలసనంబుజూపిన విదారితంబులగు నవయ
 వంబులంగారు, ధారాళ రక్తపూరప్రసారంబునఁ గ్రమ్మిన రజోం
 ధకారంబడంగ విచ్చలవిడిఁ బెచ్చుపెరిగి యుచై చ్చినాదంబు
 లడర నడచి ఖడ్గంబులనరికియు, సురియలంగుచ్చియు, గదల జది
 పియు, గుంతంబులఁ బూడిచియు, బాశంబులఁ జుట్టియు, బట్టి
 సంబులఁ గొట్టియు, దోమరంబులఁ దూరుముసేసియు, సాలంబు
 లఁ గూలంద్రోచియు, గొండలఁ బిండిపిండిగా మోదియు, భ
 ల్లాంజలిక కూర్మ నఖరార్థ చంద్రకప్రముఖ గాణవేణికావితానంబు
 లఁ బ్రాణంబులు బీల్చియు, వివిధాయుధంబులఁ బ్రవిదారణం
 బుగావించి రెండు సైన్యంబులందును బెక్కడ నుక్క
 డంచి రక్కడింది రక్కసు లుక్కుమిగిలి గ్రక్కునఁ బెక్కుమిరి
 యక్కజంపు చందంబునకుందొడంగి, మనుజుష్ణవంగ సముదయం
 బులపైకురికి సరకుగొనక గరకుందనంబునఁ బిడికల్లంబట్టి దోమల
 కైవడి నలుపువారును వెడంద నోళ్లు తెరచి పతంగంబులభంగి
 మ్రింగువారును, నిడు దకోరల సందునఁ బొందుపరచి వడియంబుల
 వడుపుననమలువారును పదులునూర్లుపొదిలి మరచేత బట్టి పిసికిపిం

డంబులుచేసి వివృత వదన గహ్వరంబుల కెగుర్తవైచువారును, మి
 ట్టిపోకుండ నట్ట చేతులంబట్టి కరకుపందుల మెడలు కొరికి తత్త
 రంబునఁ గ్రొన్నెత్తుకు పీల్చువారును, తడవునాల్లకుందొరికె నీ మ
 నుష్యమాంసంబని సంతసంబునం గంతులు నెచుచు గేలంగీలించి
 కోలెమ్ముకలు విరచి పరిసరంబున వచ్చు చిరుతరక్కసల కామెత
 లు పెట్టువారును, శూలంబులంబాడిచి గుదులుగుచ్చి పచ్చి నెత్తురు
 దోయిఁటంబట్టి త్రావి బ్రేవునకా ద్రేవువారును కోతులంబట్టి తోక
 తోకలంగట్టి పేరులుగా నరుత ధరించువారును, నరులంబట్టి నరులను
 వానరులం బట్టి వానరునులంగొట్టుచు నట్టువ తెరంగునంజిట్టాడువా
 రును, వారుసంబులకాదోలించి సాదులం గైమవులపాలుచేసి కిలార్చు
 వారును, మదగజంబుల కెదురించి తుండంబులువట్టి చిరచిరంద్రిప్పి
 యొండొంటితో నెచిరాచి యీచతురంగంబుల బడలువడ మోదు
 వారును నె, కూరవిహారంబులమీరినంజూచి యశాఁడుకరచి, నరసై
 న్యంబులగ్గలించి, బెగ్గిలక డగ్గరిదాకొనియగ్గొంటు రాకాసిమూక
 చేకత్తులకాగుమ్మయు, వివిధాస్త్రంబులఁ జక్కచేసియు, గుడియ
 లంజదిపియు, గండ్రగొడ్డొడ్డ నరికియు, బ్రాసంబులదూసి పారబొడిచి
 యు, బీరువోక పౌరుషంబునెరప బ్రాసటయై గోలాంగూలబలం
 బు చలంబునం దలకొని తరువులంబరపి శిరంబులు బరియలుచేసి
 యు! గొండలవై చిపిండిచేసియుఁ బిష్టిగుద్దులం బడమోదియు, జాను
 కూర్పరాఘాతంబులనపేతప్రాణులంజేసియు, కడకాళ్లువట్టిరక్కనుని
 రక్కనునితోఁగొట్టి మట్టగించియు, రథంబుల విటతాటంబులుగా
 విరుఁగఁదన్ని తద్రథాంగంబులంగొని సేనాంగంబులు భంగంబు
 గావించియు, హరి హరిని గెరి కరిని విసర్జి వైచి నుగ్గునూచనంబుచే
 సియు, గోరలు విరుఁగఁదన్నియు చాడలూడబాదియుఁ, జేతులు

విరచియు, మూతులుజింపియు, గ్రుడ్లు పెకలించియు, గోరులం
గీరియు బెక్కుతెరంగుల జిత్రవధంబు గావించిరంత నయ్యుభయ
బలంబులందును దెగిన తలలును, పగిలిన కపాలంబులును విభి
న్నంబులగు నవయవంబులును, విచ్ఛిన్నంబులగు నంగంబులును,
గృత్తంబులగు కుత్తుకలును గలిగి కేశశైవలంబులును, వదన కమ
లంబులును, బాహుమీనంబులును, జంఘానక్రంబులును, బ్రహ్మ
కూర్మంబులును, దేహయాదోవితానంబులును, గలుగు ననేక ర
క్తనదీప్రవాహంబులు ప్రవర్తించిన రణాంగణంబు దిదృక్షు సుర ని
కర భయంకరంబయ్యె నయ్యవసరంబునఁ గపిప్రకర విక్రాంతి వి
శేషంబున దానవసైన్యంబు సైన్యంబు నొందుటయును. ౮౦

సే నా థి వ తు ల యు ధ్ధ ము .

శ్రీ. కోటిశుండు హలీము ♦ ఖుండు హిరణ్యశా

హుండును పారి యా ♦ త్రుండు కాల

వేగుండు మరి శంఖ ♦ వేగుండు పారావ

తుండును శంకు క ♦ ర్దుండు వేగ

వంతుండు మరి కాల ♦ దంతుండు పిడార

కుండును పూర్ణాంగ ♦ దుండు న నెడు

పదియు నిద్దరు సైన్య ♦ పతులు విజృంభించి

బలముల నెల్లఁ గో ♦ ల్లల యొనర్చి

గీ. కడిమినడువఁగఁ గనితాల ♦ కంతకాల

కక్షకుంభాండ చారు వ ♦ క్రమధువర్ణ

యజ్ఞ బాహు ప్రబాహులు ♦ హంసవక్త్రుఁ

డ నెను రావణసుతులు యో ♦ డైరి వేగ.

౮౨

చ. దొరలును సైన్యనాథులును ♦ దోర్బలలీలఁ గడంగి మార్కొగన్

దెరలిన సైన్యమెల్ల నతి ♦ తీవ్రసముద్ధతిఁ గ్రమ్మరంగ న

య్యునునడికిఁ ద్రిదుక్షు సుర • యూధము బెల్లల మగ్గిలించఁగా
నరిమురిఁ గారఁ జొచ్చె నిఁక • నప్పటి రాద్రము నేమి చెప్పుదుఁ.

చ. అలమె వియ త్తలంబు వివి • ధాయుధ కాంతి తళ త్తళల్ మహా
• స్థలి నరవానరప్రకర • చారు శిరఃకమల ప్రక్షీర్ణమై
వేలసె నవాసనవాహినులు • వేమరు దిక్కుల నంటబారె న
గ్గలికఁ బెనంగు దానవుల • గర్జలఁ బిక్కటిలెన్ నభంబూగిన్. ౮౪

సీ. తరిమి చేతులుసాచి • నురిమివై చెడు మదో

త్కటదైత్యులకు మశ • కంబులగుచు

పొదిలి గుప్పిటబట్టి • చిదిమ్మివైచెడు దాన

నప్రతలికి శలభంబులగుచు

నిడుదకోరలు దీటు • వడివడి నమలెడు

నసురావలికి వడియంబులగుచు

పిసికి పిండలుచేసి • వెనమింగు రక్షశ్చ

యంబునోర్లకు గబఃశంబులగుచు

గీ. పన నెసంగెడు నిశితాసి • విసరినరుకు

కరకు వారికి లేసార • కాయలగుచు

పలువిధంబుల నలుగుడు • పడినశింపఁ

జొచ్చె నరవానరచమూ స • ముచ్చయంబు.

౮౫

తా. ఆరీతిఁ గఠినాసురప్రతతి పా • వై నొచ్చు సైన్యంబు గ
న్నారన్ గన్గొని యాంజనేయుఁడు నము • ద్యత్రోక్తధనిష్ఠాత దు
ర్వారుండై మెయిలేంచియుగ్రతర గ • ధారావపూర్వంబుగా
ఘోరాకారమెసంగ మార్కొనియె ర • ధ్నోరాజీగంపిల్లిగన్.

సీ. అరిమురిఁదోఁకతో • నురివెట్టి చిరచిరఁ

ద్రిప్పి నేలనుగొట్టి • ప్రెత్తవైచి

శిరములు చంకల • నిరికించిగుడ్డుపై
 కురుకడిత్తులువోలె • నొత్తినైచి
 ఘనభుజార్ద్రులు బి • గ్గనబట్టివెన్నులు
 విరచి చిత్రంబుగా • నురిమివైచి
 జానుకూర్పరముప్పి • చరణప్రహారముల్
 సలిపి యుగస్థితి • సలిపివైచి

గీ. కులిశసఖపాటనంబుల • ఘోరభంగి
 పలుదకడుపులు బలువిడి • వచ్చివైచి
 పలువిధంబుల దానవ • బలమునెల్ల
 గడిమినెరయంగ నురక జీ • కాకు పరచె.

౨౭

ఉ. ఎత్తినయూధంబు లవి • యేగొని క్రమ్మర వానిచేతనే
 దుత్తుమురై చనకగడిమి • ద్రుంచుచు నొంచుచున్నైత్యవీరులకా
 మిత్తికిఁ దిండిసేయుచును • మించి కలంచి యలంచి యుగతకా
 మత్తిలియార్చే మింట నుర • మండలమెల్ల సెబానుమేలనకా.

కం. వడగొండలపై బెడిదపు
 పిడుగులు వడ్డలు దనుజ • బృందంబులపైఁ
 బిడ్డిగుడ్డులు పడియెత్తు చ
 వృదు లప్పుడుదోచె ననిల • పుత్ర మునుమునకా.

౨౮

కం. కడకాల్లువట్టివిసరుచు
 బెడిదపు రక్కసులనొకని • బెట్టియొకని ను
 క్కడగంబడమోదుచునను
 మడుచిత్రవిహారమగజి • మంబెరిగించెకా.

౨౯

కం. పెనుగాలి వీచినను గూ
 లిన బూరుగుతోటవోలె • లీలాగతీ నా

హనుమంతు విక్రమక్రమ

మునకుక లోనైన రిపుచ • మూ సముదయముల్.

౯౦

ఉ. కేసరిపుత్రుబాకిని • కేసరిఫేటునబడ్డలేళ్ల పి

డై సమదాసుశ్రవకర • మంతయు నింతట సంతటక సము

ల్లాసముదక్కి యల్లన బ • లాయనకార్య పరాయణులుగా

నీనునగాంచిగోటిశుండ • హీనపరాక్రమమొప్ప నడ్డమై.

౯౧

మ. ధనువాండుద్ధతి నెక్కువెట్టి నిసితా • శ్రుంబుల్ ప్రచర్షంబుగా

వినువీధి గురియింపుచుక గలిసియా • వృక్షాటకోటిస్వసక

దునుక తేయుచు సింహనాదమడరక • దుర్వారభంగిక గడం

గినవానిం గని యాంజనేయుడు మదిక • గిన్నక మహోద్రిక్తుడై.

ఉ. వాలమువెంచి యుద్ధతర • వంబున దిక్కులుల్లలాడగా

గేలియుబోతె రక్కసుని • గిక్కిరియక మెడబట్టియంగముల్

ప్రీలగమింట్రదిప్పుచు భు • వికబడి నప్పుడ మేనబ్రాణముల్

దూలగగొట్టియాచ్చెదన • తోటికపుల్ ముదమొదిగర్జిలక.

ఉ. అంతయుగాంచి రోష వికృ • తాననుడై వెనుశంకుకర్ణుడ

త్యంతపరాక్రమంబడర • నార్చుచుడాసి నిశాతసాయ కా

శాంతదిగంతరంబుగవ • నాటచమూప్రకరంబు ద్రుంపగా

సంతటగాంచి క్రోధమున • సంగదుడంగమునొంగనుగూడై.

చ. చిరచిరద్రిప్పి సాలమొక • సేతబలం బలరంగసేసినక

శిరమటవ్రయ్యలై రుధిర • సిక్తవపుష్కతగాలికొండఁ య

ట్లురువడి నుర్విగూలె నది • యోరంగనుంగొని కాలవేగుడు.

ప్పరమునదాటి యార్చుచు మ • హోద్ధతిదాకె స్థవంగసేసలక.

చ. పొరిబొరిదాకి శూలమున • బోటునకొక్కొక వేయి వేయి వా

నరులు నడంగ రాద్రకల • నంబునకుక బూడవేర్పరిపుచుక

- బరువడినుగగజ్జిత ర • నంబడరన్ జనుదెంచువానికిన్
దరుచరన్ సైన్యమంతయు య • ధాయధత్తై గడువంగబారుడున్.
- మ. కనిసుగ్రీవుడు పోకుపోకుమిక నీ • గర్వంబు నాముందు సె
ల్లనె రాత్రించరయంచుగ్రోధరన దు • ర్లోకాస్యుడై యుజ్వలా
శనిపాతంబునకీడుజోడయిన చం • చన్ముష్టిఘాతంబునన్
దనువుగుల్లల తిత్తిసేసినడి న • దైత్యుబడన్ దోచినన్. ౧౦౮
- వ. అప్పుడిప్పుగిది. నొప్పింపంబడిన సేనాపతుల చందంబు గనుంగొని
తక్కటివాహినీశు లుక్కున నొక్కమొగమై పరతెంచి మించిన
చలంబున సేనలం గోలుతలగావించిన నారాత్రించర ప్రకాండంబు
కొండ పిండుగండునందారసిల్లియూరపులాక సముముట్టగట్టుపకా
నులైబిట్టిగిట్టినరవానరచమూసముదయంబునదమదంబుగాఁబూద
వి గుదియలంజనుపుచు, శూలంబులఁగీలించుచు, గత్తులందుత్తుమురు
సేయుచు, గండ్రగొడ్డంగ్ల జెండ్లివైచుచు నానావిధాయుధ విల
సనంబు. మెరయించి సఁ దెగుతలలును, కృత్తంబులగు భుజం
బులును, విచ్ఛిన్నంబులగు పదంబులును, శకలంబులగు దేహం
బులును, జూర్ణంబులగు నెముల్లును, గలిగి మాంసకర్దమంబు
లును, గేశశైవలంబులును బాహుమృణాళంబులును, శిరఃకమలం
బులును, గలిగిన బహుశక్తీలాలప్రవాహంబులు వరగిన సందు
స్నానంబుసేయువారును, బలలఖండంబుల సమలువారును, మేద
క్రన్యంబుల నాస్వాదించి యానందించువారునై కూరరాక్షసులు
విజృంభించినం గనుంగొని.

అ క్షృణు ని యు స్థ ము.

- ఉ. ఈనునబొంగి కన్గొనల • నింగలముల్ న్రవియింపనుగ ని
శ్వాస ముత్పన్నగిత రు • పానలదీప్త ముఖంబుతోచ బా

కాసనపాణియై వెడలి • యార్చుచు లక్ష్మణుడన్ని శాటులన్
డాసి సితాస్త్రసంతతి బ • డల్పుడనేసెగవుల్ గిహార్చుగన్. ౧౦౦

చ. అలఘుధనుర్లు నంబున గు • కారవగర్జిత పూర్వకంబుగా
విలసితదండరుక్మరుచి • విద్యు దుదంచనముల్లసిల్ల ను
జ్వలశరస్పష్టి దుర్మద ని • శాచరదావళుతాశనార్చులం
బలుపుసెడుంగనా ర్చెదృటిమాత్రమునన్ నృపుతమ్ముడయ్యెడన్.

శా. ఆసామిత్రి ధనుర్వి నిర్గతనిశా • తాస్త్ర ప్రఘాతంబులన్
గాసింబూంది నిశాటచక్రమపుడా • కంషించి పారంగ రో
షాసంగంబునఁ గాలదంత ముఖ పై • న్యాధీశులొమ్మమ్మకిన్
వాసిన్ బేర్చిన సేనలున్ మరలి తీ • వ్రప్రక్రియన్ దాకినన్. ౧౦౨

శత్రుఘ్ను ని యుద్ధము.

మ. కని శత్రుఘ్నుఁడు చాపబాణధరుడై • కన్దోయికెంపెక్కఁ బై
కొని నిర్హిత నిశాతబాణతతులన్ • గుప్పించినన్ దిక్కులన్
దనుకన్ నెత్తురుటేల్లువార నతిరా • ద్రంబయ్యె దైత్యావ
తనుఖండంబుల యుద్ధరంగమతి సా • ద్రంబై ఓణార్థంబునన్.

ఉ. అంతటగాలదంతుఁడు రు • షానలదీపితమూర్తియై యుగాం,
తాంతకువోలె పేర్చివిపి • నాటచమూవిసరంబునెల్ల దు,
ద్రాంతగతిన్ దెమల్చి నిజ • దంతఘరట్ట విఘట్టతాకృతి,
భ్రాంతులఁజేయుచున్ గలిసి • పార్థివుపైఁ జనుదెంచె నుగ్రుడై.

భరతుని యుద్ధము.

చ. ఆతనికి నడ్డమైభరతుఁ • డార్చి ధనుర్గుణనిస్వనంబు ది.
క్తులగలింపఁబేర్చి నిశి • తంబగు సాయకమొక్కటేసినన్.
దితిసుతుమూర్ధ్నమున్ దునుమఁ • ద్రెల్ల నశోడిలసన్యతాచమూ.

పతులురురోష దీప్తులయి • సైకొనియమ్ముల వెల్లిదేల్చినకా
ధృతిసెడకాన్యపాలుఁ డతి • ధీరతనిల్చె రణాంగణంబునకా. ౧౦౬
మ. కని పిండారకుఁడుగ్రరోష వికటా • కారంబుతో నుజ్వలా.
శనిఘోషంబన నార్పుపెల్లెసఁగఁ జు • చదాబ్బణవర్షంబుతో •
ఘనవిస్ఫూర్తివనాటదర్పదహనః • క్రౌర్యంబు సల్లారగాఁ
గినుకకదాకిన వానికోల్తలకు మ్ర • గ్గె మానవానీకినుల్. ౧౦౭

తే. శాండమయిమయ్యె సంగరాం • గణముదనుజ
యోధగర్జరాస్తనితవిరా • వాధరీకృ
తంబుగావోచె మేఘప • దంబు నమ్మ.
నాగోగ్రతకునేమిచెప్ప న • య్యుద్ధపటిమ.

౧౦౮:

తే. చంగుచంగునదాటి గ్ర • చృరబలాయ,
నంబుగావింపఁగా సార్ధ • కంబుగాంచె
దమప్లవంగత్వమక్కపి • తండములకు
దనుజసైన్యాధినాథు కో • త్తలకుగాక.

౧౦౯:

తే. తడవులంబట్టినూర్మూలఁ • బడుట, మనుజు;
పిశితమెరుఁగనిదానవ • విసరములకు
జహ్వతృప్తుడువదలె ద. • తేన్నలెల్లఁ
దూడరిపిండారకునిశూర్తి • బడినయపుడు.

౧౧౦

అ క్షృణుఁడు, పిండా రకుంజః పుట.

మ. అదికన్నారఁగజూచి లక్ష్మణుఁడు కో • పాటోపమేపారఁగా.
నెదురై మార్కొని, యార్దుతో గుణరవం • బేతేరఁగానుజ్వల.
ప్రదరంబుల్ నిగుడించిదానవచమూ • వాతంబులక వేనవేల్
కదనక్షోణికి నొక్కపెట్టునబలిక • గావించెనచ్చవెసక. ౧౧౦

తే. చేరియవ్వేళ సౌమిత్రి • చిత్తజల్లు
గాఁగురియునంపపెల్లున • కాగలేక

చెట్టుకొకపక్కియైదైత్య • సేనలెల్ల
దిగులుసెందియధాయధ • లగుచుబరచె.

౧౧౧

కం. మునుమెల్లను బయ్యలెనన్
గినుకన్ బిండారకుండు • నెరమంటలుపై
కొనుమావులడర వడిదా
కెను బిరుతివక నృపసూతి • కీల్కొను గడిమిన్.

౧౧౨

శా. భల్లంబాక్కటి విల్లుగ్రుంచి హరులన్ • బాణావృక వ్యాహుతిన్
దొల్లంజేసి సిడంబుగూల్చికినుకన్ • దుర్వారుడై శౌర్యసం
పల్లీలాకలనంబుసూపి విలస • ద్బాణావి బిండారకున్
ద్రెళ్లన్జేసెభయాత్తులె దితినుతుల్ • దీనత్వమున్జెందగన్.

వ. ఇట్లు పిండారకుండువడిన గండుసెడి దైత్యదానవ మండలంబు
బెండువడి తలలువీడ పరవందొడంగిన మిగిలిన సేనాపతు లవష్టం
భవిజ్ఞంభణంబునందలకడచి సేనల మరలించి కోలుతలగావించిన.

చ. ఝరపరిఘాసిముద్గరభు • నుండి శతఘ్న గదాదికాయుధో
త్కరములురోదసీతలము • గార్కొనుచున్ నిబిడాంధకారబం
ధురమగునట్లాగిన్ బరవ • దుత్తుమురై పడజొచ్చె నుర్వి వా
నరనికరంబు కొమ్మగొని • నంబడు నేరెడు పండ్లచందమై. ౧౧౩

మ. శరవిచ్ఛిన్న కపీంద్రదేహ గలితా • స్రవోద్ధితానేక ని
ర్ఘరసంతానముసంగరాంగణము నా • రంబారగాఁబుష్పకం
బురుకుంభప్లవమై నిశాచరమహా • హుంకారజంఘామరు
ద్భరపాఠిష్టవసన్నిరోధమునవి • భ్రాంతంబుగాఁజొచ్చినన్. ౧౧౪

శా. ఆసంరంభము సూచియేచిన వసో • కాసీకినుల్ భూరిసం
త్రాసంబందియలందురగని నితాంతక్రోధతామ్రాక్షుడై

యాసౌమిత్రిధనుర్గుణధ్వనికి బ్ర • హ్మాండంబుభేదిల్లగా
నేసెన్ గూరశరప్రకాండములన • య్యేపెల్లజల్లారగన్. ౧౧౭

తే. తొడరి యిరుగడ భరత శ • త్రుఘ్నులడర
గడగి సౌమిత్రి రివులుగ • క్క-దలజదల
గుడునువాలంపగములు ని • గుడ్చనవుడు
నుడివడియెరాత్రిచరసేన • కడిమిదక్కి. ౧౧౮

మ. దొరల్లిద్దతిమార్కొనన్ గడగితో • డ్దోవాయుపుత్రాంగదుత్
గరిమంబొప్పబరాక్ర మోన్ముఖులుగా • గండాప్పదక్కెల్ల వా
నరయాధంబు పరోధశీలమయి నా • నావృక్షపాష్టాణ భూ
ధరవర్షంబున మర్నతోగురిసి రు • త్కర్షంబుదీపింపగన్. ౧౧౯

ప. ఇట్లు దొరలును సేనలు సేకముఖంబై సముత్సాహవోహలంబునం
బేర్చిన గార్చిచ్చు బాదవిన కాననంబునుంబోలె దానవ సేనావితా
నంబుపక్రాంత దీనత్వభాజనంబుగా వెడలు భల్లాంజలిక ప్రకూర్మ
నఖర ప్రముఖబాణవేణికావితానంబునకు సహాయంబులై పడిం
గురియు తరుపాషాణవర్షంబుల సముత్కర్షంబునకుజక్కి తల
లువగిలియు, గంఠంబులుదెస్సియు, బ్రక్కలుప్రక్కలయ్యు వద
నంబులుజదిసియు, న్నుదరంబులు జదిగియు, కాళ్లుచెల్లియు, కరం
బులు విరిగియు, వివిధవధావిధానంబులకు భాజనంబులై దానవ
ప్రతానంబులు బడలువడునప్పుడు వడినడరి పిడుగుంబోని నార
సంబులీరనంబునం బరంగించుచు గిలార్చి హలీముఖురిడు బలీ
ముఖ సేనలం దెగటాచ్చుచు, బేర్చిననార్చి సౌమిత్రి వింటంగూర్చి
యేసిన చిచ్చుటమ్ము కార్చిచ్చు శుష్కవిటపంబు నేర్పుపోలిక
నతనిబరిమూర్చినంగాంచి హిరణ్యబాహు పారియాత్రశంఖవేగ
పారావత వేగదంత పూర్ణాంగదులు జదలెల్ల తానుయైవికటాట

హాసనిష్ఠురంబుగా మోహించి యోహరి సాహరించెనగు నరవా
 నర నిశాచరప్రకరంబుల జకితంబులుగావింపజొచ్చిన నుచ్చైర్జీ
 నాదంబులు రోదసీకుహరంబు నిరవకాశంబుగావింప, హనుమ
 • చంగద నలనీలనుగ్రీవ జాంబవంతు, లార్వయం గదసి ఖేర్వాడి యా
 సేనాధిపషట్కంబు నంత కని శాయ్యాతిధులంగావించిరంత దురం
 తచింతాభరాక్రాంత రోష దవానలావేశంబునంబొంగి నిఫిలదా
 నవలోకంబు నొక్కమొగి నుక్కునం బొదవినంజిక్కువడి స్రుక్కి
 యక్కుపిసేన దీనదశకు వచ్చినం బెచ్చుపెరిగిన కినుక బెనఁగొన
 భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నులు దీర్ఘనిర్దోషంబులెనఁగు ఘోర్వీరిలస
 నంబులు నెరయ, ధనుర్విద్యాపాటవంబు జూపినం గాటమ్ములై
 యమ్ము లాయమ్ములం జించి కాయమ్ములు గాయమ్ములు గావించి
 సించి రుధిరమ్ములం గురిపించ నేరులై పార నంతంత బుక్కిలింతలై
 యసుర సేనలనుంపనంప పెల్లుప్పరంబునం దెప్పలందేల్పజొచ్చిన
 గ్రిందుమీదును, గొందలంబునొందింప నెందేనియుంబరువిడరాక,
 నడుగిడ లేక, నలుగడ లేక, మైతాకునంప సోకునందికమకలై చేయు
 నది లేక నె యిదు వెరిగినట్లై తల లవిసియు, యెమ్ములురిసియు, నవ
 యవంబులు జదిసియు, గండలు విరిసియు, నెత్తురులు గురిసియు,
 వివిధచిత్రవధావిహారంబులకు గురియై, దానవసేనలెల్ల నొక్కండుజ
 క్కుకుండమడిసినం జి త్తజలుగురిసి వెలిసినట్లైన జొత్తిల్లు క్రొన్నెత్తు
 రుటేరులు సూపట్ట సంగరాంగణంబు రౌద్రభయానక నిర్ణీదం
 బయ్యె నయ్యవసరంబున గప్పిసెన్యంబుల సింహనాదంబులును,
 శంఖారవంబులును, దూర్యవిశేషంబులు, జయభేరీస్వనంబులును,
 నాకర్ణనీయంబులైన పంతయు ననుసంధించి సహస్రకంధరుండు
 నిర్ణీదరౌద్రసావేశంబున వివశుండై షారధింబదది రథంబు వర
 తించి పుష్పకంబు సమీపించి నిలచి యిట్లనినటంచే.

స హస్ర కంఠం దు వాయ వ్యాత్తు ప్రయోగ ము చే
న ర వా న ర సే న ల మాలం దో లు ట.

మ. అవురా! వానరవారమున్ నరులు వీ • రా! నన్ను సాంగ్రామికో
త్సవచిత్తుం బటుశౌర్యమత్తునతి సాం • ద్రప్రాభవాయత్తునిన్
గవయన్జాలినవారు వీరలను వీ • కందాకిపోరాడఁగా
నవుబాల్లాగద! సాటివారలిదివి • న్నన్ వన్నెయెల్లన్ జెడన్. ౧౨౧

చ. కరదలునేటికిన్ గలుగఁ • గాఁ గలిగెన్ దరుశాఖలంటు బ
ల్పురువులు క్రోతులన్న నరు • లున్ వడియంబులు దైత్యకోటికి
నరులను గ్రోతులందొడరి • నావలె పేరును బెంపుగల్గు పో
టరియనిసేయ బూనిన యె • డన్ జెడుదయ్యముసేతలేమనన్.

తే. క్రోతులెక్కడ దానవ • జాతులెచట
పోతరంబున నెదిరించి • పొడుచుటెచట
నరులు దైత్యులపైయని • కరుముటెచట
మాలవిధి చేతలను కను • మాలమిదియె. ౧౨౩

కం. అగుగాక పూనియనికిన్
దిగియెదనో ఊణములొన • దీరదె యీపెన్
పోగరున భాంపిరివోయెడు
నగచరసేనయును యిట్టి • నర సైన్యంబున్. ౧౨౪

ఉ. తాదనిపూని పట్టినను • గట్టిగనాకొక గోటికిందికిన్
రాదిదిసేనయంచు బవ • రంబుసకేమని పూనువాడ నీ
బీదమనుష్యులున్ గవులు • బింకముసూప నెదుర్పఁ బేరు పెం
పే దగబోరనేమనుచు • బీరముసూపెదనే నిసీ! యిటన్. ౧౨౫

చ. తెరగనురాచవాడొ సెగ • దేవరయో జముడొక్కొండపున్
తొరయకొ జక్కురేడొ పగ • డూకొనకయ్యము సేయవారదే

యరగొరలేకబంటుతన • మంతయు పీట్కొని వెట్టిసేయఁగాఁ
గొరగొరమీ నీనరుల • గ్రోతులనేమని యే నెదిర్చెదన్. ౧౨౬

చ. ఎనుటికివచ్చి చక్కటి వ • చించఁగ నన్నలుమోములయ్యయున్
గొదుకుచునుండు బాల్కడలిఁగూర్కెడు వేల్పుమొగంబుచాటుగా
బెదురుచుడాగు నాకు నిది • బిమ్మటివో నరవానరాళితో
నెదిరిచి కయ్యమెట్టు లొన • రింతు నిసీ! గరువంబుదూలఁగన్.

తే. ప్రాణధనములపైతీపి • బారవిడచి
కడగి ద్వీపాంతరమున కి • క్కడకువచ్చి
తమ్మునెదురునెరుంగక • మమ్మెదుర్ప
నరుగుదెంచిరె నరులు వా • నరులునకట.

౧౨౮

తే. ఆసకునుమేరయున్నదే • యుతరంబె
రుంగకీషేదమనుజులు • గ్రోతులెంత
పోతరించిరినాతోడ • బోరవచ్చి
రక్కటా! ప్రాణములు బరు • వయ్యెనొక్కొ.

౧౨౯

తే. కడగియల్పులపైకత్తి • గట్టుటెందు
మంచివారలచేబ్రశం • సింహబడదు
కానవీరలతోసరి • బూని పోరు •
నకట సరివారితో బెద్ద • రికముగాదు.

౧౩౦

వ. అదియునుంగాక.

౧౩౧

తే. అనురులా! వేల్పులా! విష్ట • పాధిపతుల
క్షుద్రనరులును గ్రోతులు • చూచిచూచి
యని వధించినచోఁ బ్రయో • జనముగలదె.
ఫలములేనికార్యంబేల • సలుపవలయు.

౧౩౨

౨౪౪ శ్రీమద్రామాయణాంభుతోత్తర కాండము.

కం. చూచెదరుగాక వీరలు

నాచేబలువించుకంత ♦ నర వానరులన్

ద్రోచెదనెచ్చటినుండి శ్రీ

యా చతురతవచ్చిచటి ♦ కచటికిమరలన్.

౧౩౩

తే. బాణవేగంబునకుగాటు ♦ పడిస్వకీయ

ఫదములందునబడి బ్రది ♦ కెదరుగాక

కాకసాక్షోర్చి యటనిల్వ ♦ గలుగువాడు.

గలిగెనేనియుజుచెద ♦ గదనమునను.

౧౩౪

కం. అనిచింతించి నిశాటుడు

ధనువాండుద్దవిడినెత్తి ♦ దర్శోద్ధతుడై

యనిలాస్త్రంబు ప్రయోగిం

చెను గాఢాకర్షణంబు ♦ జేసి విడుచుచున్.

౧౩౫

వ. అట్లు ప్రయోగించుటయును.

౧౩౬

శా. కల్పారితంబున సప్తమూరుతము లే ♦ కంబై నితాంతత్వరా

జల్పకస్థితిసేచిపీచుచు జగ ♦ త్సంక్షోభముజేయు న

ట్లల్పస్యస్యదడుర్దమంబగుచు న ♦ య్యస్త్రప్రభూతానిలా

కల్పంబొక్కటరేగి మ్రోగుచు మహా ♦ గ్రప్రక్రియకైకొనన్

కం. పటుజంఝాపవనము దో

చుటయున్ మున్నీటగలము ♦ నుడివడెడుగతిన్

జటులాస్త్రమూరుతాహతి

ఘటియిల్లిన నపుడు పుష్ప ♦ కము నుడివడియెన్.

౧౩౭

వ. అప్పుడు.

౧౩౮

కం. నుడిగాలివేగమనఁ

బడి దిద్దిరదిరుగు భీర్ణ ♦ పర్ణముటగతిన్

బెడిదపు శరవేగంబున

జడిముడివడి రామునేన • చీకాకువడెన్.

౧౪౦.

కం. బెడిదంపు దుమారమ్మున

బడికొట్టుకపోవు గడ్డి • పరకలకరణెన్

గడిమియుడివోయినిలుకడ

చెడిపడియెన్ రామునేన • చెల్లాచెదరె.

౧౪౧.

కం. ఒడసి నృపభటులు దొంగల

మెడబట్టుక గెంటితోచు • మెలవున దారె

య్యడనుండి వచ్చిరచటికి

వడిదోచెన్ శరము నరుల • వానరులనటన్.

౧౪౨.

తే. అస్త్రవేగంబునకుబండు • టాకులట్ల

దూలినరవానరులనేన • జాలినొంది

చిటికెలోపోయిపడిరి య • చెరువుదోప

నెచటనుండివచ్చిరి మును • పచటనచట.

౧౪౩.

వ. ఇట్లు భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నులును, సుగ్రీవాంగద హనుమజ్జాంబవం
త నలసీలాదులైన యోధులతోడి వానరసేనలును, విభీషణాది
రాత్రించర సైన్యంబులును, సుమంత్రోది మంత్రులతోడి నరచతు
రంగంబులును, మున్ను తారెచ్చటనుంచివచ్చిరచ్చటికి యగార్థం
బున ద్రోయబడి విస్మితులై చేయునదిలేక నిటనితలంచిరి. ౧౪౪

మ. కలయో నిక్కమొ యెద్దిపుష్పకము ను • క్కాకుత్స్థవరశేంద్రుడె
వ్వలసంజక్కెనొయిందరుగలసి య • వ్వారాసులందాటి వే
తలలుంగల్గిన సోకుపైజనుట త • ధ్యంబో యబద్ధంబా చి
ట్టుగాకిచ్చటికి కెల్లువచ్చితిమి గో • ట్మిమిటినట్లంతలోన్.

శ్రీ. పుష్కరద్వీపమేది య • ప్పష్పకంబు

నేది రాఘవుఁడేడి యి • దేమివిత

వేతలలగొంటి రాకాసి • చేత నేమి

మైతివో రామయనుచు న • త్యార్తులగుచు.

౧౪౬

కం. ఒండొరుల మొగము సూచుచు

గొండాడుచు గ్రుడ్లనీళ్లు • గ్రుక్కుచు దమలో

బెండువడి పుల్లవోపుచు

నుండిరి శరవేగమునకు • నొగి వంచితులై.

౧౪౭

స్త్రీ. అస్త్రవేగంబు జం • ఝానిలంబదికులా

చలము గదల్చగా • జాలనట్లు

ఘనుడైనరాముని • గదలింపఁగాఁజాల.

దయ్యెనాతనియున్ని • నధికగౌర.

వముగాంచినట్టి పు • ప్పకము చలించక

నిల్చెనందున సీత • నిఖిలలోక

మాత శుచిస్మిత • మంజులాస్యసమేత.

యగుచుండె బ్రహ్మ తే • జోతిశయము

గీ. గలిమిబ్రహ్మర్షి పుంగవుల్ • నిలిచిరందుఁ

దక్కుగలసేనలన్ని య • ధాయధలయి

యరిగె గంధర్వ నగరంబు • కరణిమరగి

యపుడుగనుమూసి తెరచెడి • యంతలోన.

౧౪౮

మ. గణనాతీతములైన యట్టి జలరు • డ్గర్భాండభాండంబుల.

త్యణురూపంబున గుడ్డిలోనిమిడి న • మృగ్గీల వర్తించునే.

ప్రణుతప్రాభవశీలుడై తగు పర • బ్రహ్మమ్మునందట్టి కా

రణమూర్తి గదలింపజాలునె తృణ • ప్రాయంబులొనన్యముల్.

వ. అది యట్లుండె నట్లు నిమిషార్థంబున గంధర్వనగరాకారంబయిన
శ్రీరామ సైన్యంబు దైన్యంబునూచి మింట దెరగంటి మూకలు
హాహాకారంబు లొనరించిరి. రథాంతరంబుననుండి మహర్షులు
శాంతివిధానంబులు జపించిట్టియద్భుతకృత్యంబుగావించిన సహ
స్రకంధరుం డెట్టివాడనిన. ౧౫౦

సహస్రకంఠుడు మున్ను విష్ణువును వరిభవించుట.

- మ. ఘనసత్త్వండు సహస్రకంధరుడు లో • కద్రోహి వీనిం వధిం
చినగాకెక్కడి మన్నియంచు భువన • శ్రేణీపరిత్రాణ ద
ర్శనుడౌ విష్ణుడొకానొకప్పు గరుడ • స్కంధాంతరాయాఘృడై
చనుదెంచె జగదేకభీకరజగీ • షాపాషితోత్సాహుడై. ౧౫౧
- ఉ. వచ్చి సహస్రకంధరుని • వాసముజేరి దిశావకాశముల్
విచ్చిచనంగమార్చి రవ • శిందగు శార్ఙ్గము నెక్కువెట్టినన్
వెచ్చని యమ్మహారవము • వీనులుసాకిన నట్టెవచ్చి వై
యచ్చరవైరి రోష వికృ • తాననసంవళితాట్టహానుడై. ౧౫౨
- శా. పోరన్ నన్నుజయింపవచ్చితివె! పో • పో! చాలు నీబూమె లె
వ్వారంచెంతొ సహస్రకంధరుని మ • ద్భాహగ్ర కండూతి పెం
పారం దారసిలంగ నీనొకడవే • పద్మాల్లు లోకంబులున్
జేరం జాలవు ప్రాణమింతబరువే • చీ! పొమ్ము నీదారికిన్. ౧౫౩
- మ. అనిగర్జిల్లుచు వామహస్తమున నొ • య్యన్దాద్యుత్తోగూడవి
ష్ణునివేగైకొని వీచివైవ లవణా • ర్ణోరాసిలో గూలి లే
చి నతాస్యుండయి చాలు నెంతపని వ • చెప్పింపింటిమే యిట్టివి
తని యేకాంతముగాగఁ బొల్కడలిపుం • తన్బట్టిపోయెన్ వెనన్.
- వ. అట్టి బెట్టిదంపు చెయిదంబున నాచుట్టుకైదువుదాల్పుం బెట్టుపర
చినదిమొదలుకొని. ౧౫౪

కం. సీరంగంపుకొదమగాంచి య

ఉంగెడు జంబుకములట్ల • డాగెద రమరుల్

పొంగెడు నాతని వాసన

యుం గదిరిన భీతిజ్ఞెదరు • నుల్లములదరన్.

౧౧౧౬

తే. చేతలల సోకు కడిమి యీ • వితముగలది

యట్టిమేటి నెదిర్చి పో • రాటసలుప

గోతులును గొండముచ్చులు • బ్రాతియగునె

నరులు తద్భోజనపుటుడు • గరలెకాదె.

౧౧౧౭

తే. విష్ణుఁడతండ్రి దశరథో • క్షి విభునకుఁ

బుత్రుఁడై పుట్టి యద్దేవ • శత్రుగెలువ

వచ్చెగాలంబు విషమమై • వ్రాలకున్న

నతని కెలుపంగఁ గలుగుట • యబ్బురంబు.

౧౧౧౮

తే. మింటగుంపులుగొని తెర • గంటిమూక

మాకుగలిగినపుణ్య సం • పదలఫలము

లెల్ల శ్రీరాముఁడీదైత్య • వల్లభుని జ

యించునట్లుజేయుతమని • యెంచినపుడు.

౧౧౧౯

కం. మారుతశరంబుతాకున

గారాకులకరణిరాము • కప్పిసెన్యంబ

త్తీరున దూలినవిబుధేం

కాఁగొలికరంబుదర్పి • తాత్ముండగుచున్.

౧౧౨౦

తే. అస్త్రవగంబుదాబ్రతి • హామముసేయ

నౌపడయ్యెనుక్షుల్లకుం • డీపతియని

యినకులోత్తంసు లెక్కగా • గొనకనుచ్చి

యూర్చినటియించే సానహ • సాననుండు.

౧౧౨౧

వ. అష్టాశ్వు.

౧౬౨

రాముఁడు సహస్రకంతుని బాహుబలమున కచ్చెరువు వడుట.

మ. కడిమిఁబూని సహస్రకంతుఁడు శరా • ఘాతంబునఁజుల్కి స
ష్టాశ్వుఁగావించిన దుష్కరక్రియకు రా • ముండదృఢతంబంది యె
న్నడునుంగంటిమె యిట్టి యగ్గలపు వి • తల్ గోటితోఁమీటిసఁ
మడియుఁబో! పమనాల్గులోకములు న • న్నా! యింతవాడుండునే.

కం. అనిలోకమెచ్చుగమరగ

దనునట్లుపరాభవించు • దానికి మదిలో

గన లుష్పతిల్లి రోషము

గొనవిడగను శౌరదమూర్తి • గొనఁగొనితాల్చె.

౧౬౩

మ. అరుణాంభోజ సదృశమాక్షతర వీ • డాంశోద్వమజ్జ్వాలి శో
త్కరదుర్లక్ష్యసముల్లసద్వదన మ • ధ్యాహ్నార్కరోచిష్టువై
పరమకోధ రసోల్పణాకృతిగడుఁ • భాసిల్లు శ్రీరాముఁడొ
భరియింపంగ నశక్తయయ్యె ధర గం • పంబాందె నంభోనిఘ్న.

మ. అతిఘోరాకృతియైన రామవీభు శా • ద్రావేశముఁ పైపకీ
క్షితిసాంభోధి కులాచలంబుగ జలిం • చెఁ దిక్కులల్లాడె సం
పతితంబయ్యెనుడువ్రజంబు శశియుఁ • భానుండు మార్గాంతర
స్థితిగంపిల్లిరి యెల్లలోకములు ని • శ్చేష్టంబులయ్యెఁ గడు. ౧౬౪

వ. ఇట్లు ప్రళయ భైరవాకారంబున దుర్నిరీక్ష్యుండైన రఘుశ్రేష్ఠుఁడు
సహజదైత్యవైరదుర్వారుండు గావున నన్ని శాచరవర మార్గము
ద్యోగంబునం బ్రవృత్తుండై కార్ముకంబు సజ్యంబుగావించి గుణము
సాదించి తద్దీర్ఘనిరోధంబునం దిక్కరి శ్రవణపాటవంబుగావించి
మించి తూర్ణంబునను దీర్ఘనారాచసంచయంబుబరగించి యానంద
ప్రవదనుని రథంబునకు మించి ముందునకువచ్చిన చతురంగంబుల

నెల్ల దిలమాత్రఖండంబులుగావించి బాణలాఘవంబు మెరయించి
సింహనాదంబుగావించిన సైరించక రాత్రించర శేఖరుండనీకాగ్రంబు
బ్రాపించి గర్జించి యిట్లనియె. ౧౬౭

స హ స్ర క ం తు డు రా ము ని పై వ చ్చు ట.

మ. ఉరకంజూచుచు నిల్వడి యసురులే • నొక్కండ నిర్జితు నీ
నరునాకస్మిక శత్రునెచ్చటికి జ • న్నన్ నేటితోజేతు ని
ద్ధర నిర్మానుషగా దివంబు నిరమ • ర్త్యవ్రాతగా భూధరో
త్కరముల్జూర్ణముగా నభం బపభగా • గంధుల్ విశోషిల్లగన్.

మ. అనిగర్జిలుచు రాముపై నడచి రా • రా?రాజకీటంబ వా
రనిశౌర్యంబున వచ్చితియ్యెడకు శూ • రం మన్యలంకాపురం
బని భావించితొ పేదరావణుడితం • డంచెంచితో యెవ్వరే
మని మోసంబొనరించిరో ననుసహ • సాస్మ్యన్నిరీక్షించవే.

చ. చొరవడి యచ్చటచ్చటను • త్సుద్రుల దైత్యుల గొందరిం రణాం
తరమున గెల్చినాడనని • దర్పము పెంపున కన్నుగాన కి
తైరవునకెట్లువచ్చితివి • దీప్తశరంబుల నీశిరంబిదే
నరికి నవాసమామెత లొ • నర్తు మదీయ నిశాటకోటికిన్. ౧౭౦

కం. కరి వెలగపండు చిదిమేడు

కరణి శిరంబున్ బగుల్తు • గదవ్రేటున ని

బృరమింతసూపి నిలువుము

మరిపోవగరాదు నన్ను • మార్కొని యెటకున్. ౧౭౧

వ. అనిన శ్రీరాముం డిట్లనియె. ౧౭౨

కం. ప్రల్లదములాడనేటికి

త్సుల్లకుల తెరంగుగాగ • శూరాగ్రణివే.

విల్లు కరంబున నుండఁగ

యల్లనజే బలుపు నూపు • మా దైత్యవరా !.

౧౭౩

కం. బెదరించిన బోదుమె నీ

వదన సహస్రంబు తాళ • ఫలముల కరణిన్

జిదిమి ధరరాల్పు కెక్కడి .

బ్రదుకింకిట నీకుదెలియ • బడునిముసమునన్.

౧౭౪

కం. అనుచుఁ బరుసంబులాడుచు

దనుజ కులగ్రణియు రామ • ధరణీశుఁడు మా

కొని రెండొరువుల నయ్యెడ

ననర్గళ శరప్రవాహ • మదిదివిగప్పెన్.

౧౭౫

స హ స్ర క ం త రా మ ద్వ ం ద్వ యు స్థ ము.

ఉ. దిక్కులుపిక్కటిల్ల నతి • తీవ్రశరంబులు రోదస్థిస్థలం

బెక్కడగన్ననూదిమొన • యేనియుదూరగరానియట్లుగా

నొక్కట నావరింప బగ • లో నిశియో యెరుంగరాని య

ట్లక్కజమైన చీకటుల • నావృతమయ్యె దిగంతమంతయున్. ౧౭౬

కం. దొననుండి దివురుటయు గుణ

మునఘాల్పుట లాగుటయును • బోవిమచుటయున్

గనరాక నేయదొడగిరి

మనుజ దనుజ వరులు నిశిత • మార్గణపటలిన్.

౧౭౭

ఆ. అంచగరుల చెల్ల • నౌ రామునమ్ములు

గంకపక్షనైల్య • కలన దనుజు

సాయకములు బెరసి • చదలు గప్పిన దిల

తండ్రులములు నెరపు • దాదిదోచె.

౧౭౮

౨౫౨ శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తర కాండము.

మ. అసురుంజేయస్యపుంశుద్రుంచస్యపుంజే • యందైత్యుండుంచ
నసమాస్త్రంబులఖండముల్ గడు దలం • బైతిట్టలై గుట్టలై (గా
వసుధగప్పె బరస్పరాభిహతినూ • ధ్వవ్యాప్తిచేగొన్ని యా
కసమెల్లగ గళితావకాశముగ వీ • కంజేసె నాసందడిన్. ౧౭౯

కం. ఒండొంటిదాకి చురచుర
మండుచు దివికెగయు నిశిత • మార్గణతతి భూ
మండలి దివిపైనుల్కల
పిండుగురియునట్లుదోచె • పెల్లగుచునటన్ ౧౮౦

కం. మిడిసి తమమీద నెచ్చట
బడునోయని తొలగి తొలగి • పలుమరును భయం
పడి మింట దిరుగువేల్పులు
కడువెక్కసపడుదురపుడు • కయ్యముసూడన్. ౧౮౧

కం. వేయిధనువులను విడువక
నేయు మహాసురుని పూన్కి • కెక్కువయై భూ
నాయకు శరములసంఖ్యము
లై యసుడుని రథముగప్పె • నద్భుతలీలన్. ౧౮౨

కం. గెలుపోటములించుకయున్
దలపంగారాక మనుజు • దనుజాధిపతుల్
బలివాసవుల తెరంగున
సలిపిరి చూపరకు వెక్క • సముగదురంబున్. ౧౮౩

వ. అట్లు పోరునెడ. ౧౮౪

తే. దనుజవల్లభుడేసె గాం • ధర్మబాణ
మననిపతి గ్రమ్మరించె న • య్యస్త్రముననె
దైవతాస్త్రము మరలించె • దానినేసి
యశ్రమంబున నప్పర • మాస్త్రవిదుడు. ౧౮౫

సీ. అపుడు సహస్రకం • తానుకుండతిరోష

వివశుడై గర్జితై • వికృతముగను

నట్టహాసము నేసి • యాశీ విషాత్ప్రంబు

సంధించి తన్మూత • సహితముగను

విడచిన నతిఘోర • వివృతాస్యములు విషా

నలసుజాజ్వల్యమా • నములు శేష

వానుకినిభములై • వరలుమహాభుజం

గమజాలములు నసం • ఖ్యములుగలుగ.

గీ. నతిభయదలీల శ్రీరాము • నాక్రమింప

నెందాజూచినదానయై • యేగుదేర

నది కనుగొని యప్పర • మాత్ప్రవిహుడు

రాముడప్పుడు విక్రమో • ద్దాముడగుచు.

౧౫౬.

శా. సౌపర్ణాస్త్రము మంత్రసంయుతముగా • సంధించి బిట్టేసినన్

కోపాగ్నిజ్వలదక్షి గోళములు న • త్సుద్రోచ్చలత్పక్ష వి

క్షేపక్షిప్త కులాచలంబులు దురు • చేద్యంబులుచ్చంచుక

వ్యాపారంబులునై జనించె గరుడ వ్రాతంబసంఖ్యంబుగన్. ౧౫౭

కం. ఆగరుడవ్యూహంబులు

భోగినమూహంబు నిముస • మున జించి మహీ

భాగ గతంబుగజేసె న

భోగతులబ్బరము సెంది • పొగడగ వేగన్.

౧౫౮

చ. ప్రతిహతమై నిజాస్త్రము ప • రామమునొందిన దోకదొక్కను

గ్రతగనలాందు పన్నగము • కైవడి మోగుచు రేగి విక్రమో

ద్ధతిని ధనుస్సహస్రమున • దారుణబాణపరంపరల్ నిగు

డ్చి తరిమి శిస్త్రసంపిహితు • జేసె యణార్థములొన రామునిన్.

ఆ. కొండలంతలేసి ♦ గండశిలలు చిత్త
జల్లుకరణి నవుడు ♦ పెల్లుబరపి
పుష్పకం బదృశ్య ♦ ముగజేసె నత్తాకు.
సైప కవనిపతి వి ♦ పణ్ణుడయ్యె.

౧౯౦

ఈ. ఆసంరంభముసూచి రాముడెస నా ♦ సల్మాని మింటందళం
బై సిద్ధి సురాదులొక్కమొగి హా ♦ హాకారముల్పల్పి రు
ల్లాసంబందిరి దైత్యదానవులు చా ♦ ల్లా దైత్యరాజ్రాహు సం
గ్రాసక్లేశము రామచంద్రునకుఁ గ ♦ ల్లా లోకముల్ భీతిలెన్.

వ. అప్పుడు.

౧౯౧

సీ. చంద్రవల్లభనుపాగి జాపత్యతారక
నాక్రమించి బుధుండు ♦ వక్రలీల
ప్రజలకు నహితమే ♦ రృడదృశ్యమానుడై
తగె ధూమకేతువు ♦ దగిలిమంద
రశ్మియై నష్టధ ♦ ర్మతగ బంధాంకుడై
పగుషవై ఖరిదోచె ♦ భాస్కరుండు
ఘనసఘామజ్వాలి ♦ కాపరివృతమయి
జలధిసూర్యునిడాయ ♦ జదలభాంగె

గీ. గగనమండలమున ఋక్ష ♦ ఖరసవృక్ష
రూక్షనిర్ఘోషములు ప్రతి ♦ శ్రుతములయ్యె
ప్రకటముగగల్గె నిట్టి యు ♦ త్పాతశతము
అహితమగునని తెలుప న ♦ య్యవసరమున.

౧౯౩

మ. భుక్తికుటిస్ఫుర్జిత ఫాలభాగుడగుచున్ ♦ భీమాట్టహాసస్ఫుర
ద్వికృతాస్యండయి రక్తపంకజ నదృ ♦ గ్వీక్షావ మద్విస్ఫులిం
గక దుర్లోక్యభయంకరాకృతి నెలం ♦ గన్ సంప్రవృద్ధక్రుధా
ధిమండై రాముండు ప్రజ్వరిల్లెనపుడు ♦ దీప్తాగ్ని చందంబునన్.

తే. కనుగొనల చాల విస్ఫులిం ♦ గములురాల
 రోమకూపంబులను జ్వాల ♦ లామతిల్ల
 నుగ్రుడ్డై రాముఁ డనురేంద్రు ♦ నున్నయున్కి
 • సీరుసేయఁగజాలు న ♦ ట్లెరహించె.

౧౯౫

రాముఁ డు న హస్ర కంఠుని పైబ్ర హ్మ స్త్రు ముద్ర యోగిండుట.

తే. అట్లురాముఁడు సంక్రుద్ధు ♦ డైనసర్వ
 భూతములును సంతాసంబు ♦ బొందెనకల
 శైలజలరాశికానన ♦ సహితముగను
 నింపుసెడి భూత భాత్రీయుఁ ♦ గంపమొందె.

౧౯౬

తే. అట్లు సంక్రుద్ధుఁడైన రా ♦ మాధివుండు
 మున్నులంకను దశకంఠు ♦ మన్నిగొనక
 నస్త్రమెద్దిప్రయోగించె ♦ నదిగ్రహించె
 నాలుకలుగ్రోలుచున్న ప ♦ న్నగముకరణి.

౧౯౭

సీ. భగవంతుఁడగుకుంభ ♦ భవుఁడిచ్చెనదిరాము
 నకు రావణాది వి ♦ నాశమునకు
 బ్రహ్మనిర్మించె బూ ♦ ర్వము దాని దైగ్రిలోక్య
 విజయార్ధియాదేవ ♦ విభునికొరకు
 నదిక్రమగిబునను బ్ర ♦ హ్మర్షి కులత్రమా
 గతిముగాదొరకె న ♦ గస్త్యమునికి
 నప్రతిహతమహి ♦ మాన్వితంబై సర్వ
 దేవాత్మకంబుగాఁ ♦ దేజరిల్లె

గీ. నఖిలలోకై క దుర్జయుఁ ♦ డైనపక్షి
 కంధరునిపాణములను గ్రు ♦ క్కగొనిక్రోతె
 నట్టిదివ్యాస్త్రమునురాము ♦ డందినంత
 వడవడవడంకె బ్రహ్మాండ ♦ పజులెల్ల.

౧౯౮

వ. మరియు సయ్యస్త్రరాజంబునకు గరుల బవనుండును ఫలంబున
నగిన్న భాస్కరులు శరీరంబున నాకాశంబును గౌరవంబున
మేరుమందరంబులును సంగప్రత్యగంబుల ధనద నరుణాంతకాది
లోకపాలురును బ్రతిష్ఠింపఁబడియుండిరి. తేజంబున సర్వభూత
దుర్దశకంబుగను, సధూమంబగు కాలాగ్నిచందంబునను, హేమ
పుంఖభూషితంబై ప్రజ్వరిల్లుచునుండునానాయుధవిచ్ఛేదనంబును,
పర్వతప్రభేదనంబున ననేక రక్షోరక్తసిక్తాంగంబును, సకలశత్రు
నిబర్హణంబును, మహాచతురంగ నిర్మూలనశీలంబున నప్రతిహతం
బును, సర్వభూత భయావహంబును నగు నమ్మహాశరంబుఁ గరం
బునంగొని.

తే. మంత్రపూతముజేసి య ♦ మార్గణంబు
వింటసంధించి శ్రవణంబు ♦ లంటలాగి
రావణునిరొమ్ము గురిచేసి ♦ రామచంద్రుఁ
డతులరోషదుర్దర్శనుఁ ♦ డగుచువిడచె. ౨౦౦

చ. విడచిన గ్రొంబొగల్వెడలి ♦ వింటగలంతయు నిండఁదోడనే
బెడిదపుమంటలొక్కమొగి ♦ భీకరవైఖరి నుప్పతిల్లగా
బిడుగులసంఖ్యముల్వడెను ♦ పెల్లునమోగుచు నెల్లలోకముల్
గడగడలాడగా వెడలె ♦ గ్రక్కునవేదలలయ్యమిదికి. ౨౦౧

రామ నిబ్రహ్మ స్త్రుము సహస్ర కంఠండు భగ్నము సేయుట.

తం. భువనభయంకరలీలం
జనమున బరతెంచునట్టి ♦ శరముంగని దా
నవభర్త హుమ్మనుచు నా
పి వెనక బెడకేలబట్టి ♦ పెంపర విరచె. ౨౦౨

తే. అఖిలలోకదుర్దగమా ♦ నస్త్రరాజ
మట్లు వృథయైచనంగ రా ♦ మావనోన్మద
డతివిషణ్ణచిత్తుండు శో ♦ కాకులుండు

• నగుచు జదికిలబడియె చే ♦ యూడకపుడు.

౨౦౩

కం. ఆకీతి నిషణ్ణుండగు

భూరమణునిదాకిగర్వ ♦ ముననమ్మసుభు

గ్వేరి సముద్ధతగతి గ

రారవముఖిరుడయి నిశిత ♦ శరములు నరపెన్.

౨౦౪

సహస్రకంఠుడు రాముని క్షరాస్త్రవిధునిజేయుట.

కం. తురమను నస్త్రము వింటన్

బరువడిసంధించి తిగిచి ♦ పరగించిన భూ

వరునురుముగాడి వెలునడి

ధరజూచ్చిన మూర్ఛమునిగి ♦ లటుకునవారెన్.

౨౦౫

తే. పోటుగంటిన రుధిరము ♦ ప్సాగివెడల

సడలిచేష్టలు బడలి కీ ♦ లెడలినట్టి

జంత్రపుంబొమ్మకరణి భూ ♦ జానిపుష్ప

కమున బడియున్న దెసల జీ ♦ కల్లగ్రమ్మె.

౨౦౬

రాముడు మూర్ఛిల్లుట.

మ. కలఁగెన్ వాఁగి సప్తకంబు బవన ♦ స్కంధంబు లల్లాడె ది

క్కుల బెంజీకటులానరించె వడఁకెన్ ♦ క్షోణీధరంబుల్ జగం

బులు సోత్కంఠములయ్యె మిన్ను మొరసెన్ ♦ భూతంబులారోశవి

హ్వలతెగ్గాంచె రవీందుపంధలతి వి ♦ భ్రాంతంబులయ్యెన్ వెసన్.

తే. అఖిలసంక్షోభహేతునై ♦ నట్టిరాము

మూర్ఛగనుగొని యమ్మన ♦ మునులు సవలు

మంట మింట మహారవంబంట జంట.

లగుచు హాహారవముచేసి ♦ రతిభయమున.

౨౦౮

కం. తలచిరిది వోయకాండ

ప్రళయంబఖిలాబ్జజాండ ♦ పజ్జులకని వే

ల్పులు పిచ్చలించి బ్రహ్మ

దులు దిగులొందిరిక నెద్ది ♦ తుదయోయనుచున్.

౨౦౯

మునులు భయమొందుట.

తే. అట్టిజగదేక విప్లవం ♦ బవధరించి

పుష్పకనివిష్టులగు మహా ♦ మునులుశాంతి

జపమునలుప నోరాడక ♦ జపలులగుచు

రిచ్చనడిరి భయంబున ♦ ముచ్చముణిగి.

౨౧౦

కం. ఆసమయంబున నవదర

హాససమేతాస్య యగుచు ♦ నటనిల్చిన నీ

తానతిగని తపసులు సం

త్రాసముతో బలికి రిన్తె ♦ రంగునఁ గృశులై.

౨౧౧

శా. సీతాయేమని విన్నవించితివి వ ♦ చెప్ప గీడు ధాత్రీపతో

నై తేయాధిపువృత్తమందున జగ ♦ త్రానైక పార్శ్వంజై

యేతెంచెగద రాముఁడిచ్చటికి నిం ♦ కేసుండు మత్యాహితం

బై తోచెగడ లేని యాపదతరం ♦ బా! తీర్ప నెవ్వారికిన్. ౨౧౨

తే. అన్మరోసేనలేమాయె ♦ సనుజులేరి

యైట్లుఘటియించె నిపుడింత ♦ లేసిపనులు

రిణమునను రాము నెదిరించి ♦ బ్రదికిపోక

గాక నెంతలు నేసె నీ ♦ సోకుచేడు.

౨౧౩

కం. అనియిట్లు కొందలంబున
మునులడలఁగనాలకించి • ముసిముసినగవున్
గనుగొనలదోప సీతా

• వనజాయత నయనకొంత • వడికిట్లనియెన్.

౨౧౮

కం. మునులార! మీకువెరువఁగ
బనిలేకు నృపాలమఃశికి • భయమింతయులే
దనుమానమేల నేడి
దనుజుని మడియింతు జగము • దలకొనికాతున్.

౨౧౯

కం. ఉల్లమున నడరు గర్వము
జెల్లున ద్రుడ్లెడుగువీడు • పేర్చినిదిజగ
నల్లుడనని నిముసములో
ద్రెల్లించెద జూడుడిక • దృఢమతులారా!

౨౨౦

సీ తా స ర ం భ ము , స హ స్ర క ం త వ థ.

వ. అనిచెప్పి యప్పుడప్పుస్సుకో పరితలంబున జిత్తజక్రేషాయత్తత బరి
శ్రాంతింజై మత్తకాశిని గుత్తంపు గుబ్బలం గొగలించుకొని
యత్తమిల్లిన పురుషసత్తముని యెత్తున నాలింగితధనుష్కుండును,
గించిన్నిమిలిత లోచనుండుచునై • శయాచుంజైన ప్రాణేశ్వరుని
యొప్పకొంచి యుప్పురంబున గజ్జలుచున్న దుర్జాతుండగు దైత్య
వల్లభునభివీక్షించి రూక్షేభంగి నీక్షణంబుల దక్షణంబున సముద్ధి
తంబగు గ్రోధానలంబు జాజ్వల్యమానంబై యంతరంగంబు పట్టసా
లకనిట్టవొడువ నట్టహాసంబుసేసి కెవ్వననార్చి పేర్చి నిజసామమార్య
రూపంబుజగించి త్సుతామోదరంబును. గోటరంబులవోలు నయన
గోళంబుల జక్రభ్రమణంబుసేయు మిడిగుళ్లును, దీర్ఘంబులగు
జంఘలును, గరాళవక్త్రంబును. నాజానుబాహు చతుష్కంబును,

లలజ్జహ్వయు, వివృతాస్యబును, నస్థికింకిణీ సుగుడచూలభూషే
 తంబును, ఖరస్వచును, నకు భయంకరాకారంబుదాన్చి, యూ
 రితగరిత విద్యుల్లతాయుతంబగు ప్రళయ కాలాంబునంబు తెరం
 గున ఖడ్గకర్పరంబులు ధరించి, రథంబుననుండి యుద్ధమించి, కపో
 తంబుపై కురుకు సాళువపుడేగచందంబున సహస్రకంఠరునిపైకురికి
 కరవాలంబు వెరికి, తత్కంఠరా సహస్రంబులైత్తుగనరికి, యార్చి
 పేర్చిన దద్దానవేంద్ర విచ్ఛిన్న గళనాళ సహస్రంబునుండి చిమ్మన
 గ్రోవి చిమ్మనకరణి నభంబునకుద్దమించు రక్తధారా సహస్రంబు
 జయలక్ష్మి నసంతోత్సవంబు పగిది బరిదృశ్యమానంబయ్యె. నయ్య
 వసరంబున వీరరాదావేశంబు మూర్తీభవించిన చందంబున నర్తిం
 చుచు నమ్మహాదేవి దానవేంద్రునితోడి యోధవీరలోకంబుపైకురికి.
 గొందరి శిరంబులు కరవాలంబునకు గుగ్గిచేసియు, గొందరి తలలు
 నఖ్రాగంబులం జదిమియు, గొందరి పాదంబులు ఛేదించియు
 గొందరి బక్కలు జక్కాడియు, గొందరి యురంబులు నురుము
 ఛేసియు, గొందరి హస్తంబులు విధ్వస్తంబులు గావించియు,
 బహువిధంబుల వధించి, తనివి సనక జగత్ప్రళయంబుసేయునో
 యన భయంకరాకారంబునం దేజర్జిత యసుర విసరంబు దెస
 గానక ననురుసురని శిరవజ్రాచ్చిన గేసిమసంగి యట్టహాసంబున
 నిశ్చేష్టులంగావించి శిరంబులు నురిమియు నుదరంబులు విదారితం
 బులు సేసియు, నాంత్రంబులంద్రెంచియు, జపేటంబులను జానుకూ
 ర్పరాఘాతంబులను, బాదవిక్షేపంబులను, నక్షతసాగ్రులంగావిం
 చియు చిత్రవధావిహారంబున విదారించి నిమిషార్థంబున నక్తంచర
 ప్రకరంబు నొక్కంచునుం జిక్కకుండ నుచుమాడి తదీయాంత్ర
 మాలికలధరించి, భయానకమూర్తియై తదీయశిర బులం గందుక
 క్రీడగావించుట, కుత్సాగించిన యన్మహాశక్తి రోమకూపంబుల

సాట్టహాస వికృతాకారము మాతృకా సహస్రములున్నవివిరి-
వారల నామములు గొన్ని వివరించెద వినునునియున్నదియే.

మా తృ కా స ం భ వ ము , త న్నా మ ము లు.

సీ. అలప్రభావతివిశా ♦ లాక్షిపాలితగోన

సియుబహుళాఖ్యయు ♦ శ్రీమతియును

బహుపుష్పికాఖ్య గో ♦ పాలియునప్పుజా

తయుజయవతిబృహ ♦ దంబజాలి

కయుమాలతికధృన ♦ కనులాక్షిరత్నాభ

యంకరివసుధామ ♦ యాసుధామ

యేకచూడయును, వి ♦ శోకనందిని మహా

చూడచటీతమ ♦ సుప్రసాద

గీ. చక్రనేమియు త్రేజని ♦ జయయుసేన

శోభనాఖ్యశత్రుంజయ ♦ శుభవస్త్ర

క్రోధనయు శలభయు ఖరి ♦ మాధవియును

తీర్థసేనజటాజ్వల ♦ దీర్ఘజిహ్వా.

౨౧౨

వ. మరియును, గీతప్రియకల్యాణి కక్రగురోమ అమితాశనశేఖుస్వన
భోగనతినుభువు కనకావతి అలాతాక్షి వేగవతి విద్యుజ్జహ్వాభారతి
పద్మావతి సునేత్రగంధర బహుయోజనసన్నాళిక మహాకాకి కమా
ల, మహాబల, సుదామ, బహుదామ, సుప్రభ, యశస్విని,
నృత్యక్రియ, పరానంద, శఘోలూఖిల, మేఖిల, శతఘంట, శతా
నంద, ఆనంద, భవతారిణి, నపుచ్ఛతి, చంద్రసీత, భద్రకాలి,
సటామల, ఝంకారిక, నిష్కటిక, రామ, చత్వరఘాసిని, సు
మల, సుస్తనవతి, వృద్ధికామ, జయప్రియ, ధనద, భవద, జనే
శ్వరి, ఏడి, భేడి, సమేడి, వేతాళజనని, కంఠాత్రి, కంఠక, వేద

మిత్ర, సుదేవిక, లంబాన్య, కేతరి, చిత్రసేన, చలాచల, కు
 క్కుటిక, శృంఖలిక, శంకులిక, హద, కందాలిక, కాకలిక,
 కుంభిక, శత్రోదరి, ఉత్కాధిని, వేళ, మహావేగ, శంకిని,
 మనోజవ, కటకని, ప్రఘన, పూతన, భేషయ, అతిద్రఙ్గము, క్రోశ
 నాధ, తటిత్పభ, మందోదరి, తుండి, కోటర, మేఘవాహిని,
 సుభగ, లంబిని, లంబ, బహుమాడవికణ్ఠిని, ఉర్ధ్వవేణి, ధరపిం
 గాక్షి, లోహమేఘ, పృథువక్త్ర, మధువిహ, మఘసుంభ, య
 త్నానిక, మత్సరిక, జరాయువు అర్జునానన, భ్యాత, దహదహ,
 ధమధమ, ఖండఖండ, పృథుశ్రోణి, పూషణ, మచికట్టుక, అ
 మ్లొచ, నిమ్లొచ, లంబపయోధర, వేణుపణాధర, పింగాక్షి,
 లోహమేఖల, శశోలకముఖ, హృష్ట, ఖరజంఘ, మహాజర, శిశు
 మార, ముఖశ్చేత, లోహితాక్షి, విభీషణ, జటాలిక, కామచరి,
 దీర్ఘజిహ్వా, బలోత్కట, కాలాహిక, యామాలిక, ముకుట, ము
 కుటేశ్వరి, లోహితాక్షి, మహాకాయ, సావిరిండ, పిండిక, ఏకత్వ
 చనుకూర్మ, కుల్లాకర్ణి, కర్ణిక, సురకర్ణి, చతుష్కర్ణి, త్రిప్రవరణ,
 చతుష్పదనికేత, గోకర్ణి, మహిమానన, ఖరకర్ణి, చురకర్ణి, భేరి
 స్వన, మహాస్వన, శంకకుంభశ్రవ, భగద, మహాజల, గణ, సు
 గణ, కామద, కన్యక, చతుష్పదరత, భూతిక్షీర్ణ, అగోచర, పశువ,
 విభుద, సుఖద, మహాయశ, పయోద, గోమహిషద, సువిశాల,
 చతుర్భుజ, ప్రతిష్ఠ, సుప్రతిష్ఠ, గోచమాన, సులోచన, సౌకర్ణి
 ముఖకర్ణి, విశిర, రుధిని, ఏకవక్త్ర, మేఘరన, మేఘనామ, ద్విరోచన
 యచు నీమొదలగు నామధేయంబులు గలవారలనేక కోటి సంఖ్యా
 కలు, దీర్ఘవక్షో దంతతుండలు, సరసలు, మహారాక్షితులు యా
 వనస్థులును, స్వలంకృతలు, మహాత్యైసంయుక్తలు, కామరూపధ
 రలు, నిర్మాసగాత్రలు, శ్చేతకాంచనవర్ణులు, కృష్ణమేఘసదృశ

లు, ధూమ్రవర్ణలు, నరుణకాంతియుతలు, దీప్తకేశినులు, సూర్యవే
ణీధరలు పింగాక్షికలు. లంబోదర లంబకర్ణ లంబస్తన లంబమేఖ
లాయుక్తలు, తామ్రాక్షణులు, తామ్రవర్ణలు, ననుబహువిధవి
కృతావికృతాకారలగు మాతృకాశక్తుల సంఖ్యాతలుద్భవిల్లియం
దరుంగలసి సీతామహాదేవితోడ గందుకక్రీడగావింప నుత్సుకతైర
ట్టియెడ.

౨౧౯

సీతామాతృకాకందుకక్రీడ.

శా. జోడై కూడి యసంఖ్యమాతృగణముల్ • జోకం దిగంతంబు ల
ల్లాడంద్రుల్లుచు గేకిసల్గొనుచుహ • స్వాయతతై యొండొరుల్
గూడంబాడుచు నైత్యమస్తచయమె • గ్గుందగ్గుగా గందుక
క్రీడల్పల్పిరి రామపత్నికడక • శ్రేష్ఠబిన్దించగన్. ౨౨౦

శా. సీతాస్థిత కరాగ్రఖడ్గపరిత • చ్చిన్నోగ్ర నక్తంచర
వ్రాతద్యోతచిరత్న రత్నమమట • భ్రాన్తిస్తుతస్మస్తకా
యాతాయూత విధాతిచిత్రితమహః • ద్యావాప్యధిస్యంతరం
బై తత్కందుక లీలలోచన సుఖంబయ్యెన్ సురశ్రేణీకన్. ౨౨౧

కం. దోషాటమండమాలా

భూషితలై యట్టహాస • ములసతిహాగ్నో
స్నేషమున మాతృనిచయమ
శేషముగీర్తించెనపుడు • సీతాజయమున్.

౨౨౨

కం. పోగడుచు మగుడుచు నిగుడుచు

నగడున మాతృగణమిట్టు • లాడగలీలా
ద్విగుణోత్సాహతసీతా
జగదేక సవిత్రిక్రీడ • సలిపె రణభువిన్.

౨౨౩

తే. కంకగృధశివాస్వరా • కంపితంబు
 బహుళమాంసాస్పగురువసా • పంకిలంబు
 విపులభీభత్సవేతాల • విహృతిభయద
 మగుచునతిఘోరమగు సంగ • రాంగణమున.

౨౨౪

ఉ. వేతలఱొప్పు నయ్యసుర • ప్రేవులప్రోవులనుట్టి తచ్చిగో
 వ్రాతముమాలికల్ గుడిచి • వైచి ననానము తత్కపాల పా
 త్రాతతిబూనిలోకభయ • దంబగు నాకృతిమీరనయ్యెడన్
 జాతుడిమీర నర్తనము • సల్పగఁజొచ్చె మహోత్సవంబుగన్.

మ. బలవన్మారుత పీడ్యమానమగుచున్ • వారాశి విభ్రాంతమా
 కలముంబోలి ధరిత్రి చిత్రముగనా • కంపించె భూమిధ్రువుల్
 చలియించెన్ దెసలల్లలాడి వడకెన్ • సప్తాంబురాసుల్ గడున్
 గలుపీభూతములయ్యెనయ్యెడమహా • కాశ్యపగ్రన్థత్యంబుగన్.

స్తో. రవివాహములుముక్త • రశ్మిలైయావలీ
 వలనయ్యె గ్రహతార • కలుచలించె
 నభమునవ్యోమయా • నములుగ కాపిక
 లగుచునుర్వరసూతె • నట్టహాస
 సహితంబుగామహా • శక్తి నృత్యముసల్పు
 దుస్సహంతైన ద • దూభిభార
 మోర్వగజాలక • యుర్విరసాతల
 గమనోన్ముఖత్వంబు • గాంచిక్రుంగ

గీ. జొచ్చెనట్టియెడరు • సూచియకాండప్ర
 శయమటంచు సురలు • భయమునొంది
 కావుకావుమనుచు • దేవదేవునిమహా
 దేవువేడిరపుడు • దీనులగుచు.

౨౨౫

శి వు య డు శ వ రూ ప థా రి యై సీ తా పా ద భ ర ము వ హి య చు ట.

సీ. నురలకుయ్యాలించి • పరమేశ్వరుఁడు జగ
 ద్గురుఁడుసదాశివుఁ • డరుగుదెంచి
 శవరూపధారియై • జానకీపాద వి
 న్యాససహిష్ణువై • యాత్మదేహ
 మచట సంస్తంభించె • నందాచే నుపశాంత
 భారయైవిశ్రాంతి • వసుధగనియె
 జనకజాదీర్ఘని • శ్వాసనూరుతముచే
 నతిఘోరహుంకార • గతులచేత

గీ. నూర్ధ్వలోకంబులన్నియు • నురుభయప్ర
 కంపమానంబులై చిక్కి • గాఢపడియె
 నపుడుబ్రహ్మాండముఖ్యులౌ • నమరవరులు
 సాంజలిశిరస్కులై వచ్చి • రతిరయమున.

౨౨౮

కం. వచ్చిజయజానకీయను
 నుచ్చైర్నాదములువెలయ • నురుతరభక్తి
 జెచ్చెరసాష్టాంగంబుల
 నచ్చటగావించినిల్చి • సాంజలులగ్గుచున్.

౨౨౯

ఉ. భూతసవిత్రి యాజనక • పుత్రి ద్రిశక్తి మయస్వరూపిణి
 సీతఁబ్రసన్నజేయుటకు • జెచ్చెర వచ్చి వియచ్చరేంద్ర కం
 జాత భవాది నిర్జర ని • కాయము సన్నతి చేయజూచ్చె న
 త్యాతత సర్వవేద పర • మార్థ నిగుంభిత వాక్యసంపదన్. ౨౩౦

బ్రహ్మ ది కృత సీ తా స్త వ ము .

తే. జయము జయమమ్మనీకోత్రి • శక్తిరూపి
 జయము జయము సమస్త వి •ష్ట సవిత్రి

జయము జయము మహాన్నతై • శ్వర్యధాత్రి

జయము జయనుగు నీకు నో • జనకపుత్రి.

౨౩౦

కం. నీవే విశ్వసవిత్రివి

నీవే పరాశక్తివఖిల • క్షేత్రివి పువునన్

దావివలె నెపుడు నవినా

భావవగుచు నీశునందు • బరగెద వెలమిన్.

౨౩౨

కం. స్వచ్ఛంబగు బ్రహ్మాంబున

నిచ్చాజ్ఞాసక్రియాప్తి • నెసగి జగత్స

గ్రేచ్ఛజనింపగ జేయుదు

చిచ్ఛక్తివనన్యరూప • సిద్ధపు జననీ.

౨౩౩

కం. ఏకస్వరూపవయ్యు న

నే కోపాధిస్వరూప • మొనసి నిజాంత

స్వీకృతి నేకబ్రహ్మము

నైకాకృతి జేతు విశ్వ • నటనము సలుషన్.

౨౩౪

చ. అరయగ నిర్గుణుండయిన • యట్టి పరాత్పరు సన్నిధి గ్రియా

పరిణతి విశ్వమెల్ల సలు • పన్ నిలుషన్ జెరుపంగహేతువై

పరగెద వీవ యింతయ్యు భ • వన్మహిమంబు గుణాను పంగ సం

విరహితుఁడీశ్వరుండు పర • మేశ్వరి వీవ గదమ్మ జానకీ. ౨౩౫

సీ. శాంతి విద్యాప్రతి • ప్తానివృత్తులనంగ

నాల్గు భేదంబులై • గల్గు నీదు

శక్తు లధిష్టాన • సంప్రాప్తి నీశ్వరం

డును పూహ భేదంబు • నెనసి విశ్వ

హేతువై తాన జీ • వేశ్వరాది విశేష

భాసితుండగు బరా • త్పురుఁ డనంతు

డంబ ! నిన్నెనసి యా • త్మానందమొందు గు
ణాది శూన్యండు తా • నయ్య నీదు

గీ. కతన నత్యున్న శైశ్వర్య • కలితుడగును
నీవలన భ్రామ్యమాణమా • నిఖిలమిట్టి
నిన్నగొని మాయికుండగు • చున్నవాడు
పరమపురుషుండనివ స • ర్వంబు సుగ్మ.

౨౩౯

కం. రాముం డగుఁడు నాత్మా
రాముడు తత్సంశయపు ప • రాశక్తివి నీ
చే మెరయు విశ్వమంతయు
నీమహిమ నెరుంగ నెవరు • నేర్తురు తల్లి.

౨౩౭

నీ. నీవమాయపు మాయ • నా వెలయును శూన్య
మదిసున్న తత్త్వాప్తి • నందియొకటి
స్థానోత్తరత చేత • దశశతాదికగణ
నోన్నతి నొందు న • ట్లొ మహేశి
శూన్యరూపమున దో • చుచు విశ్వరూప వౌ
నట్టి నీహత్తున • నగుణుడొక్క
డైన విష్ణుండు స • ర్వాత్మ సర్వేశ్వరా
ద్యద్భుతై శ్వర్వాలు • లంది తోచు

గీ. విశ్వరూపకుడనుపెంపు • శాశ్వతముగ
కలుగజేసితి వీవ నీ • యలఘుశక్తి
వలన జుమి శక్తి మంతుఁడ • వాసుదేవుఁ
డింతకును మూల మీన చు • మ్మిశ్వరేశి.

౨౩౮

తే. జ్ఞాన శక్తికియా శక్తి • ప్రాణశక్తి
యనెడు శక్తిత్రయము నీ • యగద గలుగు

శక్తికలిగిన బురుషుండు • శక్తిమంతుఁ
డదియ లేమి నశక్తుఁడౌనన్రజుజుమ్ము.

౨౩౯

సీ. అగ్ని దేవునకు దా • హాకశక్తి విలసిల్లు
బవనున కనిశసం • స్పందశక్తి
సవితకు సప్రకా • శకశక్తి తద్భంగి
చంద్రునకునుసుప్ర • సాదశక్తి
వేలయు నుర్వరయందు • విశ్వధారణశక్తి
సిద్ధించుజలమున • స్నేహశక్తి
పర్జన్య నందునే • ర్పణ ప్రవర్ణణశక్తి
చర్చించ నభమున • శబ్దశక్తి

గీ. యరసిచూడ విశ్వ • మందు సమస్తంబు
శక్తిమయముగా నె • సంగుచుండు
నట్టిశక్తులకు న • నాది శక్తివి నీవ
బ్రహ్మశక్తియనఁగ • బరగుచుండు.

౨౪౦

కం. హరియందు హరునియందును
సరసిజభవునందునీదు • శక్త్యంశము సు
స్థిరమగుట జగత్సర్గా
ద్యురుక్యత్యములెల్ల జరుగు • చుండెడుజుమ్మా

౨౪౧

కం. శివుఁడొక్కఁడు నిర్గుణుఁడగు
సవిశేషతనుల్లసిల్లు • శక్తియు నొకటే
యవినాభావత నెసఁగుట
శివశక్తులకెందభేద • సిద్ధిఘటించున్.

౨౪౨

సరసాంకవృత్తము.

షరికింప భోగ్యమగు • వస్తువు నీవసుమ్మా
ఘనుషాంశయకా దదుప • భోక్తభవత్ప్రసక్తిన్

సరనిన్ బ్రవర్తతము • సల్పించునుండు నయ్య
క్షరుఁడౌ పరాత్పరుఁడు • సర్వముసాక్షి తానై.

౨౪౩

మణిమాలికావృత్తము.

మతియననీవను • మాపర మేశ్వరి • మరిమంత్రతయాపురుషునకున్
వితతముగాదగు • మంత్రమతుల్ రఘు • విభుడున్ వినునీవునునగుచున్
క్షితిసుతరోవిల • సెల్లెద రెప్పుడు • చెలువౌబువుతావియు ననంగన్
చతురతభేదమి • సుంతయుగల్గక • చరియింతురుసుమ్మలమునన్.

తరల.

సారదినేకముసర్వగతమును • సూక్ష్మమున్ బరమార్థము,
క్షరమచింత్యము శాశ్వతము ని • సామ్యమాద్య మచంచలం
బురుగుణాకరమంచు నెంచుచు • యోగులెల్ల భవత్పదం
బరయుచుందుర మేయసంస్కృతి • పాశనిష్కృతి గోరుచున్. ౨౪౪

మ. సగణుండైన సహస్రకంధరు ననిన్ • సంహారమున్ జేసి యీ
జగముల్ ప్లస్థతనొందజేసితి గదా • సంతోషకాలంబుగా
దైగరివ్వంబగు రాద్రముప్పతిల న • త్రింపంగ నివ్వేళ భూ
తగణోచ్ఛేదము నేయుగాదుగద మా! తా! యింక శాంతింపవే. ౨౪౫

పృథ్వీ.

అసంఖ్యభటక్తోటితో దనుజు • నంత మొందించుటన్
భాసంగభువనంబులన్ భవద • పూర్వసమ్యక్కృపా
ప్రసారమునభద్రముల్ విడచి • రాద్రహంపంబికన్
బ్రసన్నవగుమమ్మ సౌమ్యురచి • రసర్వరూపంబుతోన్. ౨౪౬

మ. అనిబ్రహ్మాదులు విన్నవింపంగఁ దదీ • యాలాపమాలించి యి
ట్లనె నదేవి మదీయభర్త దనుజేం • (దాస్త్ర) ప్రహతంబునన్

గనులఁ మోడ్చి విచేష్టుడై యచట నుం • డఁ నాకుసంశాంతి గ
ల్లునెచాలొందుజగంబులన్నియునుదొ • ల్కుదయ్యెడు నాకికఁ.

సీ. అనిన నజ్ఞాసనుం • డమ్మరో రాముఁడా

ద్యంత శూన్యండు స • ర్వాత్మకుండు

గాడె యాతనికెందు • గల్లునె వికృతుల్

నీవువిద్యాపాపి • ణివి గుణాశి

తనసర్వతంత్ర స్వ • తంత్రపు సర్వ శ

క్తివి విశ్వసర్గాది • కృత్యపరపు

వీకు నసాధ్యమెం • దే కల్గునే యివ్వి

ధంబులీలా వినో • దంబుగాక.

గీ. నన్ను వీయాశ్రతునిహెచ్చు • మన్ననకును

బాత్రుసేయఁగదలఁచిన • భాతిగాక

నైన నీకృపచేనెట్టు • లవధరించి

తట్లగావెంతుననిమొక్కి • యబ్జభవుఁడు.

౨౪౯

బ్రహ్మరామనిమూర్ఖబాపుట.

చ. చనియట పుష్పకంబున వి • సంజ్ఞతకన్దవమోడ్చి సుప్తి నొం

దిన గతినున్నరామవిభు • నిం గని భక్తివినమ్రశీఘ్రుడై

తనకయి దమ్ముమై నిపుర • తల్క్షణమాతఁడు నిద్రనుండి మే

ల్కనిన తెరంగుగా దెలివి • గాంచి సముద్ధిష్టుడై రయంబునఁ.

మ. అరరే! రాక్షస గర్వదుర్విషహ దు • స్టారంభ సంరంభ ని

ల్వరయొక్కించుక నేడు నీతలల గూ • ల్లు ధాత్రిపైనంచు ని

ర్భరకోపంబున నుల్లసిల్లుచు ధను • ర్బాణంబులఁ దాల్చియు

ధారతఁ నిల్చికనుంగొనెఁ ద్రిదశయు • క్తఁ బన్నజుఁ ముదటఁ.

వ. అట్లుచూచి దృష్టిమల్లపి పుష్పకంబున బ్రాణాధికయగు క్షోణీసుతం
గానక సంశయాకులుండై పురోభాగంబున గరాళ కర
వాల విరాజిత చతుర్బాహయు, దీర్ఘదంష్ట్రాంతర వేలజిహ్వాపల్ల
వయు, గోటరాక్షయు, క్షుదాతురయు నాంత్రముండ మాళావి
భూషణయు, నతిభీషణాట్టహాసకృతజగత్త్రాసయు, ప్రళయధ్వాం
తధారాతిభీకరాకారయు, రాత్రించర కపాలపాత్రాంతరాపూరిత
రుధిరాస్వాద సముదితామోదమహోగ్ర నృత్యక్రియా ప్రసారిత
పాణిపాదయు, వికీర్ణమాణ కేశపాశావృత వితతశ్రోణిభాగయు,
దిగంబరయు, దనుజవీరశరఃప్రకరపరికల్పిత కంఠకక్రీడావిలోల
స్వసమానానేక మాతృకాగణపరివారితయు, నవారితశ్చాదవీరభ
యానకర సప్రపూర్ణ సముదీర్ణస్వరూపయు, గల్పాంతమేఘ గర్జా
రవ సదృశదీర్ఘనిర్ఘోషయు, శవరూపధరనుహదేవహృదయపీఠాం
తరనానర్త్యమానయు, నగు నొక్క యపూర్వాతిభయంకరా
కారధారిణి, విదళితాశేషదనుజమస్తక వికీర్ణంబును, బ్రవాహ
భూతమేదోమాంసాస్పృక్పరీతంబును, శకలీభూత రథగజతురంగ
మాది సీనాంగ ఖండ హిండితంబును, నపార నిశాచరక బం
ధబంధురంబును నగు రణాగ్రంబునంగనుంగొని భయనిమి
లిత నయనుండును, వేపమాన గాత్రుండునై గరాగ్రం
బుననుండి ధనుశ్శరంబులు పరిచ్యుతంబులుగా బదంబులు నిలువక
జదికిలంబడిన మూరఘుకులోత్తముని గదిసి సురజ్యేష్ఠుండిట్లనియె.

రామునికి మునులు సీతాసంరంభంబెరింగించుట.

మ. నినుదై త్యేంద్ర శరావఘాతకలనా • నిశ్చేష్టసీక్షించి నీ
త నితాంతోద్ధితరోషభీషణసుదు • ద్దాంతక్రుధాయత్తయై
ఘనశౌద్రాకృతదృశ్యమానభయదా • కారంబుతో శత్రు సం
హననారంభ విజృంభమాణపటు సం • రంభంబునగ్రక్కునన్.

ఉ. డీకొని గూంపైకురుకు • జేగయుబోలె సహస్రకంఠుపై
దూకి కళాశఖద్గహతి • మూలదలల్ పదిమూర్లుద్రుంచి య
వీకునవానితో ననుర • వీరుల నొక్కని జిక్కకుండ జీ
కాకొనరించి చంపి యధి • కంబగు రాద్రముపట్టజాలమిన్. ౨౫౮

కం. తనరోమకూపముత బు

ట్టిన మూర్తిగణంబుతో న • టింపగ దై త్యేం
ద్రుని తలలబంతులాడుచు

ఘననృత్యము సలుపుచుండె • గాకుత్స్నవరా. ౨౫౯

చ. పరమగుణాధ్యనీకు నన • పాయని చిన్మయశక్తి యీమెతో
బెరసియుచూవె యిజ్జగము • బెంచనృజించహరించ గర్తవై
పరగెదునీవుశక్తి నెడ • బాసియొకింతయు జేయజాల వి
శ్లెరవుగఁజూడనేలవిను • మీమె భవత్ప్రియచుమ్మురాఘవా.

కం. నీసాన్నిధ్యముచే తన

యీనచరాచరములెల్ల • యేననృజింతున్

గ్రాసముగగొందునను టిటు

జేసెందెల్లముగ దనుజు • జెండిమహత్తా. ౨౬౦

చ. అనివనజాసనుండు తెలి • యన్ వినుపించిన రాఘవుండు లో
చనములనల్లవిచ్చిభయ • సంస్థిమితాత్మతవేపమానుడై
ఘనతరమైన తేజమది • కన్నులుగప్పగ మోడ్పుకేలుతో
జినమితశీర్షుడై పరమ • విన్మయసంభృతుడౌచునిట్లనెన్. ౨౬౧

తే. తరుణ చంద్రకళాభూషి • తస్వమూర్ధ్న

వమలకమలాయతాక్షి వీ • వబలచెప్పు

మెవ్వతవానీడు చందమే • నెరుగనేర

తధ్యమెరిగింపు నీనవి • స్తారమెల్ల. ౨౬౨

వ. అనియడిగిన శ్రీరామున కమ్మహాశక్తి యిట్లనియె.

౨౬౦

సీ త రా ము న కుఁ ద న మ హి మ చె వ్వు ట.

చ. ఎరుగుము నన్ననాద్యగ మ • హేశ్వరసంశ్రయగాఁగ నెన్నఁడు
దరుగనిపెంపుఁజోనలరు • దానిగనొక్కతెగాసుదఁ మొదల్
గురుతెరుగంగరాని గుణ • కోవిదగా సకలాంతరాత్మతఁ
బరగెమదానిగాఁ బరమ • పావనిగా శివనామయుక్తగఁ.

౨౬౧

తే. సర్వవిజ్ఞానరూపిణి • సర్వలోక
సంప్రవర్తిని ననుసర్వ • శక్తియంచు
నెరిగిమోక్షేచ్ఛువులు పార • మెందులేని
ఘనమహాంభోధిఁ దరియించ • గలరుసుమ్ము.

౨౬౨

ఆ. నను ననంతమహిమ • ననఘ తేజోనిధి
నెట్టిధీరులైన • నెరుగలేరు
కరుణాదివ్యదృష్టి • గావించు నీకు న
న్దాంచితెలియు మత్పి • కారమెల్ల.

౨౬౩

కం. అని యానతిచ్చి యమ్మే
దినిసుత రామునకు దివ్య • దృష్టి యొసఁగిన
గనియె నతఁడు తద్రూపం
బసఘము రవికోటి సదృశ • మద్భుతపదము.

౨౬౪

సీ తా వి శ్వరూ ప సం ద ర్శ న ము

సీ. రవికోటి తేజో వి • రాజతంబును జగద్ర
కోటిప్రసన్నమ • కుంతకోటి
కాలానలజ్వాలి • కామాలికాసము
జ్వలమచంచలము వి • వ్యజ్ఞసహోని

రాకులమఖిల దు • ర్లోకప్రచండ స్వ
రూపమనేక శి • ర్లో భుజాక్షి
పాదాదికము మకు • టాది నానావిధ
సమధికరత్న భూ • పణ విభూషి

గీ. తంబు దంష్ట్రాకరాళ వ • క్రమంబుగ్నతి
వాస మసి ముసలాది వి • భాసమాన
బహు విధాయుధ కలితోగ్ర • బాహుకంబు
భూసభోమధ్య సర్వతః • పూరితంబు.

౨౭౫

సీ. చంద్రరేఖావతం • సము త్రిణేత్రము శంఖ
చక్ర త్రిశూల పా • శ వరదా భ
య విరాజమాన హ • స్తాబ్జము దివ్య మా
ల్యాంబరాభరణ స • మంచితంబు
దివ్యసుగంధ గం • ధిలము నూపుర కిరీ
టాంగదాది విరాజి • తావయవము
సర్వతఃపాణ్యంఘ్రీ • చక్షుశ్శిరస్కము
నతులిత తేజో మ • యంబచింత్య

గీ. మాద్యమన్యయరిబ • నంత మక్షోభ్య మ
ఖండమఖిలమూర్తి • మండితంబు
భూతి విపులమగుచు • సీతామహాదేవి
విశ్వరూపమపుడు • వెలసి తోచె.

౨౭౬

సీ. ఆనాభిపాదమ • య్యతలాది పాతాళ
భువనంబు లటమీద • భూర్భువస్వ
రాద్యూర్ధ్వలోకంబు • లాననంబున వహ్ని
నయనంబులను జగద • సళిన హితులు

వరుణుడు జిహ్వ న • వ్యసుదుద్రముఖ్య దే
 వతలు బాహాదికా • వయవములను
 నబ్ధులేడును గుక్కి • నబ్జగర్భుడు హృద
 యంబున భుజముల • యందు శంఖ

గీ. చక్రహస్తైశ్చై న • జలజనాభుఁడుబదం
 బులను వాసవుండు • పూర్వదేవ
 తతులు పృష్ఠమందు • తరుకోటి రోమ కూ
 పముల నదులు సిరల • బరగితోఁజె.

౨౭౬

నీ. బ్రహ్మవిష్ణోది దే • వతలతోగూడి మ
 ర్త్యమర్త్య సర్గ స • మంచితంబు
 లైన బ్రహ్మాండ స • హస్రంబులపు డనం
 ఖ్యములుగా రోమకూ • పములయందు
 దర్శనీయంబులై • తగె నుదంబరవృక్ష
 మున నిండికొను ఫలం • బుల యెరంగు
 దోప దన్మహానీయ • రూపంబునను విశ్వ
 మంతయు నిండి బా • హ్యోతరముల

గీ. సూదిగున్వనెడము • చూడగాబడక న
 య్యాదిశక్తితేజ • మావరించె
 నట్టి విపులతేజ • మది సూచి కన్నులు
 మొగిచి రాముఁడెదుట • మ్రొక్కినిలిచి.

౨౭౭

తే. పరమవిస్మయచిత్తుడై • భక్తినుదుట
 నంజలిఘటిరిది కనుల ము • ద్రశుపూర
 మొదవ గద్గదకంఠుడై • యోనమః ప
 దంబులు వచించి యపుడివ్వి • ధమునఁ బాగడె.

౨౭౮

రామః శతనస్తర్థిచేయట.

చ. జయమగునీకునోసకల ♦ శక్తిసమంచితమూర్తివిష్టపా
శ్రయవపురభ్యుపేతబుధ ♦ సన్నతాన్యపదాంబుజాతయ
వ్యయభవదీయభూతిమయ ♦ మైజలజాతభవాండభాండోసం
చయమువేలుంగునేమనుచు ♦ సంస్తుతిసేయుదునిన్నునీశ్వరీ.

ఉత్సాహము.

మొదలుతుడయునిట్టిదనుచు ♦ పోల్చిమానలేమునీ
యుదరమందునిండియుండు ♦ నోర్చియెల్లలోకముల్
పదిలముగనునీదుపాద ♦ భజనసేయువారికె
య్యదియలభ్యమంచుబల్కు ♦ నాగమంబులీశ్వరీ.

౨౭౦

చరల.

తలఁచిచూడఁగ శక్తివీవక ♦ దాజగంబుఖిలంబునీ
వలనఁగల్గిప్రవర్తితంబయి ♦ పాయుచుండుభవద్గుణం
బులుగదావిధువిష్ణురుద్రులు ♦ మూలకారణమీవెనీ
వలనవ్యక్తతగాంచెదాఁగుణ ♦ వంతుడైపురుషుండొగిన్.

చతుర్విధకండము.

శరణంబుగమ్ము ♦ విలస
త్కరుణా; చరణాబ్జనిత ♦ దైవత, వరదా
ఁరమాగ్యభక్త ♦ వత్సల
నిరతా; మఠితార్తిదూర ♦ నిశిచర్త, విరతా.

౨౭౩

అష్టముఖీకండము.

¹ పనివడి కలపును ² దలపున
ననువున ³ కలుములు గలుగగ ♦ ⁴ నలవగుసిలుగుల్
⁵ కనుకనిదొలఁగను ⁶ చెలువము
బెనగను ⁷ తొలుదయవలనను ♦ ⁸ వెలయుగ తలనిన్.

౨౭౪

డండకము.

జయవిజయతాం విశ్వమాతస్సమస్తార్థసంధాయని శ్రీమహాదేవి
 చిచ్ఛక్తిసర్వాత్మికే సర్వతంత్రస్వతంత్రే త్వయైవేదముత్పాద్యతే
 వృద్ధిమాపద్యతే ఛిద్యతే విశ్వమైశ్వరం తేజ ఏవాసిసత్యం
 భవత్యద్వితీయం చిదానందరూపం సునిర్లేపమాద్యతశూన్యం సని
 ర్వాచ్యముద్యోతమానం సమానాధిక్తేగ్నీన మజ్ఞానదూరం పరం
 జ్ఞానశక్తిప్రధానం పరాశక్త్యుపభాజితం సర్వతంత్రస్వతంత్రం
 మహామాతరాబిభ్రతీ యుష్మదీయా మహాశక్తిరేవాస్తి బ్రహ్మో
 ద్రుద్రాదిలోకేశ్వరాణాం పదైశ్వర్యసంధాయినీ కించ నానా
 చరస్థావరాకార భూతప్రకాండాంతరుద్యోతచైతన్యలీలా విశేషస్వ
 రూపం వహంతీ జగన్నాటకం బాధమాతన్వతీ తత్రతావత్త్వదం
 శాంశ సంజాయమానా స్వయంబ్రహ్మవిష్ణ్వశ రుద్రాభివాస్సృ
 స్టిరక్షావినాశాపిధానాం చితానుగ్రహఖ్యక్తియాధిస్థితా సుస్థు
 దేవిత్వమూసన్నివిష్టా భవంతశ్చరంతే పరంజ్యోతిరాకాశిశీర్షహి
 విశ్వైకమూలం కళానాథచూడే త్వయాభాగ్యతే బ్రహ్మచక్రం
 మహామాయని త్వద్విలాసేన తంపూరుషం నిర్గుణం నిర్వికారం ము
 హుర్భాగ్యమహియత్వా త్వదాయ త్తమాతన్వతీమాయికంచేశ్వరం
 కల్పయిత్వా జగత్సర్జనేచ్ఛాన్వితం సంగృహీత్వా తమేవాద్య
 యాఽవిద్యయాం శాంశరూపేణ సంఛాద్యతత్రాంబు భాండాంత
 రాబింబి తేందుప్రతీకాశమానంత్య రూపం మమత్వాదిసంఘన్నమ
 జ్ఞానదుద్ధం పునర్జీవసంజ్ఞం విధాయాస్య సంసారముత్పాద్య తస్మిన్
 పరిభ్రామ యంత్యత్ర నానావిధాకార శాశ్వతసంచార మాపాద
 యంతీ మహానాట్యరంగే తదస్మిన్ విచిత్రం పరావర్తయంతీ యదే
 తత్సమస్తగుణాసంగశూన్యే పరేపుంసిరామే ముధాభావ్యతే తత్త్వ

విజ్ఞానిభిస్సర్వమేవ త్వదీయం నముల్లాసమిత్యేః సంపశ్యతేదేవి విశ్వే
శ్వరి త్వాం యథావత్పరిజ్ఞాతుమీశాశ్చ కే కేః యం మూఢచిత్తాః
ప్రసీదప్రసీద ప్రపన్నాపదుద్ధారకే విశ్వరూపాధురీణే నమస్తే
సమస్తే నమః.

౨౭౬

వ. అనిపాగడి నిటలఘటితాంజలియై ఓం నమః పదంబులతోఁగూర్చి
చతుర్థ్యంతంబులుగ “ సీతోమాపరమాశక్తి ” యను నామం
బులు మొదలుగను “ వియన్మూర్తి దేవమూర్తి యమూర్తి ”
యను నామంబులంతంబుగను గలుగ నస్తోత్ర సహస్రనామంబు
లుచ్చరించి ప్రహ్లాద మానసయగు సీతామహాదేవిని సంస్తుతించె.
నని చెప్పి వాల్మీకి భరద్వాజునకిట్లనియె.

౨౭౭.

ఉ. రామునిచేత నిట్లు లభి ♦ రామముగా వచియింపఁబడ్డ యా
నామసహస్ర మెవ్వఁడయి ♦ సకల బలియించిన విన్నఁ బాతక
స్తోమవిముక్తుడై పరమ ♦ శోభనమాపద మొందునిందు ని
స్సీమ సమస్తభోగములుఁ ♦ జెందియనంతర మప్రమత్తతఁ. ౨౭౮

తే. ద్విజసమాఖ్యాతులయిన భూ ♦ దేవరాజ
నైశ్యులిదిపాఠ మొనరించి ♦ బ్రహ్మపదముఁ
గండు శూద్రుఁడు ధనధాన్య ♦ ఘనతఁగాంచి
యవలసద్గతినొందుఁ జు ♦ మూర్ఖులక.

౨౭౯

కం. మారీ రాజభయామయ
చోరాగ్ని భయాదికముల ♦ స్తోత్రమిది సదా
పారాయణ మొనరింప ని
పారణముం గాంచునిదియ ♦ స్వస్త్వయనంబా.

౨౮౦

తే. ఎచట నీనామసాహస్ర ♦ మెఱుఁగు పతిత
మగుచునుండెడు సచ్చట ♦ నననరతము

షష్ఠాశ్వాసము.

౨౭౯

రామసహితంబుగానిల్చి ♦ భూమితనయ
సకలకామితసిద్ధులు ♦ సంఘంటించు.

౨౮౦

న. అనిచెప్పి యవలికథ వినుమనియిట్లనియె.

౨౮౧

తే. అట్లురాముడు నామ స ♦ హాసమునను
భక్తితోబ్రస్తులించి తా ♦ బ్రణతుడగుచు
ఘోరమీరూపమికజూడ ♦ నేరభీతి
గదిరె నిక సౌమ్యరూపంబు ♦ గాన్పుమనియె.

౨౮౨

కం. అనిరాముడు వేడిన వా
రని కృప సంశాంతయగుచు ♦ కాదాకృతి గ్ర
న్నన నుజ్జగించి సౌమ్యతః
దనర శుభాకారమపుడు ♦ తాల్చినిలిచినఁ.

౨౮౩

నీ. కాంచనాం బుజగర్భ ♦ గౌరంబు వికసిత
కమలచళాయతా ♦ క్షంబుబద్ధ
గంధంబుసీలాల ♦ కవిరాజమానంబు
కుసుమకోమలము వి ♦ లసిత తిలక
మార క్తకరచర ♦ గాంబుజమీషద్వి
కసితలోచనదర ♦ హాసితమఖిల
భూషణప్రకర వి ♦ భూషితంబు మనోజ్ఞ
మాల్యాంబరాది స ♦ మన్వితంబు

గీ. లలితపూర్ణచంద్ర ♦ లపనంబు తనుమధ్య
మఖిలచారులక్ష ♦ గాన్వితంబు
నైనజనకపుత్రి ♦ యాకారమీక్షించి
రాముడధికహర్ష ♦ ధాముడగుచు.

౨౮౪

కం. ఇపుడుగదయేనొనర్చిన

తపములు ఫలియించె జనియు ♦ ధన్యబయ్యెన్

జపలాక్షిలోచనోత్సవ

విపులంబగు నీదుగూవు ♦ వీక్షించుటచేన్.

౨౦౧

వ. అని మరియు నిట్లని సన్నుతించె.

౨౦౨

కం. జగములు నీచేసృష్టము

లగునీయంద వసియించు ♦ నటనీయందే

యొగిలీనములగు నింతకుఁ

దగుకారణ మీవసుమ్ము ♦ ధరణీతనయా.

౨౦౩

కం. వికృతికేఁ బరమై యొప్పెడు

ప్రకృతివనుచుఁ గొందరిట్లు ♦ పలుకుదురు శివా

త్మికగా శివసంశ్రయగాఁ

బ్రకటింతురు కొందరిట్లు ♦ పరమాత్మజ్ఞుల్.

౨౦౪

కం. పురుషుండు ప్రధానము నీ

శ్వరుఁడ౯ బ్రహ్మయు నవిద్య ♦ జ్ఞానము మాయా

స్ఫురణము కాలాదులు నను

పరికరములు నీవిభూతి ♦ భవములుసీతా.

౨౦౫

అ॥ సగతివృత్తము.

అరయఁబరమేశ్వరివ ♦ నాద్యవ్రసనంత

స్ఫురితవు సమస్తగుణ ♦ పూర్ణవ్రను. సర్వాం

తరవు పరమేష్టివి బ్ర ♦ ధానవు విభేదా

కరవు పరశక్తివి జ ♦ గజ్జనని వీవే.

౨౦౬

వనమయూరము.

నీవలననండగొని ♦ నిక్కముగగాదే

యీవిపులవిశ్వము సృ ♦ జించుఁబరమేశుం

డీవు పరమేశ్వరివి ♦ యింతకును నీ మా
యావిభవమిట్టిదన ♦ నొనె జగదంబా !

౨౦౧

హంసగతి.

ఆనందదాత్రివి చి ♦ దానందరూపవు మ ♦ హానందసారమయపు
జ్ఞానస్వరూపవు న ♦ సంతవు ననాద్యవు ఘ ♦ నజ్యోతిరాకృతివి స
ర్వానుప్రవిష్టవు శి ♦ వాత్మికవు సర్వజగ ♦ దాధార విద్ధగుణపు
మానాదిహీన పర ♦ మవ్యోమమాత్రవు స ♦ మస్తార్థదాత్రివెపుడు.

సీ. సర్వదేవతలలో ♦ శక్రుండనగనీవ

బ్రహ్మవేత్తలలోన ♦ బ్రహ్మవీవ

కపిలుండవీవ సా ♦ ఖ్యవిదూత్తములలోన

రుద్రులలో శంక ♦ రుండ వీవ

యాదిత్యులందు మ ♦ హవిష్ణుడవునీవ

వసువులయందు బా ♦ వకుండవీవ

వేదంబులను సామ ♦ వేదంబనగ నీవ

యఖిలఛందముల గా ♦ యత్రివీవ

గీ. విద్యలందెల్ల నధ్యాత్మ ♦ విద్యవీవ

గతులయందెల్ల బరమమా ♦ గతివీనీవ

సర్వశక్తులఘోరూఖ్య ♦ శక్తివీవ

కాలమవునీవ కలయితృ ♦ గణమునందు.

౨౦౩

సీ. అతిగుహ్యవర్ణంబు ♦ లందు నోంకారంబు

నాశ్రమంబులనుగా ♦ ర్హస్యధర్మ

మీశ్వరులందు మ ♦ హేశ్వరుండు బుపషు

లంగుంబురుషుండు భూ ♦ తాంతరస్థు

డుపనిషత్తులను గు • హ్యోపనిషత్తు భూ

పతులతో నీశితాస్పదుడు మరియు

యుగములందును గృత • యుగము మార్గంబుల

నాదిత్యమార్గంబు • నఖిలవాక్కు

గీ. లందువాణిసుహాసల • యందులక్ష్మి

తగు పతివ్రతలం దరుంధతియు పతగ

తతుల యందు సుపర్ణుడు • తధ్యముగను

నీవి భూతులు సుమ్మ వ • నితచరిత్ర.

౨౫౪

తరువోజ.

అరయమాయావుల • యందువిష్ణుడు • యజువులశతరుద్రుడి • యం
బది నీవ

పురుషసూక్తము ముఖ్య • ముగ సూక్తములను • భూధరంబుల
మేరు • భూధరంబీవ

సరవిజప్యములందు • సావిత్రివేద • జాలంబులొపల • సామంబు
నీవ

యురగకులంబులో • నుర్విభాగంబు • నొగిదాల్చు శేషుండ • వా
నరగనీవ.

౨౫౫

తే. అఖిలదోషవిహీనమా • ద్యంతశూన్య

మాద్యమఖిలైకకారణ • మైననీదు

లలితవిజ్ఞానబ్రహ్మ క • శాస్వరూప

మైననూపంబుఁ దలచి జో • హరునేతు.

౨౫౬

తే. పరమవేదాంతవిజ్ఞాన • పరులు ధీరు

లే! భవద్రూపమీ జగ • దేకసంప్ర

నూతిహేతువటంచుఁ బ్ర • స్తుతియొనర్తు

రట్టిమానందధూపమే • నభినుతింతు.

౨౫౭

మ. మణులన్ సూత్రమువ్వోలే భూతముల నా ♦ త్తజ్జ్యోతిరాకారధా
రిణివై ప్రాణసమాఖ్య నెల్లపుడు బే ♦ ధ్మిన్ వెల్లుదున్ సర్వకా
రణమైయుందువు జన్మనాశ భయచా ♦ గ్గత్యాప దుద్ధర్మివై
• యణిమాద్యన్విత యుష్మదాకృతికి సాష్టాంగంబు గావించెదన్.

తే. మొదలు తుదలేక జగములు ♦ మొలున నిలువ
నెలవగుచు నన్నిటికిఁ దాన ♦ గలిగియుండు
బరమ పురుషాఖ్య విలసిల్లు ♦ భవదుదార
రూపమున కేను సద్భక్తి ♦ మొక్కువాడ.

౨౯౯

తే. అణువులందెల్ల నణువు మ ♦ హత్తుండు
జరమమైన మహత్తుగాఁ ♦ బరగి విశ్వ
బీజమైశ్వర్యవిజ్ఞాన ♦ విభవహేతు
వైన నీరూపుడలఁచి సా ♦ ష్టాంగమిశుడు.

౩౦౦

కం. త్రిగుణాతీతమచింత్యం
బగుణంబు సమస్త కార ♦ ణాత్మకము త్రయీ
నిగదితమగుచున్ దగు నీ
జగదాశ్రయ రూపమేను ♦ సన్నుతిసేతున్.

౩౦౧

కం. జ్ఞానానందనిదానము
నానావిధ నామరూప ♦ నయభేద పరి
జ్ఞానసమాశ్రయము సద్ధి
ష్టానమునగు నీస్వరూప ♦ మరసి భజితున్.

౩౦౨

తే. సకల జగదండ సంప్రకా ♦ శకము నిగమ
మూల కందస్వరూప ము ♦ న్మూలితాఘ
మమల హైరణ్మయాకార ♦ మైన సవితృ
మండలస్థ భవన్మూర్తి ♦ మహిమదలతు.

౩౦౩

పంశస్థవృత్తము.

సహస్ర పాదాక్షి • శయాస్యయుక్తముక్
సహస్రమూర్ధ్నంబు • సహస్రనామముక్
మహాబ్ధి మధ్యే గ • మమాణ మాభవ
స్మహీయ నారాయ • ణ రూపమెంచెదన్.

30౪

ఉపేంద్రవజ్రము.

కరాళదంష్ట్రాంకము • కల్పవేళా
స్ఫురన్మహావహ్ని సు • పుష్టగూపం
బురుక్రమంబున్ బురు • హూతవంద్యం
ఋరాజీలున్ గాల సు • మూర్తిసీకున్.

30౫

పంచచామరము.

మహాఫణా సహస్రభాస • మాన మాన తేంద్రమున్
మహాభరాతి దూర్వానా ప్ర • నూణ మాన నీయమున్
మహిష్ట మప్రమేయ మాది • మధ్యశూన్యమున్ ద్విష
ద్ద్రిహంబు తావకం బనంత • రూప మేస్మరించెదన్.

30౬

భుజంగవ్రయాతము.

సదావ్యాసా శైశ్వర్య • సంయుక్తమంహ
చ్ఛిదంబున్ ద్రిణేత్రంబు • చిచ్ఛక్తియుక్తం
బదంభస్ఫుటానంద • మద్వూర్వమాత్మా •
స్పదంబౌ భవద్రుద్ర • భావంబుఁ గొల్తున్.

30౭

ఉ. శోకవిదూరమున్ బరమ • శోభన మప్రతిమాన నైభవో
త్సేకము సర్వవిష్టప ని • మేవిత పాదసరోజ నూశిత
శ్రీకరమున్ సుఖాత్మికము • చిన్మయమున్ లసమాన సత్కృపా
లోకముగాభజింతు మది • లో భవదీయ సుశాంతరూపమున్.

కం. అనియిట్లు పెక్కు భంగుల

వినుతించి కకుత్స్థవంశ ♦ విభుఁడాభూనం

దిని జూచుచు బ్రాంజలియై

• దనికెను వినయమున నిలచె ♦ దత్పార్శ్వమునన్.

30౯

కం. అవనీతనూజ రామ

స్తవమాకర్ణించి ప్రముది ♦ త స్వాతయు దీ

ప్త విమల దరస్మితాస్యయు

సవిలాస వచఃప్రసక్తి ♦ జనపతి కనియెన్.

3౧౦

సీ. రాజేంద్ర నేడ్కిల్లు ♦ రావణ వధగోరి

ధరియించినట్టి కా ♦ ద్రస్వరూప

ధారి నై మానసా ♦ త్తరభూమి నెప్పుడు

వసియించి యుండెద ♦ నన మలీల

ప్రకృతిచే నీల నూ ♦ పథరుండపీఠ లో

హితకాంతి రానణా ♦ ర్దితుఁడ వగుచుఁ

దాల్చితివే నవ్వి ♦ ధమ్ముననీల లో

హితరూపధారి నై ♦ యెపుడు నిన్ను

గీ. బాయక భజించియుండెదఁ ♦ బాధివేంద్ర

భవదుదార స్తవంబునఁ ♦ బ్రముదితాత్మ

నై తినీవాంఛితంబెద్ది ♦ యానతిమ్ము

దానిసఫలమ్ముగావొత్తుఁ ♦ దధ్యముగను.

3౧౧

రా ము న కు సీ త వ రం బు లి చ్చు ట.

ఉ. నావునుసీతఁజూచి రఘు ♦ నాయకుఁడిట్లనె నట్లకాక యో

దేవి నిజంబుగా భగవ ♦ తీమహితాంశజ కీప్రసీనుపి

పేవినుతింపఁగాగలనె ♦ యిప్పుడుసూపిన విశ్వరూపమున్

భావమునంగు నాకు నెడఁ ♦ బాయఁ యుండ వంజొసంగుమా.

శా. ఓకల్యాణిరౌ నాదు తమ్ములు కపుల్ • యోగ్గాగ్రణుల్ రావణో
తేకాపాహితసత్వులై చెదరియెం • దేపోయిరేయంగదల్
లేకాయందరుగ్రమ్మరన్ సనుఖులై • లీలన్ ననుంజేరగా
నీకారుణ్యము కల్మి నిమ్ము వరమున్ • నీరేజప్రతేక్షణా. ౩౧౩

కం. అనివేడినదరహాసము

కనుగొనలందనుకనట్ల • కానిమ్మని భూ
తనయ వరమిచ్చెనప్పుడు
వినువీణింభోరుకొలగె • వేల్పులభేరుల్.

౩౧౪

శా. ఆమృదాంచితదుందుభిధ్వనులతో • నాకాశమార్గంబునం
దామోదంబునితాంతమైపరగఁబు • ష్పాసారమున్ నిర్జర.
స్తోమంబాక్కటఁ బర్వజేసె నపుడా • క్షోణీసుతా రాఘవా
త్సామూర్ధస్యలమీద నద్భుతగతిన్ • సంతోషపూర్వంబుగన్.

మ. అపుడారాముఁడు పంకజాసనుని చా • యంజూచి యోసర్వవి
ష్టపసర్గప్రవణాత్మ నీవు కరుణన్ • సృజివీతున్ జేసితి
యుషకారంబుమరాక నెఱు విబుధ • పూహంబుతోడన్ ద్రివి
ష్టపమున్ జేరగబొమ్ము మమ్ము మదిలో • సంప్రీతిదీవించుచున్.

రా ము ని బ్ర హ్మ స్తు తి ం చు ట..

కం. అని యానతి నొసగిన నే

వ్వనజాసనుఁడారఘుప్ర • వరునింగనియి
ట్లనె నలికన్యస్తాంజలి
యునువినయాసమితశీర్ష • యుక్తుఁడునగుచున్.

౩౧౫

గోమూత్రి కాబంధము.

కం. రామచరణానమితసుర

కామజనకభక్తనిచయ • ఘనతరఫలదా

భీమశరదానహితకర.

ధీమదనఘభద్రనిలయ • దినకరకులజా.

౩౧౮

చ. దినకరవంశపావన సు • ధీజనతావన నీమనంబునన్

గనికరమొప్పలోకములు • గావగ నెంచి సహస్రకంధరున్

దూనుమ దలంచి యిచ్చటికిఁ • దోడ్కొనిరా జగదేకమాతచే

దనుజుఁడుద్రుంగె మాకు బ్రమ • దంబుఘటిల్లె ననల్పవైఖరిన్.

కం. దేవాదిదేవనీవా

శ్రీవై కుంతంబువిడచి • క్షితిదనుజభయా

స్తావిత గావగ వచ్చిన

యావ నరుహానాభుఁడవుజు • మయ్యమహాత్మా

౩౨౦

కం. జనకనుత నీకు ననపా

యినియగు నయ్యాదిశక్తి • యిందిరజగముల్

మనుషమనుజావతారము

లనుకంఠదాల్చితిరి మ • హాత్మకమీరల్.

౩౨౧

చ. గుణములు లేకసంగమున • కుం బనిబూనకయున్ననిమ్మహా

గుణునిగ విశ్వసర్గలయ • గోపనదక్షునిగానానర్చితా

నణఁగిభవత్సమాశ్రయము • నందిసముజ్వలయైన విశ్వకా

రిణియగు నాదిశక్తియ ధ • రాసుతనీమె నెరుంగశక్యమే. ౩౨౨

మ. అమనోవాగభివేద్యయై తనరు మా • యాశక్తి సంశక్తి నా

మము రూపంబు గుణంబునీకుశ్రుతిస • న్తాన్యంబులై నోచు ని

క్కమునీ వెన్నఁగ నప్రమేయుఁడవు లో • కంబుల్ సృజింపంగ బెం

చ మరిం ద్రుంచగ మాయనీవలనదా • శక్తాత్మయానీశ్వరా.

కం. కనువిచ్చినలోకంబులు

జనియించున్ గన్నుమూయ • సమయన్ సకలే

శుని నిను బ్రహ్మధితునిగా

నొనరింపగ నస్తదాదు • లోపునురె హరి.

౩౨౪

చ. అనఘ రజోగుణంబున న • మస్తము గల్పనజేయ నన్ను నొ
క్కని సృజించి నీదగు న • కంపితశక్తిసుటిల్లు సగ్గకృ
త్యనియతినాపయిన్ నిలిపి • నట్టివిభుండవు నాకుదండ్రడిపి
వనుపమమైన నీమహిమ • సూరయనాతర మేమహేశ్వరా. ౩౨౫

వ. అని విన్నవించి సీతాభగవతినుద్దేశించి.

౩౨౬

బ్రహ్మ సీతా దేవి నభినుతించుట.

మ. అవనిం దానవపీడ్యమానగని న • మృక్సత్కృతపాయుక్తి నిం
పవతారంబొనరింపగర్భనరకా • యానంబుఁజింతించి మా
నవదేహంబున నుర్విగర్భమున జ • న్నంబంది గాకుత్స్థనం
శవిధున్ రామునిగూడి యిప్పితవిఘ్న • సాధించితీవీశ్వరీ. ౩౨౭

సీ. అలయజామేకామ • టన్నత్రయ్యంతవా

కృముగుణత్రయహేతు • వనుచువిశ్వ

కారణంబుగనిన్ను • గదతెల్పుశుక్లలో

హితకృష్ణకాంతుల • నెసగుసత్వ

మునురజంబునుదమం • బునుదాదృశాకృతు

లగుబ్రహ్మవిష్ణురు • ద్రాభిదలను

బనివడిసర్గపా • లనలయంబులుసేయ

నితకుమూలమై • యీవుసూచు

గీ. చుందువఖిలై కసాక్షివై • శుద్ధసత్వ

రూపిణివి చిత్తయివిసుఖ • రూపవాది

మధ్యహీనవు న్నీపేర్చి • మాదృశులకు

నెరుగఁదరమాన్లసీత వి • శ్వైకమాత.

౩౨౮

కం. పుపునందు వేరుదోచు.

బ్రవితేతమగుతావిపోల్కా • బరమేశ్వరునం
దవినాభానముగానుం

• దువుబోధమయస్వరూప • ఘోర్వహవగుచున్.

3౨౯

ఉ. చూడగమాయకెందునికి • శూన్యముశూన్యముప్రక్క నొక్కటిన్
గూడిననున్న తోన్నతిని • గుంభనగాంచెడు భంగినీనాగిన్
గూడిననిగ్గుచేశ్వరుడ • గుణసగుణుడుసమస్తకర్తయున్
గూడునెయిట్టిసీమహిమ • కుంబచిమాణము విశ్వకారశీ. 33౦

చ. తలచినచో ననాఖ్యముగ • దామరసప్రభవాండభాండముల్
గలుగుట లేదెనాశమును • గాంచరెనివుతలంపదానపుల్
కలితపినోదలీలలకు • గాదె భవన్తహితావతారనం
కలనముచేతనోద్ధరణ • కారణనివ్యగుణానుష్క్రిచ్ఛే. 33౧

చ. అరయగసర్గపాలనల • యంబులుతావకకృత్యముల్మహే
శ్వరినిజకృత్యతత్పరత • వర్తిలునీకు నిశాటమారణం
బరుదని నన్నుతింపవలె • నా భువనంబులకీవకాక యె
వ్వరు గలరింక రక్షకులు • భక్తజనాభయ దానవైభవా. 33౨

చ. ఇనుడు తపింప వాయువు చ • లింప విభావనుఁడున్
ననెరపనిద్రుఁడుర్వియద • సన్ సకలంబు ధరింపజూలు ని
ఘనతరశక్తిసంతలన • గాదె మహేశ్వరి యిట్టినిన్ను నే
వినుతియొనర్పగాగలనె • బిడ్డనిపై నెనరుంచు పెప్పుడున్. 33౩

కం. అని విన్నవించి యభివం

దనములుఁ గావించి జనక • తనయూరఘువం

శ నిధానుల యనుమతి గొని

వనజ భవుడరిగె నియిధ • వర్గముకొండన్.

33౪

వ. అష్టాడు.

33౫

రాముఁడు సీతా సహితుఁడై య యోధ్యకు వచ్చుట.

మాలిని.

పుడమితనయతోడఁ ♦ బుష్పకారూఢుఁడై రా
ముఁడు మునివరులెల్ల ♦ మోదమొప్పు భజింపఁ
దడయక జలరాసుల్ ♦ దాటి సాకేతమార్గం
బుడుగక గొనివచ్చెఁ ♦ వ్యోమమార్గంబునందుఁ.

33౬

మ. కనె శ్రీరాముఁడుముందరఁ గగన మా ♦ ర్గవ్యాపి సాధావశీ
కన దశ్యుజ్వల హైమకుంభ గతరం ♦ గద్రత్న రోచిచ్ఛటా
భినవశ్రీపరి పుష్పభాస్కరకరా ♦ విద్యోతము భూరి కే
తన చాయుప్రవిధూతభేచర వియ ♦ ద్యాతమ్ము సాకేతముఁ.

చ. కని నగరోపకంఠమున ♦ గ్రక్కన బుష్పకముర్విచాయ డి
గ్గ నడపిరాకవీటికెరు ♦ గంబడశంఖము బూరితంబుజే
సిన నిబిడధ్వనిఁ జెవులు ♦ చిల్లులువోబురిలోనవారు త
త్స్వనము దశాననాంతకుని ♦ శంఖరవంబుని నిశ్చయించుచుఁ.

తే. భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్ను ♦ లరసమొదవ
రవిసుతాంగద నల సీల ♦ పవనపుత్ర
ముఖ్యపుల విభీషణ ♦ ముఖదనుజుల
నలనుమంత్రాదిమంత్రుల ♦ నెలమిబిలచి.

33౭

మ. చతురంగంబులతోడ సైన్యపతులు ♦ త్సాహంబునఁరాఁబురో
హితసామంత హితార్యపారజనతా ♦ వృద్ధాది సంయుక్తులై
తతతూర్యధ్వనులఁ దిగంతములునిం ♦ డఁ దద్దిదృక్షాసమ
ర్పితకౌతూహలుతాచు వచ్చిరెదురై ♦ ప్రీతి దశాస్యారికిఁ.

వ. అట్లువచ్చిన భరతాదిసోదరులను, సుగ్రీవాదికపులను, విభీషణాది
దైత్యులను, సుమంత్రాది మంత్రీసామంతయోధవీరులను, నుప
లక్షించి వారందరు సహస్రకంధర శనోపద్రవంబునకు జిక్కక
సాకేతంబునకుంజేరి నుఖంబుడుటకు నీతావర మహానుభావంబు
నకుంబరితుష్టహృదయుండై రఘుకులొత్తముండు సంజాత సంతో
షబాష్పవికీర్ణ కషోలతలుండై రయంబున బుష్పకంబు మహీతలం
బున కవతరింపంజేసి నీతాసమేతుండై తదవరోహణంబాచరించిన
భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నులు వాహనంబు లుడిగి వేగంబునంజని తదీ
యపాదప్రణామంబాచరించిన హర్షపులక కంటకితంబులగు వారి
మువ్వర గాత్రంబులును గ్రుచ్చి యొక్కకొగిటన గీలించి సమ్మ
దాశ్రుకణంబులఁదన్నార్థాభిషేకంబు సలుపుచు గద్గదవాక్యంబులఁ
గుశలంబడిగి తోడనె సమాగతులగు హనుమదాదుల ప్రణామం
బులభినందనపూర్వకంబుగ గైకొని యందరితోడ నడచి నీతా
సమేతంబుగా వసిష్టునికి సాష్టాంగంబాచరించి తదాశీర్వచనపూ
తుండై తదనుమతి భద్రదంతావళంబధిరోహించి యనుజులును
బరివారంబును నుచితవాహనారోహితులై తోడ రామందగమనం
బుల రాజమార్గంబున నరుగుచు నందందఁ బురకాంతల మంగళనీ
రాదనంబులు శోభనజాసార్పణంబులును నంగీకరించుచు రాజ
నగరద్వారంబున వాహనంబులు డిగ్గి యాస్థానమంటపంబుఁ బ్రవే
శించి భద్రసింహాసనంబధిరోహించి యప్పటిపరవారంబెల్ల యుపా
సింపనుండి యిటనియె.

౩౪౩

రామండు నీతావిజయము నెరింగించుట.

ఆ. అనుజులార! మీర • లందరు నవ్వేయి
తలల సోకురేని • చిలుకు సోకుఁ

దొలగి మేలుగలిగి • వెలుగుట మర్పుణ్య

సలము సీతకరుణ • బలమునుండు.

౩౩౨

క. అల దశ శత వక్త్రుని కో

ల్లలమృత దలమున్నులై దొ • లంగిక పోరె

బలితపు చిలుకున నొగిలిచి

కలనక నను మూర్ఛ మునుగ • గా జేసె నొక.

౩౩౩

మ. కని భూపుత్రి యుదాత్త రోషరభసా • కారమునక గాళికా

ఘనరూపంబున ఖడ్గకర్పర కరో • గ్రన్నూర్తి నుత్సాహ వ

ర్ధస మొప్పక దనుజేంద్రు పైకురికి మూ • ధ్విశ్లేషి ఖండించి చ

య్యన దత్తేనల నెల్లద్రుంచెనన • హయస్థార శౌర్యంబునక.

తే. అట్లు దానవ సంహారమాచరించి

తనను తను రోమకూప సం • జనిత శక్తి

వితతితో దైత్యులైక • ప్రతతి చెండు

లాడు చుండిన బ్రహ్మాదు • లరుగుదెంచి.

౩౩౪

మ. నలులై సాంత్వనపూర్వకంబుగఁ దదా • జ్ఞావృత్తి నన్నుక బున

స్మృతి సంయుక్తుని జేసె పద్మజుఁడు నే • సీతామహాదేవి య

గ్భూత రూపంబును గాంచి తత్కృప వరంబుకొని యంగీకృతాం

చిత సౌమ్యాకృతి యైన భూతనయతో • శ్రీమించ విచ్చేసితిక.

మ. అని సీతావిజయాబు సెప్పిన నృపా • లాగెనరాలాపముల్

విని యాస్థానిక నున్న యందరును • వీవుప్రతి నంచజ్జయ

ద్వనిపూర్వంబుగ బ్రస్తులించుచు సము • ద్యుత్తపహత్వంబెరి

గిన ఛాతై యల యాది శక్తియని భ • క్తమొక్కరాసములై.

పో. కే! యాద్యంతరహితపు • సేపు సేమ

సేచే సీశ్వరుఁడు విశ్వ • వర్ణదిక్షు

దేగు పుష్కళ కేవి ప్రశ్నతి • యనగ మాయ
యనబ్రథానాబనాగ నీ • యాఖ్యలె జుము.

౩౬౪

క. ఎల్ల జగముల కీవే

తల్లివి నల్లికలము గ • దా మానైనా

జల్లని చూడ్కిం జూడుము

• తల్లీ! నిను గనుట నూకు • ధన్యత గలిగె.

౩౬౫

వ. అని విన్నవించి తదీయ కృపాతరంగితాపాంగ పేక్షనంబుల బడి
తుష్టాంత రంగులైరి. తదనంతరంబ.

౩౬౬

సుగ్రీవాదులు స్వస్థానముల కరుగుట.

కం. సుగ్రీవాది కవులును ద

శగ్రీవానుజుడు నాత్మ • సైన్యంబులతో

దిగ్రాజనుతుడు రాముం

డగ్రిమ సత్కారమొసగి • యనుప ముచితు.

౩౬౭

వ. స్వస్థానంబుల కరిగి రత నమ్మోశ్వరులు సీతామహాదేవిని బహు
విధంబుల సన్నుతించి శ్రీరాముని బ్రశసించి మీరలాలక్ష్మీనారా
యణులని విన్నవించి సత్యంబులకు నాశీర్వాచనంబుల బరితుష్ట
లంగావించి తదామంత్రితులై నిజాగ్రమంబులనుం జనిరి పదం
పడి.

౩౬౮

మ. అనుజల్ప క్తివినములై కౌలువ.గా • నానములై భూపతుల్
వినయంబూపు నుపాయనంబు లిడి నే • వింక ధాత్రీప్రజ
దనుగన్నట్టి ప్రజాచు బ్రోచుమను నీ • తాదేనితో గూడ న
మ్మరు వంశాగ్ర శి రాముడేతె మహిస • మృక్షితి మాగ్ధంబునక.

మి. సరయూతీరధరిత్రి భూరి విధ య • స్థితే శి సంధానిత
స్థానమృగ్యమృగీ యూపస విహితమై • శోభిల్లుగా జేసె భూ

వరచూడామణి రామచంద్రుడు ప్రజల్ • వర్ధిల్ల ధర్మోత్తర
స్ఫురణఁ రాజ్యమొసర్చె నెల్ల భువనంబుల్ సన్నుతింపంగడున్.

కం. పదివేలును దత్సంగతిఁ

బదినూరులు ననెడు సంఖ్య • పైబడు నేడల్
వదలక రాముడుఁ గడు నె

మ్మదిగన బాలించె ధరణి • మండలమెల్లన్.

౩౫౫

కం. సుర. నర కిన్నర విద్యా

ధర గంధర్వాప్సరో వి • తానమురుగుణా

భరణుని రాముని భాగడుదు

రరసి యతండాదివిష్ణు • పని నిత్యంబున్.

౩౫౬

శా. భారద్వాజ భవత్కృతంబయిన సం • ప్రశ్నంబుచే నద్భుతో
దారంబౌ చరితంబు సెప్పితిని వే • ద్యంబైన రామాయణం
బారూఢిం బునకుక్త శంక నిట వ్యా • ఖ్యానంబుఁ గావింప త.
చ్చారిత్రంబును గూర్చి యెంచుమిది యాశ్చర్యంబటంచున్మదిన్.

ఫలశ్రుతి.

శా. పంకేజాసనుఁ డీ చరిత్రము మహా • భద్రంబుగా వాచు ని
శ్శంకప్రక్రియ నన్యకర్ణపదవీ • సంగంబుఁ గాకుండుఁ గాఁ
బంకక్షౌళన దక్షమద్భుత కథా • పారంబు న్నా దీని నీ
వింకన్ వేదసమంబుగాఁ దలచి భా • వింపందగున్ నిత్యమున్.

తే. ఎవ్వఁడిది విను నెవడు ప • తించు నెవ్వ

డాత్మ భావించు నీయర్థ • మనుదినంబు

నతడు దుష్కృత బంధంబు • లన్నిద్రెంచి

బ్రహ్మలోకంబుగాంచు శా • శ్వతముఁగాగ.

౩౫౭

ఆ. ఒక్కశ్లోకమైన ♦ నొగిదదర్ధంబైన
నిద్ధభక్తితో ప ♦ తించునెవ్వ
డతడుగాంచునిర్వ ♦ దైదువేల్లింధంబు
• చదివినంతగలుగు ♦ సత్ఫలంబు.

౩౬౦

కం. రామాయణ మిది విని యును
• బ్రేమబలించియును జరర ♦ పితరీవాసో
ద్దామక్లేశము గ్రమ్మర
నామనుజుడొందడెట్టి ♦ డైన మహాత్మా

౩౬౧

కం. రాము కథవినక యెరుగక
పామరుడై యుండు ద్విజుని ♦ బ్రహ్మఘ్నసముం
గామదిదలంచిగక్కున
భూమీశుడు పురము విడచి ♦ పొమ్మనవలయున్.

౩౬౨

తే. అద్భుతోత్తరరామాయ ♦ ణాఖ్యమిది
శ్రుతిచతుష్కముకంటె హె ♦ చ్చుగదలంపు
నిట్టిరామాయణము విను ♦ నెవ్వడట్టి
వానికెందునసాధ్య ము ♦ ల్గానరావు.

౩౬౩

కం. మందాకిని తటమునను బు
రందరునకుఁ జెప్పినట్టి ♦ రామకథన్నీ
యందలి షాత్సల్యంబున
జెందినకుతుకముననిపుడు ♦ చెప్పితిమరలన్.

౩౬౪

సీ. బ్రహ్మమానసమను ♦ పాలవెల్లినిబుట్టి
నట్టిరామాయణం ♦ బనెడురత్న
రాజంబుఁదెచ్చి నా ♦ రదుడు నాకునొసంగె
సేనుదానికిని ప ♦ న్నియనుగూర్చి

తిని మేము ముప్పుర • మునుగాకఁ దృఢత్న

సారంబెరుంగగా • జాలఁజూరును

బ్రహ్మలోకమున గు • ప్తంబయ్యె రామాయ

ణార్థంబు గలిగిన • యంతనట్లు

గీ. నాకమునమరిమధ్యమ • లోకమునను

సవలబాతాళ భువనంబు • నందుగొంత

గొంతవిలసిల్లుజమ్ము దు • ర్దాంతకలుష

హరణ పారాయణంబు • రా • మాయణంబు.

౩౬౫

సీ. దండకాటవిముని • తల్లజరక్తసం

యోగంబుచేత మం • దోదరికిని

స్తీతజన్మించిన • చిత్రకథయు బంచ

వటివిశ్వరూపంబు • నాయుజుండుఁ

గనుటయురాముఁడు • దినకరసుతుమైతి

జలధిబంధించి ని • శాటవిభుని

దునిమి యయోధ్యకు • జనుదెంచుటయు ముని

జనులుప్రశంసెంప • జనకకన్య

గీ. రహిసహస్రకంఠ • రావణు కథజెప్పు

దద్వధార్థమవని • తనయుతోడ

రాముఁడపుడుపుష్క • రద్వీపమునకేగు

టయును జనకతనయ • జయముగనుట.

౩౬౬

కం. ఇది సంక్షేపార్థంబుగ

నుదితంబగు నట్టి యద్భు • తోత్తరచరితం

బిది వినినను వినిపించిన

జదివిన నతనికి లభించు • శాశ్వతపదవుల్.

౩౬౭

- కం. శ్లోక మొకటైన మరియును
శ్లోకార్థం బెననిందు • సుమహితభక్తి
గై కొని జదివిన నరునకు
న్యాయముగా లభించు • నఖిల శుభంబుల్. 3౭౮
- తే. వినుము పున్నమ ద్వాదశి • విషువకాల
మునను బంచపర్వంబులు • బుణ్యతిథుల
విష్ణుసన్నిధి నీకథ • వినిన వినిచి
ననుసమస్త శుభంబులు • ననుసరించు. 3౭౯
- తే. అవనిజాత్యద్భుతశ్రీ జ • యావహంబు
నఖిల కలికల్మషోద్యద్భ • యావహంబు
నద్భుతోత్తరకాండ రా • మాయణంబు
బుడమి నాచంద్రతారమై • పొదలుఁగాత. 3౮౦
- చ. విదితముగాశ కాబ్దములు • వేయును నెన్నిది నూర్లమీద ము
ప్పదియొకటైన సౌమ్యయను • వర్షమునందు నమేయమంగళా
స్పదమగునీమహాకృతిని • సాంగముగారచియించి మంగళ
ప్రదుఁడగునీశ్వరేశునకు • భక్తిసమర్పణమాచరించితిన్. 3౮౧
- ళా. వామార్థాంగ నగేంద్రజా కచసుమ • వ్యాకీర్ణమత్తాలి గా
నామోదప్రవిలీనతత్కర విపం • చ్యాపావ పీయూష ధా
రా మాధుర్యముహః ప్రహర్షపరి పూ • ర్ణస్వాంత సంవేశ స
ర్వామర్త్యప్రణతేప్రకాశ.యమరే • శాభక్తచేతోవశా. 3౮౨
- కం. తారకదైత్యవిదూరా
తారకజపసార కరధృ • త మృగ కిశోరా
తారక హీరకళా వి
స్తారకశారీర భక్త • జనమందారా. 3౮౩

మంగళ మహాశ్రీవృత్తము.

ఓమనెడు నక్షరము ♦ నొక్కటి సమస్తనిగ ♦

మోపగతమూలమని చెప్పు

గా మహిమనొప్పు సది ♦ గా భవ దమేయగుణ ♦

కల్పిత సమాకృతిగనొప్పు

క్షేమముగవిశ్వమున్య ♦ జించభరియించగ న ♦

శించగను గర్తవగునీని

స్సీమ దయ మాఘానగు ♦ శ్రేయములునీకగుత ♦

శ్రీమహితమంగళమహాశ్రీ.

324

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్రచరణారవిందసపర్యామరందతుందిలమనోమిళిందపవన

నందన పద వందనానంద సందర్శిత సరసకవితావిచిత్ర శ్రీమదానంద

తీర్థ భగవత్పాదాచార్య గురుకగుణాపాత్ర పరిచితాశ్వలాయన

సూత్ర విశ్వామిత్రగోత్రపవిత్ర నందగిరివంశశరనిధి రాకాకు

ముదమిత్రవేంకటనృసింహరాయపుత్ర శేషమాంబాగర్భ

శుక్తిముక్తాఫలాయమాన నిరుపమాన భాగధేయ

సకల సుకవినికాయ విధేయ వేంకటప్పారాయ

నామధేయవిరచితంబగు వాల్మీకీయ శ్రీమద్రా

మాయణాద్భుతోత్తర కాండమున

సర్వంబును వస్తాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీ

శుద్ధ పత్రిక.

దయచేసి చదువరులు ముందీశుద్ధపత్రిక ననుసరించి గ్రంథము దిద్దికొని చదువదొరకొందురుగాక.

పుట.	పద్యం.	పత్రి.	తప్పు.	ఒప్పు.
2	6	3	యానల్వ	నానల్వ
3	9	5	యలరు	నలరు
4	10	7	వంతు	మంతు
	13	4	వంతుక్	మంతుక్
		4	మహాచ్ఛాంతుక్	మహాశాంతుక్
5	16	2	పద	పర
	17	3	వసిష్ఠు	వసిష్ఠు
	18	4	ధూర్నిర్వహణ్ త్సాహునిక్	ధూర్నిగ్రణిక్ ధీమణిక్
6	21	12	సుకవి	కవి
7	23	3	త్వ	త్వ
	24	4	యొనర్పన	యొనర్ప
8	28	3	మృఖ్య	రేవా
10	37	1	పుల్	పులు
11	38	10	నుపమా	మనుపమా
13	44	8	రులుము	డువారు
14	46	3	స్త్వ	ఫ్త్వ
17	53	13	విడచి	విడిచి
18	"	17	బులు	బుల
19	"	14	గొట్టి	గొట్టు

19	„	17	విడచి	విడిచి
21	„	3	కొలచి	కొలిచి
23	54	1	సమత్వ	సమత్వ
25	67	6	యియు	యియును
26	„	4	యభి	సభి
29	84	3	యిండ్ల	గిండ్ల
31	92	2	యొని	యొన
„	94	4	యక	యక
32	98	2	నిష్ట	నిష్ట
„	100	4	ప్రింప	ప్రింప
33	105	2	గనుచు	గగుచు
„	106	1	చ.	ఉ.
34	112	3	గ్రహ	గ్రహ
35	119	2	యమ	నమ
43	32	12	రమున	రమ్మున
45	41	1	వీ	లీ
46	44	2	త్సము	త్సవము
47	51	4	గూర్చి	గూర్చి
50	65	4	లే	వే
51	68	1	నిష్ట	నిష్ట
„	69	4	దలచి	చలచి
„	70	4	నిలచి	నిలిచి
54	„	1	వ్విత	విత
„	„	6	కేశ	కేస
„	„	11	రిణ	రిణి
„	81	3	బిద్రా	బింద్రా
55	85	4	కంతి	కంతి
56	88	2	మాంక	మాన

57	93	2	పట	పద
59	103	3	లయ్య	లయ్య
59	104	1	ఇరులక్	ఇరులుక్
		3	మింద	మించ
	107	3	లందె	లందు
61	115	4	మలక	లమగ
62	118	9	లునునను	లునను
63	123	3	జల	జనల
	125	4	సౌప్త	సౌప్త
	126	5	సౌప్త	సౌప్త
		8	గరంగ	గరుంగ
64	128	2	రిప్త	రిప్త
67	143	8	త్రములు	త్రదులు
68	150	4	తకుం	తరుం
71	161	2	ప్తా	ప్తా
72	167	1	చెలి	చెవి
	168	7	నంఘ	నఘ
78	199	3	విడచి	విడిచి
79	203	4	వసిప్త	వసిప్త
			ద్వితీయాశ్వాసము.	
81	5	1	నిప్తా	నిప్తా
	6	1	నిప్తా	నిప్తా
82	13	4	నిలిచి	నిలిచి
		5	గోష్టి	గోష్టి
		8	కాశ	కాశ
84	19	4	విను	విని
	23	2	గాప్త	గాప్త
		4	రుగు	రిగి

85	28	2	గోష్ఠి	గోష్ఠి
	29	4	శ్చరం	శ్చర్యం
87	36	4	దామోదరశ్రీధర	దామోదరశ్చర్యమతా
88	41	1	మీలై	మీనై
	43	4	నిలచి	నిలిచి
91	60	2	క్షేత్ర	వేశ్య
92	63	2	గోష్ఠి	గోష్ఠి
93	66	1	నిలచి	నిలిచి
	68	2	స్వస్వర	సుస్వర
94	74	1	అప్పడు	అప్పుడు
		4	బురు	బురుం
95	78	2	నంచుచు	నంచు
96	86	3	ధువా	ధునా
98	93	9	వాసిని	వాసి
	95	4	ద్దయ్యో	ద్దయ్య
100	106	1	ద్వద్వా	ద్వంద్వా
		2	స్వాంతుం	స్వాంతు
	108	2	మహర్ష	మహర్ష
101	115	1	డితమా	డితంమా
102	„	1	క్షుదా	క్షుధా
	116	2	క్షుద	క్షుధ
	120	4	నిష్ఠలు	నిష్ఠలు
103	122	4	క్షుద	క్షుధ
	124	3	క్షుద	క్షుధ
	126	1	దక్షణ	దక్షిణ
104	129	2	చ్చీమం	త్వీమం
108	157	3	భుజి	భజిం
109	160	2	సక్తి	సక్తి

౧౧

109	160	3	పృష్ఠ	పృష్ఠ
"	"	"	భోష్ఠ	భోష్ఠ
"	161	1	రాగత	గాగత
	162	3	మువ్వి	ముల్వి
111	171	7	లాటలి	లాటపి
112	"	3	వృషి	హృషి
113	177	2	మూర్ధన్	మూర్ధ

తృతీయాశ్వాసము.

118	5	1	నిష్ఠా	నిష్ఠా
		4	నిష్ఠ	నిష్ఠ
	9	1	కూతురి	పుత్రిక
121	21	3	ఘోర	ఘోర
	23	1	నిష్ఠా	నిష్ఠా
123	31	2	నిష్ఠ	నిష్ఠ
124	39	1	రైణి	రైణు
	40	4	బహూ	బహు
125	42	4	మటన్న	ముకడిమి
	43	2	ధిక్	ధిక్
146	50	10	రాండ	రాండ
127	51	4	నాకుల	యాకుల
128	56	2	ధిక్	ధిక్
	57	4	నిష్ఠ	నిష్ఠ
	58	2	నిష్ఠా	నిష్ఠా
	59	2	స్థార	స్థార
	66	3	తరిణి	తరిణ
	67	2	తరిణి	తరిణ
130	69	4	తరిణి	తరిణ

130	70	1	వపుర	వపురు
131	73	9	సుశీ	సుశీ
133	85	2	నన్ని	నన్ని
	86	4	ప్రణేత	ప్రణేత
135	91	4	లుగ	లుగఁగ
	93	3	జ్యోతి	జ్యోతి
	96	4	లబి	లబ్ధి
136	97	3	గిలిసం	గిలిసం
	98	4	గిది	నిది
	99	1	అను	అగు
137	105	4	కేశ	కేశ
141	126	2	నాడి	నిండి
143	133	10	యన్ని	యన్ని
	134	3	యదు	యది
144	139	3	మహీ	మహీ
	140	2	రించి	రిచి
145	145	2	భల	భల
148	163	2	తత్వ	తత్వ
	164	2	తత్వ	తత్వ
149	166	2	దాని	వాని
150	173	2	పదైక	పదైక
152	181	8	కవిలం	కలిలం
	183	2	బృహితం	బృహితం

చతుర్థాశ్వాసము.

155	3	1	మహాయోంకార	నిబృంహిష్టోం
			దూశ్చ	క్రియాత్తు
156	7	4	గరిష్ట	గరిష్ట

156	7	4	గరిష్ట	గరిష్ట
157	12	2	త్వాంతకం	త్వాంకం
	13	3	నిష్ఠుల్	నిష్ఠుల్
	15	2	మేష్టి	మేష్టి
158	17	2	ధాతృ	ధాతృ
	18	4	స్రష్ట	స్రష్ట
	19	1	స్రష్ట	స్రష్ట
		4	తిష్ట	తిష్ట
159	25	4	గర్త	గర్త
	26	1	రక్షోరగ	రక్షోవర
		2	భూతంబు	భూతంబులు
	28	1	వత్సల్య	వాత్సల్య
160	30	4	త్రిలి	త్రివి
	33	3	మారణ్	మీరణ్
161	36	1	శ్వర	శ్వరు
162	42	4	దెరె	దిరె
164	53	3	వస్త్రంబు	వస్త్రంబు
	56	3	లిరహ	విరహ
		4	పెట్టునట్టు	పెట్టులట్టు
165	60	3	శిఖిల	యుక్తి
	62	3	వక్త్రా	వంభా
	63	1	హితుని	హేతుల
166	64	4	ననీతి	ననీతి
	65	1	మెరయం	మొరయం
167	71	3	లలిన్	లలిన్
		4	నుమన	సుమన
	72	4	సంపదులు	సంపదలు
168	75	2	చండాలునకు	చండాలురకు

౪.

168	78	4	మవీమ ✓	మలీమ
	79	1	నిష్ట ✓	నిష్ట
	80	3	యాత్రనా ✓	యాత్రకునా
170	86	1	నప్పరః	నప్పరః • • •
		2	ప్రగతేం ✓	ప్రగతేం
	91	2	పయంట ✓	పయెంట
171	,	2	దళక ✓	తనుచ •
172	102	1	నోప్తిలోగానిన	నప్రసక్తిగని
173	107	1	బందె ✓	బందె
174	111	2	జూడం ✓	జూతం

పంచమాశ్వాసము.

185	3	2	తిష్టి ✓	తిస్తి
		,	సిష్టు ✓	సిష్టు
	4	2	దాశ్య ✓	దాశీ
186	4	5	నలికపల ✓	నలికఫల
		9	సనీడ -	సనీడ
		10	కలకలంబులుకు	కలకలంబుల కులుకు
188	4	1	బలిసి ✓	బలిసి
		1 •	సేవాసర ✓	సేవావసర
		9	వారాసీ ✓	వారాశి
	5	1	వైభ్య ✓	రైభ్య
		4	కశ్యపాత్రివసిష్ట	కశ్యపాత్రివసిష్ట
191	19	1	వక్షోద్రే ✓	వక్షోద్రే
	22	1	నొక్క ✓	యొక్క
192	24	2	ప్రబల ✓	ప్రబల
	26	4	యెంత ✓	యంత
194	37	2	భూతి ✓	భూషతి

194		3	దుప	నుప
196	50	1	గనిష్టు	గనిష్టు
199	69	2	సాద	సార
200	75	1	కనకదష్టా	కనకదష్టా
	77	4	నిబిది	నిజంబిది
201	81	4	లోష్ట	లోష్ట
202	86	4	లీడంగ	వీడంగ
204	99	3	విక్రమా	విక్రమో
205	105	4	విశధ	విశద
207	113	4	పకీకాత్ము	పకీతాత్ము
	114	3	సన్నద్ధులై	సన్నద్ధులై
	115	2	యావహంబు	యాహవంబు
	116	1	మంద	మంధ
208	120	1	వంతార్క	వదర్క
210	134	1	సిష్టాత్రికణ్వాకస్య	సిష్టాత్రికణ్వాకశ్య
212	147	4	సృప	సప్ర
213	148	2	శమత	శమిత

షష్ఠాశ్వాసము.

215	8	1	బున	బుల
216	11	2	దేసి	దేశి
	12	4	ర్లోక్	ర్లోక
	16	2	రశ్య	ర్యశం
		„	దుర్	దు
218	23	3	నీషా	గీషా
	26	1	మూర్ధ్ని	మూర్ధ
219	28	21	శేనా	సేనా
220	29	5	డ్యో	ల్యో

220	29	10	చనలు	చనులు
	30	6	ధూమృదు	ధూముడు
222	34	2	త్వంఘ్రికల్	త్వంఘ్రికుల్
223	39	4	వీక	వీక
		„	గదురన్	గదురున్
	42	2	ద్యాళ	వ్యాళ
226	60	2	కోటియా	కోటులో
228	71	3	బరువుచు	బరవుచు
230	81	4	వీక	వీక
		24	పొదిలి	పొదివి
231	„	2	పందు	పండు
		5	రక్కసల	రక్కసుల
		15	జక్క	జక్కు
232	82	1	కోటీశుండు	కోటిశుండు
233	83	1	దిద్రుక్షు	దిద్రక్షు
	84	1	మహా	మహీ
	85	3	పొదిలి	పొదివి
		5	దీటు	దీటి
	86	3	లెంచి	వెంచి
235	93	2	గలిసి	గవిసి
	96	2	గాలి	గావి
		4	మహాద్ధతి	నుబల్విడి
236	99	4	యారపు	యారుపు
		13	మేద	మేదః
237	100	2	సితా	శితా
238	109	3	తృప్స	త్రుప్స
	110	2	యాద్ద	యార్పు
239	113	1	హుతిన్	హుతిన్

239	113	3	బాణావి	బాణాలి.
	117	1	కానీ	కానీ
241	120	5	శాయ్యా	కాయ్యా.
143	126	2	మీనీ	మీరనీ
	128	1	విడచి	విడిచి
	129	1	యుతరం	యంతరం.
	130	4	నకట	టకట
248	159	4	యెంచి	యెంచె.
	161	2	నాప	నోప
249	164	1	లోక	లోన
		4	గొనవి	గొనలి
	167	4	పాటవం	పాటనం
251	175	3	రెండొరు	రొండొరు
	177	1	దివురు	దివుచు
		2	గూల్చు	గూర్చు
253	189	1	పరామ	విరామ
254	194	1	భీమా	భూమా
		3	దుర్లోక్య	దుర్లోక
	197	2	గొనక	గొనఁగ
256	199	2	నగిన్న	నగ్ని
	200	4	విడచె	విడిచె
	201	1	విడచిన	విడిచిన
257	203	2	వృధ	వృధ
258	213	4	నెంతలు	యెంతలు
259	217	2	శౌగలిం	శౌఁగిలిం
		6	రూక్షే	రూక్ష
			దక్షణం	దక్షణం
260	„	6	బుల్వెత్తు	బులువ్వు

261	218	9	జని	జని
262	219	4	కటకని	కటకని
		20	ప్రతిష్ఠ నుప్రతిష్ఠ	ప్రతిష్ఠ నుప్రతిష్ఠ
		23	మధూరా	మధురా
		24	వనస్థ	వనస్థ
263		3	తామ్రాక్షణులు సను	తామ్రాక్షణులు సగు
	221	1	చ్చిన్నో	చ్చిన్నో
264	226	4	బుగర్	బునర్
	227	9	యెడరు	యెడరు
265	230	3	జాతభవాది నిర్జరని కాయము సన్నుతి జేయజొచ్చెన	జాతభవాది నిర్జర లు సన్నుతి జేయగ జొచ్చిరప్పున
265	231	1	రూపి	రూప
267	239	6	ఘండ	ఘండు
269	245	2	నిస్సామ్య	గతసామ్య
	246	4	సేయు	సేయ
	247	4	రసర్వ	రస్వ
270	249	3	కృతుల్	కృతులు
271	252	1	మలిపి	మలిపి
		4	రాక్షయుక్షుధా	రాక్షియుక్షుధా
		16	సీనాంగ	సేనాంగ
		20	జ్యేష్ఠం	జ్యేష్ఠం
272	259	1	మూర్ధ్న	మూర్ధ
273	262	4	మహాంభోధి	భవాంభోధి
275	267	7	వృష్ట	వృష్ట
	268	1	బడకన	బడకయ

280	290	3	మేష్టి	మేష్టి
282	294	1	నిక్షప్తు	నిషత్తు
281	306	2	మహాభరతిదూ	మహాభరతిసూ
• • •	307	2	చ్ఛదం	శ్చదం
286	313	1	యోగా	యోధా
•	314	4	కాలగె	కలగె
•	315	3	రాఘవా	రాఘవ
287	322	1	మృహ	స్మహ
		4	రణి	రణి
	323	1	సంశక్తి	సంసక్తి
288	328	6	భిద	భిధ
290	337	2	చ్ఛటా	శ్చటా
	338	3	లోన	లోని
291	341	13	నడచి	నడిచి
		14	వసిష్టు	వసిష్టు
292	344	3	మూర్ధ్న	మూర్ధ
295	362	4	విడిచి	పిడిచి
	363	3	నిట్టి	మిట్టి

ఇందు అరసున్నలును ద్రుతములకంటె బరమగు పరుషములకు
సరళములును సరిగా వేయబడలేదు. అట్టియన్నియు గైకొనిన నీ
హద్ధపత్రక గుగుట వృద్ధియగునను శంకచే వానినెల్ల నిందుజేర్చక
విడిచితిమి. దయతో జనువరులే వానిం దిద్దికొను భారము వహించి
చెదరుగాక.

మహిళా ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్తిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA120B131
పుస్తకం పేరు	అద్భుత ఉత్తరరామాయణము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అర్హ	NO
వెనుక అర్హ	NO
మొత్తం పేజీలు	335
పేజీల పైజా పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	2,3,14 ,8
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	P. Jagannatha
పేజీలు విడదీసినది	P. Jagannatha
స్కాన్ చేసినది	ASWATH
పరిశ్ల చేసినది	PRATHYUSHA
పేజీలు పరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	NO
పరిష్కరి	Good